

सामवेद-संहिता

अनेकवैदिकपण्डितानां साहाय्येन विविधप्राचीनलिखितपुस्तकपाठानुसारं
भट्टाचार्येण श्रीपादशर्मणा दामोदरभट्टसूनुना सान्तवलेकरकुलजेन
संशोधिता

सा च
स्व. नारायणजी पुरुषोत्तम विश्वस्तनिधेविश्वस्तैः मुंबापुरीवासिभिः
दत्तेन धनेन प्रकाशिता

प्रकाशनस्थानं, प्राप्तिस्थानं च
१ स्वाध्यायमण्डलं, आनंदाश्रमः, पारडी, जि. सूरत
२ शूरजी बल्लभदास अँड कंपनी
२९३ दादाभाई नौरोजी रोड, फोर्ट, मुंबई

मूल्यं रूप्यकत्रयम् ।

विक्रमी संवत् २०१२

शालीवाहनशकः १८७७

इसवी सन १९५६

तृतीयं संस्करणम्

मूल्यं रूप्यकत्रयम् ।

मुद्रकः, प्रकाशकश्च

वसन्त-श्रीपाद-सातवळेकरः (बी. ए.)

भारतमुद्रणालयम्, स्वाध्यायमंडलं, भानन्दाश्रमः

पारडी-नगरम् (सूरत-प्रदेश) गुजरात-प्रान्ते ।

सामवेदानुक्रमः ।

प्रस्तावः पृष्ठं १-१६

पूर्वार्चिकः १-४०

(दैवतकाण्डानुसारेण)

आग्नेयं काण्डम् १-८

गायत्र्यः	पृ० १-३
बृहत्यः	३-४
त्रिष्टुभः	४-६
अनुष्टुभः	६-७
उष्णिहः	७-८

पेन्द्रं काण्डम् । ९-३२

गायत्र्यः	९-१५
बृहत्यः	१६-२०
त्रिष्टुभः	२०-२३
अनुष्टुभः	२३-२५
जगत्यः	२५-२६
उष्णिहः	२६-२७
ककुभः	२७
पंक्त्यः	२७-२९
द्विपदाः	२९-३१
अत्यष्टयः	३१-३२

पावमानं काण्डम् । ३३-४०

गायत्र्यः	३३-३५
बृहत्यः	३५-३६
त्रिष्टुभः	३६-३८
अनुष्टुभः	३८
जगत्यः	३८-३९
उष्णिक्ककुभः	३९-४०

(प्रपाठकानुसारेण)

प्रथमः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः (प्रथमोऽध्यायः) पृ० १-४

द्वितीयोऽर्धः (प्रथमोऽध्यायः) ४-७

द्वितीयः प्रपाठकः ,,

प्रथमोऽर्धः ,, ७-८

प्रथमोऽर्धः (द्वितीयोऽध्यायः) ९-१०

द्वितीयोऽर्धः ,, १०-१३

तृतीयः प्रपाठकः ,,

प्रथमोऽर्धः ,, १३-१५

प्रथमोऽर्धः (तृतीयोऽध्यायः) १६

द्वितीयोऽर्धः ,, १६-१९

चतुर्थः प्रपाठकः ,,

प्रथमोऽर्धः ,, १९-२३

द्वितीयोऽर्धः ,, २३

द्वितीयोऽर्धः (चतुर्थोऽध्यायः) २४-२६

पञ्चमः प्रपाठकः ,,

प्रथमोऽर्धः ,, २६-२९

द्वितीयोऽर्धः ,, ३०-३२

द्वितीयोऽर्धः (पञ्चमोऽध्यायः) ३३-३४

षष्ठः प्रपाठकः ,,

प्रथमोऽर्धः ,, ३४-३८

द्वितीयोऽर्धः ,, ३८-४०

(षष्ठोऽध्यायः) ४१-४४

आरण्यकम्	पृ० ४१--४४	पष्ठः प्रपाठकः
महानाम्न्यार्चिकः	४१	प्रथमोऽर्धः (एकादशोऽध्यायः) पृ० ८९-९१
उत्तरार्चिकः	४६--१२७	द्वितीयोऽर्धः (द्वादशोऽध्यायः) ९२-९६
प्रथमः प्रपाठकः		तृतीयोऽर्धः (त्रयोदशोऽध्यायः) ९६-९९
प्रथमोऽर्धः (प्रथमोऽध्यायः)	पृ० ४६-४९	सप्तमः प्रपाठकः
द्वितीयोऽर्धः (द्वितीयोऽध्यायः)	५०-५३	प्रथमोऽर्धः (चतुर्दशोऽध्यायः) १००-१०२
द्वितीयः प्रपाठकः		द्वितीयोऽर्धः (पंचदशोऽध्यायः) १०३-१०५
प्रथमोऽर्धः (तृतीयोऽध्यायः)	५३-५६	तृतीयोऽर्धः (षोडशोऽध्यायः) १०५-१०८
द्वितीयोऽर्धः (चतुर्थोऽध्यायः)	५७-६०	अष्टमः प्रपाठकः
तृतीयः प्रपाठकः		प्रथमोऽर्धः (सप्तदशोऽध्यायः) १०९-१११
प्रथमोऽर्धः (पञ्चमोऽध्यायः)	६१-६५	द्वितीयोऽर्धः (अष्टादशोऽध्यायः) १११-११४
द्वितीयोऽर्धः (षष्ठोऽध्यायः)	६५-७०	तृतीयोऽर्धः (एकोनविंशोऽध्यायः) ११५-११९
चतुर्थः प्रपाठकः		नवमः प्रपाठकः
प्रथमोऽर्धः (सप्तमोऽध्यायः)	७०-७५	प्रथमोऽर्धः (विंशोऽध्यायः) ११९-१२२
द्वितीयोऽर्धः (अष्टमोऽध्यायः)	७५-७९	द्वितीयोऽर्धः (विंशोऽध्यायः) १२२-१२५
पंचमः प्रपाठकः		तृतीयोऽर्धः (एकविंशोऽध्यायः) १२५-१२७
प्रथमोऽर्धः (नवमोऽध्यायः)	७९-८३	
द्वितीयोऽर्धः (दशमोऽध्यायः)	८४-८९	

सामवेदविषयकः प्रस्तावः ।

सामवेदस्य विभूतिमत्त्वम् ।

श्रीमता भगवता वासुदेवेन श्रीमद्भगवद्गीतायां विभूतिवर्णनप्रसंगे ' वेदानां सामवेदोऽस्मि ' (भ. गीता. १०।२२) इत्युक्तम् । दर्शितं च तत्र यद्वेदानां मध्ये सामवेदो भगवद्विभूतिरिति । महाभारतेऽप्यनुशासनपर्वणि (१४।३१७) ' सामवेदश्च वेदानां, यजुषां शतरुद्रियं ' इति सामवेदप्रशंसोपलभ्यते । यत्तु भगवद्गीतायां ' प्रणवः सर्ववेदेषु ' (गीता. ७।८) तथानुगीतायां ' ओंकारः सर्ववेदानां ' (म. अश्व. ४४।६) इति ओंकारस्य सर्ववेदश्रेष्ठत्वं प्रतिपाद्यते, न तत्पूर्वोक्तवचनविरोधि, ओंकारस्योद्गीथपर्यायवाचित्वाद्, उद्गीथस्य च सामवेदसारभूतत्वात् । तथोक्तं छान्दोग्ये— ' साम्ना उद्गीथो रसः ' (छां. १-१-२) इति । को नाम सामवेदेऽस्मिन् विशेषोऽस्ति, येन तस्य भगवद्विभूतिरूपत्वमितरवेदाऽसाधारणं सिध्येत् ? उच्यते—

यद्यद्विभूतिमत्त्वं श्रीमदूर्जितमेव वा । तत्तदेवावगच्छ त्वं मम तेजोऽशसम्भवम् (भ. गी. १०।४१) इत्युक्तं विभूतिलक्षणम् । तद्यथा, यत्र यत्र विशेषेण भूतिमत्त्वं, श्रीमत्त्वं, समूर्जितत्वं च दृश्यते, तत्र तत्र भगवत्तेजोऽशसंभूतिरनुमातुं शक्येति । एवमेवात्र सामवेदे शब्दब्रह्मणो विशेषेण भूतिमत्त्वं गानरूपत्वात् सामवेदस्य श्रिया युक्तत्वं च तानसंयोगान्मन्त्रपर्वणां समूर्जितत्वं चानुसंधानाद्विकार-विश्लेषण-विकर्षणा-ऽभ्यास-विराम-स्तोभानां सुतरां समनुभूयते । यथा छन्दो वाक्यप्रयोगेषु, काव्यं छन्दस्सु, गानं काव्येषु, तानसंलापनं च गानेषु विशिष्यते; तथैव वेदाः सर्वेषु वाङ्मयेषु, सामवेदोऽखिलेषु वेदेषु, गानं च सामसु विशिष्यते । उक्तं च यथा ' वाच ऋग्रसः, ऋचः साम रसः, साम्न उद्गीथो रसः ' । (छां. उप. १।१।२) इति । अत एवैतस्य सामवेदस्य विभूतिमत्त्वं युक्तमेवोक्तम् । तथैव— ' सामवेद एव पुष्पम् ' । (छां. उ. ३।३।१) यथा वृक्षस्य पुष्पमेव रमणीयं रूपं सौन्दर्यातिशयात्, तथैव सामवेदोऽपि वेदवृक्षस्य पुष्पमेव तस्यापूर्वगानमयत्वात् । एतेनास्य विभूतिमत्त्वमपि सिद्ध्यति ।

को नाम सामवेदः ?

अत्र पृच्छयते को नाम सामवेद इति । किं नाम मन्त्रात्मक एव सामवेद, आदोस्विहानरूप एवेति । छान्दोग्योपनिषदि ' या ऋक् तत् साम ' (छां. उ. १।३।४) इत्युक्त्वा प्रदर्शितं यद्वचामेव संग्रहः सामवेद इति । ' ऋचि अध्यूढं साम ' (छां. उ. १-६-१) इति वचनमपि तदेव द्रढयति । अत्र चैवमुच्यते ऋगाश्रितमेव भवति साम, नान्याश्रितमिति । ऋक्साम्नोर्दम्पित्वमपि वर्णितमथर्ववेदे बृहदारण्यकोपनिषदि च, यथा—

अमोऽहमस्मि सा त्वं, सामाहमस्म्यृक्त्वं, द्यौरहं पृथिवी त्वं, । ताविह संभवाव, प्रजामाजनयावहै ।
(अथर्व० १४।२।७१; ऐतरेय, ब्रा० ८।२७; बृ० उ० ६।४।२०)

अहं अमसंज्ञकः पतिरूपोऽस्मि, त्वं च ऋग्रूपा पत्नीति । साज्ञो निर्वचनमपि तदेव दर्शयति यथा—‘ सा च अमश्चेति तन्साग्निः सामत्वं । ’ (बृ. उ. १-३-२२) सा नाम ऋक्, तथा सद् संबद्धः अमो नाम स्वरः षड्जर्षभादितानरूपो यत्र वर्तते, तत् सामेति । अनेन साम्नो विशेषत्वं तस्य गानरूपत्वात् सूच्यते । ऋग्यजुश्चर्वेदाः केवलं मन्त्रमयाः, न तथा सामवेदः, स तु ऋगाश्रयभूतोऽपि प्राधान्येन गानमय एवेति । तथा चोक्तम्—

‘ गीतिषु सामाख्या ’ (जै. सू. २।१।३६) इति सामसंज्ञा मन्त्राणां गीतिष्वेव भवति, न केवलेषु मन्त्रेषु, न वा केवलेषु गानेषु इत्येवमाह जैमिनिः । ‘ का साम्नो गतिरिति ? स्वर इति होवाच । ’ इति छान्दोग्योपनिषदि (१।८।४) शालावत्यदाह्यसंवादे गदितम् । ‘ तस्य हैतस्य साम्नो यः स्वं वेद, भवति हास्य स्वं, तस्य स्वर एव स्वम् । ’ (बृ. उ. १।३।२५) इति वचनमपि तदेव कथयति, यत् साम्नः स्वर एव स्वं निजं रूपमिति । एषां सामस्वराणां मण्डलं नारदो व्याकरोति—

सप्त स्वराः, त्रयो ग्रामा, मूर्च्छनास्त्वेकविंशतिः । ताना एकोनपञ्चाशत्, इत्येतत्स्वरमण्डलम्
(नारदीयशिक्षायाम्)

सामस्वराणां निर्णयो नारदीयशिक्षायां सामविधानब्राह्मणे चैवं दृश्यते—

यः सामगानां प्रथमः स वेणोर्मध्यमः स्वरः । यो द्वितीयः स गान्धारः, तृतीयस्तवृषभः स्मृतः ।
चतुर्थः षड्ज इत्याहुः, पञ्चमो धैवतो भवेत् । षष्ठो निषादो विज्ञेयः, सप्तमः पञ्चमः स्मृतः ॥
(नारदीयशिक्षायाम्)

अत्र धैवतनिषादयोः स्थानव्युत्क्रमो दृश्यते; स नारदशिक्षायामुक्तोऽपि चिन्त्य एव । अस्तु । एते सामस्वराः सामाङ्का-
नुसारेणैवं भवन्ति—

अतिक्रुष्टः	पञ्चमः । प ।	(क्रुष्टः) तद्योऽसौ क्रुष्टतम इव
१ प्रथमः (वेणोः)	मध्यमः । म ।	साम्नः स्वरस्तं देवा उपजीवन्ति । प ।
२ द्वितीयः	गान्धारः । ग ।	१. योऽवरेषां प्रथमस्तं मनुष्याः । म ।
३ तृतीयः	ऋषभः । रे ।	२. यो द्वितीयस्तं गन्धर्वाप्सरसः । ग ।
४ चतुर्थः	षड्जः । सा ।	३. यस्तृतीयस्तं पशवः (वृषभः, ऋषभः) । रे ।
५ पञ्चमः, (मन्द्रः)	निषादः । नि ।	४. यश्चतुर्थस्तं पितरो ये चाण्डेषु शेरते । सा ।
६ षष्ठः (अतिस्वार्यः)	धैवतः । ध ।	५. यः पञ्चमस्तमसुररक्षांसि, (निषादः) । नि ।
७ सप्तमः	पञ्चमः । प ।	(अन्यः) योऽन्यस्तमोषधयो वनस्पतय- श्चान्यज्जगत् (सामविधान ब्राह्मणे) । ध ।

सामगानस्यैतत्खलु स्वरमंडलं, यस्मिन् साम गीयत उद्गातृभिः । अथ विकार-विश्लेषण-विकर्षणा-ऽभ्यास-विराम-स्तो-
भाख्याः षट् सामविकारा भवन्ति । त एते—

१. विकारो यथा ‘ अग्ने ’ इत्यस्य ‘ ओज्ञायि ’ इति,
२. विश्लेषणं यथा ‘ वीतये ’ इत्यस्य ‘ वीयि तोयारयि ’ इति,
३. विकर्षणं यथा ‘ ये ’ इत्यस्य ‘ या २३ यि ’ इति,
४. अभ्यास इति पुनः पुनरुच्चारो यथा ‘ तोयारयि । तोयारयि ’ इति,
५. विरामो यथा ‘ गृणानो हव्यदातये ’ इत्यस्य ‘ गृणानोह । व्यदातये ’ इति । ‘ गृणानोह ’ इत्यस्य पदान्तस्वाभावे-
ऽपि गानसौकर्यार्थं शब्दमध्य एव विरामादस्य विरामसंज्ञा भवति ।
६. स्तोभ ऋग्विलक्षणो वर्णो, यथा ‘ औहोवा । हाउ । ’ इत्यादिः ।

एतैः षट्सामविकारैः संवर्धितं साम उक्तपूर्वं स्वरमण्डले गीयते । अत एवोच्यते सामवेदो गानमयो, न तु केवलं मन्त्र-
मय इति ।

को नामात्र सामवेदः, य एष इदानीं पाठकानां पुरस्तात्पुस्तकरूपेणावस्थाप्यते सोऽथवा गानात्मकः कश्चिदन्यः ? उच्यते,
य एतेन ग्रन्थरूपेण प्रस्तूयते, स केवलं ऋचां सङ्ग्रहभूतो मन्त्रमय एव, नैष गानमयः । अस्मिन्ग्रन्थे न विद्यत एकमपि
गानम् । सामगानस्य योनिमन्त्रा एते । एतान्मन्त्रानाश्रित्यैव पूज्यपादैरनेकैर्ऋषिभिः सहस्रशः प्रदर्शितान्येनेकविधानि गानानि,
तानि तु तेषामृषीणां नामभिरेवेदानींपर्यन्तं व्यवह्रियन्ते, यथा ' गोतमस्य पर्क, कश्यपस्य बाहिर्षम् ' इत्यादीनि । तानि
तु सर्वाण्येव यथाक्रमं ग्रामारण्योद्दोहोषु प्रकरणेषु सत्वरमेव मुद्रापाथिष्यन्ते । तान्येव सामानीत्युच्यन्ते । तानि तु मन्त्रेभ्यः
पृथक्कारण्येव, यथा—

ऋग्वेदमन्त्रः ।

अग्न आ याहि वीतये गृणानो हव्यदातये । नि होता सत्सि बर्हिषि ॥ (ऋ. ६-१६-१०)

सामवेदमन्त्रः (सामयोनिः)

अग्न आ याहि वीतये गृणानो हव्यदातये । नि होता सत्सि बर्हिषि ॥ (साम. १।१।१।१)

अस्य गानानि ।

(१) गोतमस्य पर्कम् ।

ओग्नाई । आयाहीऽ३ । वोइतोयाऽ२इ । तोयाऽ२इ । गृणानो ह ।

व्यदातोयाऽ२इ । तोयाऽ२इ ।

नाइ होतासाऽ २ ३ । त्साऽ २ इ । बाऽ २ ३ ४ औहोवा । हीऽ२३४षी ॥ १ ॥

(२) कश्यपस्य बाहिर्षम् ।

अग्न आयाही वी । तथा इ । गृणानो हव्यदाताऽ२३ याइ । नि होता सत्सि

वर्हाऽ२३ इषी । वर्हाऽ२इषाऽ२३४ औहोवा । बर्हीऽ३षीऽ२३४५ ॥ २ ॥

(३) गोतमस्य पर्कम् ।

अग्न आयाहि । वाऽ ५ इतयाइ । गृणानो हव्यदाऽ१ताऽ३ये । नि होताऽ-

२ ३ ४ सा । त्साऽ २ ३ ४ इवाऽ३ । हाऽ२३४ इषोऽ६हा इ ॥ ३ ॥

अत्र प्रथमा ऋक्, सैव सामवेदे गानोपबृंहणार्थं सङ्गृहीता, अत्र साममन्त्रे स्थिता अङ्गाः अनुदात्तानुदात्तस्वरितानां बोधका
एव, नैते गानस्वराः । यत्र ऋग्वेदेऽनुदात्तचिह्नमधोरेषया दर्शितं, तदेव सामवेदे ' ३ ' इत्येवं त्रिसंज्ञकेनाङ्केन चिह्नितम्,
तथैव च ऋग्वेदे अनुदात्तात्पर उदात्तस्तस्य नैव किञ्चिदपि चिह्नं, स तु ' १ ' इत्येकसंज्ञकेनैवाङ्केन प्रदर्श्यते सामवेदे ।
ऋग्वेदे वृत्तीयस्य स्वरितस्य ऊर्ध्वरेषैव चिह्नं, तत्तु सामवेदे ' २ ' इति द्विसंज्ञकेनाङ्केन प्रदर्श्यते । यथा—

अग्न आ याहि वीतये

अग्न आ याहि वीतये

उ भ उ स्व प्र भउस्व

(उ) उदात्तः, (झ) अनुदात्तः, (स्व) स्वरितः, (प्र) प्रचयः, (म) मञ्जतरः इति स्वराः । प्रचयस्य चिह्नं नास्ति । सञ्जतरूपोऽन्तिमोऽनुदात्तोऽनुदात्तवधोरेष्वैव प्रदर्श्यते । तौ प्रचयसञ्जतरौ तु स्वरितमेव यथाक्रममनु-
गच्छतः यत्र भवतः ।

एवं उभयो ऋक्सामयोः स्वराचिह्नप्रदर्शनपद्धतिभेदेऽपि न तत्रोदात्तादिस्वरभेदोऽस्ति । ' या ऋक् तदेव साम । इति छान्दोग्यवचनमत्रैव सुतरां संगच्छते । नैते सामाङ्गा गानार्थं समभिप्रयुक्ताः, किन्तु उदात्तानुदात्तस्वरितदर्शनार्थमेव सामाक्षराणामुपरि लिखिता भवन्तीति विज्ञेयम् ।

सामगानं तु इतोऽप्यन्यदेव । अस्मादेव एकस्माद्ङ्मन्त्रात् ' गौतमस्य द्वे, कश्यपस्यैकं ' एवं सामग्रयं संपद्यते, तत् सामगानग्रंथेषु प्रसिद्धम् । तदेतत्सामगानं तानालापसंलापस्तोभयुक्तत्वात् सप्तस्वरसंयुक्तत्वाच्च गानसंज्ञां लभते । एतदेव साम यद् ' ऋच्यथ्यूढं साम गीयत ' इत्युक्तपूर्वम् । अत एवोच्यते एष सामवेदः सामगानानां योनिभूतानां मन्त्राणां केवलं संग्रह एव, स ' सामयोनिमन्त्रसंहिता ' इति वक्तव्ये ' सामवेदसंहिता ' इति संक्षेपेणोच्यते ।

उत्तरार्चिकस्य पूर्वार्चिकेन संबन्धः ।

सामवेदस्य पूर्वार्चिकोत्तरार्चिकाख्यौ द्वौ भेदौ । तत्र पूर्वार्चिके ५८५ एकर्चानि सूक्तानि विद्यन्ते । तत्रोत्तरार्चिकस्थानि पूर्वार्चिकपठितान्येकर्चानि सूक्तानि ' योनि '—नाम्ना व्यवह्रियन्ते । एता एव योनीराशित्वाधोनिर्दिष्टेषु गानग्रन्थेषु नानास्वर-
क्रमपूर्वकं गानमुपवर्णितम् । यः कोऽपि स्वरक्रमः पूर्वार्चिकपठिताया योनेर्भवति, तेनैव स्वरक्रमेण योनिभूतसंयुक्ताना-
मुत्तरार्चिकपठितानां ऋचां गानं भवति ।

तत्र पूर्वार्चिके षट् प्रपाठकाः, प्रत्येकं प्रपाठके च द्वावर्धौ, तयोश्च १० दशतयः । यद्यपि दशर्चमिका दशतिः सामान्यतो भवति, तथापि कासुचिदशतिषु न्यूनत्वमाधिक्यं चोपलभ्यते । अधस्ताच्च सूची दीयते—

प्रपा० १= २ अर्धौ= १० दशतयः (तत्र प्रथमार्धे तृतीयदशत्यां १४ ऋचः, द्वितीयार्धे प्रथमदशत्यामष्टौ, तृतीयदशत्या- मष्टौ, पञ्चमदशत्यां षट्, शेषासु १०) योगेन	=९६ ऋचः ।
„ २= „ „ (प्रथमार्धे द्वितीयदशत्यामष्टौ, द्वितीयार्धे पञ्चमदशत्यां नव)	=९७ ।
„ ३= „ „ (प्रथमार्धे तृतीयदशत्यां नव)	=९९ ।
„ ४= „ „ (प्रथमार्धे चतुर्थदशत्यां नव, द्वितीयार्धे द्वितीयदशत्यामष्टौ, चतुर्थदशत्यामेकादश)	=९८ ।
„ ५= „ „ (प्रथमार्धे प्रथमदशत्यामष्टौ, चतुर्थदशत्यामष्टौ)	=९६ ।
„ ६= „ „ ९ दशतयः (प्रथमार्धे द्वितीयदशत्यां १४, तृतीयदशत्यां १२, पञ्चम्यां दशत्यां १२, द्वितीयार्धे प्रथमदशत्यां नव, द्वितीय- दशत्यां १२, तृतीयदशत्यां १२, चतुर्थदशत्यां ८)	=९९ ।
	सम्पूर्ण योगः =५८५

उत्तरार्चिके च नव प्रपाठकाः, तेषु प्रथमानां पञ्चानां द्वौर्ध्वौ । शेषाणां चतुर्णां प्रपाठकानां तु प्रत्येकं त्रयोऽर्धाः । केषां-
चिन्मतानुसारं तु ११ प्रपाठकाः, प्रत्येकं द्वयोर्ध्वयोर्ध्वयोर्विभक्ताः । एवं २२ अर्धाः संजायन्ते । अर्धाश्च सप्तशेषु विभक्ताः ।
अग्रत उत्तरार्चिकसूक्तानां सूची दीयते ।

प्रपाठकाः	अर्धाः	खण्डाः	सूक्तानि	योगेन ऋचः
१	१	६	२३ (तत्र सूक्तेषु १६ तृचानि, ७ सुक्तेषु च द्वे द्वे ऋचौ)	६२
	२	६	२२ (१८ तृचानि, ४ सूक्तेषु च द्वे द्वे ऋचौ)	६२
२	१	६	१९ (१ सूक्ते चतस्रः, १५ तृचानि, ३ सूक्तेषु च द्वे द्वे)	५५
	२	६	१९ (१ सूक्ते पञ्च " " ")	५६
३	१	७	२२ (२ सूक्तयोः षट्, १७ तृचानि, ३ सुक्तेषु च द्वे द्वे)	६९
	२	७	२३ (" सप्त, १ सूक्ते चतस्रः, १८ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे)	७६
४	१	७	२४ (२ सूक्तयोर्दश, १ सूक्ते चतस्रः, १८ तृचानि, २ सूक्तयोः एकमेकचर्म)	८३
	२	६	१४ (२ सूक्तयोर्द्वादश, ११ तृचानि, १ सूक्ते द्वे)	५९
५	१	९	२० (३ नवर्चानि, १ पञ्चर्चम्, १२ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे, २ द्वे चतुष्के)	८०
	२	१२	२३ (१ दशर्चम्, १ अष्टर्चम्, ५ षडर्चानि, १४ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे)	९४
६	१	३	११ (१ सूक्ते चतस्रः, ८ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे)	३२
	२	६	२० (" १४ तृचानि, ५ सूक्तेषु ")	५६
	३	६	१८ (१ षडर्चम्, १ पञ्चर्चम्, १ सूक्ते चतस्रः, ११ तृचानि, २ सूक्तयोः, द्वे द्वे, २ एकर्चम्)	५४
७	१	४	१६ (१ पञ्चर्चम्, १२ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे, १ एकर्चम्)	४६
	२	४	१४ (१० तृचानि, ४ सूक्तेषु द्वे द्वे)	३८
	३	४	२१ (१ सूक्ते चतस्रः, ६ तृचानि, ८ सूक्तेषु द्वे द्वे, ६ एकर्चानि)	४४
८	१	४	१४ (१२ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे)	४०
	२	४	१९ (१ षडर्चम्, १२ तृचानि, ६ सूक्तेषु द्वे द्वे)	५४
	३	५	१८ (२ सूक्तयोः चतस्रः, १४ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे)	५४
९	१	४ तथा पञ्चम १८	(१५ तृचानि, ३ सूक्तेषु द्वे द्वे)	५१
	२	२ खंडौ, तथा	खंडकस्यैकं सूक्तम्	
			पञ्चमस्यैकं सूक्तम् (एवं नवमे प्रपाठके, प्रथमद्वितीयार्धयोः ७ खण्डाः)	
			१३ (१ षड्चर्म, ७ तृचानि, १ सूक्ते द्वे, ४ एकर्चानि)	३३
	३	१	९ (९ तृचानि)	२७

९ प्रपाठकाः २२ अर्धाः ११९ खण्डाः ४०० सूक्तानि

योगेन १२२५

उत्तरार्चिके च ४०० सूक्तानि । तेषु १३ एकर्चानि, ६६ सूक्तेषु द्वे ऋचौ, २८७ सूक्तेषु तिस्रः, ९ सूक्तेषु चतस्रः, ४ सूक्तेषु पञ्च, १० सूक्तेषु षट्, २ सूक्तयोः सप्त, १ सूक्ते अष्टौ, ३ सूक्तेषु नव, ३ सूक्तेषु दश, २ सूक्तयोश्च द्वादश ऋचो विद्यन्ते । अस्यां गणनायां च द्वयोः सूक्तयोर्द्वयोश्चोर्न्यूनत्वं केषुचिद्ग्रंथेष्वधिक्यं च दृश्यते ।

अत्रेदं विचारणीयं यदुत्तरार्चिके २८७ तृचानि विद्यन्ते । एषां मध्ये केवलं २२६ तृचानां प्रथमा ऋचः पूर्वार्चिक उपलभ्यन्ते । अवशिष्टानां ६१ तृचानां संबन्धिन्यः प्रथमा ऋचः पूर्वार्चिके नैवोपलभ्यन्ते । कारणं चेदमस्य यदिमाः ६१ उत्तरार्चिक्योनयः प्रातःसवने प्रयुज्यन्ते, गायत्रेण च रागेण गीयन्ते । उक्तं च " गायत्रं वै प्रातःसवनम् " (ऐतरेय ब्रा. २।८) । यासां २२६ तृचयोनीनां यज्ञान्तरे सवनान्तरे वा प्रयोगस्तासामेवारम्भिका ऋचः पूर्वार्चिके संगृहीताः ।

सामवेदस्य पौरुषेयापौरुषेयवादे तु योनिमन्त्राणामपौरुषेयत्वं, सामगानानां तु पौरुषेयत्वं कैश्चित्कल्पयते । वस्तुतस्तु योनिमन्त्राणां तदुत्पन्नसाम्नां चापौरुषेयत्वमेव प्रतिपाद्यते मीमांसकैः । उत्तराग्रन्थगततृच आध्यायाष्टुचि समुत्पन्नं योनिमन्त्र-

गानं पूर्वाचिक्रमन्त्रवदपौरुषेयम् । उत्तरयोर्ब्रह्मोस्तु योनिमन्त्रसमुत्पन्नस्य साज्ञ भावापः क्रियत इत्यतस्तादृशस्य रद्वयस्य गानमप्यपौरुषेयमेव । इति मीमांसकानां मतं विस्तरेण विवेचितं पूर्वमीमांसायाम् । सुज्ञेस्तत्सर्वमत्रानुसन्धेयम् ।

सामशाखाविचारः ।

‘ सहस्रवर्त्मा सामवेद ’ इति यदुक्तं भगवता पतंजलिना व्याकरणमहाभाष्ये तस्मात्केचनैवमनुमिमते, यत्सामवेदस्य सहस्रसंख्यकाः शाखाः सन्तीति । तत्तु न सम्यगिव प्रतिभाति । वर्त्मशब्दस्य शाखार्थत्वाभावात् । ‘ सहस्रवर्त्मा सामवेद ’ इति वचनं सामगानं गानपद्धतिभेदेन सहस्रधा विभियत इत्येव दर्शयति, न तु सामवेदस्य सहस्रशाखाः सन्तीति । यतो यथा वेदान्तराणां शाखानामानि यत्रकुत्रापि दृश्यन्ते, तथा सामवेदस्य शाखामहस्रं न कुत्रापि निर्दिष्टमुपलभ्यते । त्रयोदशैव तु नामानि सामतर्पणविधौ सन्ति, यथा—

राणायन - शाट्यमुन्य - व्यास - भागुरि - औलुण्डी - गौल्गुलवि - भानुमानौपमन्यव - काराटि-
मशकगार्ग्य - वार्षगव्य - कुथुम - शालिहोत्र - जौमिनि - त्रयोदशैते मे सामगाचार्याः स्वस्ति कुर्वन्तु
तर्पिताः । (सामतर्पणम्)

सस्त्वप्येतेषु त्रयोदशसु नामसु, दुर्भाग्यवशादधुना अन्याः शाखासंहिता नोपलभ्यन्ते, केवलं “ राणायनीय, कौथुमी जैमिनीय ” इति शाखात्रयस्यैव संहिताः समुपलभ्यन्ते । यत्तु चरणव्यूहे सहस्रं शाखाः सामवेदस्येत्युक्तं, तत्तु वङ्गीय-पंडितैः सत्यत्रत- सामश्रमिभिः पौराणिकमिति मत्वा त्यक्तुमर्हामिति प्रतिपादितमेव । पुराणेषु कतिपयान्यन्यान्यपि सामशाखा-नामानि समुपलभ्यन्ते । तेषां सर्वेषां समन्वयः संशोधकैरवश्यं कर्तव्य इति । पूर्वोपदिशितमहाभाष्यवचनं चरणव्यूहवचनं च प्रमाणीकृत्य सहस्रशब्दस्यानेकार्थकत्वमवलम्ब्य यावन्ति शाखानामानि प्रमाणग्रन्थेषु समुपलभ्यन्ते, तेषां गणनया इतर-वेदापेक्षया प्रभूतशाखात्वं सामवेदस्याभ्युपेतुं शक्यत इति केचित् ।

वर्तते तावदेषां सामसंहिता राणायनीयानां कौथुमानां च । तयोर्मन्त्रभेदो नास्ति, केवलं गणनापद्धतिभेद एव । एके प्रपाठक-अर्धप्रपाठक-दशतिभिः, अन्ये तु अध्यायैः खण्डैश्च मन्त्रान् गणयन्ति । एषा गणनास्माभिरस्मिन्पुस्तके यथास्थानं सुविन्यस्ता । अत एषा संहिता राणायनीयानां कौथुमानां च भवति । जैमिनीयानां तु संहिता पाठभेदसंहिता पुस्तकान्ते प्रदर्शयिष्यते । कौथुमी-राणायनीयशाखयोर्मध्ये क्वचित् स्वरभेदोऽपि दृश्यते, क्वचित्पाठभेदोऽपि । यथा कौथुमीया ‘ हाउ ’ इति वदन्ति राणायनीयास्तु ‘ हाउ ’ इति । ‘ राइ ’ इत्यस्य स्थाने ‘ रायि ’ इति च । ‘ वाजेषु नो ’ इति ऋग्वेदिनः कौथुमीयाश्च पठन्ति ‘ वाजेषु णो ’ इत्यन्ये । एवमुच्चारणभेदाः सन्ति । अत्र केचन कुसुमशब्दाद्दधुत्पन्नं ‘ कौसुम ’ पदं ‘ कौथुम ’ शब्दस्य पूर्वरूपं मन्यन्ते । तत्र सामप्रातिशाख्यस्य ‘ पुष्पसूत्रं, कुसुमसूत्रं, कौसुमं सूत्रं ’ इति संज्ञाया विद्यमानत्वात् । तत्प्रातिशाख्यं कदाचित्कौथुम्या एव शाखाया स्यात् ।

सामस्वरप्रयोगः ।

ऋग्यजुः सामाथर्ववेदानां पठनसमये प्रायशः स्वरत्रयमेव प्रयुज्यते, क्वचिद्दीर्घस्वरिते चतुर्थस्वरोऽपि श्रूयते यथा—

अ ङि मी ले पु रो हिं तम् । (ऋग्वन्त्रः)

अ ङि मी ले पु रो हिं तम् । (सामयौनिमन्त्रः)

अ. उ. स्व. प्र. अ. उ. स्व. प्र.
नी. सा. रे. रे. नी. सा. रे. रे.
रे..... मी ईं ले..... हिं...तं
सा ... ङि रो
नी अपु

अत्र निषाद-षड्ज-र्षभाणां स्वराणां श्रवणं भवति । अनुदात्तस्तु ऋचिद्वैवतेऽपि श्रूयते, यथा ' सं व्रां कर्मणां ' इत्यत्र ' व्रां ' इत्यनुदात्तो धैवतो भवति । एवं वेदपाठसमये स्वरत्रयमेव विशेषेण प्रयुज्यते । स्वरास्तु निम्नमध्यमोच्चभेदेन विभिन्नसवनेषु उच्चनीचा भवेयुः, परन्तु सर्वत्र स्वरत्रयस्यैव श्रवणं भवतीत्यत्र ज्ञातव्यम् । तथाच—

उदात्तः स्वरितश्चार्चिं प्रचयो निहतः स्वरः । तत्र तु स्वरितात्पूर्वमुदात्तः प्रथमः स्वरः ॥
स्वरितोऽन्य उदात्तश्च प्रचयश्च द्वितीयगः । द्वितृतीयस्वरः कम्पोऽनुदात्तस्तु तृतीयगः ॥
स्वरितः कम्पते तत्र यत्रोदात्तः परो भवेत् । एकोदात्तात्परः स्वारः प्रचयश्चाच्चवद्भवेत् ॥
सर्वेऽवशिष्टाः स्वरिताः स्मर्यन्ते सामशाखिना ।
इति वचनेनार्चिकस्वराणां लक्षणविधानादार्चिकेषु ऋग्वेदवदेव स्वरानिर्णयः ।

सामगाने तु सप्तानामपि स्वराणां संप्रयोगोऽवरोहक्रमेण प्रायशः श्रूयते । एतदेव सामगानस्यान्येभ्यो वेदपाठेभ्यो वैशि-
ष्ठ्यम् । ' यः सामगानां प्रथमः स वेणोर्मध्यमः स्वरः । ' इति नारदीयशिक्षायां कथितं, तेन सामगानस्योपरिस्थितै-
रङ्गैः सप्त स्वरा एवं प्रकटीभवन्ति, यथा १ मध्यमः, २ गान्धारः, ३ ऋषभः, ४ षड्जः, ५ निषादः, ६ धैवतः, ७ पञ्चमः ।
सामगाने लिखितानामङ्गानामेष एव स्वरनिर्णयः, यमाश्रित्य सामगानास्थितानङ्गांश्च दृष्ट्वा स्वरज्ञा असंशयं सामगानं कर्तुं
शक्यन्ति । सामगानेषु ये त्वनङ्किताः स्वरास्ते पूर्वस्वराङ्केन समा इति बोद्धव्यम् । परन्तु सामयोनिमन्त्रेषु तु अनङ्कितान्यक्षराणि
प्रचयस्वराणि प्रायशो भवन्ति यथा—

३१ २ ३ १ २ ३ २ सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः

इत्यत्र ' शी-षः-स-इ ' इत्येतेषामक्षराणां प्रचयः स्वरो बोद्धव्यः, एवमेवान्यत्रापि ज्ञातव्यम् । तथा—

रकार-ककार-उकाराः, सामचिह्नेषु विशिष्यन्ते । एवमन्तिम उदात्तः ' २ ' इति द्विसंज्ञकेनाङ्केन लिङ्ग्यते, यथा—
गिरा (साम० ८); ऋञ्जसे गिरा (साम० १२); दिवि (साम० २०); रयिम् (साम० २२); बृहत् (साम० ९८); इति ।
यदा तु द्वाबुदात्तौ समागच्छेताम् तदा तत्रत्यः प्रथम एवोदात्त ' १ ' इत्येतेनैकसंज्ञकेनाङ्केन लिङ्ग्यतेऽन्यस्तु वर्तत
अलिङ्गित एव, परं तस्मात्परः स्वरितो ' २ र ' इति रकारसहितेन द्वयङ्केन प्रदर्श्यते । यथा—
' उत द्विषो मर्त्यस्य । (साम० ६); मूर्ध्नो विश्वस्य । (साम० ९); देवो ह्यसि (साम० १०); वायोरनीके
(साम० १३); प्रति त्वं चारु (साम० १६) । ' इति ।

अनुदात्तात्परः स्वरितोऽपि ' २ र ' इत्येवं रकारसहितेन द्वयङ्केन चिह्नितो भवति, किंतु तदा पूर्वोऽनुदात्तः ' इक ' इति
ककारसहितेन व्यङ्केन लिङ्ग्यते यथा—

' तन्वा (साम० ५२); देव्ये (साम० ५६); बलं न्युञ्जवीर्यम् (साम० ९५); दूढ्यम् (साम० ११३); चर्मवोः
(साम० ४९०); वाजं वाज्य (साम० ६५५) । ' इति ।

यदा तु द्वाबुदात्तौ समागच्छेतां ताभ्यां परतश्चानुदात्तो यदि स्यात्तदा प्रथम एवोदात्तः ' २ र ' इति उकारसहितेन द्वयङ्केन
लिङ्ग्यतेऽन्यस्वचिह्नित एव रक्ष्यते, यथा—

' ऊत्या वसो (साम० ४१); त्वमित्स (साम० ४२); यो विश्वा (साम० ४४); त्वं विष्णुं (साम० ९१);
इद्वेति (साम० ९४); रं जनं (साम० ९६); व्यं चक्षो (साम० ९८); इति ।

इत्येवं सर्वेषां स्वरचिह्नानां यथास्थानं सुविन्यासो दृश्यते सामवेदे सामगानेषु च ।

सौमपाठभदाः ।

कचिदेते सामवेदमन्त्राः पदभेदेन, कचित् शब्दव्युत्क्रमेण, क्वचित् स्वरभेदेन, क्वचिदक्षरभेदेन, क्वचिच्च पादव्युत्क्रमेण ऋग्वेदपाठाङ्गिना इव दृश्यन्ते । अभ्यसनीयोऽयं ऋक्सामपाठभेदविषयः । सांख्यायनादिषु ऋग्वेदीयशाखास्वन्त्यासु पाठभेदभिन्ना एते मन्त्रा भवेयुरिति यत्कैश्चिन्मन्यते, तदेव समीचीनमिव प्रतिभाति । सर्वेऽपि पाठभेदा एवमन्विय शाखान्तरेषु द्रष्टव्याः इति ।

सामवेदे वालखिल्यमन्त्रा अपि संगृहीताः सन्ति । अतो वालखिल्यमन्त्राणां शाकलके ऋग्वेदे संग्रहकरणादूर्ध्वमेव सामवेदरचना संजाता इत्यनुमातुं शक्यते; अथवा यस्यां ऋक्शाखायां वालखिल्यमन्त्राः मूलतः सन्ति, तस्याः शाखासंहिताया एवैते साममन्त्राः संगृहीता भवेयुरिति मतं समीचीनतरम् । शाकलीये ऋग्वेदे ' अथ वालखिल्यं, इति वालखिल्यम् ' इति परिधीकरणादनुमीयते, यदेते वालखिल्यमन्त्राः पूर्वं ऋग्वेदीयशाकलसंहितायां नासन्ति । अन्यथा ' अथ-इति ' -करणस्य न किञ्चिदपि संभाव्यते प्रयोजनान्तरम् । सामवेदे तु वालखिल्यमन्त्राणां संग्रहादेवानुमीयते यदेतदृग्वेदे शाकलके वालखिल्यसूक्तसंग्रहः सामवेदात्प्राचीन एवेति ।

“ वेदानां सामवेदोऽस्मि ” इति भगवद्गीतावचनबलेन भगवद्गीताकालात्पूर्वमेव सामवेदस्यास्यदृष्ट्याऽस्मिन् विभूतिरूपत्वं च महापुरुषैः स्वीकृतमिति प्रतिभाति । भगवद्गीताकालश्च वर्षाणां सहस्रद्वयादवाचीनस्तु न कथमपि संभाव्यते । सामवेदस्य विभूतिमस्वीकारायापि समुचितकालखण्डस्य व्यतिगमनमावश्यकमेव ।

ननु सन्त्यस्मिन्सामवेदे १०५ मन्त्राः (अथवा विहायारण्यकं महानाम्न्याचिकं च ७६ मन्त्राः) ये समुपलभ्यमानायां ऋग्वेदस्य शाकलशाखायां नोपलभ्यन्ते, कथं कुतो वा तेषामस्मिन्सामवेदे आगमः ? उच्यते, यद्यपि शाकलसंहितायामेतेषां मन्त्राणामदर्शनं, तथापि सांख्यायनसंहितायां तेषां दर्शनं भवेदिति यत्कैश्चित्तर्क्यते तद्युक्तियुक्तमिति वथमुत्पश्यामः ।

ऋग्वेदादिषु सामप्रशंसा ।

वेदमन्त्रेषु बहुविधा सामप्रशंसा श्रूयते, ऋग्वेदमन्त्रेषु संसितं बहुशोऽङ्गिरसां साम, यथा—

(देवाः) अङ्गिरसां सामभिः स्तूयमानाः । (ऋ. १।१०७।२)

अङ्गिरसो न सामभिः (ऋ. १०।७८।५) इत्यादि ।

शकुनिपाक्षिगानं सामगानमिव प्रतिभातीत्युक्तम्—

उर्भा वाचौ वदति सामगा इव गायत्रं च त्रैष्टुभं चानु राजति ॥

उद्गातेव शकुने साम गायसि; ब्रह्मपुत्र इव सवनेषु अंससि ॥ (ऋ० २।४३।१-२)

शकुनिस्वरवत्सामगाने स्वरप्रयोगो भवतीत्यनुमीयत एतस्मान्मन्त्रवर्णात् । यो जागर्ति, तमेव विद्वांसं सामानि यन्ति, यस्तु निद्राति, स सामगाने न शक्यो भवितुं प्रवीण इति प्रदर्शयन्नाह—

‘ यो जागार तमृचः कामयन्ते यो जागार तमु सामानि यन्ति ’ । (ऋ० ५।४४।१४)

इति, तथा च सर्वे विद्वांसं सामगायकमेव प्रशंसन्तीति कथयति—

‘ तमेव ऋषिं तमु ब्रह्माणमाहुर्यज्ञन्यं सामगामुकथशासम् ’ (ऋ. १०।१०७।६)

तथैव गीयमानं साम गायकमवतीति प्रदर्शयति—

उपगासिषत् श्रवत्साम गीयमानम् (ऋ. ८।८१।५)

यूयमृषिमवथ सामविप्रं (ऋ. ५।५४।१४)

सामविप्रं सामकुशलं सामगानप्रवीणं वा देवा अवन्तीति । तथा च शुद्धां देवतां शुद्धेनैव साक्षा स्तोता स्तौत्विति निदर्शयन्नाह—

‘ एतो न्विन्द्रं स्तवाम शुद्धं शुद्धेन साम्ना । ’ (ऋ. ८।९५।७)

इन्द्राय साम गायत विप्राय बृहते बृहत् । (ऋ. ८।९८।१; अथर्व. २०।६२।५)

वृहस्पतिः सामभिः ऋको अर्चतु । (ऋ. १०।३।६।५)

अर्चन्त एके महि साम मन्वत (ऋ. ८।२९।१०)

तथा चान्यापि सामप्रशंसा—

आङ्गूष्यं शवसानाय साम । (ऋ. १।६।२।२)

ऋतस्य सामव्रणयन्त देवाः । (ऋ. १।१४।७।१)

गायत्रेण प्रति प्रिमीते अर्कमर्केण साम त्रैष्टुभेन वाकम् । (ऋ. १।१६।४।२४; अथर्व. ९।१०।१२)

ये न परः साम्नो विदुः । (ऋ. २।२३।१६)

त्वष्टाजनत् साम्नः साम्नः कविः । (ऋ. २।२३।१७)

साम कृण्वन् सामन्यो विपश्चित् ऋन्दन्नेति । (ऋ. ९।९६।२२)

परावतो न साम तद्यत्रा रणन्ति धीतयः । (ऋ. ९।११।१२)

स हि द्युता विद्युता वेति साम (ऋ. १०।९९।२)

ईदग्विधानि सामानि परस्मात्पुरुषादेव समुद्रूतानीत्युच्यते, यथा—

तस्माद्यज्ञात्सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे । (ऋ. १०।९०।९) इति ।

एवं विधा अनेके सामप्रशंसापरा मन्त्रा यथर्गवेदे तथैव यजुर्वेदेऽथर्ववेदेऽपि दृश्यन्ते । यथा—

... सामगेभिः आदित्येभिः। इष्टापूर्तमवतु नः। (अथर्व. २।१२।४)

ऋचं साम यजामहे याभ्यां कर्माणि कुर्वते । (अथर्व. ७।५४।१)

बुद्धतः परि सामानि । (अथर्व. ८।९।४)

षड् जाता भूता प्रथमजर्तस्य षड् सामानि षडहं वहन्ति ।

षड्योगं सीरमनु सामसाम षडाहुर्घावापृथिवीः षडुर्वीः । (अथर्व. ८।९।१६)

सामानि यस्य लोमानि । (अथर्व. ९।६।२)

..... सपत्नह ऋक्संशितः सामतेजाः । (अथर्व. १०।५।३०)

यत्र ऋषयः प्रथमजा ऋचः साम यजुर्मही । (अथर्व. १०।७।१४)

सामानि यस्य लोमानि..... स्कम्भं तं ब्रूहि कतमः स्वित्देव सः । (अथर्व. १०।७।२०)

साम्ना ये साम संविदुरजस्तद्दृशे क्व । (अथर्व. १०।८।४१)

.....सामानि विभ्रती । (अथर्व. १०।१०।१४)

ब्रह्मणा परिगृहीता साम्ना पर्युढा । (अथर्व. ११।३।१५)

ऋक्साम यजुरूच्छिष्ट उद्गीथः प्रस्तुतं स्तुतम् ।

उच्छिष्टे स्वरः साम्नो मेडिश्च तन्मयि । (अथर्व. ११।७।५)

ऋचः सामानि भेषजा ॥ (अथर्व. ११।७।२४)

शरीरं ब्रह्म प्राविशदचः सामाथो यजुः । (अथर्व. ११।८।२३)

ऋचः सामानि छन्दांसि..... उच्छिष्टाज्जज्ञिरे सर्वे । (अथर्व. ११।७।२४)

ब्रह्माणो यस्यामर्चन्त्यृग्भिः साम्ना यजुर्वेदः । (अथर्व. १२।१।३८)

तमृचश्च सामानि च यजुषि च ब्रह्म चानुव्यचलन् । (अथर्व. १५।६।८)

ऋचां च वै स साम्नां च..... ब्रह्मणश्च प्रियं धाम भवति । (अथर्व. १५।६।९)

एतैर्मन्त्रैरसंशयं सूच्यते यदगथर्वसमये सामगानं समृद्धमेवासीदिति । ऋग्वेदे दृश्यन्त एतानि साम्नां नामानि वैरूपं, बृहत्, गौरिवीति, रैवतं, अर्कं, गायत्रं, ऋकोकं, भद्रं, इत्यादीनि । एवमेव वेदेऽथर्वणेऽपि सामनामानि दृश्यन्ते ।

यजुर्वेदे रथन्तरं (वा. य. १०।१०), बृहत् (य. १०।११), वैरूपं (य. १०।१२), वैराजं (य. १०।१३),
वैखानसं, वामदेव्यं, यज्ञायज्ञियं, (य. १२।४), शाक्करं, रैवतं (य. १०।४), गायत्रं, गौरिवीतं, अभीवर्तं,
क्रोशं, सव्यस्यार्धिं, प्रजापतेर्हृदयं, श्लोकं, अनुश्लोकं, भद्रं, राजन्, अवर्यं, इलान्द्रम् इत्यादीनि ।

ऐतरेये ब्राह्मणेऽपि- बृहत्, रथन्तरं, वैरूपं, वैराजं, शाक्करं, रैवतं, गायत्रं, श्यैतं, नौधसं, रौरवं, यौधाजयं,
अग्निष्टोमीयं, भासं, विकर्णम् इत्यादीनि दृश्यन्ते ।

एतानि साक्षां वैशिष्ट्यबोधकानि नामानि सूचयन्ति, यद्वेदसमयेऽपि विविधानि सामगानान्यासन्निति । यजुर्वेद-
स्याथर्ववेदस्यैतरेयस्य ब्राह्मणस्य च समये तु यज्ञस्य समृद्धत्वात्सामसमृद्धिरेवासीदिति स्पष्टम् । ये तु सामगानमाधुनिक-
मेवेति वदन्ति, तेषां निर्मूलमेव तत्कथनमित्येतेन सिद्धयति ।

सामस्वरगणना ।

सामवेदस्य स्वरगणना अत्यन्तमेव समीचीना वर्तते । नैतादृशी परिगणना स्वराणां केनापि कृताऽन्येषां वेदानाम् । अत्र
अस्या गणनाया विषये किञ्चिद् अवश्यं वक्तव्यम्—

१०८४ ^{३ १ २} रेवतीर्नः ^{३ २ ३ १ २} सधमाद् इन्द्रे ^{३ १ २} सन्तु ^{३ २ ३ २ ३ ३ २} तुविवाजाः । शुमन्तो याभिर्मदेम ॥ १ ॥

१०८५ ^{१ ३ २ ३} आ घ ^{१ २ ३ २} त्वावान् ^{३ १ २} त्मना युक्तः ^{३ २} स्तोतृभ्यो धृष्णवियानः ।

^{३ २ ३} ऋणोरक्षं ^{२ ३ ३ २ २} न चक्रयोः

१०८६ ^१ आ ^{२ २} यद् ^{३ १ २ २} दुवः शतक्रतवा कामं ^{३ २} जरितृणाम् ।

^{३ २ ३} ऋणोरक्षं ^{३ १ २ २} न शचीभिः ॥ ३ ॥ १४ (ठी) ॥ (धा० १८ । उ० २ । स्व० ४)

अत्र अङ्कचिह्नरहितान्यक्षराण्येतानि (प्रथममन्त्रे) नः । स । स । न्तु । इति चत्वारि ।

(द्वितीयमन्त्रे) धृ । ण । वि । र । इति चत्वारि ।

(तृतीयमन्त्रे) य । दु । श । त । क्र । का । ज । रि । र । श । इति दश ।

सर्वाण्येतानि मिलित्वा अष्टादश भवन्ति । एतानि (धा. १८) इति संकेतेन संलिखितानि । अत्र त्वयं विशेषः, यान्य-
न्याक्षराणि “ जाः । म । भिः । ” इति त्रीणि, तानि अङ्कचिह्नरहितान्यपि नैव गणयन्ते, तेषामन्ते अवस्थानात् । चिह्न-
रहितान्यन्याक्षराणि नैव गणनीयानीति नियमात् । एवं अस्मिन्मन्त्रत्रये अष्टादशाक्षराणि चिह्नरहितानीति द्रष्टव्यम् ।

उकारचिह्निते द्वे एवाक्षरे । द्वितीयमन्त्रे ‘ णो ’ इति, तृतीयमन्त्रेऽपि तदेवाक्षरमुकारितं, एवमुकारचिह्नितौ द्वावेवात्रोदात्तौ,
तौ तु ‘ उ० २ ’ इति संकेतेनात्र प्रदर्शितौ ।

रकारचिह्निताः स्वरितास्तु अत्र चत्वारः । द्वितीयमन्त्रे (ऋयोः) इत्येकः ।

तृतीये मन्त्रे त्रयः “ वः । मं । ची । ” इति । एतं चत्वारो भवन्ति । ते ‘ स्व. ४ ’ इति संकेतेन दर्शिताः ।

एतथा स्वरगणनाया मन्त्राणां मध्ये स्वरप्रमादो न भवितुं कदाचिदपि शक्नोति । अतः एवंविधा गणना स्वरस्थिरीकर-
णाय सर्वेषु वेदेषु कर्तुं योग्यैव । अस्याश्च गणनाया संकेतो ‘ ठी ’ इति दृश्यतेऽत्र । ‘ ठी ’ इत्यस्मादेवाक्षरादेवा स्वरगणना
ज्ञायते, यथा—

‘ ठी ’ इत्यत्र ‘ ट+ ई ’ इति द्वावेव वर्णौ स्तः । ई इति ‘ अ-भा-इ-ई ’ इत्यत्र, चतुर्थः स्वरो वर्तते, स तु ‘ स्व. ४ ’
इति संकेतेन सूच्यते । ठ इति ट-वर्गस्य द्वितीयं व्यञ्जनं, तत्तु ‘ उ० २ ’ इति संकेतेन सूच्यते, द्वितीयमेवैतद्व्यञ्जनं ट-वर्गं ।

‘ धा० १८ ’ इति संकेते स्थिता १८ संख्या तस्याः पञ्चभिर्भागद्वारिरेऽवाशिष्टास्त्रयः । तृतीयस्य वर्गस्यैवा संख्या सूचिका ।

क च-ट-त-प इति पञ्चैव वर्गाः, तत्र तृतीयः ' ट ' इति वर्गोऽनया संख्यया सूच्यते । अस्मिन्वर्गे च द्वितीयं ' ठ ' इति व्यञ्जनं, तत् सूचितं ' उ० २ ' इत्येतया उकारसहितया द्विसंख्यया । ' स्व० ४ ' इत्येतेन चतुर्थः स्वर सूचितः ' ई ' इति । एवं (उ+ई) ' ठी ' इति सर्वेषां संकेतानां बोधकं अक्षरं भवति ।

पञ्चभिर्भागहारेणावशिष्टया संख्यया वर्गाणामेवं बोधो भवति—

अवशिष्टा संख्या	वर्ग
१	क
२	च
३	ट
४	त
५	प

यत्र १५, २०, ४० इत्येवं धारीसंख्या भवेत्तदा तत्र पवर्गेणैव भाव्यम् । उदात्तस्वरेण वर्गस्थं व्यञ्जनं बुध्यते, तद्यथा—

उ० १	क च ट त प
उ० २	ख छ ठ थ फ
उ० ३	ग ज ड द ष
उ० ४	घ ङ ढ ध भ
उ० ५	ङ ञ ण न म

स्वरितेनाङ्केन स्वरा बुध्यन्ते यथा—

स्व. १	अ
स्व. २	आ
स्व. ३	इ
स्व. ४	ई
स्व. ५	उ इत्यादयः ।

यत्र तूदात्तो नास्ति, तदा धारीनिर्दिष्टा संख्या एकोना संख्या कर्तव्या, यथा (धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २) (या) (साममन्त्रक्रमाङ्काः ८४१-८४३) इत्यत्र उदात्तस्याभावात् धारीसंख्या १७ इत्येकोना भूत्वा १६ भवति । उदात्तस्याभावात् य-र-ल-व-शा ग्राह्याः । यत्र तूदात्तो न भवेत्तत्र यवर्गो ग्राह्य इति नियमः । अत्र १६ इति संख्या एकोना भूत्वा संजाता, तस्याः पञ्चभागहारेण एकोऽवशिष्टः । अतो य-वर्गस्य प्रथमेव ' य ' इति व्यञ्जनमत्र ग्राह्यम् । अत्र स्वरितौ द्वौ, द्वितीयस्वरो ' आ ' इति, स चात्र यकारेण सह मिलित्वा ' या ' इति संकेतो जातः ।

यत्रोदात्तो न भवति, तत्र धारीसंख्यां एकोनां कृत्वा, तां पञ्चभिर्हृत्वा यदि किमपि नावशिष्येत्तर्हि तत्र ' ह ' इति संकेताक्षरं भवति यथा—

(साममन्त्रक्रमसंख्या ८८०-८८२) (धा. २१ । उ० नास्ति । स्व० १) (इ)- अत्र २१ संख्यायां एकोनायां कृतायां २० संजाता, सा पञ्चभिर्हृत्वा न किञ्चिदप्यवशिष्यते, अतः ' ह ' इति संकेताक्षरं स्वरितोऽप्यत्र एक एव, अतः अत्र ' ह ' इत्येव संकेतः ।

यत्र तूदात्तो वा स्वरितोऽपि वा न भवेत्, तदा तत्र ' औ ' कारो भवति, यथा (धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति) (औ) । (साममन्त्रसंख्या १३२६-१३२८)

उ- नास्ति अतः १५ संख्यां एकोनां कृत्वा, सा संख्या १४ संजाता । सा तु पञ्चभिर्हृत्वा ४ अवशिष्टाः, उकाराभावाद्यवर्गं

स्यैतच्चतुर्थाक्षरं य-र-क-व इति वकारः, स्वरितस्याभावात् औकारः, एवं ' वौ ' कारः संजात इति । एवं सर्वत्र बोध्यम् ।

आत्रायं गणनाप्रकार उत्तरार्चिकस्य प्रदर्शितः । पूर्वार्चिकस्य गणनाप्रकारेऽस्ति कश्चिद्विशेषः । पूर्वार्चिके ' स्वरितः-प्रथमो भवति, मध्यम उदात्तो, धारी चान्त्य ' इति । अत्र स्वरितधार्योर्ब्यत्ययेन निवेशनं भवति । यथा— (साम-क्रमाङ्कः ११-२०) ' नमस्ते अग्र ओजसे ' इति पूर्वार्चिकस्य द्वितीये खण्डे ' स्वरिताः ६ । उदात्तौ २ । धारीगणना ५२ । (खा) । ' अत्र स्वरितसंख्यया कवर्गो लभ्यते पञ्चभिर्हारात् । उदात्तस्य संख्यया वर्गस्थं द्वितीयं व्यञ्जनम् । धारी-संख्यया च पञ्चभिर्हाराद् द्वितीयः स्वरः । तेन ' खा ' इति संकेतो भवति । सर्वमन्यत्समानम् ।

महत्स्वस्याः स्वरगणनाया औचित्यमतीव वर्तते । अतः सर्वः सामवेदः पुनरनयैव रीत्या परिगणनीय इत्युचितं प्रति-भाति । यतो मुद्रितेषु ग्रंथेषु, लिखितेषु च ग्रंथेषु गणना कुत्रापि समीचीना न दृश्यते । या च यौरोपीयैः पण्डितैर्मुद्रिता साप्यशुद्धैव । अतः पुनः परीक्षणीयोऽयं विषयः ।

सामवेद-ग्रन्थाः ।

एतान् सामथोनिमन्त्रानाश्रित्य यानि गानानि ऋषिभी रचितानि, तेषां गानग्रंथाः (१) (ग्राम) गेयगानं, वा प्रकृति-गानं, वा (२) आरण्यक (गेय) गानं, (३) ऊहगानं, (४) ऊह्यगानं, रहस्यगानं वेति प्रसिद्धाः । अनेक विधानि तेषु पर्वण्युपप्रकरणरूपाणि सन्ति । तेषां मध्ये गानसंख्या जैमिनीय शाखानुसारेण ३६८१ इति, कौथुमी-राणायनीय-शाखयोगानुसारेण २७२२ इति च भवति । यथा—

जैमिनीय—गानानि		कौथुमीय—गानानि
ग्रामगेय-गानानि	१२३२	११९७
आरण्यगेय-गानानि—	२९१	२९४
ऊह-गानानि	१८०२	१०२६
ऊह्य-गानानि—	३५६	२०५
	<u>३६८१</u>	<u>२७२२</u>

सर्वाण्येतानि गानानि सविस्तरेण गानग्रन्थेषु मुद्रापयिष्यन्तेऽस्माभिः । गानविषये यत्किञ्चिद्वक्तव्यं तत्सर्वं गानग्रन्थस्य भूमिकायामेव वक्ष्यामः । कौथुमीय—शाखापेक्षया १८२ संख्यया न्यूना मन्त्राः जैमिनीय-शाखायां वर्तन्ते । यथा—

जैमिनीयाः	कौथुमीयाः
पूर्वार्चिके	५८७
आरण्यके	५९
उत्तरार्चिके	१०४१
	<u>१६८७</u>
महानास्त्री मन्त्राः	६
	<u>१६९३</u>

परं जैमिनीयानां गानानि कौथुमेभ्यः सहस्राधिकानीति जैमिनीयानां विशेषः । जैमिनीय-शाखायाः मन्त्रक्रमपाठविशेष-श्चात्र परिशिष्टे परिदर्शितः ।

सामब्राह्मणानि ।

(१) ताण्ड्यब्राह्मणं (प्रौढब्राह्मणं, पञ्चविंशब्राह्मणं वा) (२) षड्विंशब्राह्मणं, (३) सामविधानब्राह्मणं, (४) आर्षेयब्राह्मणं, (५) देवताध्यायब्राह्मणं, (६) उपनिषद्ब्राह्मणं (संहितोपनिषद्ब्राह्मणं संश्रुतब्राह्मणं वा), (७) वंशब्राह्मणं, इत्यादीनि ब्राह्मणानि ।

षड्विंशं ताण्ड्यब्राह्मणस्यैव षड्विंशोऽध्यायः । अत एव पूर्वो भागः पञ्चविंशब्राह्मणमित्युच्यतेऽपरं षड्विंशमिति । पञ्चविंशं षड्विंशं ब्राह्मणं च छान्दोग्योपनिषच्च मिलित्वा ताण्ड्यमहाब्राह्मणं भवति । षड्विंशोऽद्भुतकथानां सद्भावात्तद्भुतब्राह्मणमित्युच्यते, अन्यानि त्वनुब्राह्मणानीति कथ्यन्ते । जैमिनीयोपनिषद्ब्राह्मणे केनोपनिषद् वर्तते । अतः जैमिनीयशाखाया अपरं नाम तलवकार-शाखा इति भवेत्, यतस्तलवकार्या केनोपनिषदिति प्रसिद्धैव ।

सामसूत्राणि तु (१) मशक-कल्पसूत्रं, (२) क्षुद्रसूक्तं, (३) लाट्यायनश्रौतसूत्रं, (४) गोभिलगृह्यसूत्रं, राणायणीय-शाखायाः द्राह्मायनश्रौतसूत्रं, खादिरगृह्यसूत्रं, पुष्पसूत्रं, इत्येवमादीनि सन्ति । पुष्पसूत्रं सामवेदस्य प्रतिशाख्यमिति प्रसिद्धिः ।

सर्वेऽप्येते ग्रन्था यथाकालं मुद्रापयिष्यन्ते । एतेषामध्ययनेन विना न सामवेदस्याध्ययनं साङ्गं भवितुमर्हतीति ।

अनुनासिक-निदर्शनम् ।

सामवेदसंहितामुद्रणं कैश्चिदनुनासिकचिह्नेन सहितमन्यैश्चानुनासिकचिह्नरहितं कृतम् । यथा—

सामवेद—मन्त्रक्रमाङ्क	अनुनासिकचिह्न—रहितं	अनुनासिकचिह्न—सहितं	उत्तरवर्णः
१५	स्तोमं रुद्राय	स्तोमं रुद्राय	र
२७	अपां रेतांसि	अपां रेतांसि	र स
२७८	शतं शतं	शतं शतं	श
२८१	त्रिंशत्	त्रिंशत्	॥
९८	ज्योतीषि	ज्योतीषि	ष
८८१	ज्योतीष्यायवे	ज्योतीष्यायवे	॥
१९	धियं सचन्ते	धियं सचन्ते	स
८७९	आ वंसते	आ वंसते	॥
२	यज्ञानां होता	यज्ञानां होता	ह
॥	विश्वेषां हितः	विश्वेषां हितः	॥

एवमन्यत्रापि द्रष्टव्यम् । अनुनासिक-चिह्नरहित-मुद्रणे प्रमुखाः पं भवभूति-भट्टाचार्याः, पं. नरेन्द्रचन्द्र-वेदान्ततीर्थाः कलकत्ता-निवासिन-श्रैवमादयः । अनुनासिकचिह्नसहितमुद्रणे प्रमुखा म० स्टिवेनसन, बेन्फे यौरोपीयाः, पं. सत्यव्रतसाम-श्रमिणः कलकत्ता-निवासिन-श्रैवमादयः ।

लिखितग्रन्थेष्वपि द्विविधा ग्रन्थाः समुपलभ्यन्ते । एवं द्विविधायां संमत्यामस्मिन्सामवेदसंहिताया योनिमन्त्रमुद्रणसमये-ऽनुनासिकस्य ' ५ ' रंगचिह्नं संप्रयोक्तव्यं न वेति विचारणीयम् । ' या ऋक् तत् साम ' इति छान्दोग्योपनिषद्ब्रह्मचरबलेन ऋग्वेद एव सामयोनिमन्त्र इति निश्चितमेव । ऋग्विलक्षणः साममन्त्रो नैव भवितुं शक्य इति सिद्धान्तः । ऋग्वेदे तु ' य-र-ल-वेभ्योऽन्तस्थेभ्य ऊष्मभ्यश्च श-ष स-हेभ्यः पूर्वोऽनुस्वारो बिन्दुरूपेणैव ' वंसते ' इतिवलिख्यते, न तु ' वंसते ' इतिः षड्ङ्गचिह्नेन सहितः । अथर्ववेदिनोऽपि ऋग्वेदवदेव लिखन्ति । सामयोनिमन्त्रास्तु समुद्रुता ऋग्वेदादेव अतस्ते समुल्लेखनीया ऋग्वेदवदेवेति विमृश्यास्माभिरत्रास्मिन्ग्रन्थे सर्वत्रानुनासिक-चिह्नरहितमेव कर्तव्यं, परं सामपाठिनां पद्धतिमनुसृत्य सर्वत्रानुनासिकचिह्नसहितमेव मुद्रणं कृतम् । ऋग्वेदे तु स्वरापूर्वोऽनुनासिको रङ्गचिह्नेनैव सर्वत्र प्रदर्श्यते, अतः सोऽस्माभिरत्रापि ऋग्वेदवदेव संसुद्रितः यथा ' महौ इंद्रः ' इति, परं शषसहरेफपूर्वोऽनुनासिको बिन्दुरूपेणैव प्रदर्शित ऋग्वेदवत्, यथा ' स्तोमं रुद्राय ' इत्यादिः ।

सामगानानि तु योनिमन्त्राश्रितान्यपि सर्वथा विकारविश्लेषणादिभिः पृथक्तराण्येवातस्तत्रत्यो रङ्गः ' ५ ' इति चिह्नेनैव सर्वत्र प्रदर्शयिष्यते ।

रङ्गस्य व्याहरणम् ।

अनुस्वारपदे पूर्वं विकारमुपगच्छति । वेष्टितं विंदुमात्रं च तद्विखित्वा प्रकीर्तितम् ॥
रेफोष्मसु प्रत्ययेषु निदर्शनमथोच्यते । चित्रं राधोशुर्मदाय हर्षोपितो धियं सचे ॥
त्वं होतेति च पञ्चानां निदर्शनमितीरितम् । ऊष्माणस्तु यदान्येन व्यंजनेन समन्विताः ।
स्थिताश्च प्रत्यये तेषां वैकृतं तुल्यमुच्यते । सोमं श्रीणन्ति नृष्पाहि संस्थे त्वं ह्यंगदेति च ॥
मात्रा द्विमात्रोऽनुस्वारो द्विमात्रान्मात्र एव च । मात्रिकादापि संयोगे मात्रिकस्तु द्विरूपवत् ॥

एतेन वचनजातेन अनुनासिकसहितलेखनमेव सप्रमाणं भवति । इति रङ्गविधायकाः ब्रुवन्ति ।

रङ्गचिह्ने लिखितेऽलिखितेऽपि वा, अनुनासिकस्य व्याहरणं कथं वा कर्तव्यमिति मुख्यः प्रश्नोऽत्र वर्तते । रङ्गस्यास्य देशभेदेन विभिद्यते समभिव्याहरणम् । ' गं, गुं, उवं, उवं, ' इत्येवमादीनि क्रियन्तेऽस्योदीरणानि । एतान्यसमीचीनान्येवेति प्रतिभाति, यतस्तत्र गकारस्य कण्ठ्यस्य, उकार-वकारयोरोष्ठययोगेने नास्ति प्रमाणलेशोऽपि । अनुस्वारस्य नासिकैव स्थानम्, अनुनासिकस्य तु मुखनासिके । एवं सति स्थानान्तरयोः कण्ठ्यौष्ठयोर्वर्णयोर्भाषणं नैव कथंचिदपि प्रमाणयितुं शक्यते । व्याहरणशुद्धाशुद्धत्वविनिर्णये स्थानविचार एव बलवत्तरं प्रमाणं भवति । तद्यथा—

अनुस्वारयमानां च नासिकास्थानमुच्यते ॥२२॥ यथा सौराष्ट्रिका नारी तर्कं इत्यभिभाषते ।
एवं रङ्गाः प्रयोक्तव्याः खे अराँ इव खे दया ॥२६॥ रङ्गवर्णं प्रयुञ्जीरन्नो प्रसेत्पूर्वमक्षरम् ।
दीर्घस्वरं प्रयुञ्जीयात्पञ्चासिक्यमाचरेत् ॥२७॥ हृदये चैकमात्रस्तु अर्धमात्रस्तु मूर्धनि ।
नासिकायां तथार्धं च रङ्गस्यैव द्विमात्रता ॥२८॥ हृदयादुत्करे तिष्ठन् कांस्येन समनुस्वरन् ।
भादवं च द्विमात्रं च जघन्वाँ इति निदर्शनम् ॥२९॥ (पाणिनीय-शिक्षा)

नासिकास्थानीयोऽनुस्वारः स्पर्शेषु थ-व-लेषु च परेषु सत्सु परसवर्णतामभ्येति । ' अनुस्वारस्य ययि परसवर्णः । वा पदान्तस्य । (पा. भा. ८।४।५८-५९) अपदान्तस्थानुस्वारस्य नित्यं परसवर्णो भवति, पदान्तस्य तु वैकल्पिकः । यथा— ओङ्कारः, पञ्चाङ्गं, घण्टा, मन्त्रः, अम्बा । त्वं करोषि-त्वङ्करोषि, सं यन्ता-संयन्ता, सं वत्सरः—संवत्सरः, यं लोकं-यंलोकं । परसवर्णे कृतेऽकृते वा, लिखितेऽलिखिते वा, व्याहरणं त्वेतेषां समानमेव भवति, परसवर्णानुयायित्वाऽनुस्वारस्य । श-ष-स-ह-रेफेषु परेषु सत्सु संपूर्णतयानुस्वारो नैव परसवर्णतां भजते, तदा तस्यानुनासिको भवति—

अनुस्वारस्य इत्यादेशः शषसहरेफेषु (प्रतिज्ञापरिशिष्टसूत्रे ३।१)

नश्चापदान्तस्य झलि (पा. भा. ८।३।२४)

नस्य मस्य चापदान्तस्य झल्यनुस्वारः । ' यशांसि, आक्रंस्यते ' ।

एवं अनुस्वारस्य रङ्गादेशो भवति वैकल्पिकः । ' आतोऽटि नित्यं ' (पा. सू.) इति सूत्रेण नित्यादेशोऽपि तैत्तिरीयाः ' महाँ इन्द्रः ' इति, ऋग्वेदिनस्तु ' महाँ इन्द्रः ' इति पठन्ति । अत एव आदेशो नित्योऽपि छन्दसि वैकल्पिकः सञ्जातः । एवमेव उष्मपूर्वमनुस्वारं ऋग्वेदिनोऽनुस्वारं बिंदुरूपं लिखन्ति, तमेव वाजसनेयिनोऽनुनासिकं रङ्गचिह्नयुतं लिखन्ति एवमेष वैकल्पिकः पाठो छन्दसि दृश्यते ।

यदा तु रङ्गो भवति तदा तस्यानुनासिकस्य व्याहरणं कथं कर्तव्यमिति प्रश्नोऽत्र व्यथयति संशोधकं, यतस्तस्य विद्यते । उनेकधा निगदनम् । ' मुखनासिकावचनोऽनुनासिकः ' (पा. सू.) इत्याह भगवान्पाणिनिः । मुखसहितनासिकयो-च्चार्यमाणो वर्णोऽनुनासिकसंज्ञो भवति, अस्यैव रङ्ग इति शिक्षायां, प्रातिशाक्ये च ' रक्त, राग ' इति च संज्ञा भवन्ति । स ह्रस्वदीर्घगुरुभेदैस्त्रिधा विभिद्यते ।

अनुनासिकोच्चारणविषये यदुक्तं पाणिनीयायां शिक्षायां तत्तु तस्वतोऽनुसन्धेयमत्र । पूर्वस्वरं दीर्घं प्रयुञ्जीयात्, पञ्चाङ्गा-

सिक्यं व्याहरणमाचरेदिति, अनुनासिको हृदय एकमात्रोऽर्धमात्रो मूर्धनि, नासिकायां चार्धमात्रः, एवं रङ्गो द्विमात्रकः । यथा सौराष्ट्रिका नारी 'तर्क' इत्याभिभाषते, यथा च कांस्यस्य रङ्गारो भवति समभिघातादूर्ध्वं, तथैव मार्दवपूर्वकं रङ्गमभिभाषेत । एवं रङ्गविषये पाणिनीयानुशासनम् । रङ्गचिन्हे लिखितेऽलिखितेऽपि तस्य व्याहरणं समानमेव भवति, यथा जिह्वामूलीयोपध्मानीयौ विसर्गौ चिह्नैः सहितौ लिखितौ चिह्नरहितौ वापि, तथापि द्वयोरपि तुल्यमेव भवति समुच्चारणम् । यथा— 'कः पदार्थः =क ×पदार्थः । रामः कः=राम×कः । एवमेवास्य रङ्गस्य चिह्नैः सहितस्य सहितस्य वा तुल्यमेव पाणिनीयानुशासनानुसारेण व्याहरणं भवतीति ज्ञातव्यम् ।

एवं सति, तस्य रङ्गस्य 'ग्वं, र्वं, गुं, ' इत्यादीनि मार्दवहीनानि कठोराणि स्थानव्यभिचारदोषदुष्टानि व्याहरणानि, सर्वथा त्याज्यान्वेवेति । एवं शषसहरेकेषु परेषु सत्सु अनुनासिकपूर्वं स्वरं दीर्घमुच्चार्य नासिकायामेवानुनासिकं गुञ्जित्वा, तदूर्ध्वं अग्रेवासिनं वर्णं प्रयुञ्जीयात्, यथा ' वंसते ' इत्यस्य ' वा अंसते ' इति । न तु ' वग्वंसते ' इति ।

यथा हिन्दी भाषायां ' नहीँ, कहाँ, ' इति, मराठीभाषायामपि ' काँहीं ' इत्यादीनां व्याहरणानि मुखसहितनासिकायां भवन्ति, तथैव वेदेषु रङ्गस्योच्चारणं भवितुमर्हति । परतस्तु विद्वांस एव प्रमाणमित्यलं पल्लवितेन ।

परिचय-ग्रन्थाः ।

मुद्रित-ग्रन्थाः ।

सामवेदस्यास्य मुद्रणसमये ये ग्रन्था अवलोकितास्तेषां मध्ये प्रमुखा मुद्रितग्रन्था एते—

(१) लन्दनपुर्यां श्रीमता रेवरण्ड जे. स्टीवेन्सन (Rev. J. Stevenson) महोदयेन सम्पादितं, तच्च श्रीमता एच्. एच्. विलसन (H. H. Wilson. M. A., F. R. S.) महाशयानां निरीक्षणेन सन १८४३ ख्रिष्टाब्दे मुद्रितं, सामवेदस्य पुस्तकम् । अस्मिन्ग्रन्थे आरण्यकं पर्वं, महानाम्न्यार्चिकं च नास्ति । नापि स्वरचिह्नानि प्रदर्शितानि । स्वरचिन्हाभावात् धारीगणनात्र मुद्रितापि निष्प्रयोजनैव संजाता । अत्र मुद्रिता मन्त्रा अशुद्धपदच्छेददोषेणान्यैश्च बहुविधैः मुद्रणप्रमादैर्दोषपूर्णा एव सन्ति । वर्षशतात्पूर्वं लन्दननगरे मुद्रितमित्यर्थमेव ते सम्पादक-निरीक्षक-मुद्रकाः प्रशंसामर्हन्ति । अत्रैक एव गुणो दृश्यते यन्मन्त्रा असंकीर्णतया पृथक्पृथक् मुद्रिताः । अन्ते परिशिष्टरूपेण बहवः पाठभेदा अपि संकलिताः सन्ति ।

(२) शार्मण्यदेशे बर्लिननगरे सन १८४८ ख्रिष्टाब्दे श्री० बेन्के- महाशयैः प्रकाशितं सामवेदस्य पुस्तकं, प्रायशः शुद्धं, स्वरङ्गैः संयुतं, बहुभिः पाठभेदैः सहितं, महत्या पाठभेदाविक्रित्वात्मकया भूमिकया युतं, संशोधनकर्माणि सेपादकस्य प्रवीणत्वमसंशयं प्रकटयति । समस्तेषु मुद्रितग्रन्थेषु वर्तते एतदेवादार्शपुस्तकम् । अत्र धारीगणना मुद्रिता परिशिष्टविभागे, परं सा सदोषैवेति प्रतिभाति ।

(३) डा० डब्ल्यु० कलान्देन ब्रेस्लौनगरे सन १९०७ ख्रिष्टाब्दे सामवेदस्य जैमिनीयसंहितायाः पुस्तकं रोमनाक्षरैर्मुद्रितम् । पाठभेदसहितं विस्तृतया भूमिकया च शोभितमतीव शुद्धं पुस्तकं वर्तते ।

(४) कालिकातानगरे पूज्यपादैः सत्यव्रतसामश्रमिभिर्महता प्रयत्नेन संशोध्य, सायणभाष्यसंहिता, सामवेदसंहिता, पदपाठेन सामगानादिभिः, सर्वैः स्तोत्रपाठैश्च संयुता ' रायल एशियाटिक सोसायटी ' द्वारा मुद्राप्य प्रकाशिता ।

(५) कालिकातानगरे सन १९३६ ख्रिष्टाब्दे श्री नरेन्द्रचन्द्र वेदान्ततीर्थैः एम्. ए. उपाधिधारिभिः सांख्यतीर्थमीमांसा-तीर्थ- तत्त्वर्त्नशास्त्रिभिः सामवेदसंहिता सायणभाष्य- भाष्यसार- पदपाठटिप्पण्यादिभिः सहिता, श्रीभवभूतिभट्टाचार्यैः विद्याभूषणैः एम्. ए. इत्युपपदधारिभिः संस्कृता प्रकाशिता च । एभिरेव सामवेदस्य केवलं संहितापाठोऽपि पृथक्तया मुद्राप्य प्रकाशितः । अत्र सामवेदस्य पूर्वार्धं एव संगृहीतः ।

(६) लवपुरे (लाहौरै) श्रीमद्भिः पण्डितवरैः (डाक्टरैर्युपपदधारिभिः) आचार्यै रघुवीरशर्मभिः सुसंपाद्य प्रकाशिता जैमिनीया सामवेदसंहिता । एषा स्वरचिह्नरहिताऽस्ति ।

(७) अजमीरनगरे वैदिकयन्त्रालयस्थैः पण्डितैर्मुद्रिता सामवेदसंहिता मूलमात्रैव ।

(१६)

(८) भजमीरनगरे आर्यसाहित्यमण्डलेन प्रकाशिता पण्डितजयदेवशर्मणा हिंदीभाषायामनूदिता सामवेदसंहिता ।
एतानि मुद्रितानि पुस्तकानि पाठभेदानिश्चयार्थं संयुक्तानि ।

लिखित-ग्रन्थाः ।

लिखित-ग्रन्थेषु आदर्शग्रन्था अतीव शुद्धा एते संमिलिताः—

- (१) वटोदरनगरादानीता श्रीमतां नरहरिशंकर-भाईशंकर-शास्त्रिणां ग्रंथसंग्रहासंप्राप्ता सामवेदसंहिता । एतत्पुस्तकं वैदिकानां सामपाठिनां पठनपाठनपरम्परया शोधितमतीव शुद्धं शोभनाक्षरैश्च लिखितमस्ति ।
 - (२) अष्टे-नगरादानीता श्री. शम्भुराव गोविन्दराव लिमये इत्येतेषां ग्रन्थसंग्रहात् संप्राप्ता सामवेदसंहितातीव शुद्धा ।
 - (३) जुनागढाप्राप्ता श्रीमतां जयन्तीलालदयाराम त्रिपाठिनां कौशुमी-शास्त्रीयानां संग्रहादानीता परिशुद्धा सामवेदसंहिता ।
 - (४) वरगुर-नगरे तंजावरप्रान्ते श्री. नागेशरावद्वारा ग्रन्थलिपिकायां मुद्रापितः संहिताग्रन्थो गानग्रन्थाश्च । सर्वे एते ग्रन्थाः कौशुमीशाखाया दाक्षिणात्यपाठप्रणालिकया मुद्रिताः शुद्धाः सन्ति ।
 - (५) श्रीमतां लक्ष्मण-शंकर-द्रविडानां पुण्यपत्तननिवासिनां राणावणीयशाखाध्यायिनां ग्रंथसंग्रहादानीता सामवेद-संहिताऽतीव शुद्धा सुपाठा सुपाठ्या च ।
- एतान्ग्रन्थानवलोक्य सामवेदस्यास्थ कृतं मुद्रणम् ।

वेदादि धर्मग्रन्थानां अल्पमूल्येन वितरणम् ।

आसीत् कच्छदेशीय एकः श्रेष्ठी “ नारायणजी पुरुषोत्तम ” नामा सत्यवाक्, उदारधी धर्मनिष्ठश्च । स आर्यसमाजस्य परमो भक्त आसीत् । आर्यग्रन्थानां वेदादिग्रन्थानां च प्रचारार्थं स यत्नवान् प्रचारचिन्तनपरश्राद्दनिश्चयमासीत् । यदा तस्य स्वर्गारोहणस्य समयः समागतः, तदा स्वकीया सर्वं संपत् तेन आर्यग्रन्थानां प्रकाशनार्थं समर्पिता । एतेन धनेन “ नारायणजी पुरुषोत्तम निधिः ” निर्मितः ।

कञ्चिकालात्पूर्वं चतुर्णामपि वेदानां विनामूल्येन प्रदानं वेदाभ्यासिनामध्ययनार्थं कृतमासीदस्माक्षिधेर्धनेन । तदनंतरं श्रीमताचार्येण मयाशंकरेण कृतः पूर्वमीमांसाया गुर्जरभाषायामनुवादो मुद्राप्य प्रकाशितो मीमांसाध्येतृभ्यो वित्तीर्यते विनामूल्येन, तदपि अस्य निधेर्धनेनैव क्रियते ।

अस्य निधेर्विश्वस्तैरिदानीमेव निश्चयः कृतः, यदस्य निधेः पञ्चपदस्यकमितं धनं सामवेदप्रकाशनार्थं स्वाध्यायमण्डलाय देयम् । एतेन धनेन सामवेदस्य मुद्रणं भवतु, स च सामवेदोऽल्पेनैव मूल्येन वेदाध्येतृभ्यः प्रदेयः । अस्मिन् प्रकाशनकर्मणि या हानिर्भवेत्तस्या भारं निधिविश्वस्ताः सहिष्यन्ति । सामवेदप्रेमिभ्य एष वेदग्रन्थोऽल्पेन मूल्येन प्राप्स्यतु इत्येष प्रशस्ततम उद्देशो विश्वस्तानां वर्तते । अन्येषामपि वेदानामेवमेव मुद्रणव्यवस्थां चिकीर्षन्ति निधेर्विश्वस्ताः ।

वेदपाठकानां वेदाध्येतृणां हितार्थं निधिविश्वस्तानामेष निश्चयो वर्तते । सर्वजगन्नाथः परमेश्वरः आर्यधर्मग्रन्थानामेवं प्रकाशनं कर्तुं विश्वस्तानां बलं संवर्धयतु, तथा च ‘ कृणवन्तो विश्वमार्यं ’ इति वेदादेशस्य साफल्यार्थं एष निधिः सदैव एवमेव विधिवानि आर्यधर्मग्रन्थानां प्रकाशनकार्याणि करोतु इति आशासते विश्वस्ताः ।

पारडी, जि. सुरत
१६।२।५६
माघ शु. ५, सं. २०१२

}

श्रीपाद दामोदर सातवळेकरः
अध्यक्षः- स्वाध्यायमण्डलस्य

सामवेद-संहिता

पूर्वार्चिकः (छन्द आर्चिकः)

आग्नेयं काण्डम् ।

अथ प्रथमोऽध्यायः ।

अथ प्रथमप्रपाठके प्रथमोऽर्थः ।

[१]

(१-१०) १-२, ४, ७, ९ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, ३ मेधातिथिः काण्वः, ५ उशानाः काव्यः, ६ सुदीतिपुरुमीढावाङ्गि-
रसौ तयोर्वान्यतरः, ८ वत्सः काण्वः, १० वामदेवः ॥ अग्निः ॥ गायत्री ॥

- १ अग्ने आ याहि वीतये गृणानो हव्यदातये । नि होता सत्सि बर्हिषि ॥ १ ॥
- २ त्वमग्ने यज्ञानां होता विश्वेषां हितः । देवेभिर्मानुषे जने ॥ २ ॥
- ३ अग्निं दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसम् । अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम् ॥ ३ ॥
- ४ अग्निर्वृत्राणि जङ्घनद् द्रविणस्युर्विपन्यया । समिद्धः शुक्र आहुतः ॥ ४ ॥
- ५ प्रेष्टं वो अतिथिस्तुषे मित्रमिव प्रियम् । अग्ने रथं न वेद्यम् ॥ ५ ॥
- ६ त्वं नो अग्ने महोभिः पाहि विश्वस्या अरातेः । उत द्विषो मर्त्यस्य ॥ ६ ॥
- ७ पशू शु ब्रवाणि तेऽग्ने इत्येतरा गिरः । एभिर्वर्धास इन्दुभिः ॥ ७ ॥
- ८ आ ते वत्सो मनो यमत्परमाश्वित्सधस्थात् । अग्ने त्वां कामये गिरा ॥ ८ ॥
- ९ त्वामग्ने पुष्करादध्यथर्वा निरमन्थत । मूर्ध्ना विश्वस्य वाघतः ॥ ९ ॥
- १० अग्ने विवस्वदा भरासभ्यमृतये महे । देवो ह्यसि नो दशे ॥ १० ॥

इति प्रथमा दशमिः ॥ १ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [स्वरिताः ९ । ङ० ना० । धा० ३७ । वे ॥]

[२]

(१-१०) १ आयुङ्क्वाहिः (ऋ - विरूप आङ्गिरसः) ; २ वामदेवो गौतमः ; ३, ८-९ प्रयोगो भार्गवः ; ४ मधु-
च्छन्दा वैश्वामित्रः ; ५, ७ झुनःशेष आजीगर्तिः ; ६ मेधातिथिः काण्वः ; १० वःसः काण्वः ॥ अग्निः ॥ गायत्री ॥

- ११ नमस्ते अग्न ओजसे गुणान्ति देव कृष्टयः । अमैरामित्रमर्दय ॥ १ ॥
 १२ दूतं वा विश्ववेदसं हव्यवाहममर्त्यम् । यजिष्ठमृञ्जसे गिरा । ॥ २ ॥
 १३ उप त्वा जामयो गिरो देदिशतीर्हविष्कृतः । वायोरनीके अस्थिरन् ॥ ३ ॥
 १४ उप त्वाग्ने दिवेदिवे दोषावस्तार्धिया वयम् । नमो भरन्त एमसि ॥ ४ ॥
 १५ जराबोध तद्विडिडि विशेविशे यज्ञियाय । स्तोमंरुद्राय दृशीकम् ॥ ५ ॥
 १६ प्रति त्यं चारुमध्वरं गोपीथाय प्र ह्यसे । मरुद्गिरश्च आ गहि ॥ ६ ॥
 १७ अश्वं न त्वा वारवन्तं वन्दध्या अग्निं नमोभिः । सम्राजन्तमध्वराणाम् ॥ ७ ॥
 १८ और्वभृगुवच्छुचिमप्रवानवदा हुवे । अग्निं समुद्रवाससम् ॥ ८ ॥
 १९ अग्निमिन्धानो मनसा धियंसचेत मर्त्यः । अग्निमिन्धे विवस्वभिः ॥ ९ ॥
 २० आदित्प्रत्नस्य रेतसो ज्योतिः पश्यन्ति वासरम् । परो यदिध्यते दिवि ॥ १० ॥
 इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ द्वितीयः खण्डः ६ ॥ [स्व० ६ । उ० २ । धा० ५२ । स्था ॥]

[३]

(१-१४) १ प्रयोगो भार्गवः ; २, ५ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः ; ३, १० वामदेवो गौतमः ; ४, ६ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ;
 ७. विरूप आङ्गिरसः ; ८ झुनःशेष आजीगर्तिः ; ९ गोपवन आत्रेयः ; ११ प्रस्कण्वः काण्वः ; १२ मेधातिथिः

- काण्वः ; १३ सिन्धुद्वीप आम्बरीषः, त्रित आत्यो वा ; १४ उशना काण्वः ॥ अग्निः ॥ गायत्री ॥
 २१ अग्निं वा वृधन्तमध्वराणां पुरुतमम् । अच्छा नप्त्रे सहस्वते ॥ १ ॥
 २२ अग्निस्तिग्मेन शोचिषा यंसद्विश्वं न्यश्त्रिणम् । अग्निं वंसते रथिम् ॥ २ ॥
 २३ अग्ने मृड महांस अस्यय आ देवयुं जनम् । इयेथ बहिरासदम् । ॥ ३ ॥
 २४ अग्ने रक्षा णो अंसहसः प्रति स देव रीषतः । तापिष्ठैरजरो दह ॥ ४ ॥
 २५ अग्ने युङ्क्वा हि ये तवाश्वासो देव साधवः । अरं वहन्त्याशवः ॥ ५ ॥
 २६ नि त्वा नक्ष्य विस्पते द्युमन्तं धीमहे वयम् । सुवीरमग्न आहुत ॥ ६ ॥
 २७ अग्निर्मूर्धो दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम् । अपांसं रेतांसि जिन्वति ॥ ७ ॥
 २८ इमम् पु त्वमस्माकंसं गायत्रं नव्यांसम् । अग्ने देवेषु प्र वोचः ॥ ८ ॥
 २९ तं त्वा गोपवनो गिरा जनिष्ठदग्ने अङ्गिरः । सं पावकं श्रुधी हवम् ॥ ९ ॥

- ३० परि वाजपतिः कविरग्निर्व्यान्यक्रमीत् । दधद्रत्नानि दाशुषे ॥ १० ॥
 ३१ उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यम् ॥ ११ ॥
 ३२ कविमग्निमुप स्तुहि सत्यधर्माणमध्वरे । देवममीवचातनम् ॥ १२ ॥
 ३३ शं नो देवीरभिष्टये शं नो भवन्तु पीतये । शं योरभि स्रवन्तु नः ॥ १३ ॥
 ३४ कस्य नूनं परीणसि धियो जिन्वसि सत्पते । गोषाता यस्य ते गिरः ॥ १४ ॥

इति तृतीया दशतिः ॥३॥ तृतीयः खण्डः ॥३॥ [स्व० ९ । उ० २ । धा० ५७ । धे ॥]

[४]

(१-३०) १, ३, ७ शंयुर्बाह्विस्पत्यः (७ तृणपाणिः) ; २, ५, ८-९ भर्गः प्रागाथः ; ४ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ; ६ प्रस्कण्वः

काण्वः ; १० सोभरिः काण्वः ॥ अग्निः ॥ बृहती ॥

- ३५ यज्ञायज्ञा वो अग्नये गिरागिरा च दक्षसे । प्रप्र वयममृतं जातवेदसं प्रियं मित्रं न शंसिषम् ॥१॥
 ३६ पाहि नो अग्न एकया पाह्युश्च द्वितीयया । पाहि गीभिस्तिष्ठभिरूर्जां पते पाहि चतसृभिर्वसो ॥२॥
 ३७ बृहद्भिरग्ने अर्चिभिः शुक्रेण देव शोचिषा । भरद्वाजे समिधानो यविष्ण्य रेवत्पावक दीदिहि ॥३॥
 ३८ त्वे अग्ने स्वाहुत प्रियासः सन्तु सूरयः । यन्तारो ये मघवानो जनानामूर्वं दयन्त गोनाम् ॥४॥
 ३९ अग्ने जरितर्विद्वपतिस्तपानो देव रक्षसः । अप्रोषिवान् गृहपते महाऽअसि दिवस्पायुर्दुरोणयुः ॥५॥
 ४० अग्ने विवस्वदुषसश्चित्रं राधो अमर्त्य । आ दाशुषे जातवेदो वहा त्वमद्या देवाऽउपबुधः ॥६॥
 ४१ त्वं नाश्चित्र ऊत्या वसो राधाऽसि चोदय । अस्य रायस्त्वमग्ने रथीरासि विदा गार्ध तुचे तु नः ॥७॥
 ४२ त्वमित्सप्रथा अस्यग्ने त्रातर्कृतः कविः । त्वां विप्रासः समिधान दीदिव आ विवासन्ति वैधसः ॥८॥
 ४३ आ नो अग्ने वयोवृधऽरयिं पावक शंस्यम् । रास्वा च न उपमाते पुरुस्पृहऽसुनीती सुयशस्तरम् ॥९॥
 ४४ यो विश्वा दयते वसु होता मन्द्रो जनानाम् । मधोर्न पात्रा प्रथमान्यस्यै प्र स्तोमा यन्त्वमग्ने ॥१०॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥४॥ चतुर्थः खण्डः ॥४॥ [स्व० ९ । उ० ३ । धा० ८३ । दी ॥]

[५]

(१-१०) १ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ; २ भर्गः प्रागाथः ; ३, ७ सोभरिः काण्वः ; ४ मनुर्वैवस्वतः ; ५ सुदीतिपुरूमी-
 छावागिरसौ ; ६ प्रस्कण्वः काण्वः ; ८ मेघातिमेध्यातिथी काण्वो ; ९ विश्वामित्रो गाथितः ; १० कण्वो वौरः

॥ अग्निः, ८ इन्द्रः ॥ बृहती ॥

- ४५ एना वो अग्नि नमसोर्जां नपातमा हुवे । प्रियं चेतिष्ठमरतिऽस्वध्वरं विश्वस्य दूतममृतम् ॥१॥
 ४६ शेषे वनेषु मातृषु सं त्वा मर्तास इन्धते । अतन्द्रो हव्यं वहासि हविष्कृत आदिह्वेषु राजसि ॥२॥
 ४७ अदाशीं गातुवित्तमो यस्मिन्व्रतान्यादधुः । उपो षु जातमार्यस्य वर्धनमग्निं नक्षन्तु नो गिरः ॥३॥

*

- ४८ अग्निरुक्थे पुरोहितो ग्रावाणो वह्निरध्वरे । ऋचा यामि मरुतो ब्रह्मणस्पते देवा अवा वरेण्यम् ॥३॥
 ४९ अग्निमीडिष्वावसे गाथाभिः शीरशोचिपम् । अग्निं राये पुरुमीढ श्रुतं नरोऽग्निः सुदीतये छर्दिः ॥५॥
 ५० श्रुधि श्रुत्कर्ण वह्निभिर्देवैरग्ने सयावभिः । आ सीदतु वह्निषि मित्रो अर्यमा प्रातर्यावभिरध्वरे ॥६॥
 ५१ प्र देवोदासो अग्निदेव इन्द्रो न मज्जना । अनु मातरं पृथिवीं वि वावृते तस्थौ नाकस्य शर्मणि ॥७॥
 ५२ अध ज्मो अध वा दिवो बृहतो रोचनादधि । अया वर्धस्व तन्वा गिरा ममा जाना सुक्रतो पृण ॥८॥
 ५३ कायमानो वना त्वं यन्मातरजगन्नपः । न तत्ते अग्ने प्रसृषे निवर्तनं यद् दूरे सन्निहाभुवः ॥९॥
 ५४ नि त्वामग्ने मनुर्दधे ज्योतिर्जनाय शश्वते । दीदथ कण्व ऋतजात उश्रितो यं नमस्यन्ति कृष्टयः ॥१०॥

इति पञ्चमी दशतिः ॥५॥ पञ्चमः खण्डः ॥५॥ [स्व० उ०६ । ध्र० ७१ । वा ॥]

इति प्रथमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥

[६]

(१-८) १, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; २, ३, ५ कण्वो घोरः; ४ सौमरिः काण्वः; ६ उत्कालः काण्वः; ८ विश्वामित्रो गायिनः ॥ अग्निः, २ ब्रह्मणस्पतिः; ३ यूपः ॥ बृहती ॥

अथ प्रथमप्रपाठकस्थ द्वितीयोऽर्धः ॥ १ ॥

- ५५ देवो वो द्रविणोदाः पूर्णां विवश्वसिचम् । उद्रा सिञ्चध्वमुप वा पृणध्वमादिष्ठो देव ओहते ॥१॥
 ५६ प्रेतु ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्येतु सनुता । अञ्छा वीरं नर्थ पङ्क्तिराधसं देवा यज्ञं नयन्तु नः ॥२॥
 ५७ ऊर्ध्व ऊ षु ण ऊतये तिष्ठा देवो न सविता । ऊर्ध्वो वाजस्य सनिता यदञ्जिभिर्वीघ्नद्भिर्विह्वयामहे ॥३॥
 ५८ प्र यो राये निनीषति मर्तो यस्ते वसो दाशत् । स वीरं धत्ते अग्न उक्थशशंसिनं त्मना सहस्रपाषिणम् ४
 ५९ प्र वो यज्ञं पुरूणां विशां देवयतीनाम् । अग्निं सूक्तैर्भिर्वचोभिर्वृणामहे यशंसमिदन्यं इन्धते ॥५॥
 ६० अयमग्निः सुवीर्यस्येशो हि सौभगस्य । राय ईशे स्वपत्यस्य गोमत ईशे वृत्रहथानाम् ॥६॥
 ६१ त्वमग्ने गृहपतिस्त्वहं होता नो अध्वरे । त्वं पोता विश्ववार प्रचेता यक्षि यासि च वार्यम् ॥७॥
 ६२ संखायस्वा ववृमहे देवं मर्तास ऊतये । अपां नपातं सुभगं सुदंससं सुप्रतूर्तिमनेहसम् ॥८॥

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [स्व० ११ । उ० २ । ध्र० ५७ । ख ॥]

[७]

(१-१०) १ इयात्राथो वामदेवो वा; २ उपस्तुतो वाहिष्ठव्यः; ३ बृहदुक्थो वामदेव्यः; ४ कुत्स आगिरसः; ५-६ भरद्वाजो बाईस्पत्यः; ७ वामदेवो गौतमः; ८, १० वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ९ त्रिशिरास्वाष्टः ॥ १, ३, ५, ९

त्रिष्टुप्; २, ४ जगती; १० त्रिपाद्विराड्गायत्री ॥

६३ आ जुहोता हविषा मर्जयध्वं नि होतारं गृहपतिं दधिध्वम् ।

इडस्पदे नमसा रातह्वयं सपर्यता यजतं पस्त्यानाम् ॥ १ ॥

- ६४ चित्र इच्छिशोस्तरुणस्य वक्षथो न यो मातरावन्वेति धातवे ।
 अनुधा यदजीजनदधा चिदा ववक्षत्सद्यो महि दूत्यांश्च चरन् ॥ २ ॥
- ६५ इदं त एकं पर उ त एकं तृतीयेन ज्योतिषा सं विशस्व ।
 संवेशनस्तन्वेश्चारोधि प्रियां देवानां परमे जनित्रे ॥ ३ ॥
- ६६ इमं स्तोममर्हते जानवेदसे रथमिव सं महेमा मनीषया
 भद्रा हि नः प्रमातिरस्य संसद्यग्ने सख्ये मा रिषामा वयं तव ॥ ४ ॥
- ६७ मूर्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृत आ जातमग्निम् ।
 कविं सम्राजमतिथिं जनानामासन्नः पात्रं जनयन्त देवाः ॥ ५ ॥
- ६८ वि त्वदापो न पर्वतस्य पृष्ठादुक्थेभिरग्ने जनयन्त देवाः ।
 तं त्वा गिरः सुष्टुतयो वाजयन्त्याजिं न गिर्वेवाहो जिग्युरश्वाः ॥ ६ ॥
- ६९ आ वो राजानमध्वरस्य रुद्रं होतारं सत्ययजं रोदस्योः ।
 अग्निं पुरा तनयिलौरचित्ताद्धिरण्यरूपमवसे कृणुध्वम् ॥ ७ ॥
- ७० इन्ध्रे राजा समयो नमोभियस्य प्रतीकमाहुतं घृतेन ।
 नरो हव्येभिरीडते सबाध आग्निरग्रमुषसामशोचि ॥ ८ ॥
- ७१ प्र केतुना बृहता यात्यग्निरा रोदसी वृषभो रोरवीति ।
 दिवश्चिदन्तादुपमामुदानडपामुपस्थे महिपो ववर्ध ॥ ९ ॥
- ७२ अग्निं नरो दीधितिभिररण्योर्हस्तव्युतं जनयत प्रशस्तम् । दूरेदशं गृहपतिमथव्युम् ॥१०॥
 इति सप्तमी दक्षतिः ॥ ७ ॥ सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [स्व० १५ । द० ८ । अ० १०४ । बी ॥]

[८]

(१-८) १ बुधगविष्टिरावाश्रेयौ; २, ५ वत्सप्रिर्भालन्दनः; ३ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ४, ७ विश्वामित्रो माथितः;
 ६ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ८ पायुभरिद्वाजः ॥ आग्निः, ३ पूषा ॥ त्रिष्टुप् ॥

- ७३ अबोध्याग्निः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवायतीमुषासम् ।
 यद्वा इव प्र वयामुज्जिह्वानाः प्र भानवः सस्रते नाकमच्छ ॥ १ ॥
- ७४ प्र भूर्जयन्तं मह्यं विपोधां मूरैरमूरं पुरां वर्माणम् ।
 नयन्तं गीर्भिर्धना धियं धा हरिश्मश्रुं न वर्मणा धनर्षिम् ॥ २ ॥

- ७५ शुक्रं ते अन्यथजतं ते अन्यद्विषुसुषे अहनी द्यौरिवासि ।
विश्वा हि माया अवसि स्वधावन्मद्रा ते पूषन्निह गतिरस्तु ॥ ३ ॥
- ७६ इडामग्ने पुरुदंससं सनि गोः शश्वत्तमं हवमानाय साध ।
स्यान्नः सुनुस्तनयो विजावाग्ने सा ते सुमतिभूत्वस्मे ॥ ४ ॥
- ७७ प्र होता जातो महान्नभोविन्नुपद्वा सीददर्पां विवर्ते ।
दधद्यो धायी सुते वयांसि यन्ता वसूनि विधते तनूपाः ॥ ५ ॥
- ७८ प्र सम्राजमसुरस्य प्रशस्तं पुंसः कृष्टीनामनुमाद्यस्य ।
इन्द्रस्थेव प्र तवसस्कृतानि वन्दद्द्वारा वन्दमाना विवण्टु ॥ ६ ॥
- ७९ अरण्योर्निहितो जातवेदा गर्भ इधेन्सुभृतो गर्भिणीभिः ।
दिवेदिव ईड्यो जागृवद्भिर्हविमद्भिर्मनुष्येभिरग्निः ॥ ७ ॥
- ८० सनादग्ने मृणसि यातुधानान्न त्वा रक्षांसि पृतनाशु जिग्युः ।
अनु दह सहमूरान्कयादो मा ते हेत्या मुक्षत दैव्यायाः ॥ ८ ॥

इति अष्टमी दशतिः ॥८॥ अष्टमः ब्रण्डः ॥८॥ [स्व० १३ । उ० १ । आ० ६ । टी० ॥]

[९]

(१-१०) १ गय आग्नेयः; २ वामदेवः; ३, ४ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ५ द्वितो मृक्तवाहा आग्नेयः; ६ वस्यव आग्नेयाः; ७, ९ गोपवन आग्नेयः; ८ पूषाग्नेयः; १० वामदेवः, कश्यपो वा मारीचो, मनुर्वा वैवस्वत, उर्भो

वा ॥ अग्निः ॥ अनुष्टुप् ॥

- ८१ अग्न ओजिष्ठमा भर द्युमनमस्मभ्यमाग्निगो । प्र नो राये पनीयसे रत्सि वाजाय पन्थाम् ॥ १ ॥
- ८२ यदि वीरो अनु ष्यादग्निभिन्धीत मर्त्यैः । आजुह्वद्वयमानुषक् शर्म भक्षीत दैव्यम् ॥ २ ॥
- ८३ त्वेषस्ते धूम ऋणवति दिवि सं च्छुक्र आतनः । सूर्यो न हि द्युता त्वं कृपा पावक रोचसे ॥ ३ ॥
- ८४ त्वं हि क्षेतवद्यशोऽग्ने मित्रो न पत्यसे । त्वं विचर्षण श्रवो वसो पुष्टि न पुष्यसि ॥ ४ ॥
- ८५ प्रातरग्निः पुरुप्रियो विश स्तवेतानिधिः । विश्वे यास्मिन्नमर्त्ये हव्यं मर्तास इन्धते ॥ ५ ॥
- ८६ यद्वाहिष्ठं तदग्नेयं बृहदर्चं विभावसो । महिषीव त्वद्रयिस्त्वद्वाजा उदीरते ॥ ६ ॥
- ८७ विशोविशो वो अनिधिं वाजयन्तः पुरुप्रियम् । अग्निं वो दुर्यं वचः स्तुषे शूषस्य मन्मभिः ॥ ७ ॥
- ८८ बृहद्वयो हि भानवेऽर्चा देवायाग्नये । यं मित्रं न प्रशस्तये मर्तासो दधिरे पुरः ॥ ८ ॥
- ८९ अगन्म बृहद्वन्तमं ज्येष्ठमग्निमानवम् । य स्म भूतवैश्वस्यं बृहदनीक इभ्यते । ॥ ९ ॥

१०६ ^{उक् २२ उ २} भ्रुध्वने ^३ नद्यस्य ^१ मे ^१ स्तोमस्य ^३ वीर ^१ विश्पते । ^२ नि ^३ मायिनस्तपसा ^३ रक्षसो ^३ बृह ॥ १० ॥
इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ एकादशः खण्डः ॥ ११ ॥ [स्व० ९ । उ० ३ । धा० ४२ ॥ वा ॥]

[२]

(१-८) १ प्रयोगो भार्गवः (अ० सौभरिः काण्वः); २, ३, ५-७ सौभरिः काण्वः; ४ प्रयोगो भार्गवः सौभरिः

काण्वो वा; ८ विश्वमना वैयश्वः ॥ अग्निः ॥ उष्णिक्

- १०७ ^१ प्र ^२ म^३हिष्ठाय ^३ गायत ^३ ऋताग्ने ^३ बृहते ^३ शुक्रशोचिषे । ^३ उपस्तुतासो ^३ अग्नये ॥ १ ॥
- १०८ ^३ प्र ^३ सो ^३ अग्ने ^३ तवोतिभिः ^३ सुवीराभिस्तरति ^३ वाजकर्मभिः । ^३ यस्य ^३ त्वंसख्यमाविध ॥ २ ॥
- १०९ ^३ तं ^३ गूर्धया ^३ स्वर्णरं ^३ देवासो ^३ देवमरति ^३ दधन्विरे । ^३ देवत्रा ^३ हव्यमृहिषे ॥ ३ ॥
- ११० ^३ मा ^३ नो ^३ हृणीथा ^३ अतिथि ^३ वसुरग्निः ^३ पुरुप्रशस्त ^३ एषः । ^३ यः ^३ सुहोता ^३ स्वध्वरः । ॥ ४ ॥
- १११ ^३ भद्रो ^३ नो ^३ अग्निराहुतो ^३ भद्रा ^३ रानिः ^३ सुभग ^३ भद्रो ^३ अध्वरः । ^३ भद्रा ^३ उत ^३ प्रशस्तयः ॥ ५ ॥
- ११२ ^३ यजिष्ठं ^३ त्वा ^३ ववृमहे ^३ देवं ^३ देवत्रा ^३ होतारममर्त्यम् । ^३ अस्य ^३ यक्षस्य ^३ सुक्रतुम् ॥ ६ ॥
- ११३ ^३ तदग्ने ^३ शुस्रमा ^३ भर ^३ यत्सासाहा ^३ सद्ने ^३ कं ^३ चिदत्रिणम् । ^३ मन्यु ^३ जनस्य ^३ दूढ्यम् ॥ ७ ॥
- ११४ ^३ यद्वा ^३ उ ^३ विश्पतिः ^३ शितः ^३ सुप्रीतो ^३ मनुषो ^३ विशे । ^३ विश्वेदग्निः ^३ प्रति ^३ रक्षांसि ^३ सेधति ॥ ८ ॥

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ द्वादशः खण्डः ॥ १२ ॥ [स्व० १२ । उ० २ । धा० ४४ । ङी ॥]

इत्याग्नेयं पर्वं काण्वम् वा ॥ इति प्रथमोऽध्यायः ॥ इति प्रथमं पर्वं ॥

आग्नेयकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ११४

गायत्र्यः	३४	(१-३४)
बृहस्यः	२८	(३५-६२)
त्रिष्टुभः	१८	(६३-८०)
भनुष्टुभः	१६	(८१-९६)
उष्णिहः	१८	(९७-११४)

११४

अथ ऐन्द्रं काण्डम् ।

अथ द्वितीयोऽध्यायः ।

[३]

(१-१०) १ शंयुर्बाह्वस्पत्यः; २ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आंगिरसः; ३ हर्यतः प्रागाथः; ४,५ श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षो वा, ५ सुकक्षः) आंगिरसः; ६ देवजामय इन्द्रमातरः ऋषिकाः; ७,८ गोपूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ;

९,१० मेधातिथिः काण्वः प्रियमेघश्चांगिरसः ॥ इन्द्रः (ऋ० ३ अग्निर्हवीषि वा) ॥ गायत्री ॥

११५ तद्वो गाय सुते सचा पुरुहूताय सत्वने । शं यद्ववे न शाकिने ॥ १ ॥

११६ यस्ते नूनं शतक्रतविन्द्रं द्युभितमो मदः । तेन नूनं मदे मदेः ॥ २ ॥

११७ गाव उप वदावटे मही यज्ञस्य रप्सुदा । उभा कणा हिरण्यया ॥ ३ ॥

११८ अरमश्वाय गायत श्रुतकक्षारं गवे । अरमिन्द्रस्य धाम्ने ॥ ४ ॥

११९ तमिन्द्रं वाजयामसि महे वृत्राय हन्तवे । स वृषा वृषभो भुवत् ॥ ५ ॥

१२० त्वमिन्द्र बलादधि सहसो जात ओजसः । त्वंसन्वृषन्वृषेदसि ॥ ६ ॥

१२१ यज्ञ इन्द्रमवर्धयद्यद्भूमिं व्यवर्तयत् । चक्राण ओपशं दिवि ॥ ७ ॥

१२२ यदिन्द्राहं यथा त्वमीशीय वस्व एक इत् । स्तोता मे गोसखा स्यात् ॥ ८ ॥

१२३ पन्यंपन्यमित्सोतार आ धावत मद्याय । सोमं वीराय शूराय ॥ ९ ॥

१२४ इदं वसो सुतमन्धः पिबा सुपूर्णमुदरम् । अनाभयिन्नरिमा ते ॥ १० ॥

इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [स्व० १० । उ० ४ । धा० ४६ । सू ॥]

[४]

(१-१०) १, २ सुकक्षश्रुतकक्षौ (ऋ० सुकक्ष आंगिरसः); ३ भारद्वाजः (ऋ० शंयुर्बाह्वस्पत्यः); ४ श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षो वा आंगिरसः) । ५, ६ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७, ९, १० त्रिशोकः काण्वः; ८ वसिष्ठोः

मैत्रावरुणिः ॥ इन्द्रः (९ ऋ० अग्निर्हवीषि वा) ॥ गायत्री ॥

१२५ उद्धेद्भूमिं श्रुतामघं वृषभं नर्यापसम् । अस्तारमेषि सूर्य ॥ १ ॥

१२६ यदद्य कच्च वृत्रहन्नुदगा अभि सूर्य । सर्वे तादिन्द्र ते वशे ॥ २ ॥

१२७ य आनयत्परावतः सुनीती तुर्वशं यदुम् । इन्द्रः स नो युवा सखा ॥ ३ ॥

१२८ मा न इन्द्राभ्यां दिशः सूर्यो अक्तुष्वा यमत् । त्वा युजा वनेम तत् ॥ ४ ॥

१२९ पन्द्रं सानसि रथि सजित्वान सदासहम् । वर्षिष्ठमूतये भर ॥ ५ ॥

२ (सा. सं.)

- १३० इन्द्रं वयं महाधन इन्द्रमभं हवामहे । युजं वृत्रेषु वाज्रिणम् ॥ ६ ॥
 १३१ अपिबत्कद्रुवः सुतमिन्द्रः सहस्रवाहे । तत्राददिष्ट पौंस्यम् ॥ ७ ॥
 १३२ वयमिन्द्र त्वायवोऽभि प्र नोनुमो वृषन् । विद्धी त्वा ३ स्य नो वसो ॥ ८ ॥
 १३३ आ घा ये अग्निमिन्धते स्तृणन्ति बहिरानुपक् । येषामिन्द्रो युवा सखा ॥ ९ ॥
 १३४ मिन्धि विश्वा अप द्विषः परि वाधो जही मूधः । वसु स्पाहं तदा भर ॥ १० ॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [स्व० ८ । उ० ३ । धा० ३२ । ङा ॥]

[५]

- (१-१०) १ कण्वो घौरः; २ त्रिशोकः काण्वः; ३ वरसः काण्वः; ४ कुसीदी काण्वः; ५ मेधातिथिः काण्वः;
 ६ श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षः) आंगिरसः ७ इयावाश्च आत्रेयः; ८ प्रगाथः काण्वः; ९ वरसः काण्वः;
 १० हरिविधिः काण्वः ॥ इन्द्रः (ऋ० १ मरुतः; ४ विश्वे देवाः; ५ ब्रह्मणस्पतिः; ७ सविता) ॥ गायत्री ॥

- १३५ इहेव शृण्व एषां कशा हस्तेषु यद्रदान् । नि यामं चित्रमृज्जते ॥ १ ॥
 १३६ इम उ त्वा वि चक्षते सखाय इन्द्र सोमिनः । पुष्टावन्तो यथा पशुम् ॥ २ ॥
 १३७ समस्य मन्यवे विशो विश्वा नमन्त कृष्टयः । समुद्रायैव सिन्धवः ॥ ३ ॥
 १३८ देवानामिदवो महत्तदा वृणीमहे वयम् । वृष्णामस्मभ्यमूतये ॥ ४ ॥
 १३९ सोमानांस्वरणं कृणुहि ब्रह्मणस्पते । कक्षीवन्तं य औशिजः ॥ ५ ॥
 १४० बोधन्मना इदस्तु नो वृत्रहा भूर्यासुतिः । शृणोतु शक्र आशिषम् ॥ ६ ॥
 १४१ अद्य नो देव सवितः प्रजावत्सावीः सौभगम् । परा दुःष्वन्यसुव ॥ ७ ॥
 १४२ क्वरस्य वृषभो युवा तुवित्रीवो अनानतः । ब्रह्मा कस्तसपर्यति ॥ ८ ॥
 १४३ उपहरे गिरीणांसङ्गमे च नदीनाम् । धिया विप्रो अजायत ॥ ९ ॥
 १४४ प्र संम्राजं चर्षणीनामिन्द्रस्तोता नव्यं गीभिः । नरं नृषाहं महिष्ठम् ॥ १० ॥

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [स्व० ९ । उ० ना । धा० ४४ । ली ।]

॥ इति द्वितीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥

[६]

- (१-१०) १ श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षः) आङ्गिरसः; २ मेधातिथिः (ऋ० शंयुवर्हिस्पत्यः) काण्वः; ३ मोतमो
 राहुगणः; ४ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ५ बिन्दुः पूतदक्षो वा आङ्गिरसः; ६, ७ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा (ऋ०
 सुकक्षः) आङ्गिरसः; ८ वरसः काण्वः; ९ सुनःशेष आजीगर्तिः; १० सुनःशेषो आजीगर्तिः; वामदेवो
 वा ॥ इन्द्रः, (४ ऋ० इन्द्रापूषणौ) ५ मरुतः ॥ गायत्री ॥

- १४५ अपाडु शिप्रयन्धसः सुदक्षस्य प्रहोषिणः । इन्द्रोरिन्द्रो यवाशिरः ॥ १ ॥

- १४६ इमा उ त्वा पुरूवसोऽभि प्र नोनवुर्गिरः । गावो वत्स न धेनवः ॥ २ ॥
 १४७ अत्राह गोरमन्वत नाम त्वष्टुरपीच्यम् । इत्या चन्द्रमसो गृहे ॥ ३ ॥
 १४८ यद्विन्द्रो अनयद्रितो महीरपो वृषन्तमः । तत्र पूषाभवत्सचा ॥ ४ ॥
 १४९ गौर्धयति मरुताऽश्रवस्युर्माता मघोनाम् । युक्ता वही रथानाम् ॥ ५ ॥
 १५० उप नो हरिभिः सुतं याहि मदानां पते । उप नो हरिभिः सुतम् ॥ ६ ॥
 १५१ इष्टा होत्रा असृक्षतेन्द्रं वृधन्तो अध्वरे । अच्छावभृथमोजसा ॥ ७ ॥
 १५२ अहमिद्वि पितृष्परि मेधामृतस्य जग्रह । अहसूर्य इवाजनि ॥ ८ ॥
 १५३ रेवतीर्नः सधमाद इन्द्रे सन्तु तुविवाजाः । क्षुमन्तो याभिर्मदेम ॥ ९ ॥
 १५४ सोमः पूषा च चेततुर्विश्वासाऽसुक्षितीनाम् । देवत्रा रथ्योहिता ॥ १० ॥

इति षष्ठी दशतिः ॥६॥ चतुर्थः खण्डः ॥४॥ [स्व० ८ । उ० ५ । धा० ४४ । णी १]

[७]

(१-१०) १, ४ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; २ वसिष्ठो भैत्रावरुणिः; ३ मेधातिथिः काण्वः; प्रियमेधश्चांगिरसः;
 ५ हरिम्बिधिः काण्वः; ६, १० मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७ त्रिशोकः काण्वः; ८ कुसीदी काण्वः; ९ शुनःशेष आजी-
 गर्तिः ॥ इन्द्रः ॥ गायत्री ।

- १५५ पान्तमा वो अन्धस इन्द्रमभि प्र गायत । विश्वासाहसतक्रतुं मसिष्टं चर्षणीनाम् ॥ १ ॥
 १५६ प्र व इन्द्राय मादनह्यश्वाय गायत । सखायः सोमपात्रे ॥ २ ॥
 १५७ वयमु त्वा तदिदृथा इन्द्र त्वायन्तः सखायः । कण्वा उक्थेभिर्जरन्ते ॥ ३ ॥
 १५८ इन्द्राय मद्रने सुतं परि द्योभन्तु नो गिरः । अकर्मर्चन्तु कारवः ॥ ४ ॥
 १५९ अयं त इन्द्र सोमो निपूतो अधि बर्हिषि । एहीमस्य द्रवा पिव ॥ ५ ॥
 १६० सुरूपकृत्नुमूतये सुदुधामिव गोदुहे । जुह्मसि द्यविद्यवि ॥ ६ ॥
 १६१ अभि त्वा वृषभा सुते सुतसृजामि पीतये । तृम्पा व्यश्नुही मदम् ॥ ७ ॥
 १६२ य इन्द्र चमसेष्वा सोमश्चमूषु ते सुतः । पिषेदस्य त्वमीशिषे ॥ ८ ॥
 १६३ योगेयोगे तवस्तरं वाजेवाजे हवामहे । सखाय इन्द्रमूतये ॥ ९ ॥
 १६४ आ त्वेता नि षीदतेन्द्रमभि प्र गायत । सखायः स्तोमवाहसः ॥ १० ॥

इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [स्व० ५ । उ० २ । धा० ३९ । षी ॥]

*

[८]

- (१-१०) १ विश्वामित्रो गायिनः; २ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ३ कुसीदी काण्डः; ४ प्रियमेध आंगिरसः;
५, ८ वामदेवो गौतमः; ६, ९ श्रुतकक्षः सुकक्षोः वा आंगिरसः; (९ ऋ० सुकक्ष आंगिरसः
७ मेधातिथिः काण्वः; १० बिन्दुः पूतदक्षो वा आंगिरसः ॥ इन्द्रः ऋ० ७ सदसस्पतिः;

१० मरुतः) ॥ गायत्री ॥

- १६५ इदं ह्यन्वोजसा सुतं राधानां पते । पिवा न्वाऽस्य गिविणः ॥ १ ॥
१६६ महाइन्द्रः पुरश्च नो महित्वमस्तु वज्रिणे । द्यौर्न प्रथिना शवः ॥ २ ॥
१६७ आ तू न इन्द्र क्षुमन्तं चित्रं प्राभंसं गृभाय । महाहस्ती दक्षिणेन ॥ ३ ॥
१६८ आभि प्र गोपतिं गिरेन्द्रमर्चं यथा विदे । सूनुः सत्यस्य सत्पतिम् ॥ ४ ॥
१६९ कया नश्चित्र आ भुवदूती सदावृधः सखा । कया शन्निष्ठया वृता ॥ ५ ॥
१७० त्यमु वः सत्रासाहं विश्वासु गीर्षायितम् । आ च्यावयस्यूतये ॥ ६ ॥
१७१ सदसस्पतिमद्भुतं प्रियमिन्द्रस्य कास्यम् । सानि मेधामयासिपम् ॥ ७ ॥
१७२ ये ते पन्था अधो दिवो येभिर्यश्वमरयः । उत श्रोपन्तु नो भुवः ॥ ८ ॥
१७३ भद्रं भद्रं न आ भरेषमूर्जं शतक्रतो । यदिन्द्रं मृडयासि नः ॥ ९ ॥
१७४ अस्ति सोमो अयं सुतः पिबन्त्यस्य मरुतः । उत स्वराजो अश्विना ॥ १० ॥

इति अष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [स्व० १२ । उ० १ । धा० ४० ॥ चै ॥]

[९]

- (१-१०) १ देवजामय इन्द्रमातरः; २ गोधा ऋषिका; ३ दध्यङ्गाथर्वणः; ४ प्रस्कण्वः काण्वः; ५ गौतमो राहूगणः;
६ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७ वामदेवो गौतमः; ८ वस्त्रः काण्वः; ९ शुनःशेष आजीगर्तिः; १० उल्लो वातायनः ॥

इन्द्रः (ऋ० ४ अश्विनौ; १० वायुः) ॥ गायत्री ॥

- १७५ ईङ्गयन्तीरपस्युव इन्द्रं जातमुपासते । वन्वानासः सुवीर्यम् ॥ १ ॥
१७६ नकि देवा इनीमसि न कया योपयामसि । मन्त्रश्रुत्यं चरामसि ॥ २ ॥
१७७ दोषो आगाद् बृहदाय द्युमदामन्नाथर्वण । स्तुहि देवसवितारम् ॥ ३ ॥
१७८ एषो उषा अपूव्या व्युच्छति प्रिया दिवः । स्तुषे वामश्विना बृहत् ॥ ४ ॥
१७९ इन्द्रो दधीचो अस्याभिवृत्राण्यप्रतिष्कृतः । जघान नवतीर्नव ॥ ५ ॥
१८० इन्द्रेहि मत्स्यन्धसो विश्वेभिः सोमपर्वभिः । महाअभिष्टिरोजसा ॥ ६ ॥
१८१ आ तू न इन्द्र वृत्रहन्स्माकमर्धमा गहि । महान्महीभिरूतिभिः ॥ ७ ॥
१८२ आजस्तदस्य तित्विष उभे यन्समवर्तयत् । इन्द्रश्चमेव रादसी ॥ ८ ॥

१८३ अयमु^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ते समतसि^{३ १ २} कपोत इव^{३ १ २} गर्भधिम् । वचस्तच्चिन्न ओहसे^{३ १ २} ॥ ९ ॥

१८४ वात आ वातु^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} भेषजं शम्भु मयोमु नो हृदे । प्र न आयूषि^{२ ३ १ २} तारिषत् ॥ १० ॥

इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [स्व० १० । उ० २ । धा० ४५ । कु ॥]

[१०]

(१-९) १ कण्वो घौरः; २, ३, ९ वत्सः (ऋ० २, ९ वशोऽश्व्यः) काण्वः; ४ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः;
५ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ६ वामदेवो गौतमः; ७ इरिम्बिठिः काण्वः; ८ सत्यशतिर्वाहाणिः ॥ इन्द्रः (ऋ०
१ वरुणमित्रार्यमणः; ८ आदित्यः) गायत्री ॥

१८५ य^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} रक्षन्ति प्रचेतसो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वरुणो मित्रो अर्यमा । न किः स दभ्यते जनः ॥ १ ॥

१८६ गव्यो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} शु णो यथा पुराश्वयोत रथया । वरिवस्या महोनाम् ॥ २ ॥

१८७ इमास्त इन्द्र^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पृश्नयो घृतं दुहत आशिरम् । एनामृतस्य पिप्युषीः ॥ ३ ॥

१८८ अया धिया च गव्यया^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पुरुणामनपुरुष्टुत । यत्सोमेसोम आभुवः ॥ ४ ॥

१८९ पावका नः सरस्वती वाजोभिर्वाजिनीवती । यन्न वष्टु धियावसुः ॥ ५ ॥

१९० क इमं नाहुषीष्वा इन्द्रं सोमस्य तर्पयात् । स नो वसून्या भरात् ॥ ६ ॥

१९१ आ याहि सुषुमा हि त इन्द्र सोमं पिवा इमम् । एदं वहिः सदो मम ॥ ७ ॥

१९२ महि त्रीणामवरस्तु सुक्षं मित्रस्यार्यमणः । दुराधर्षं वरुणस्य ॥ ८ ॥

१९३ त्वावतः पुरुवसो वयमिन्द्र प्रणेतः । स्मसि स्थातर्हरीणाम् ॥ ९ ॥

इति दशमी दशतिः ॥ १० ॥ अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥ [स्व० ६ । उ० ४ । धा० ३५ । शु ॥]

इति द्वितीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः; द्वितीयः प्रपाठश्च समाप्तः ।

अथ तृतीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ।

[१]

(१-१०) १ प्रगाथः काण्वः; २ विश्वामित्रो गायथिनः; ३, १० वामदेवो गौतमः; ४, ६ श्रुतकक्षः आङ्गिरसः;
(ऋ० ४ सुकक्षो वा; ६ सुकक्ष आङ्गिरसः); ५ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७ गुत्समदः शौनकः; ८, ९ भरद्वाजः
(ऋ० - ८ शंयुः) बार्दस्पत्यः ॥ इन्द्रः (९ ऋ० इन्द्रापूषणौ) ॥ गायत्री ॥

१९४ उत्त्वा मन्दन्तु सोमाः कृणुष्व राधो अद्रिवः । अव ब्रह्मद्विषो जहि ॥ १ ॥

१९५ गिर्वणः पाहि नः सुतं मधोर्धाराभिरज्यसे । इन्द्र त्वादातमिद्यशः ॥ २ ॥

१९६ सदा व इन्द्रश्चक्रेषदा उपो नु स सपयेन् । न देवो घृतः शूर इन्द्रः ॥ ३ ॥

१९७ आ त्वा विशन्तिवन्दवः समुद्रमिव सिन्धवः । न त्वामिन्द्राति रिच्यते ॥ ४ ॥

१९८ इन्द्रमिन्द्राथिनो बृहदिन्द्रमर्कभिरर्किणः । इन्द्रं वाणीरनूषत ॥ ५ ॥

- १९९ इन्द्र इषे ददातु न ऋमुक्षणसृभुरायिम् । वाजी ददातु वाजिनम् ॥ ६ ॥
 २०० इन्द्रो अङ्ग महद्भयमभी षदप चुच्यवत् । स हि स्थिरो विचर्षणिः ॥ ७ ॥
 २०१ इमा उ त्वा सुतेसुते नक्षन्ते गिर्वणो गिरः । गावो वत्सं न धेनवः ॥ ८ ॥
 २०२ इन्द्रा नु पूषणा वयंसख्याय स्वस्तये । हुवेम वाजसातये ॥ ९ ॥
 २०३ न कि इन्द्र त्वदुत्तरं न ज्यायो अस्ति वृत्रहन् । न क्येवं यथा त्वम् ॥ १० ॥

इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ नवमः खण्डः ॥ ९ ॥ [स्व० ८ । उ० ७ । धा० ३५ । टु ॥]

[२]

- (१-१०) १, ४ त्रिशोकः काण्वः; २ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ३ वत्सः काण्वः; (ऋ० वशांस्यः); ५ सुकक्ष आङ्गिरसः;
 ६, ९ वामदेवो गौतमः; ७ विश्वामित्रो गायिनः । ८ गोपूकृत्यश्रुक्तिनौ काण्वायनौ; १० श्रुतकक्षः सुकक्षो वा

आङ्गिरसः ॥ इन्द्रः ॥ गायत्री ॥

- २०४ तरणिं वो जनानां व्रदं वाजस्य गोमतः । समानमु प्र शंसिषम् ॥ १ ॥
 २०५ असृग्रमिन्द्र ते गिरः प्रति त्वामुदहासत । सजोपा वृषभं पतिम् ॥ २ ॥
 २०६ सुनीथो घा स मर्त्यो यं मरुतो यमयेमा । मित्रास्पान्त्यद्रुहः ॥ ३ ॥
 २०७ यद्वीडाविन्द्र यत्स्थिरे यत्पर्शानि पराभृतम् । वसु स्पार्हं तदा भर ॥ ४ ॥
 २०८ श्रुतं वो वृत्रहन्तमं प्र शर्थं चर्षणीनाम् । आशिषे राधसे महे ॥ ५ ॥
 २०९ अरं त इन्द्र श्रवसे गमेम शूर त्वावतः । अरंशक्र परेमणि ॥ ६ ॥
 २१० धानावन्तं करम्भिणमपूपवन्तमुक्थिनम् । इन्द्र प्रातर्जुपस्व नः ॥ ७ ॥
 २११ अपां फेनेन नमुचेः शिर इन्द्रोदवर्तयः । विश्वा यदजय स्पृधः ॥ ८ ॥
 २१२ इमे त इन्द्र सोमाः सुतासो ये च सोत्वाः । तेषां मत्स्व प्रभूवसो ॥ ९ ॥
 २१३ तुभ्यंसुतासः सोमाः स्तोर्णं बर्हिर्विभावसो । स्तोतृभ्य इन्द्र मृडय ॥ १० ॥

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥ [स्व० ८ । उ० २ । धा० ३३ । ठि ॥]

[३]

- (१-९) १ जुनःशेष आजीगर्तिः; २ श्रुतकक्ष आङ्गिरसः (ऋ० सुकक्षो आङ्गिरसो वा); ३ त्रिशोकः काण्वः;
 ४ मेधातिथिः काण्वः; ५ गोतमो राहूगणः; ६ ब्रह्मातिथिः काण्वः; ७ विश्वामित्रो गायिनो जमदग्निर्वा;
 ८ मरुकण्वः काण्वः (ऋ० कण्वो घौरः); ९ मेधातिथिः काण्वः ॥ इन्द्रः (ऋ० ५ विश्वेदेवाः);

६ अश्विनौ; मित्रावरुणौ; ८ मरुतः; ९ विष्णुः) ॥ गायत्री ॥

- २१४ आ व इन्द्रं कृविं यथा वाजयन्तः शतक्रतुम् । मद्दिष्टसिञ्च इन्दुभिः ॥ १ ॥
 २१५ अतश्चिदिन्द्र न उपा गाहि शतवाजया । इषा सहस्रवाजया ॥ २ ॥

- २१६ आ बुन्दं वृत्रहा ददे जातः पृच्छाद्वि मातरम् । क उग्राः के ह शृण्विरे ॥ ३ ॥
 २१७ बृवदुक्थं हवामहे सृप्रकरस्नमूतये । साधः कृण्वन्तमवसे ॥ ४ ॥
 २१८ ऋजुनीती नो वरुणो मित्रो नयति विद्वान् । अर्यमा देवैः सजोषाः ॥ ५ ॥
 २१९ दूरादिहैव यत्सतोऽरुणप्सुरशिष्वितत् । वि भानुं विश्वथातनत् ॥ ६ ॥
 २२० आ नो मित्रावरुणा घृतेर्गन्व्यतिमुक्षतम् । मध्वा रजांसि सुक्रतू ॥ ७ ॥
 २२१ उदु त्ये सूनवो गिरः काष्ठा यज्ञेष्वलत । वाश्रा अभिष्ठु यातवे ॥ ८ ॥
 २२२ इदं विष्णुर्वि चक्रमे त्रेधा नि दधे पदम् । समूढमस्य पांसुले ॥ ९ ॥

इति तृतीया दशतिः ॥३॥ एकादशः खण्डः ॥१॥ [स्व० ६ । उ० १ धा० ३९ । को ॥]

[४]

(१-१०) १, ७, ८ मेधातिथिः काण्वः; २ वामदेवो गौतमः; ३, ५ मेधातिथिः काण्वः, प्रियमेघश्चाङ्गिरसः; ४ विश्वामित्रो गाथिनः; ६ दुर्मित्रः (सुमित्रो वा) कौत्सः; ९ विश्वामित्रो गाथिनोऽभीपाद् उदलो वा; १० श्रुतकक्षः

(ऋ० सुकक्षो वा) आंगिरसः ॥ इन्द्रः ॥ गाथत्री ॥

- २२३ अतीहि मन्युषाविणंसुषुवांसमुपेरय । अस्य रातौ सुतं पिब ॥ १ ॥
 २२४ कदु प्रचेतसे महे वचो देवाय शस्यते । तदिध्यस्य वर्धनम् ॥ २ ॥
 २२५ उक्थं च न शस्यमानं नागो रयिरा चिकेत । न गायत्रं गीयमानम् ॥ ३ ॥
 २२६ इन्द्र उक्थेभिर्मन्दिष्ठो वाजानां च वाजपतिः । हरिवांसुतानांसखा ॥ ४ ॥
 २२७ आ याहुप नः सुतं वाजेभिर्मा हृणीयथाः । महाइव युवजानिः ॥ ५ ॥
 २२८ कदा वसो स्तोत्रं ह्येत आ अव इमशा रुधद्राः । दीर्घंसुतं वाताप्याय ॥ ६ ॥
 २२९ ब्राह्मणादिन्द्र राधसः पिबा सोममृतं रनु । तवेदंसख्यमस्तृतम् ॥ ७ ॥
 २३० वयं घा ते अपि स्मसि स्तोतार इन्द्र गिर्वणः । त्वं नो जिन्व सोमपाः ॥ ८ ॥
 २३१ पन्द्र पृक्षु कासु चिन्मणं तनूषु धेहि नः । सत्राजिदुग्र पौंस्यम् ॥ ९ ॥
 २३२ एवा ह्यासि वीर्युरेवा शूर उत स्थिरः । एवा ते राध्यं मनः ॥ १० ॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥४॥ द्वादशः खण्डः ॥१२॥ [स्व० १२ । उ० ना । धा० ३० । यौ ॥]

इति द्वितीयोऽध्यायः ॥२॥

इत्येकसामि समाप्तम् ॥

अथ तृतीयोऽध्यायः ।

[५]

- (१-१०) १, ६, ९ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; २ भरद्वाजः (ऋ० शंयुः) बार्हस्पत्यः; ३ प्रस्फण्वः काण्वः; ४ नोधा गौतमः;
५ कलिः प्रागाथः; ७ मेधातिथिः काण्वः; ८ भर्गः प्रागाथः; १० प्रगाथो वौरः काण्वः ॥ इन्द्रः, ५ मरुतः ॥ बृहती ॥
- २३३ अभि त्वा शूर नोनुमोऽदुग्धा इव धेनवः । ईशानमस्य जगतः स्वर्देशामीशानमिन्द्र तस्थुषः ॥ १ ॥
- २३४ त्वामिद्धि हवामहे सातौ वाजस्य कारवः । त्वां वृत्रेष्विन्द्र सत्पतिं नरस्त्वां काष्ठास्वर्वतः ॥ २ ॥
- २३५ अभि प्र वः सुराधसमिन्द्रमर्च यथा विदे । यो जरितृभ्यो मघवा पुरुवसुः सहस्रेणैव शिक्षति ॥ ३ ॥
- २३६ तं वो दस्ममृतीषहं वसोमन्दानमन्धसः । अभि वत्सं न स्वसरपु धेनव इन्द्रं गीर्भेर्नवामहे ॥ ४ ॥
- २३७ तरोभिर्वो विदद्वसुमिन्द्रं सवाध ऊतये । बृहद्रायन्तः सुतसोमे अध्वरे हुये भरं न कारिणम् ॥ ५ ॥
- २३८ तरणिरित्सिषासति वाजं पुरन्ध्या युजा । आ व इन्द्रं पुरुहूतं नमे गिरा नोमि तष्टेव सुद्ववम् ॥ ६ ॥
- २३९ पिषा सुतस्य रसिनो मत्स्वा न इन्द्र गोमतः । आपिनो वोधि सधमाद्ये वृधेऽस्माँ अवन्तु ते धियः ७
- २४० त्वँहोहि चेरवे विदा भगं वसुत्तये । उद्वावृषस्व मघवन् गविष्टय उदिन्द्राश्वमिष्टये ॥ ८ ॥
- २४१ न हि वश्चरमं च न वसिष्ठः परिमँसते । अस्माकमद्य मरुतः सुते सचा विश्वे पिबन्तु कामिनः ॥ ९ ॥
- ६४२ मा चिदन्यद्भि शँसत सखायो मा रिषण्यत । इन्द्रमित्तोता वृषणँसचा सुते मुहुरुक्था च शँसत १०
- इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [स्व० १२ । उ० ५ । धा० ७३ ॥ जि ॥]
- इति तृतीय प्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥

[६]

- (१-१०) १ पुरुहन्मा आंगिरसः; २, ३ मेधातिथि-मेधातिथी काण्वौ; ४ विश्वामित्रो गाथिनः; ५ गौतमो
(गौतमो वा) राहूगणः; ६ नृमेघपुरुमेघावांगिरसौ; ७, ८, ९ मेधातिथिमेधातिथिर्वा (ऋ० मेधातिथिः)
काण्वः; १० देवातिथिः काण्वः ॥ इन्द्रः ॥ बृहती ॥
- २४३ नाकिष्टं कर्मणा नशद्यश्चकार सदावृधम् । इन्द्रं न यज्ञैर्विश्वगूतं मुभ्वसमधृष्टं धृष्णुमोजसा ॥ १ ॥
- २४४ य ऋते चिदभिधिषः पुरा जनुभ्य आतृदः । सन्धाता सन्धि मघवा पुरुवसुर्निर्कर्ता विहुतं पुनः २
- २४५ आ त्वा सहस्रमा शतं युक्ता रथे हिरण्यये । ब्रह्मयुजो हरय इन्द्र केशिनो वहन्तु सोमपीतये ॥ ३ ॥
- २४६ आ मन्द्रैरिन्द्र हरिभिर्याहि मयूरपोमभिः । मा त्वा के चिन्नि येमुरिन्न पाशिनोऽति धन्वेव ताँ इहिध
- २४७ त्वमङ्ग प्र शँसिषो देवः शविष्ठ मत्यम् । न त्वदन्यो मघवन्नस्ति मर्दितेन्द्र ब्रवीमि ते वचः ॥ ५ ॥
- २४८ त्वमिन्द्र यशा अस्युजीषी शवसरूपतिः । त्वं वृत्राणि हँस्यप्रतीन्येक इत्पुर्वनुत्तश्वर्षणीधृतिः ॥ ६ ॥
- २४९ इन्द्रमिहेवतातय इन्द्रं प्रयत्यध्वरे । इन्द्रँसमीके वानिनो हवामह इन्द्रं धनस्य सातये ॥ ७ ॥

२५० इमा उ त्वा पुरुषसो गिरो वर्धन्तु या मम । पावकवर्णाः शुचयो विपश्चितोऽभिस्तोमैरनूषत ॥ ८ ॥
 २५१ उदु त्वे मधुमत्तमा गिर स्तोमास ईरते । सत्राजितो धनसा अक्षिनोतयो वाजयन्तो रथा इव ॥ ९ ॥
 २५२ यथा गौरो अपा कृतं तृष्यन्नेत्यवेरिणम् । आपित्वे नः प्रपित्वे तृयमा गहि कण्वेषु सु सचा पिव ॥ १० ॥
 इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [स्व० ११ । उ० ७ । धा० ७२ । खा ॥]

[७]

(१-१०) १ भग्नः प्रागाथः; २, ८ रेभः काश्यपः; ३ जमदग्निर्भागवः; ४, ९ मेधातिथिः काण्वः; (ऋ० मेध्या-
 तिथिः काण्वः); ५, ६ नृमेधपुरुमेधावांगिरसौ; ७ वासिष्ठो मैत्रावरुणिः; १० भरद्वाजः (ऋ० शंयुः) बार्द-
 स्पत्यः ॥ इन्द्रः; ३ मित्रावरुणादित्याः ॥ बृहती ॥

२५३ शग्ध्युः शु शचीपत इन्द्र विश्वाभिरूतिभिः । भग्नं न हि त्वा यशसं वसुविदमनु शूर चरामसि ॥ १ ॥
 २५४ या इन्द्र भुज आभरः स्वर्वा असुरेभ्यः । स्तोतारमिन्मघवन्नस्य वर्धय ये च त्वे वृक्तवर्हिषः ॥ २ ॥
 २५५ प्र मित्राय प्रायम्णे सचथ्यमृतावसो । वरुथ्येऽवरुणे छन्थे वन्नः स्तोत्रं राजसु गायत ॥ ३ ॥
 २५६ अभि त्वा पूर्वपीतय इन्द्र स्तोमेभिरायवः । समीचीनास ऋभवः समस्वरुद्रा गृणन्त पूर्व्यम् ॥ ४ ॥
 २५७ प्र व इन्द्राय बृहते मस्तो ब्रह्मार्चत । वृत्रं हनति वृत्रहा शतक्रतुर्वज्रेण शतपर्वणा ॥ ५ ॥
 २५८ बृहदिन्द्राय गायत मस्तो वृत्रहन्तमम् । येन ज्योतिरजनयन्नृतावृधो देवं देवाय जागृवि ॥ ६ ॥
 २५९ इन्द्रं कृतं न आ भर पिता पुत्रेभ्यो यथा । शिक्षा णो असिन्पुरुहूत यामनि जीवा ज्योतिरशीमहि ॥ ७ ॥
 २६० मा न इन्द्र परा वृणग्भवानः सधमाद्ये । त्वं न ऊती त्वमिन्न आप्यं मा न इन्द्र परावृणक् ॥ ८ ॥
 २६१ वयं घ त्वा सुतावन्त आपो न वृक्तवर्हिषः । पवित्रस्य प्रस्त्रवणेषु वृत्रहन्परि स्तोतार आसते ॥ ९ ॥
 २६२ यदिन्द्र नाहुषीष्वा ओजो नृम्णं च कृष्टिषु । यद्वा पञ्चक्षितीनां युम्नमा भर सत्रा विश्वानि पौःस्या १०
 इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [स्व० १० । उ० १ । धा० ६२ । या ॥]

[८]

(१-१०) १ मेधातिथिः (ऋ० मेध्यातिथिः) काण्वः; २ रेभः काश्यपः; ३ वरुणः (ऋ० वशोऽइव्यः);
 ४ भरद्वाजः (शंयुः) बार्दस्पत्यः; ५ नृमेध आंगिरसः; ६ पुरुहन्मा आंगिरसः; ७ नृमेध-पुरुमेधावांगिरसौ;
 ८ वासिष्ठो मैत्रावरुणिः; ९ मेधातिथि-मेध्यातिथी कण्वौ; १० कलिः प्रागाथः ॥ इन्द्रः ॥ बृहती ॥

२६३ सत्यमित्था वृषेदसि वृषजतिनोऽविता । वृषा ह्यग्र शृण्विषे परावति वृषो अवीवति श्रुतः ॥ १ ॥
 २६४ यच्छक्रासि परावति यदवावति वृत्रहन् । अतस्त्वा गीर्भ्युगदिन्द्र केशिभिः सुतावाऽआ विवासनि २
 २६५ अभि वो वीरमन्धसो मदेषु गाय गिरा महा विचेतसम् । इन्द्रं नाम श्रुत्यं शाकिनं वचो यथा ॥ ३ ॥
 २६६ इन्द्रं त्रिधातु शरणं त्रिवरुथं स्वस्तये । छर्दिर्यच्छ मघवद्भयश्च मघं च यावया दिद्युमेभ्यः ॥ ४ ॥

३ (सा. सं.)

- २६७ आयन्त इव सूर्ये विश्वेदिन्द्रस्य भक्षत । वसूनि जातो जनिमान्योजसा प्रति भागं न दीधिमः ॥ ५ ॥
- २६८ न सीमदेव आप तदिषं दीर्घायो मर्त्यः । एतग्वा चिद्य एतशो युयोजत इन्द्रो हरी युयोजते ॥ ६ ॥
- २६९ आ नो विश्वासु हव्यमिन्द्रं समत्सु भूषत । उप ब्रह्माणि सवनानि वृत्रहन्परमज्या ऋचीपम ॥ ७ ॥
- २७० तवोदिन्द्रावमं वसु त्वं पुष्यासि मध्यमम् । सत्रा विश्वस्य परमस्य राजसि न किष्वा गोषु वृषवते ॥ ८ ॥
- २७१ कवेयथ कवेदसि पुरुत्रा चिद्धि ते मनः । अलर्षि युध्म खजकृत्पुरंदर प्र गायत्रा अगासिपुः ॥ ९ ॥
- २७२ वयमेनमिदा ह्योपीपेमेह वज्रिणम् । तस्मा उ अद्य सवने सुतं भरा नूनं भूषत श्रुते ॥ १० ॥
- इति अष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [स्व० १४ । उ० १ । धा० ७४ । ती ॥]

[९]

(१-१०) १, ६ पुरुहन्मा आंगिरसः; २ भर्गः प्रागायः; ३ हरिम्बिठिः काण्वः; ४ जमदग्निर्माग्वः; ५, ७ देवा-
तिथिः काण्वः; ८ वसिष्ठो मंत्रावरुणिः; ९ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; १० मेधयः काण्वः ॥ इन्द्रः

(ऋ० ३ वाम्तोष्पतिर्वा, ४ सूर्यः; ९ इन्द्राग्नी) ॥ बृहती ॥

- २७३ यो राजा चर्षणीनां याता रथेभिरग्निगुः । विश्वासां तरुता पृतनानां ज्येष्ठं यो वृत्रहा गृणे ॥ १ ॥
- २७४ यत इन्द्रं भयामहे ततो नो अभयं कृधि । मघवच्छग्धि तव तन्न ऊतये वि द्विषो वि मृधो जहि ॥ २ ॥
- २७५ वास्तोष्पते ध्रुवा स्थूणां सत्रं सोम्यानाम् । द्रप्सः पुरां भेत्ता शश्वतीनामिन्द्रो मुनीनां सखा ॥ ३ ॥
- २७६ वणमहां असि सूर्यं बडादित्य महां असि । महस्ते सतो महिमा पनिष्टम म्हा देव महां असि ॥ ४ ॥
- २७७ अश्वी रथी सुरूप इद्रोमां यदिन्द्र ते सखा । श्वान्नभाजा वयसा सचते सदा चन्द्रैर्याति समासुप ॥ ५ ॥
- २७८ यद्द्याव इन्द्र ते शतं शतं भूमीस्त स्युः । न त्वा वज्रिन्सहस्रं सूर्या अनु न जातमष्ट रोदसी ॥ ६ ॥
- २७९ यदिन्द्रं प्रागपागुदग्न्यग्वा ह्यसे नृभिः । सिमा पुरू नृषूतो अस्यानवेऽसि प्रशार्थं तुर्वशी ॥ ७ ॥
- २८० कस्तमिन्द्र त्वा वसवा मत्यां दधर्षति । श्रद्धा हि ते मघवन्पार्ये दिवि वाजी वाजं सिषासति ॥ ८ ॥
- २८१ इन्द्राग्नी अपादियं पूर्वागात्पद्वतीभ्यः । हित्वा शिरो जिह्वया रारपञ्चरत्निं शतपदा न्यक्रमीत् ॥ ९ ॥
- २८२ इन्द्रं नेदीय एदिहि मितमेधामिरुतिभिः । आ शंतम शंतमाभिरभिष्टिभिरा स्वापे स्वापिभिः ॥ १० ॥
- इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [स्व १६ । उ० ५ । धा ७२ । ङा ॥]

[१०]

(१-१०) १ नृमेघ आंगिरसः; २, ३ वसिष्ठो मंत्रावरुणिः; ४ भरद्वाजः (ऋ० शंयुः) बार्हस्पत्यः; ५ परुच्छेपो देवो-
दासिः; ६ वामदेवो गौतमः; ७ मेध्यातिथिः काण्वः; ८ भर्गः प्रागायः; ९, १० मेधातिथि-मेध्यातिथी काण्वौ ॥

इन्द्रः (५ ऋ० आश्विनौ) ॥ बृहती ॥

- २८३ इत ऊती वो अजरं प्रहेतारमप्रहितम् । आशुं जतारं हेतारं रथीतममतूर्तं तुप्रियावृधम् ॥ १ ॥
- २८४ मौ षु त्वा वाघतश्च नारे असाग्नि रीरमन् । आरात्ताद्वा सधमादं न आ गहीह वा सन्नुप श्रुधि ॥ २ ॥

- २८५ सुनोत सोमपात्रे सोममिन्द्राय वज्रिणे । पचता पकीरवसे कृणुध्वमित्पूणन्नित्पूणते मयः ॥ ३ ॥
 २८६ यः सत्राहा विचर्षणिरिन्द्रं तं हूमहे वयम् । सहस्रमन्यो तुविनुम्ण सत्पते भवा समत्सु नो वृधे ॥४॥
 २८७ शचीभिर्नः शचीवसू दिवा नक्तं दिशस्यतम् । मा वा रातिरूपदसत्कदाचनास्मद्रातिः कदाचन ॥५॥
 २८८ यदा कदा चे मीदुषे स्तोता जरेत मर्त्यः । आदिद्वन्देते वरुणं विपा गिरा धर्तारं विव्रतानाम् ॥६॥
 २८९ पाहि गा अन्धसो मद इन्द्राय मेध्यातिथे । यः संमिश्रो ह्यौर्यो हिरण्यय इन्द्रो वज्री हिरण्ययः ॥७ ॥
 २९० उभयश्रुणवच्च न इन्द्रो अर्वागिदं वचः । सत्राच्या मघवान्तसोमपीतये धिया शविष्ठ आ गमत् ॥८॥
 २९१ महे च न त्वाद्विवः परा शुल्काय दीयसे । न सहस्राय नायुताय वज्रिवो न शताय शतामघ ॥ ९ ॥
 २९२ वस्या इन्द्रासि मे पितुरुत भ्रातुरभुङ्गतः । माता च मे छदयथः समा वसो वसुत्वनाय राधसे ॥१०॥
 इति दशमी दशतिः ॥ १० ॥ पष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [स्व० १५। उ० ४। धा० ७६। भू ॥]

इति तृतीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः, तृतीयः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥

अथ सतुर्थप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ।

[१]

- (१-१०) १ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; २, ६, ७ वामदेवो गौतमः; ३ मेधातिथि-मेध्यातिथी काण्वौ, विश्वामित्र इत्येके;
 ४ नोधा गौतमः; ५ मेधातिथिः (ऋ० मेध्यातिथिः) काण्वः; ८ श्रुष्टिगुः काण्वः; ९ मेध्यातिथिः
 (मेधातिथिर्वा) काण्वः; १० नृमेध आंगिरसः ॥ इन्द्रः; ७ बहुः ॥ बृहती ॥

- २९३ इम इन्द्राय सुन्विरे सोमासो दध्याशिरः । ता आ मदाय वज्रहस्त पीतये हरिभ्यां याह्योक आ ॥१॥
 २९४ इम इन्द्र मदाय ते सोमाश्चिकित्र उक्थिनः । मधोः पपान उप नो गिरः शृणु रास्व स्तोत्राय गिर्वणः २
 २९५ आ त्वा इद्य सबहुघां हुवे गायत्रवेपसम् । इन्द्रं धेनुं सुदुघामन्यामिषमुरुधारा मरुङ्कृतम् ॥ ३ ॥
 २९६ न त्वा बृहन्तो अद्रयो वरन्त इन्द्र वीडवः । यच्छिक्षसि स्तुवते मावते वसु न किष्टदा मिनाति ते ॥४॥
 २९७ क ई वेद सुते सचा पिबन्तं कद्रयो दधे । अयं यः पुरो विभिनत्योजसा मन्दानः शिप्रयन्धसः ॥ ५ ॥
 २९८ यदिन्द्र शासो अत्रतं च्यावया सदसस्पति । अस्माकमं शुं मघवन्पुरुस्पृहं वसव्ये अधि बर्हय ॥ ६ ॥
 २९९ त्वष्टा नो दैव्यं वचः पर्जन्यो ब्रह्मणस्पतिः । पुत्रैर्भ्रातृभिरदितिर्नु पातु नो दुष्टरं त्रामणं वचः ॥ ७ ॥
 ३०० कदा चन स्तरीरसि नेन्द्र सश्रसि दाशुषे । उपोपेनु मघवन्भूय इन्नु ते दानं देवस्य पृच्यते ॥ ८ ॥
 ३०१ युङ्क्ष्वा हि वृत्रहन्तम हरी इन्द्र परावतः । अर्वाचीनो मघवन्सोमपीतय उग्र ऋध्वेभिरा गहि ॥ ९ ॥
 ३०२ त्वामिदा ह्यो नरोऽपीष्यन्वज्रिन्भूर्णयः । स इन्द्र स्तोमवाहस इह श्रुष्युप स्वसरमा गहि ॥ १० ॥
 इति प्रथमा दशतिः ॥१॥ सप्तमः खण्डः ॥७॥ [स्व० १३। उ० २। धा० ८२। ङि ॥

- ३१७ जगृह्या ते दाक्षिणामिन्द्र हस्तं वसूयवो वसुपते वसुनाम् ।
 विद्या हि त्वा गोपतिः शूर गोनामस्मभ्यं चित्रं वृषणः रायं दाः ॥ ५ ॥
- ३१८ इन्द्रं नरो नेमधिता हवन्ते यत्पार्या युनजते धियस्ताः ।
 शूरो नृषाता श्रवसश्च काम आ गोमति ब्रजे भजा त्वं नः ॥ ६ ॥
- ३१९ वयः सुपर्णा उप सेदुरिन्द्रं प्रियमेधा ऋषयो नाधमानाः ।
 अप ध्वान्तमूर्णुहि पूधि चक्षुर्मुग्ध्याः स्मान्निधयेव बद्धान् ॥ ७ ॥
- ३२० नाके सुपर्णमुप यत्पतन्तः हृदा वेनन्तो अभ्यचक्षत त्वा ।
 हिरण्यपक्षं वरुणस्य दूतं यमस्य योनौ शकुनं भुरण्युम् ॥ ८ ॥
- ३२१ ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्भिः सीमतः सुरुचो वेन आवः ।
 स बुध्न्या उपमा अस्य विष्टाः सतश्च योनिमसतश्च विवः ॥ ९ ॥
- ३२२ अपूर्व्या पुरुतमान्यस्मै महे वीराय तवसे तुराय ।
 विरिषिने वज्रिणे शन्तमानि वचाः स्थविराय तक्षुः ॥ १० ॥
- इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ इति नवमः खण्डः ॥ ९ ॥ [स्व० १३ । उ० ६ । धा० ९१ । ट ॥]

[४]

(१-९) १, २, ४ द्युतानो माहृतः (ऋ० तिरश्चीराङ्गिरसः) ; ३ बृहदुक्त्यो वामदेव्यः ; ५ वामदेवोः गोतमः ; ६, ८ वलिष्ठो मैत्रावरुणिः ; ७ विश्वामित्रो गाथिनः ; ९ गोरिवीतिः शाक्यः । इन्द्रः ॥ त्रिःशुप्, (६ ऋ० विराट्) ॥

- ३२३ अव द्रष्टो अशुमतीमतिष्ठदीयानः कृष्णो दशभिः सहस्रैः ।
 आवत्तमिन्द्रः शक्या धमन्तमप स्नीहितं नमणा अधद्राः ॥ १ ॥
- ३२४ वृत्रस्य त्वा श्वसथादीषमाणा विश्वे देवा अजहुर्ये सखायः ।
 मरुद्गिरिन्द्र सख्यं ते अस्त्वथेमा विश्वाः पृतना जयासि ॥ २ ॥
- ३२५ विधुं दद्राणः समने बहूनाः युवानः सन्तं पलितो जगार ।
 देवस्य पश्य काव्यं महित्वाद्या ममार स ह्यः समान ॥ ३ ॥
- ३२६ त्वं ह्य त्यत्सप्तभ्यो जायमानोऽशत्रुभ्यो अभवः शत्रुरिन्द्र ।
 गूढे द्यावापृथिवी अन्वविन्दो विभुमद्भ्यो भुवनेभ्यो रणं धाः ॥ ४ ॥
- ३२७ मर्दि न त्वा वज्रिणं भृष्टिमन्तं पुरुधस्मानं वृषभः स्थिरस्नुम् ॥
 करोष्यस्तर्षी देवस्युरिन्द्र द्युक्षं वृत्रहणं गृणीषे ॥ ५ ॥

३२८ प्र वो महे महे वृधे भरध्वं प्रचेतसे प्र सुमति कृणुध्वम् ।

विशः पूर्वीः प्र चर चर्पणिप्राः

॥ ६ ॥

३२९ शुनं हुवेम मघवानमिन्द्रमस्मिन्भरे नृतमं वाजसातौ ।

शृण्वन्तमुग्रमृतये समत्सु घ्नन्तं वृत्राणि सञ्जितं धनानि

॥ ७ ॥

३३० उदु ब्रह्माण्यैरत श्रवस्येन्द्रं समये महया वसिष्ठ ।

आ यो विश्वानि श्रवसा ततानोपश्रोता म ईवतो वचांसि

॥ ८ ॥

३३१ चक्रं यदस्याप्स्वा निपत्तमुतो तदस्मै मध्विञ्चच्छद्यात् ।

पृथिव्यामतिषितं यदूधः पयो गोष्वदधा ओषधीषु

॥ ९ ॥

इति षतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥ [स्व० १६ । उ० ६ । धा० ७३ । कि ॥]

[५]

(१-१०) १ अरिष्टनेमिस्ताक्षर्यः; २ भरद्वाजः (ऋ० गर्गो भारद्वाजः); ३ विमद ऐन्द्रः, वसुकृदा वासुकः (ऋ० प्राजापत्यो वा); ४-६, ९ वामदेवो गौतमः (९ ऋ० यमी वैवस्वती) ७ विश्वामित्रो गाथिनः; ८ रेणु-
वैश्वामित्रः; १० गौतमो राहुगणः ॥ इन्द्रः (ऋ० १ ताक्षर्यः; ७ पर्वतेन्द्रौ; ९ यमो वैवस्वतः) ॥ त्रिष्टुप् ॥

३३२ त्वमू षु वाजिनं देवजूतं सहोवानं तरुतारं रथानाम् ।

अरिष्टनेमि पृतनाजमाशुं स्वस्तये ताक्षर्यमिहा हुवेम

॥ १ ॥

३३३ त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवेहवे सुहवं शूरमिन्द्रम् ।

हुवे तु शक्रं पुरुहूतमिन्द्रमिदं हविर्मघवा वेत्विन्द्रः

॥ २ ॥

३३४ यजामह इन्द्रं वज्रदक्षिणं हरीणां रथ्यां विव्रतानाम् ।

प्र श्मश्रुभिर्दोधुवदूर्ध्वधा भुवद्वि सेनाभिर्भयमानो वि राधसा

॥ ३ ॥

३३५ सत्राहणं दाधृषिं तुभ्रमिन्द्रं महामपारं वृषभं सुवज्रम् ।

हन्ता यो वृत्रं सनितीत वाजं दाता मघानि मघवा सुराधाः

॥ ४ ॥

३३६ यो नो वनुष्यन्नभिदाति मर्त उगणा वा मन्यमानस्तुरो वा ।

क्षिधी युधा शवसा वा तमिन्द्रामी ष्याम वृषमणस्त्वोताः

॥ ५ ॥

३३७ यं वृत्रेषु क्षितय स्पर्धमाना यं युक्तेषु तुरयन्तो हवन्ते ।

यं शरसातौ यमपामुपज्मन्यं विप्रासो वाजयन्ते स इन्द्रः

॥ ६ ॥

अथ चतुर्थोऽध्यायः ।

[७]

(१-८) १ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ वामदेवो गौतमः, शारुप्यो वा; ३ प्रियमेध आङ्गिरसः; ४ प्रणवः काण्वः;
५ श्यावाश्व आत्रेयः; ६ शंयुर्बार्हस्पत्यः; ७ वामदेवो गौतमः; ८ जेता मधुच्छन्दाः ॥ इन्द्रः; ९ मरुतः;

७ दधिक्रा वा ॥ अनुष्टुप् ॥

- ३५२ प्रत्यस्मै पिपीषते विश्वानि विदुषे भर । अरङ्गमाय जग्मयेऽपश्चादध्वने नरः ॥ १ ॥
- ३५३ आ नो वयो वयःशय महान्तं गह्वरेष्ठां महान्तं पूविनेष्टाम् । उग्रं वचो अपावधीः ॥ २ ॥
- ३५४ आ त्वा रथं यथोतये सुज्ञाय वर्तयामसि । तुविकृमिमृतीपहमिन्द्रं शविष्ठ सन्पतिम् ॥ ३ ॥
- ३५५ स पूर्व्यां महोनां वेनः क्रतुभिरानजे । यस्य द्वारा मनुः पिता देवेषु धिय आनजे ॥ ४ ॥
- ३५६ यदी वहत्याशवो भ्राजमाना रथेष्वा । पिवन्तो मदिरं मधु तत्र श्रवांसि कृण्वते ॥ ५ ॥
- ३५७ त्वमु वो अप्रहणं गृणीषे शवसस्पतिम् । इन्द्रं विश्वासाहं नरं शचिष्ठं विश्ववेदसम् । ॥ ६ ॥
- ३५८ दधिक्राव्णो अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः । सुरभि नो मुखा करत्प्र न आयूषि तारिपत् ॥ ७ ॥
- ३५९ पुरां भिन्दुयुवा कविरमितौजा अजायत । इन्द्रो विश्वस्य कर्मणो धर्ता वज्री पुरुष्टुतः ॥ ८ ॥
- इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [स्व० ५ । उ० २ । धा० ४५ । पु०]

[८]

(१-१०) १, ३, ५ प्रियमेध आङ्गिरसः; २, १० वामदेवो गौतमः; ४ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ६ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः;
७ आत्रिभौमः; ८ प्रस्कण्वः काण्वः; ९ अत्रि आण्यः (क्र० कुस आंगिरसो वा) ॥ इन्द्रः; (१ क्र० अग्निः)

८ उपाः; ९ विश्वेदेवाः ॥ अनुष्टुप् ॥

- ३६० प्रप्र वस्त्रिष्ठुभमिषं वन्दद्दीरायेन्दवे । धिया वो मेघसातये पुरन्ध्या विवासति । ॥ १ ॥
- ३६१ कश्यपस्य स्वर्विदो यावाहुः सयुजाविति । ययोविश्वमपि व्रतं यज्ञं धीरा निचाय्य ॥ २ ॥
- ३६२ अर्चेत प्रार्चेता नरः प्रियमेधासो अर्चेत । अर्चेन्तु पुत्रका उत पुरमिद् धृष्णवर्चेत ॥ ३ ॥
- ३६३ उक्थमिन्द्राय शंस्यं वर्धनं पुरुनिःषिधे । शक्रो यथा सुतेषु नो रारणत्सख्येषु च ॥ ४ ॥
- ३६४ विद्वानरस्य वस्पतिमनानतस्य शवसः । पवैश्च चर्षणीनामृती हुवे रथानाम् । ॥ ५ ॥
- ३६५ स घा यस्ते दिवो नरो धिया मर्तस्य शमतः । ऊती स बृहतो दिवो द्विषो अश्वो न तरति ॥ ६ ॥
- ३६६ विभौष्ट इन्द्र राधसो विम्बी रातिः शतक्रतो । अथा नो विश्वचर्षणे शुम्भं सुद्व मरुद्वय ॥ ७ ॥
- ३६७ वयश्चित्ते पतत्रिणो द्विपाञ्चतुष्पादज्जनि । उपः प्रारभूत् रनु दिवो अन्तेभ्यस्परि ॥ ८ ॥
- ३६८ अमी ये देवा स्थन मध्य आ रोचने दिवः । कड ऋतं कदमृतं का प्रत्ना व आहृतिः ॥ ९ ॥

३६९ ऋचं साम यजामहे याभ्यां कर्माणि कृण्वते । वि ते सदसि राजतो यज्ञं देवेषु वक्षतः ॥१०॥
इति अष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ इत्यनुष्टुभः ॥ [स्व० ७ । उ० ३ । धा० ५४ । जी ॥]

[९]

(१-११) १ रेभः काश्यपः; २ सुवेदाः शैलुषिः; ३ वामदेवो गौतमः; ४, ७, ८ सव्य आङ्गिरसः; ५ विश्वामित्रो
गाथिनः; ६ कृष्ण आङ्गिरसः; ९ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; १० मेधातिथिः काण्वः (ऋ० मान्धाता यौवनाश्वः);

११ कुस्र अङ्गिरसः ॥ इन्द्रः; ९ द्यावापृथिवी ॥ जगती; १ अति जगती; १० महापङ्क्तिः ॥

३७० विश्वाः पृतना अभिभूतरं नरः सजस्ततश्चुरिन्द्रं जजनुश्च राजसे ।

ऋत्वे वरे स्थेमन्यामुरीमुनोग्रमोजिष्ठं तरसं तरस्विनम् ॥ १ ॥

३७१ श्रुते दधामि प्रथमाय मन्यवेऽहन्यदस्युं नर्यं विवेरपः ।

उभे यत्वा रोदसी धावतामनु भ्यसाते शुष्मात्पृथिवी चिदद्रिवः ॥ २ ॥

३७२ समेत विश्वा ओजसा पतिं दिवो य एक इन्द्ररतिथिर्जनानाम् ।

स पूव्यो नूतनमाजिगीषं तं वर्तनीरनु वावृत एक इत् ॥ ३ ॥

३७३ इमे त इन्द्र ते वर्यं पुरुष्टुत ये त्वारभ्य चरामसि प्रभवसो ।

न हि त्वदन्यो गिर्वणो गिरः सद्यत्क्षोणीरिव प्रति तद्धर्यं नो वचः ॥ ४ ॥

३७४ चर्षणीधृतं मघवानमुक्थ्याऽमिन्द्रं गिरो बृहतीरभ्यनूषत ।

वावृधानं पुरुहूतं सुवृक्तिभिरमर्त्यं जरमाणं दिवेदिवे ॥ ५ ॥

३७५ अच्छा व इन्द्रं मृतयः स्वर्युवः सधीचीर्विश्वा उशतीरनूषत ।

परि ष्वजन्त जनयो यथा पतिं मर्यं न शुन्ध्युं मघवानमृतय ॥ ६ ॥

३७६ अभि त्यं मेषं पुरुहूतमृगिमयमिन्द्रं गीभिर्मदता वस्वो अर्णवम् ।

यस्य द्यावो न विचरन्ति मानुषं भुजे मंहिष्ठमभि विप्रमर्चत ॥ ७ ॥

३७७ त्यंसु मेषं महया स्वर्विदंशतं यस्य सुभुवः साकमीरते ।

अत्यं न वाजं हवनस्यदं रथमिन्द्रं ववृत्यामवसे सुवृक्तिभिः ॥ ८ ॥

३७८ घृतवती भुवनानामभिश्चियोर्वी पृथ्वी मधुदुधे सुपेशसा ।

द्यावापृथिवी वरुणस्य धर्मणा विष्कभिते अजरे भूरिरेतसा ॥ ९ ॥

३७९ उभे यदिन्द्र रोदसी आपप्राथोपा इव । महान्तं त्वा महीनां सभ्राजं चर्षणीनाम् ।

देवी जनित्र्यजीजनद्द्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ १० ॥

- ३९६ वेत्था हि निर्ऋतीनां वज्रहस्त परिवृजम् । अहरहः शुन्ध्युः परिपदामिव ॥ ६ ॥
 ३९७ अपामीवामप स्त्रिधमप सेधत दुर्मतिम् । आदित्यासो युयोतना नो अहसः ॥ ७ ॥
 ३९८ पिबा सोममिन्द्र मन्दतु त्वा यं ते सुषाव हर्यश्वाद्रिः । सोतुर्बाहुभ्यां सुयतो नार्वा ॥ ८ ॥
 इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ इत्युष्णिहः । [स्व० ५ । उ० २ । धा० ५१ । फ ॥]

[२]

(१-१०) सौभरिः काण्वः; ७, ८ नृमेध आंगिरसः ॥ इन्द्रः; ३, ६ मरुतः ॥ ककुप् ॥

- ३९९ अभ्रातृव्यो अना त्वमनापिरिन्द्र जनुषा सनादसि । युधेदापित्वमिच्छसे ॥ १ ॥
 ४०० यो न इदमिदं पुरा प्र वस्य आनिनाथ तमु व स्तुषे । सखाय इन्द्रमूतये ॥ २ ॥
 ४०१ आ गन्ता मा रिषण्यत प्रस्थावानो माप स्थात समन्यवः । दृढा चिद्यमयिष्णवः ॥ ३ ॥
 ४०२ आ याह्यमिन्द्रवेऽश्वपते गोपत उर्वरापते । सोमं सोमपते पिब ॥ ४ ॥
 ४०३ त्वया ह स्विद्युजा वयं प्रति श्वसन्तं वृषभ ब्रुवीमहि । सस्थे जनस्य गोमतः ॥ ५ ॥
 ४०४ गावश्चिद्धा समन्यवः सजात्येन मरुतः सबन्धवः । रिहते ककुभो मिथः ॥ ६ ॥
 ४०५ त्वं न इन्द्रा भर ओजो नृम्णशतक्रतो विचर्षणे । आ वीरं पृतनासहम् ॥ ७ ॥
 ४०६ अधा हीन्द्र गिर्वण उप त्वा काम ईमहे ससृग्महे । उदेव गन्त उदभिः ॥ ८ ॥
 ४०७ सीदन्तस्ते वयो यथा गोश्रीते मथौ मदिरे विवक्षणे । अभि त्वामिन्द्र नोनुमः ॥ ९ ॥
 ४०८ वयमु त्वामपूर्व्यं स्थूरं न कच्चिद्भरन्तोऽवस्यवः । वज्रि चित्रहवामहे ॥ १० ॥
 इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ इति ककुभः ॥ [स्व० २ । उ० २ । धा० ४१ । छ ॥]

[३]

(१-१०) १-८ गोतमो (सम्मदो वा) राहूगणः; ९ त्रितः आप्त्यः (ऋ० कुत्स आंगिरसो वा); १० भवस्थुरा-
 त्रेयः ॥ इन्द्रः; ९ विश्वेदेवाः; १० आश्विनौ ॥ पंक्तिः ।

- ४०९ स्वादोरित्था विषूवतो मधोः पिबन्ति गौर्यः ।
 या इन्द्रेण सयावरीवृष्णा मदान्ति शोभथा वस्वीरनु स्वराज्यम् ॥ १ ॥
 ४१० इत्था हि सोम इन्मदो ब्रह्म चकार वर्धनम् ।
 शविष्ठ वज्रिन्नोजसा पृथिन्या निः शशा अहिमर्चन्ननु स्वराज्यम् ॥ २ ॥
 ४११ इन्द्रो मदाय वावृधे शवसे वृत्रहा नृभिः ।
 तमिन्महत्स्वाजिषूतिमर्भे हवामहे स वाजेषु प्र नोऽविषत् ॥ ३ ॥

*

- ४१२ इन्द्र तुभ्यमिदद्रिवोनुत्तं वज्रिन्वीर्यम् ।
 यद्द त्वं मायिनं मृगं तव त्यन्माययावधीरक्षन्तु स्वराज्यम् ॥ ४ ॥
- ४१३ प्रेह्यभीहि धृष्णुहि न ते वज्रो नि यंसते ।
 इन्द्र नृष्णुहि ते शवो हनो वृत्रं जया अपोऽर्चन्तु स्वराज्यम् ॥ ५ ॥
- ४१४ यदुदीरत आजयो धृष्णवे धीयते धनम् ।
 युद्ध्वा मदच्युता हरी कंसहनः कं वसौ दधोऽस्माइन्द्र वसौ दधः ॥ ६ ॥
- ४१५ अक्षन्मीमदन्त ह्यव प्रिया अधपत ।
 अस्तोपत स्वभानवो विप्रा नविष्टया मती योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ ७ ॥
- ४१६ उपो षु शृणुही गिरो मघवन्मातथा इव ।
 कदा नः सनुतावतः कर इदर्थयास इद्योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ ८ ॥
- ४१७ चन्द्रमा अण्स्वांऽश्नतरा सुपर्णा धावते दिवि ।
 न वो हिरण्यनेमयः पदं विन्दन्ति विद्युतो वित्तं मे अस्य रोदसी ॥ ९ ॥
- ४१८ प्रति प्रियतमं रथं वृषणं वसुवाहनम् ।
 स्तोता वामश्विनावृषि स्तोमेभिर्भूपति प्रति माध्वी मम श्रुतं हवम् ॥ १० ॥

इति तृतीया दशतिः ॥३॥ सप्तमः खण्डः ॥७॥ [स्व० १३ । उ० ५ भा० ७५ । णु ॥]

[४]

(१-८) १, ७ वसुश्रुत आत्रेयः; २, ४ विमद ऐन्द्रः (ऋ० प्राजापत्यो वा, वसुकृदा वासुकः); ३ सत्यश्रवा आत्रेयः; ५, ६ गीतमो राहूगणः; ८ अंहोसुगवामदेव्यः; (ऋ० कुलमलबर्हिषः शैलपिर्वा;) ॥ अग्निः; ३ उषाः; ४ सोमः; ५, ६ इन्द्रः; ८ विश्वेदेवाः ॥ पंक्तिः; ८ वृहती ॥

- ४१९ आ ते अग्न इधीमहि द्युमन्तं देवाजरम् ।
 यद्द स्या ते पनीयसी समिहीदयति द्यवीषं स्तोतृभ्य आ भर ॥ १ ॥
- ४२० आग्निं न स्ववृक्तिभिर्होतारं त्वा वृणीमहे ।
 शीरं पावकशोचिषं वि वो मदे यक्षेषु स्तीर्णबर्हिषं विवक्षसे ॥ २ ॥
- ४२१ महे नो अद्य बोधयोषो राये दिवित्मती ।
 यथा चिन्नो अबोधयः सत्यश्रवसि वाय्ये सुजाते अश्वसुवृते ॥ ३ ॥

- ४२२ भद्रं नो अपि वातय मनो दक्षमुत क्रतुम् ।
 अथा ते सख्ये अन्धसो वि वो मदे रणा गावो न यवसे विवक्षसे ॥ ४ ॥
- ४२३ क्रत्वा महाँ अनुष्वधं भीम आ वावृते शवः ।
 श्रिय ऋष्व उपाकयोर्नि शिप्री हरिवां दधे हस्तयोर्वज्रमायसम् ॥ ५ ॥
- ३२४ स घा तं वृषणँ रथमधि तिष्ठति गोविदम् ।
 यः पात्रँ हारियोजनं पूर्णमिन्द्राचिकेर्नति योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ ६ ॥
- ४२५ अग्निं तं मन्ये यो वसुरस्तं ये यन्ति धेनवः ।
 अस्तमर्वन्त आशवोऽस्तं नित्यासो वाजिन इषँ स्तोतृभ्य आ भर ॥ ७ ॥
- ४२६ न तमँहो न दुरितं देवासो अष्ट मन्यम् ।
 सजोषसो यमर्यमा भिन्नो नयति वरुणो अति द्विषः ॥ ८ ॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥ [स्व० ७ । उ० ३ । धा० ५७ । जे ॥]
 इति पंचमः ॥

[५]

(१-१०) ऋण-त्रसदस्युः (ऋ० १, ३-५, १० अग्नयो धिष्ण्या ऐश्वराः; २, ६, त्र्यरुणस्त्रैवृष्णाः, त्रसदस्युः पौरुकुत्सः) ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ८ वामदेवो गौतमः ॥ पवमानः सोमः; ७ मरुतः; ८ अग्निः ९ वाजिनः ॥

द्विपदा विराट्; ८ पदपांक्तिः; ९ पुरउष्णिक्; २, ६ त्रिपदा अनुष्टुप्पिपीलिकामध्या ॥

- ४२७ परि प्र धन्वेन्द्राय सोम स्वादुमित्राय पूर्णे भगाय ॥ १ ॥
- ४२८ पर्यु षु प्र धन्व वाजसातये परि वृत्राणि सक्षणिः । द्विषस्तरध्या ऋणया न ईरसे ॥ २ ॥
- ४२९ पवस्व सोम महान्तसमुद्रः पिता देवानां विश्वाभि धाम ॥ ३ ॥
- ४३० पवस्व सोम महे दक्षायश्वो न निको वाजी धनाय ॥ ४ ॥
- ४३१ इन्दुः पविष्ट चारुर्मदायापामुपस्थे कविर्मगाय ॥ ५ ॥
- ४३२ अनु हि त्वा सुतँ सोम मदामसि महे समर्यराज्ये । वाजाँ अभि पवमान प्र गाहसे ॥ ६ ॥
- ४३३ क ई व्यक्ता नरः सनीडा रुद्रस्य मर्या अथा स्वश्वाः ॥ ७ ॥
- ४३४ अग्ने तमद्याश्वं न स्तोमैः क्रतुं न भद्रँ हृदिस्पृशम् । ऋध्यामा त ओहैः ॥ ८ ॥
- ४३५ आविर्मर्या आ वाजं वाजिनो अगमं देवस्य सावितुः सवम् । स्वर्गाँ अर्वन्तो जयत ॥ ९ ॥
- ४३६ पवस्व सोम द्युम्नी सुधारो महाँ अवीनामनुपूर्व्यः ॥ १० ॥

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ इति नवमः खण्डः ॥ ९ ॥ [स्व० ८ । उ० २ । धा० ३५ । डु ॥]

इति पंचमप्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥

[३]

(१-१०) त्रमदस्युः; ७ संवर्त आंगिरसः ॥ इन्द्रः; ६ विश्वेदेवाः; ७ उषाः ॥

द्विपदा विराट् ॥

- ४३७ विश्वतोदावन्विश्वतो न आ भर य न्वा शविष्ठमीमहे ॥ १ ॥
 ३० ३२३ ३ २ ३ २ ३ १ ० ३ २ ३ २
 ४३८ एष ब्रह्मा य ऋत्विज इन्द्रो नाम श्रुतो गृणे ॥ २ ॥
 ३ २ ३ १ २ ३ १ ० ३ १ २ ३ १ २ ३ ३ १ २
 ४३९ ब्रह्माण इन्द्रं महयन्तो अकरवर्धयन्नहये हन्तवा उ ॥ ३ ॥
 १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २
 ४४० अनवस्ते रथमश्वाय तक्षुस्वष्टा वज्रं पुरुहन्त द्युमन्तम् ॥ ४ ॥
 २ ३ २ ३ १ २ ३ २ १ २ २ २ १ २ ३ १ २ ३ २
 ४४१ शं पदं मघः रयीषिणो न काममव्रतो हिनोति न स्पृशद्रयिम् ॥ ५ ॥
 २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ४४२ सदा गावः शुचयो विश्वधायसः सदा देवा अरेपसः ॥ ६ ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ४४३ आ याहि वनसा सह गावः सचन्त वर्तनि यदूधभिः ॥ ७ ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ४४४ उप प्रक्षे मधुमति क्षियन्तः पुष्ये म रयि धीमहे त इन्द्र ॥ ८ ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ४४५ अर्चन्त्यकं मरुतः स्वका आ स्तोमति श्रुतो युवा स इन्द्रः ॥ ९ ॥
 २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ४४६ प्र व इन्द्राय वृत्रहन्तमाय विप्राय गार्थं गायत यं जुजोषते ॥ १० ॥

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥ [स्व० ७ । उ० २ । धा० ४२ । छ।।]

[७]

(१-१०) १ पूषन्नः काण्वः; २, ३, ४ बन्धुः सुबधुः श्रुतबन्धुर्विबन्धुश्च क्रमेण गोपायना औपायना वा; ५ संवर्त

आंगिरसः; ६ भुवन आश्व्यः; साधनो वा भौवनः; ७ कवच ऐक्यः; ८ भरद्वाजो बाह्वैस्पत्यः; ९ आत्रेयः;

१० वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ॥ अग्निः; ५ उषाः; ६, ७, ९ विश्वेदेवाः; ३, ४, ८, १० इन्द्रः ॥ द्विपदा

विराट्, १० एकपदा ॥

- ४४७ अचेत्यग्निश्चिकितिर्हव्यवाङ् सुमद्रथः ॥ १ ॥
 २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ २
 ४४८ अग्ने त्वं नो अन्तम उत त्राता शिवो भुवो वरूथ्यः ॥ २ ॥
 २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २
 ४४९ भगो न चित्रो अग्निर्महानां दधाति रत्नम् ॥ ३ ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ४५० विश्वस्य प्र स्तोम पुरो वा सन्यादि वेह नूनम् ॥ ४ ॥
 ३ २ ३ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ४५१ उषा अप स्वसुष्टमः सं वर्तयति वर्तनि सुजातता ॥ ५ ॥
 ३ २ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ४५२ इमा जु कं भुवना सीषधेमेन्द्रश्च विश्वे च देवाः ॥ ६ ॥
 २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ४५३ वि स्तुतयो यथा पथा इन्द्र त्वद्यन्तु रातयः ॥ ७ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ४५४ अया वाजं देवहितं सनेम मदेम शतद्विमाः सुवीराः ॥ ८ ॥

४५५ ऊर्जा मित्रो वरुणः पिन्वतेडाः पीवरीमिषं कृणुही न इन्द्र ॥ ९ ॥

४५६ इन्द्रो विश्वस्य राजति ॥ १० ॥

इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ एकादशः खण्डः ॥ ११ ॥ [स्व० ५ : उ० ४ | भा० ४१। अ ॥]

[८]

(१-१०) १, १० गुह्यमदः शानकः; २ गौरागिरसः; ३, ५, ९, परुच्छेपो देवोदासिः; ४ रेभः काश्यपः;
६ एवयामरुदात्रेयः; ७ अनानतः पारुच्छेपिः; ८ नकुलः ॥ १, ३, ४, १० इन्द्रः; २ सूर्यः; ५ विश्वेदेवाः; ६ मरुतः;
७ पवमानः सोमः; ८ सविता; ९ अग्निः ॥ १, १० अष्टिः (१० अतिशक्वरी वा); ३, ५, ७-९ अत्यष्टिः;
२, ४, ६, अतिजगती (अष्टिर्वा ?) ॥

४५७ त्रिकण्डुकेषु महिषो यवाशिरं तुविशुष्मस्तृम्पत्सोममपिवाङ्गिणुनां सुतं यथावशम् ।
स इममाद महि कर्म कर्तवे महामुरुः सैनसश्चदेवो देवसत्य इन्दुः सत्यमिन्द्रम् ॥ १ ॥

४५८ अयसहस्रमानवो दृशः कवीनां मतिज्योतिर्विधर्म ।
ब्रध्नः समीचीरुपसः समैरयदरेपसः सचेतसः स्वसरे मन्युमन्तश्चिता गोः ॥ २ ॥

४५९ एन्द्र याह्युप नः परावतो नायमच्छा विदथानीव सत्पतिरस्ता राजेव सत्पतिः ।
हवामहे त्वा प्रयस्वन्तः सुतेष्वा पुत्रासो न पितरं वाजसातये मंहिष्ठे वाजसातये ॥ ३ ॥

४६० तमिन्द्रं जोहवीमि मयवानमुग्रसत्रा दधानमप्रातिकुतस्रवांसि भूरि ।
मंहिष्ठो गीर्भिरा च यज्ञियो वर्त राये नो विश्वा सुपथा कृणोतु वज्री ॥ ४ ॥

४६१ अस्तु औषट् पुरो अग्नि धिया दध आ नु त्यच्छर्धो दिव्यं वृणीमह इन्द्रवायू वृणीमहे ।
यद्ग क्राना विवस्वते नाभा सन्दाय नव्यसे । अध प्र नूनमुप यन्ति धीतयो देवाअच्छान धीतयः ५

४६२ प्र वो महे मतयो यन्तु विष्णवे मरुत्वते गिरिजा एवयामरुत् ।
प्र शर्धाय प्र यज्यवे सुखादये तवसे भन्ददिष्टये धुनिव्रताय शवसे ॥ ६ ॥

४६३ अया रुचा हरिण्या पुनानो विश्वा द्वेषांसि तरति सयुग्वभिः सूरौ न सयुग्वभिः ।
धारा पृष्ठस्य रोचते पुनानो अरुषो हरिः । विश्वा यद्रूपा परियास्यृकभिः सप्तास्येभिर्कृकभिः ॥ ७ ॥

४६४ अभि त्यं देवसवितारमोण्योः कविक्रतुमर्चामि सत्यसवसत्तधामभि प्रियं मतिम् ।
ऊर्ध्वा यस्यामतिर्भा अदिश्रुतत्सर्भामनि हिरण्यपाणिरभिमिती सुक्रतुः कृपा स्वः ॥ ८ ॥

४६५ अग्निश्होतारं मन्ये दास्वन्तं वसोः सुनुः सहस्रो जातवेदसं विप्रं न जातवेदसम् ।
 य ऊर्ध्वया स्वध्वरो देवो देवाच्या कृपा । वृत्तस्य विभ्राष्टिमनु शुक्रशान्तिप आजुह्वानस्य सर्पिपः ॥९॥

४६६ तव त्यन्नर्थं नृतोऽप इन्द्र प्रथमं पूष्यं दिवि प्रवाच्यं कृतम् ।
 यो देवस्य शवसा प्रारिणा असु रिणन्नपः । भुवो विश्वमभ्यदेवमोजसा विदेदृजे शतक्रतुर्विदेद्विपम् १०

[स्व० ३ उ० ६ धा० १०। ट ॥]

हृति अष्टमी दशतिः ॥८॥ द्वादशः खण्डः ॥१२॥ इत्येन्द्रं पर्व काण्डं वा समाप्तम् ॥ इति चतुर्थोऽध्यायः ॥४॥

ऐन्द्रकाण्डे ।

गायत्र्यः	११५-२३२	(११८)
तत्र १५५ 'पान्तं' इत्यनुष्टुप् ।		
बृहत्यः	२३३-३१२	(८०)
त्रिष्टुभः	३१३-३४१	(२९)
तत्र ३२८ 'प्र वो' इति त्रिपाद्विराट् ।		
अनुष्टुभः	३४२-३६९	(२८)
जगत्यः	३७०-३८०	(११)
तत्र ३७९ 'उभे यदिन्द्रे'ति महापंक्तिः ।		
उष्णिहः	३८१-३९८	(१८)
तत्र ३९८ 'पिबे'ति विराट् ।		

ककुभः ३९९-४०८ (१०)

पंक्तयः ४०९-४२६ (१८)

तत्र ४२६ 'नतमि' ल्युपरिष्ठाद्बृहती ।

द्विपदाः ४२७-४५५ (२९)

[तत्र ४२८; ४३२; ४३४; ४३५ अनुष्टुबादयस्तत्रैवोक्ताः]

अत्यष्टयः ४५६-४६६ (११)

तत्र ५६६ 'इन्द्रो विश्वस्ये'त्येकपदा ।

३५२

ऐन्द्रकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ३५२

आग्नेयकाण्डस्य ,, ,, ११४

सर्वयोगः ४६६

अथ पावमानं काण्डम् ।

अथ पञ्चमोऽध्यायः ।

[९]

(१-१०) १, ४ अमहीयुराङ्गिरसः; २ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ३ भृगुर्वारुणिर्जमदाभिर्भागवो वा; ५ त्रित आप्त्यः;
६ कश्यपोः मारीचः; ७ जमदग्निर्भागवतः; ८ दृढच्युत आगस्त्यः; ९, १० असितः काश्यपो देवलो वा ॥

पवमानः सोमः ॥ गायत्री ॥

- ४६७ उच्चा ते जातमन्धसो दिवि सद्भूम्या ददे । उग्रं शर्म महि श्रवः ॥ १ ॥
४६८ स्वादिष्टया मदिष्टया पवस्व सोम धारया । इन्द्राय पातवे सुतः ॥ २ ॥
४६९ वृषा पवस्व धारया मरुत्वते च मत्सरः । विश्वा दधान ओजसा ॥ ३ ॥
४७० यस्ते मदो वरेण्यस्तेना पवस्वान्धसा । देवावीरघशंसहा ॥ ४ ॥
४७१ निस्रो वाच उदीरते गावो भिमन्ति धेनवः । हरिरेति कनिक्रदत् ॥ ५ ॥
४७२ इन्द्रायेन्दो मरुत्वते पवस्व मधुमत्तमः । अकस्य योनिमासदम् ॥ ६ ॥
४७३ असाव्यं शुर्मदायाप्सु दक्षो गिरिष्ठाः । श्येनो न योनिमासदत् ॥ ७ ॥
४७४ पवस्व दक्षसाधनो देवेभ्यः पीतये हरे । मरुद्भ्यो वायवे मदः ॥ ८ ॥
४७५ परि स्वानो गिरिष्ठाः पवित्रे सोमो अक्षरत् । मदेशु सर्वथा असि ॥ ९ ॥
४७६ परि प्रिया दिवः काविर्वयांसि नप्त्योहितः । स्वानैर्याति कविक्रतुः ॥ १० ॥

इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [स्व० ६ । उ० ३ धा० ४२ । गा ॥]

[१०]

(१-१०) १ (कविर्मैधावी) श्यावाश्व आत्रेयः; २ त्रित आप्त्यः; ३, ८ अमहीयुराङ्गिरसः; ४ भृगुर्वारुणिर्जमदाभिर्भागवो वा; ५, ६ कश्यपो मारीचः; ७ निधुविः काश्यपः; ९, १० असितः काश्यपो देवलो वा ॥

पवमानः सोमः ॥ गायत्री ॥

- ४७७ प्र सोमासो मदच्युतः श्रवसे नो मघोनाम् । सुता विदथे अक्रमुः ॥ १ ॥
४७८ प्र सोमासो विपश्चितोपो न्यन्त ऊर्मयः । वनानि महिषा इव ॥ २ ॥
४७९ पवस्वेन्दो वृषा सुतः कृधी नो यशसो जने । विश्वा अप द्विषो जहि ॥ ३ ॥
४८० वृषा ह्यसि भानुना द्युमन्तं त्वा हवामहे । पवमान स्वर्हशम् ॥ ४ ॥
४८१ इन्दुः पविष्ट चेतनः प्रियः कवीनां मतिः । सृजदश्वं रथीरिव ॥ ५ ॥
४८२ असृक्षत प्र वाजिनो गव्या सोमासो अश्वया । शुक्रासो वीरयाशवः ॥ ६ ॥

५ (सा. सं.)

- ४८३ पवस्व देव आयुषगिन्द्रं गच्छतु ते मदः । वायुमा रोह धर्मणा ॥ ७ ॥
 ४८४ पवमानो अजीजनद्विश्चित्रं न तन्यतुम् । ज्योतिर्वैश्वानरं बृहत् ॥ ८ ॥
 ४८५ परि स्वानास इन्द्रो मदाय बहूणा गिरा । मधो अर्षन्ति धारया ॥ ९ ॥
 ४८६ परि प्रासिष्यदत्कविः सिन्धोरूमवधि श्रितः । कारुं विभ्रत्पुरुस्पृहम् ॥ १० ॥
 इति दशमी दशतिः ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ [स्व० ११ । उ० ना । धा० ४९ । हो ॥]
 इति पञ्चमप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः, पञ्चमः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ५ ॥

[१]

अथ षष्ठप्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥ ६ ॥

(१-१०) १, ८, ९ अमहीयुरांगिरसः; २ बृहन्मतिराङ्गिरसः; ३ जमदग्निर्भागवः; ४ प्रभूवसुरांगिरसः; ५ मेध्या-

तिथिः काण्वः; ६, ७ निध्रुविः काश्यपः; १० उच्चथ आंगिरसः ॥ पवमानः सोमः ॥ गायत्री ॥

- ४८७ उपो षु जातमप्लुरं गोभिर्भङ्गं परिष्कृतम् । इन्दुं देवा अयासिषुः ॥ १ ॥
 ४८८ पुनानो अक्रमीदभि विश्वा मृधो विचर्षणिः । शुम्भन्ति विप्रं धीतिभिः ॥ २ ॥
 ४८९ आविशन्कलशं सुतो विश्वा अर्षन्नाभि श्रियः । इन्दुरिन्द्राय धीयते ॥ ३ ॥
 ४९० असाजि रथ्यो यथा पवित्रे चम्बोः सुतः । काष्मेन्वाजी न्यक्रीत् ॥ ४ ॥
 ४९१ प्र यद्वावो न भूणयस्त्वेषा आयासो अक्रमुः । घ्नन्तः कृष्णामप त्वचम् ॥ ५ ॥
 ४९२ अपघ्नन्पवसे मृधः क्रतुवित्सोम मत्सरः । नुदस्वादेवयुं जनम् ॥ ६ ॥
 ४९३ अया पवस्व धारया यया सूर्यमरोचयः । हिन्वानो मानुषीरपः ॥ ७ ॥
 ४९४ स पवस्व य आविथेन्द्रं वृत्राय हन्तवे । वत्रिवांसं महीरपः ॥ ८ ॥
 ४९५ अया वीती परि स्रव यस्त इन्दो मदेष्वा । अवाहन्नवतीनव ॥ ९ ॥
 ४९६ परि द्युक्षं सनद्रयि भरद्वाज नो अन्धसा । स्वानो अर्ष पवित्र आ ॥ १० ॥
 इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [स्व० ९ । उ० ६ । धा० ३५ । तु ॥]

[२]

(१-१४) १ मेधातिथिः काण्वः; २, ७ भृगुर्वाहणिरजमदग्निर्भागवो वा; ३ उच्चथ आङ्गिरसः; ४ अवत्सारः काश्यपः;

५ निध्रुविः काश्यपः; ६, १० असितः काश्यपो देवलो वा; ८, ९ कश्यपो मारीचः; ११ कविर्भागवः; १२

जमदग्निर्भागवः; १३ अयास्य आंगिरसः; १४ अमहीयुरांगिरसः ॥ पवमानः सोमः ॥ गायत्री ॥

- ४९७ अचिक्रद्द्रुषा हरिर्महान्भित्रो न दर्शतः । ससूर्येण दिद्युते ॥ १ ॥
 ४९८ आ ते दक्षं मयोभुवं वह्निमद्या वृणीमहे । पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥ २ ॥
 ४९९ अध्वयो अद्रिभिः सुतं सोमं पवित्र आ नय । पुनाहीन्द्राय पातवे ॥ ३ ॥
 ५०० तरत्स मन्दी धावति धारा सुतस्यान्धसः । तरत्स मन्दी धावति ॥ ४ ॥

- ५०१ आ पवस्व सहस्रिणः रयिः सोम सुवीर्यम् । अस्मे श्रवांसि धारय ॥ ५ ॥
- ५०२ अनु प्रत्नास आयवः पदं नवीयो अक्रमुः । रुचे जनन्त सूर्यम् ॥ ६ ॥
- ५०३ अर्षा सोम द्युमन्तमोभि द्रोणानि रोखवत् । सीदन्योनौ वनेष्वाम् ॥ ७ ॥
- ५०४ वृषा सोम द्युमांसि वृषा देव वृषव्रतः । वृषा धर्माणि दधिषे ॥ ८ ॥
- ५०५ इषे पवस्व धारया मृज्यमानो मनीषिभिः । इन्दो रुचाभि गा इहि ॥ ९ ॥
- ५०६ मन्द्रया सोम धारया वृषा पवस्व देवयुः । अन्या वारिभिरस्मयुः ॥ १० ॥
- ५०७ अया सोम सुकृत्या महान्तसन्नभ्यवर्धथाः । मन्दान इदृषायसे ॥ ११ ॥
- ५०८ अयं विचर्षणिर्हितः पवमानः स चेतति । हिन्वान आप्यं बृहत् ॥ १२ ॥
- ५०९ प्र न इन्दो महे तु न ऊर्मि न विभ्रदर्षसि । अभि देवांस्ययास्यः ॥ १३ ॥
- ५१० अपग्नन्पवते मृधोप सोमो अरावणः । गच्छन्नन्द्रस्य निष्कृतम् ॥ १४ ॥

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [स्व० १५ । उ० २ । धा० ५७ । फो १]

इति गायत्र्यः ॥

[३]

(१-१२) सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; २ कश्यपो मारीचः; ३ गोतमो राह्वराणः; ४ अत्रिभौमः; ५ विश्वामित्रो गायत्रिः; ६ जमदग्निर्भार्गवः; ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः) पवमानः सोमः ॥ बृहती ॥

- ५११ पुनानः सोम धारयापो वसानो अर्षसि । आ रत्नधा योनिमृतस्य सीदस्युत्सो देवो हिरण्ययः ॥ १ ॥
- ५१२ परीतो विश्रता सुतः सोमो य उत्तमः हविः । दधन्वा यो नयो अपस्वा इन्तरा सुषाव सोममद्रिभिः २
- ५१३ आ सोम स्वानो अद्रिभिस्तिरो वाराण्यव्यया । जनो न पुरि चम्बोर्विशद्वरिः सदा वनेषु दधिषे ॥ ३ ॥
- ५१४ प्र सोम देववीतये सिन्धुर्न पिप्ये अर्णसा । अशोः पयसा मदिरो न जागृविरच्छा कोशं मधुदक्षुतम् ४
- ५१५ सोम उष्वाणः सोतृभिरधि ण्णुभिरवीनाम् । अश्वयेव हरिता याति धारया मन्द्रया याति धारया ५
- ५१६ तवाहः सोम रारण सख्य इन्दो दिवेदिवे । पुरुणि बभ्रो नि चरन्ति मामव परिधीरति तां इहि ॥ ६ ॥
- ५१७ मृज्यमानः सुहस्त्या समुद्रे वाचमिन्वसि । रयिं पिशङ्गं बहुलं पुरुस्पृहं पवमानाभ्यर्षसि ॥ ७ ॥
- ५१८ अभि सोमास आयवः पवन्ते मद्यं मदम् । समुद्रस्याधि विष्टपे मनीषिणो मत्सरासो मदच्युतः ॥ ८ ॥
- ५१९ पुनानः सोम जागृविरव्या वारैः परि प्रियः । त्वं विप्रो अभवोऽङ्गिरस्तम मध्वा यज्ञं मिमिक्ष णः ॥ ९ ॥
- ५२० इन्द्राय पवते मदः सोमो मरुत्वते सुतः । सहस्रधारो अत्यव्यमर्षति तमी मृजन्त्यायवः ॥ १० ॥
- ५२१ पवस्व वाजसातमोभि विश्वानि वार्या । त्वं समुद्रः प्रथमे विधमं देवेभ्यः सोम मत्सरः ॥ ११ ॥

*

५२२ पवमाना असूक्ष्मत् पवित्रमति धारया । मरुत्वन्तो मत्सरा इन्द्रिया ह्या मेधामभि प्रयासि ॥१२॥
इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ इति बृहत्यः ॥ स्व० १९ । उ० ३ । धा ९१ । वृ ॥

[४]

(१-१०) १, ९ उशना काश्यः; २ वृषणो वासिष्ठः; ३, ७ पराशरः शाक्यः; ४, ६ वसिष्ठो मैत्रावरुणः; ५, १०

प्रतर्दनी देवोदाभिः; ८ प्रस्फुण्वः काण्वः ॥ पवमानः सोमः ॥ त्रिष्टुप् ॥

- ५२३ प्र तु द्रव परि कोशं नि पीद नृभिः पुनानो अभि वाजमर्ष ।
अश्वं न त्वा वाजिनं मर्जयन्तोऽच्छा बर्ही रशनाभिर्नयन्ति ॥ १ ॥
- ५२४ प्र काव्यमुशनेव ब्रुवाणो देवो देवानां जनिमा विवक्ति ।
महिव्रतः शुचिवन्धुः पावकः पदा वराहो अभ्येति रेभन् ॥ २ ॥
- ५२५ तिस्रो वाच ईरयति प्र वह्निकृतस्य धीतिं ब्रह्मणो मनीषाम् ।
गावो यन्ति गोपतिं पृच्छमानाः सोमं यन्ति मतयो वावशानाः ॥ ३ ॥
- ५२६ अस्य प्रेषा ह्यमना पूयमानो देवो देवेभिः समपृक्त रसम् ।
सुतः पवित्रं पर्येति रेभन् मितेव सञ्च पशुमन्ति होता ॥ ४ ॥
- ५२७ सोमः पवते जनिता मतीनां जनिता दिवो जनिता पृथिव्याः ।
जनिताग्नेर्जनिता सूर्यस्य जनितेन्द्रस्य जनितोत विष्णोः ॥ ५ ॥
- ५२८ अभि त्रिपृष्ठं वृषणं वयोधामङ्गोषिणमवावशन्त वाणीः ।
वना वसानो वरुणो न सिन्धुर्वि रत्नधा दयते वार्याणि ॥ ६ ॥
- ५२९ अक्रात्समुद्रः प्रथमे विधर्मं जनयन् प्रजा भुवनस्य गोपाः ।
वृषा पवित्रे अधि सानो अब्ये बृहत्सोमो वावृधे स्वानो अद्रिः ॥ ७ ॥
- ५३० कनिक्रान्ति हरिरा सृज्यमानः सीदन्वनस्य जठरे पुनानः ।
नृभिर्यतः कृणुते निर्णिजं गामतो मतिं जनयत स्वधाभिः ॥ ८ ॥
- ५३१ एष स्य ते मधुमाः इन्द्र सोमो वृषा वृष्णः परि पवित्रे अक्षाः ।
सहस्रदाः शतदा भूरिदावा शश्वत्तमं बहिरा वाज्यस्थात् ॥ ९ ॥
- ५३२ पवस्व सोम मधुमाः ऋतावापो वसानो अधि सानो अब्ये ।
अव द्राणानि घृतवन्ति रोह मदिन्तमो मत्सर इन्द्रपानः ॥ १० ॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [स्व० १८ । उ० ३ । धा० ८७ । डे ॥]

[५]

(१-१२) १ प्रतर्दनो देवोदासिः; २, १० पराशरः शाकत्यः; ३ इन्द्रप्रमतिर्वासिष्ठः; ४ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ५ कर्णश्रुद्वासिष्ठः; ६ नोधा गौतमः; ७ कण्वो घौरः; ८ मन्युर्वासिष्ठः; ९ कृत्स वाङ्गिरसः; ११ कश्यपो मारीचः;

१२ प्रस्कण्वः काण्वः ॥ पवमानः सोमः ॥ त्रिष्टुप् ॥

- ५३३ प्र सेनानीः शूरो अग्ने रथानां गव्यन्नेति हर्षते अस्य सेना ।
 भद्रान् कृण्वन्नन्द्रहर्वांसखिम्य आ सोमो वस्त्रा रभसानि दत्ते ॥ १ ॥
- ५३४ प्र ते धारा मधुमतीरसृग्रन्वारं यत्पूतो अत्येण्यव्यम् ।
 पवमान पवसे धाम गोनां जनयत्सूर्यमपिन्वो अर्कैः । ॥ २ ॥
- ५३५ प्र गायताभ्यर्चाम देवांसोमं हिनोत महते धनाय ।
 स्वादुः पवतामति चारमव्यमा सीदतु कलशं देव इन्दुः । ॥ ३ ॥
- ५३६ प्र हिन्वानो जनिता रोदस्यो रथो न वाजं सनिषन्नयासीत् ।
 इन्द्रं गच्छन्नायुधा सर्शिशानो विश्वा वसु हस्तयोरदधानः ॥ ४ ॥
- ५३७ तक्षद्यदी मनसो वेनतो वाग् ज्येष्ठस्य धर्मं द्युक्षोरनीके ।
 आदीमायन्वरमा वावशाना जुष्टं पतिं कलशे गाव इन्दुम् ॥ ५ ॥
- ५३८ साकमुक्षौ मर्जयन्त स्वसारो दश धीरस्य धीतयो धनुत्रीः ।
 हरिः पर्यद्रवज्जाः सूर्यस्य द्रोणं ननक्षे अत्यो न वाजी ॥ ६ ॥
- ५३९ अधि यदस्मिन्वाजिनीव शुभः स्पधेन्ते धियः सूरं न विशः ।
 अपो वृणानः पवते कवीयान्वजं न पशुवर्धनाय मन्म ॥ ७ ॥
- ५४० इन्दुर्वाजी पवते गोन्योधा इन्द्रे सोमः सह इन्वन्मदाय ।
 हन्ति रक्षो बाधते पर्यरातिं वरिवस्कृण्वन्वृजनस्य राजा ॥ ८ ॥
- ५४१ अया पवा पवस्वैना वसूनि मांश्चत्व इन्दो सरसि प्र धन्व ।
 ब्रह्मश्चिद्यस्य वातो न जूर्तिं पुरुमेधाश्चित्तकवे नरं धात् ॥ ९ ॥
- ५४२ महत्तत्सोमो महिषश्चकारापां यद्रभौवृणीत देवान् ।
 अदधादिन्द्रे पवमान ओजोजनयत्सूर्यं ज्योतिरिन्दुः ॥ १० ॥
- ५४३ असाजिं वषवा रथ्ये यथाजौ धिया मनोता प्रथमा मनीषा ।
 दश स्वसारो अधि सानो अध्ये मृजान्ति वह्निंसदनेष्वच्छ ॥ ११ ॥

५४४ अपामिवेदुमेयस्नतुराणाः प्र मनीषा ईरते सोममच्छ ।

नमस्यन्तीरुप च यन्ति सं चाच विशन्त्युशतीरुशन्तम्

॥ १२ ॥

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [स्व० १९ । उ० ३ । धा० ८२ । दा ॥]

इति त्रिष्टुभः ॥ इति पष्ठप्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥ ६ ॥

[६]

(१-९) १ अम्बीगुः श्यावाग्निः; २ नहुषो मानवः; ३ ययातिर्नाहुषः; ४ मनुः सांवरणः; ५, ८, अम्बरीपो वार्षागिरः
ऋजिष्वा भारद्वाजश्च; ६, ७ रेभसून् काश्यपोः; ९ प्रजापतिर्वैश्वामित्रो वार्यो वा ॥ पवमानः सोमः अनुष्टुप्; ७ बृहती ॥
अथ पष्ठप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः ॥ ६ ॥

५४५ पुरोजिती वो अन्धसः सुताय मादथित्तवे । अप श्वानश्श्रथिष्टन सखायो दीर्घजिह्वयम् ॥ १ ॥

५४६ अयं पूषा रथिर्भगः सोमः पुनानो अर्पति । पतिर्विश्वस्य भूमनो व्यख्यद्रोदसी उभे ॥ २ ॥

५४७ सुतासो मधुमत्तमाः सोमा इन्द्राय मन्दिनः । पवित्रवन्तो अक्षरन् देवान् गच्छन्तु वो मदाः ॥ ३ ॥

५४८ सोमाः पवन्त इन्दोस्मभ्यं गातुवित्तमाः । मित्राः स्वाना अरेपसः स्वाध्यः स्वर्दिदः ॥ ४ ॥

५४९ अभी नो वाजसातमरथिर्मर्ष शतस्पृहम् । इन्दो सहस्रभर्णसं तुविद्युन्नं विभासहम् ॥ ५ ॥

५५० अभी नवन्ते अद्रुहः प्रियमिन्द्रस्य काम्यम् । वत्सं न पूर्वं आयुनि जातरिहन्ति मातरः ॥ ६ ॥

५५१ आ हर्यताय धृष्णवे धनुष्टन्वन्ति पौंस्यम् । शुक्रा वि यन्त्यसुराय निर्णिजे विपामग्रे महीयुवः ७

५५२ परि त्यह्येत हरिं बभुं पुनन्ति वारेण । यो देवान्विश्वा इत्परि मदेन सह गच्छति ॥ ८ ॥

५५३ प्र सुन्वानायान्धसो मतो न वष्ट तद्वचः । अप श्वानमराधसंहता मखं न भृगवः ॥ ९ ॥

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥ [स्व० १० । उ० ५ । धा० ६१ । म ॥]

इत्यनुष्टुभः (एका बृहती) ॥

[७]

(१-१२) १-३, ५ कविर्भागवः; ४, ६ सिकता निवावरी; ७ रेणुवैश्वामित्रः; ८ वेनो भागवः; ९ वसुभरिद्वाजः;

१० वत्सप्रिर्भालन्दः; ११ गृत्समदः; शौनकाः; १२ पवित्र आङ्गिरसः ॥ पवमानः सोमः ॥ जगती ॥

५५४ अभि प्रियाणि पवते चर्नोहितो नामानि यज्ञो अधि येषु वर्धते ।

आ सूर्यस्य बृहतो बृहन्नधि रथं विष्वञ्चमरुहद्विचक्षणः ॥ १ ॥

५५५ अचोदसो नो धन्वन्तिवन्दवः प्र स्वानासो बृहदेवेषु हरयः ।

वि चिदश्नाना इषयो अरातयोऽर्यो नः सन्तु सनिषन्तु नो धियः ॥ २ ॥

५५६ एष प्र कोशे मधुमा अचिक्रददिन्द्रस्य वज्रो वपुषो वपुष्टमः

अभ्युशतस्य सदुघा घृतश्चुतो वाश्रा अर्षन्ति पयसा च धेनवः ॥ ३ ॥

५५७ प्रो अयासीदिन्दुरिन्द्रस्य निष्कृतसखा सख्युर्न प्र मिनाति सङ्गिरम् ।

मर्य इव युवतिभिः समर्षति सोमः कलशे शतयामना पथा ॥ ५ ॥

- ५७२ सोमः पुनान ऊर्मिणाढ्यं वारं वि धावति । अग्ने वाचः पवमानः कनिकदत् ॥ ७ ॥
 ५७३ प्र पुनानाय वेधसे सोमाय वच उच्यते । भृति न भरा मतिभिर्जुजोपते ॥ ८ ॥
 ५७४ गोमन्न इन्द्रो अश्ववत्सुतः सुदक्ष घनिव । शुचिं च वर्णमधि गोषु धारय ॥ ९ ॥
 ५७५ अस्मभ्यं त्वा वसुविदमभि वाणीरनूषत । गोभिष्टे वर्णमभि वासयामसि ॥ १० ॥
 ५७६ पवते हर्यतो हरिरति हरांसि रंहा । अभ्यर्ष स्तोतृभ्यो वीरवद्यशः ॥ ११ ॥
 ५७७ परि कोशं मधुश्चुतं सोमः पुनानो अर्पति । अभि वाणीर्ऋषीणां समा नूषत ॥ १२ ॥
 इत्यष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥ [स्व० ८ । उ० ३ । धा० ४६ । ठ ॥]

[९]

- (१-८) १ गौरवीतिः शाकल्यः; २ उर्ध्वसखा आङ्गिरसः; ३, ८ ऋजिष्वा भारद्वाजः; ४ कृतयशा आंगिरसः;
 ५ ऋणेषयो राजर्षिः; ६ शक्तिर्वासिष्ठः; ७ ऊहरांगिरसः ॥ पवमानः सोमः ॥ ककुप्, ५ यवमध्या गायत्री ॥
 ५७८ पवस्व मधुमत्तम इन्द्राय सोम ऋतुवित्तमो मदः । महि द्युक्षतमो मदः ॥ १ ॥
 ५७९ अभि द्युस्रं बृहद्यश इषस्पते दिदीहि देव देवयुम् वि कोशं मध्यमं युव ॥ २ ॥
 ५८० आ सोता परि विश्वताश्वं न स्तोममन्तुरं रजस्तुरम् । वनप्रक्षमुदप्रुतम् ॥ ३ ॥
 ५८१ पतमु त्यं मदच्युतं सहस्रधारं वृषभं दिवोदुहम् । विश्वा वसूनि विभ्रतम् ॥ ४ ॥
 ५८२ स सुन्वे यो वसूनां यो रायामानेता य इडानाम् । सोमो यः सुक्षितीनाम् ॥ ५ ॥
 ५८३ त्वं ह्याशङ्गं दैव्यं पवमानं जनिमानि द्युमत्तमः । अमृतत्वाय घोषयन् ॥ ६ ॥
 ५८४ एष स्य धारया सुतोऽव्या वारेभिः पवते मदिन्तमः । क्रीडन्मूर्मिरपामिव ॥ ७ ॥
 ५८५ य उस्त्रिया अपि या अन्तरश्मनि निर्गा अकृन्तदोजसा ।
 अभि ब्रजं तन्निषे गव्यमश्वयं वर्माव धृष्णवा रुज । ओश्मं वर्माव धृष्णवा रुज ॥ ८ ॥

इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ एकादशः खण्डः ॥ ११ ॥ [स्व० ७ । उ० १ । धा० ४३ । चि ॥] इत्युष्णिक्ककुभः ॥

इति षष्ठप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः षष्ठप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ६ ॥ इति पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

इति छन्दोगप्रकृतिकृत् समाप्ता ॥ इति सौम्यं पावमानं काण्डं पर्व वा समाप्तम् ॥

॥ इति पूर्वार्चिकः (छन्द आर्चिकः) समाप्तः ॥ पावमानकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ११९

तत्र गायत्र्यः ४६७—५१० (४४), बृहत्यः ५११—५२२ (१२), त्रिष्टुभः ५२३—

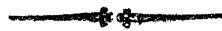
५४४ (२२), अनुष्टुभः ५४५—५५३ (९), [तत्र ' आहृत्यत ' इति ५५१ बृहती],

जगत्यः ५५४—५६५ (१२), उष्णिक्ककुभः ५६६—५८५ (२०), ११९

पेन्द्रकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ३५२

आग्नेयकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ११४

सर्वयोगः ५८५

अथ आरण्यं काण्डम् ।

अथ षष्ठोऽध्यायः ।

[१]

(१-९) १ शंयुर्बाह्विस्पत्यः (भरद्वाजः) ; २ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ; ३, ६ वामदेवो गौतमः ; ४ छुनःशोप आजीर्गतिः कृत्रिमो देवरातो वैश्वामित्रो वा ; ५ कुत्स आंगिरसः (गृत्समदः) ; ७, ८ अमर्हीयुरांगिरसः ; ९ आत्मा ॥
इन्द्रः ; ४ वरुणः ; ५, ७, ८ पवमानः सोमः ; ६ विश्वे देवाः ; ९ अन्नम् ॥ १ बृहती ; २, ४, ५, ९ त्रिष्टुप् ;

३, ७-८ गायत्री ; ६ एकपाज्जगती ॥

५८६ इन्द्र ज्येष्ठं न आ भर ओजिष्ठं पुपुरि श्रवः । यहिधृक्षेम वज्रहस्त रोदसी उभे सुशिप्र पप्राः ॥ १ ॥

५८७ इन्द्रो राजा जगतश्चर्षणीनामाधिक्षमा विश्वरूपं यदस्य ।

ततो ददाति दाशुषे वसूनि चोदद्राध उपस्तुतं चिदवाक् ॥ २ ॥

५८८ यस्येदमा रजोयुजस्तुजे जने वनस्वः । इन्द्रस्य रन्त्यं बृहत् ॥ ३ ॥

५८९ उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाधमं वि मध्यमं श्रथाय । अथादित्य व्रते वयं तवानागसो अदितये स्याम ४

५९० त्वया वयं पवमानेन सोम भरे कृतं वि चिनुयाम शश्वत् ।

तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्ता मदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥ ५ ॥

५९१ इमं वृषणं कृणुतेकमिन्माम् ॥ ६ ॥

५९२ स न इन्द्राय यज्यवे वरुणाय मरुद्भयः । वरिवोवित्परिस्त्रव ॥ ७ ॥

५९३ एना विश्वान्यर्य आ द्युम्नानि मानुषाणाम् । सिधासन्तो वनामहे ॥ ८ ॥

५९४ अहमास्मि प्रथमजा ऋतस्य पूर्वे देवेभ्यो अमृतस्य नाम ।

यो मा ददाति स इदेवमावदहमन्नमन्नमदन्तमाद्भि ॥ ९ ॥

इति प्रथमा दशतिः ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[२]

(१-७) १ श्रुतकक्ष आङ्गिरसः ; २ पवित्र आङ्गिरसः ; ३, ४ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः ; ५ प्रथो वासिष्ठः ; ६ गृत्समदः सौनकः ; ७ नृमेषपुरुमेधावांगिरसौ ॥ इन्द्रः ; २ पवमानः सोमः ; ५ विश्वे देवाः ; ६ वायुः ॥ गायत्री ; २ जगती,

५ त्रिष्टुप्, ७ अनुष्टुप् ॥

५९५ त्वमेतदधारयः कृष्णासु रोहिणीषु च । परुष्णीषु रुशत्पयः ॥ १ ॥

५९६ अरुरुचदुषसः पृश्निरग्रिय उक्षा भिमेति भुवनेषु वाजयुः ।

मायाविनो ममिरे अस्य मायया नृचक्षसः पितरो गर्भमाद्धुः ॥ २ ॥

६ (सा. सं.)

- ५९७ इन्द्र इन्द्रयोः सचा सम्मिश्र आ वचोयुजा । इन्द्रो वज्री हिरण्ययः ॥ ३ ॥
 ५९८ इन्द्र वाजेषु नोऽव सहस्रप्रधनेषु च । उग्र उग्रामिरूतिभिः ॥ ४ ॥
 ५९९ प्रथश्च यस्य सप्रथश्च नामानुष्टुमस्य हविषो हविर्यत् ।
 धातुर्द्युतानात्सवितुश्च विष्णो रथन्तरमा जभारा वसिष्ठः ॥ ५ ॥
 ६०० नियुत्वान्वायवा गह्वर्यं शुक्रो अयामि ते । गन्तासि सुन्वतो गृहम् ॥ ६ ॥
 ६०१ यज्ञायथा अपूर्व्यं मघवन्वृत्रहत्याय । तत्पृथिवीमप्रथयस्तदस्तभ्रा उतो दिवम् ॥ ७ ॥

इति द्वितीया दशतिः ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[३]

(१-१३) १, ५, ७, १० वामदेवो गौतमः; २, ३, गौतमो राहूगणः; ४ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ६ गृत्समदः शानकः

८ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ९ ऋजिश्वा भारद्वाजः; ११ हिरण्यस्तूप आंगिरसः; १२, १३ विश्वामित्रो गाधिनः (१२ ब्रह्म) ॥

१ प्रजापतिः; २, ३ सोमः; ४, ५, ८, १३ अग्निः; ६ अपानपात्; ७ रात्रिः; ९ विश्वेदेवाः; १० लिंगोक्ताः

११ इन्द्रः; १२ आत्मा अग्निर्वा ॥ त्रिष्टुप्; १, ७ अनुष्टुप्; ४ गायत्री; ८, ९ जगती; १० महापक्तिः ॥

- ६०२ मयि वचो अथो यशोऽथो यज्ञस्य यत्पयः । परमेष्ठी प्रजापतिर्दिवि द्यामिव दृंहतु ॥ १ ॥
 ६०३ सं ते पयांसि समु यन्तु वाजाः सं वृष्णान्यभिमातिषाहः ।
 आप्यायमानो अमृताय सोम दिवि श्रवांस्युत्तमानि धिष्व ॥ २ ॥
 ६०४ त्वमिमा ओषधीः सोम विश्वास्वमपो अजनयस्त्वं गाः ।
 त्वमातनोर्वांश्न्तरिक्षं त्वं ज्योतिषा वि तमो ववर्थ ॥ ३ ॥
 ६०५ अग्निमीडे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् । होतारं रत्नधातमम् ॥ ४ ॥
 ६०६ ते मन्वत प्रथमं नाम गौनां त्रिः सप्त परमं नाम जानन् ।
 ता जानतीरभ्यनूषत क्षा आविर्भुवन्नरुणीर्यशसा गावः ॥ ५ ॥
 ६०७ समन्या यन्त्युपयन्त्यन्याः समानमूर्वं नद्यस्पृणन्ति ।
 तमू शुचिं शुचयो दीदिवांसमपान्नपातमुप यन्त्यापः ॥ ६ ॥
 ६०८ आ प्रागाद्भद्रा युवतिरहः केतूत्समीर्त्सति । अभूद्भद्रा निवेशनी विश्वस्य जगतो रात्री ॥ ७ ॥
 ६०९ प्रक्षस्य वृष्णो अरुषस्य नू महः प्र नो वचो विदथा जातवेदसे ।
 वैश्वानराय मतिर्नव्यसे शुचिः सोम इव पवते चाहरग्रये ॥ ८ ॥
 ६१० विश्वे देवा मम शृण्वन्तु यज्ञमुभे रोदसी अपां नपाञ्च मन्म ।
 मा वो वचांसि परिचक्ष्याणि वोचं सुस्नेष्विद्वो अन्तमा मदेम ॥ ९ ॥

- ६११ यशो मा द्यावापृथिवी यशो मेन्द्रबृहस्पती । यशो भगस्य विन्दतु यशो मा प्रतिमुच्यताम् ।
 यशसाऽस्याः सँसदोऽहं प्रवदिता स्याम् ॥ १० ॥
- ६१२ इन्द्रस्य तु वीर्याणि प्रवोचं यानि चकार प्रथमानि वज्री ।
 अहन्नहिमन्वपस्ततद् प्र वक्षणा अभिनत्पर्वतानाम् ॥ ११ ॥
- ६१३ अग्निरस्मि जन्मना जातवेदा घृतं मे चक्षुरमृतं म आसन् ।
 त्रिधातुरको रजसो विमानोजस्रं ज्योतिर्हविरस्मि सर्वम् ॥ १२ ॥
- ६१४ पात्याग्निर्विषो अग्रं पदं वेः पाति यद्वश्चरणं सूर्यस्य ।
 पाति नाभा सप्तशीर्षाणामग्निः पाति देवानामुपमादमृष्वः ॥ १३ ॥

इति तृतीया दशतिः ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

[४]

(१-१२) वामदेवो गौतमः; ३-७ नारायणः ॥ १-२ अग्निः; ३-७ पुरुषः; ८ द्यावापृथिवी; ९-११ इन्द्रः; १२ गावः ॥ अनुष्टुप्; १-२ पंक्तिः; ८, ११, १२ त्रिष्टुप् ॥

- ६१५ भ्राजन्त्यग्ने समिधान दीदिवो जिह्वा चरत्यन्तरासनि ।
 स त्वं नो अग्ने पयसा वसुविद्रयि वचो दशोऽदाः ॥ १ ॥
- ६१६ वसन्त इन्नु रन्त्यो श्रीष्म इन्नु रन्त्यः । वर्षाण्यनु शरदो हेमन्तः शिशिर इन्नु रन्त्यः ॥ २ ॥
- ६१७ सहस्रशीर्षाः पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् । स भूमिं सर्वतो वृत्वात्यतिष्ठदशाङ्गुलम् ॥ ३ ॥
- ६१८ त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः पादोऽस्येहाभवत्पुनः । तथा विष्वङ् व्यक्रामदशनानशने अभि ॥ ४ ॥
- ६१९ पुरुष एवेदं सर्वं यद्भूतं यच्च भाव्यम् । पादोऽस्य सर्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥ ५ ॥
- ६२० तावानस्य महिमा ततो ज्यायांश्च पूरुषः । उतामृतत्वस्येशानो यदक्षेनातिरोहति ॥ ६ ॥
- ६२१ ततो विराडजायत विराजो अग्नि पूरुषः । स जातो अत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिमथो पुरः ॥ ७ ॥
- ६२२ मन्ये वां द्यावापृथिवी सुभोजसौ ये अप्रथेथाममितमभि योजनम् ।
 द्यावापृथिवी भवतं स्योने ते नो मुञ्चतमँहसः ॥ ८ ॥
- ६२३ हरी त इन्द्र श्मश्रूण्युतो ते हरितौ हरी । तं त्वा स्तुवन्ति कवयः परुषासो वनर्गवः ॥ ९ ॥
- ६२४ यद्वचो हिरण्यस्य यद्वा वचो गवामुत । सत्यस्य ब्रह्मणो वचस्तेन मा सँसृजामसि ॥ १० ॥
- ६२५ सहस्तन्न इन्द्र दद्ध्योज ईशे ह्यस्य महतो विरिप्शान् ।
 ऋतुं न नृष्णँस्थविरं च वाजं वृत्रेषु शत्रून्सहना कृधी नः ॥ ११ ॥

३१२ ३१२ ३२३ १ २ ३२३ १२
 ६२६ सहर्षभाः सहवत्सा उदेत विश्वा रूपाणि विभ्रतीद्भ्रुधीः ।
 ३२ ३२३१ २ ३२ ३१ २२ ३ २ ३१ २
 उरुः पृथुर्यं वो अस्तु लोक इमा आपः सुप्रपाणा इह स्त ॥ १२ ॥
 इति चतुर्थी दशतिः ॥ सतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

[५]

(१-१४) १ वातं वैखानसाः; २ विभ्राद् सौर्यः; ३ कुत्स जाङ्गिरसः; ४-६ सापराज्ञी; ७-१४ प्रस्कण्वः काण्वः ॥
 सूर्यः; १ अग्निः पवमानः; ४-६ आत्मा वा ॥ गायत्री; २ जगती; ३ त्रिष्टुप् ॥

२३ १२ ३ २३ २ ३१२ ३१ २ ३ १ २
 ६२७ अग्न आयूँपि पवस आसुवोर्जमिपं च नः । आरे वाधस्व दुच्छुनाम् ॥ १ ॥
 ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ६२८ विभ्राड् बृहत्पिबतु सोम्यं मध्वायुर्दधद्यज्ञपतावविद्भुतम् ।
 १२२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 वातजूतो यो अभिरक्षति त्मना प्रजाः पिपति बहुधा वि राजति ॥ २ ॥
 ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ६२९ चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुमित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
 २ ३ १ २ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 आत्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुपश्च ॥ ३ ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ६३० आयं गौः पृश्निक्रमीदसदन्मातरं पुरः । पितरं च प्रयन्स्वः ॥ ४ ॥
 ३ १ २ ३ २ ३ ३ १ २ ३ २ २ ३ १ २
 ६३१ अन्तश्चरति रोचनास्य प्राणादपानती । व्यख्यन्महिषो दिवम् ॥ ५ ॥
 २ २ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ २ ३ १ २
 ६३२ त्रिंशद्भाम वि राजति वाक्पतङ्गाय धीयते । प्रति वस्तोरह द्युभिः ॥ ६ ॥
 २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २
 ६३३ अप त्ये तायवो यथा नक्षत्रा यन्त्यक्तुभिः । सूराय विश्वचक्षसे ॥ ७ ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ६३४ अदध्रन्नस्य केतवो वि रश्मया जनाँ अनु । भ्राजन्तो अग्नयो यथा ॥ ८ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ६३५ तरणिविश्वदर्शतो ज्योतिष्कदसि सूर्य । विश्वमाभासि रोचनम् ॥ ९ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ६३६ प्रत्यङ् देवानां विशः प्रत्यङ्कुदेषि मानुषान् । प्रत्यङ् विश्वस्वर्दशे ॥ १० ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ६३७ येना पावक चक्षसा भुरण्यन्तं जनाँ अनु । त्वं वरुण पश्यसि ॥ ११ ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ६३८ उदयामेषि रजः पृथ्वहा मिमानो अक्तुभिः । पश्यञ्जमानि सूर्य ॥ १२ ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ६३९ अयुक्त सप्त शुन्ध्युवः सूर्यो रथस्य नष्ट्यः । ताभिर्याति स्वयुक्ताभिः ॥ १३ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ६४० सप्त त्वा हरितो रथे वहन्ति देव सूर्य । शौचिकेशं विचक्षण ॥ १४ ॥

इति पञ्चमी दशतिः ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

इति षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ इति सामवेद-संहिताध्यायमारण्यं काण्डं पर्व वा समाप्तम् ॥

अथ महानाम्न्यार्चिकः ।

- (१-१०) प्रजापतिः ॥ इन्द्रैल्लोकयात्मा ॥ त्रिकं = [१ प्रथमं द्विपदा+ (२) ततस्त्रयः शाकराः पादाः+ (३) तत उपसर्गौ+ (३) उभयं (शाकरोपसर्गौ) + (५) ततः शाकरास्त्रयः पादाः + (६) उपसर्गः ।]
- ६४१ विदा मघवन् विदा गातुमनुशंसिषो दिशः । शिक्षा शचीनां पते पूर्वीणां पुरुवसो ॥ १ ॥
- ६४२ आभिष्टुमभिष्टिभिः स्वाऽऽर्त्नांशुः । प्रचेतन प्रचेतयेन्द्र द्युम्नाय न इये ॥ २ ॥
- ६४३ एवा हि शक्रो राये वाजाय वज्रिवः ।
शविष्ट वज्रिन्नुञ्जसे मंहिष्ट वज्रिन्नुञ्जसे । आ याहि पिव मत्स्व ॥ ३ ॥
- ६४४ विदा राये सुवीर्य भुवो वाजानां पतिर्वशां अनु । मंहिष्ट वज्रिन्नुञ्जसे यः शविष्टः शूराणाम् ४
- ६४५ यो मंहिष्टो मघोनामं जुर्च शोचिः । चिकित्वो अभि नो नयेद्रो विदे तनु स्तुहि ॥ ५ ॥
- ६४६ ईशे हि शक्रस्तमृतये हवामहे जेतारमपराजितम् । स नः स्वर्षदति द्विषः क्रतुश्छन्द ऋतं बृहत् ॥ ६ ॥
- ६४७ इन्द्रं धनस्य सातये हवामहे जेतारमपराजितम् । स नः स्वर्षदति द्विषः स नः स्वर्षदति द्विषः ॥ ७ ॥
- ६४८ पूर्वस्य यत्ते अद्रिवोऽशुर्मेदाय । सुम्न आ धेहि नो वसो पूर्तिः शविष्ट शस्यते ।
वशी हि शक्रो नूनं तन्नव्यसंन्यसे ॥ ८ ॥
- ६४९ प्रभो जनस्य वृत्रहन् त्समयेषु ब्रवावहै । शूरो यो गोषु गच्छति सखा सुशैवो अद्भ्युः ॥ ९ ॥
- ६५० एवाहोऽऽऽऽ व । एवा ह्यग्ने । एवाहीन्द्र । एवा हि पूषन् । एवा हि देवाः ॐ एवाहि देवाः ॥ १० ॥

इति पञ्च पुरीषपदानि ॥

इति महानाम्न्यार्चिकः समाप्तः ॥

पूर्वार्चिकस्य मन्त्रसंख्या

१ आग्नेयस्य काण्डस्य (१-११४)	११४
२ ऐन्द्रस्य काण्डस्य (११५-४६६)	३५२
३ पावमानस्य काण्डस्य (४६७-५८५)	११९
४ वारणप्रकस्य काण्डस्य (५८६-६४०)	५५
५ महानाम्न्यार्चिकस्य (६४१-६५०)	१०

सर्वयोगः ६५०

- ६६२ स नः पृथु श्रवाय्यमच्छा देव विवाससि । बृहदग्ने सुवीर्यम् ॥ ३ ॥ ॥ ४ ॥
 ६६३ आ नो मित्रावरुणा घृतेर्गव्यूतिमुक्षतम् । मध्वा रजांसि सुक्रतू ॥ १ ॥
 ६६४ उरुशंससा नमोवृधा मन्वा दक्षस्य राजथः । द्राधिष्ठाभिः शुचिच्रता ॥ २ ॥
 ६६५ गृणाना जमदग्निना योनावृतस्य सीदतम् । पातं सोममृतावृधा ॥ ३ ॥ ॥ ५ (यि) ॥
 ६६६ आ याहि सुषुमा हित इन्द्र सोमं पिवा इमम् । एदं बर्हिः सदो मम ॥ १ ॥
 ६६७ आ त्वां ब्रह्मयुजां हरी वहतामिन्द्र केशिना । उप ब्रह्माणि नः शृणु ॥ २ ॥
 ६६८ ब्रह्माणस्त्वा युजा वयं सोमपामिन्द्र सोमिनः । सुतावन्तो हवामहे ॥ ३ ॥ ॥ ६ (फौ) ॥
 ६६९ इन्द्राग्नी आ गतं सुतं गीर्भिर्नभो वरेण्यम् । अस्य पातं धियेषिता ॥ १ ॥
 ६७० इन्द्राग्नी जरितुः सचा यज्ञो जिगाति चेतनः । अया पातमिमं सुतम् ॥ २ ॥
 ६७१ इन्द्रमग्निं कविच्छदा यज्ञस्य जूत्या वृणे । ता सोमस्येह तुस्पताम् ॥ ३ ॥ ॥ ७ (ता) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

- ६७२ उच्चा ते जातमन्धसो दिवि सद्भूम्या ददे । उग्रं शर्म महि श्रवः ॥ १ ॥
 ६७३ स न इन्द्राय यज्यवे वरुणाय मरुद्भयः । वरिवोवित्परि स्रव ॥ २ ॥
 ६७४ एना विश्वान्यर्य आ द्युमानि मानुषाणाम् । सिषासन्तो वनामहे ॥ ३ ॥ ॥ ८ (ठी) ॥
 ६७५ पुनानः सोम धारयापो वसानो अर्षसि । आ रत्नधा योनिमृतस्य सीदस्युत्सो देवो हिरण्ययः ॥ १ ॥
 ६७६ दुहान ऊधर्दिव्यं मधु प्रियं प्रत्नं सधस्थमासदत् ।
 आपृच्छयं धरुणं वाज्यर्षसि नृभिर्धौतो विचक्षणः ॥ २ ॥ ॥ ९ (लु) ॥
 ६७७ प्र तु द्रव परि कोशं नि षीद नृभिः पुनानो अभि वाजमर्ष ।
 अश्वं न त्वा वाजिनं मर्जयन्तोऽच्छा बर्ही रशनाभिर्नयन्ति ॥ १ ॥
 ६७८ स्वायुधः पवते देव इन्दुरशस्तिहा वृजना रक्षमाणः ।
 पिता देवानां जनिता सुदक्षो विष्टम्भो दिवो धरुणः पृथिव्याः ॥ २ ॥
 ६७९ ऋषिर्विप्रः पुरणता जनानामृभूर्धोर उशना काव्येन ।
 स चिद्विवेद निहितं यदासामपीच्यां गुह्यं नाम गोनाम् ॥ ३ ॥ ॥ १० (हु) ॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

- ६८० अभि त्वा शूर नोनुमोऽदुग्धा इव धेनवः । ईशानमस्य जगत्तः स्वर्दशमीशानमिन्द्र तस्थुषः ॥ १ ॥

- ६८१ न त्वावाँ अन्यो दिव्यो न पार्थिवो न जातो न जनिष्यते ।
अश्वान्तो मघवन्निन्द्र वाजिनो गव्यन्तस्त्वा हवामहे ॥ २ ॥ ११ (यी) ॥
- ६८२ कया नाश्चित्र आ भुवदृती सदावृधः सखा । कया शचिष्टया वृना ॥ १ ॥
- ६८३ कस्त्वा सत्यो मदानां महिष्ठो मत्सदन्धसः । दृढा चिदारुजे वसु ॥ २ ॥
- ६८४ अभी षु णः सखीनामविता जरित्णाम् । शतं भवास्वृतये ॥ ३ ॥ १२ (रा) ॥
- ६८५ तं वो दसमृतीषहं वसोमन्दानमन्धसः । अभि वत्सं न स्वसरेषु धेनव इन्द्रं गीर्भिर्नवामहे ॥ १ ॥
- ६८६ द्युक्षँ सुदानुं तविषीभिरावृतं गिरिं न पुरुभोजसम् ।
क्षुमन्तं वाजँ शतिनँ सहस्रिणं मक्षुं गोमन्तमीमहे ॥ २ ॥ १३ (ही) ॥
- ६८७ तराभिर्वो विदद्भुमिन्द्रँ सवाध्र ऊतये । बृहद्रायन्तः सुतसोम अध्वरे हुवे भरं न कारिणम् ॥ १ ॥
- ६८८ न यं दुष्ना वरन्ते न स्थिरा सुरो मदेषु शिप्रमन्धसः ।
य आदत्या शशमानाय सुन्वते दाता जरित्र उक्थ्यम् ॥ २ ॥ १४ (जु) ॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥४॥

- ६८९ स्वादिष्टया मदिष्टया पवस्व सोम धारया । इन्द्राय पातवे सुतः ॥ १ ॥
- ६९० रक्षोहा विश्वचर्पाणिरभि योनिमयोहते । द्रोणे सधस्थमासदत् ॥ २ ॥
- ६९१ वरिवोधातमो भुवो महिष्ठो वृत्रहन्तमः । पर्थि राधो मघोनाम् ॥ ३ ॥ १५ (पौ)
- ६९२ पवस्व मधुमत्तम इन्द्राय सोम क्रतुवित्तमो मदः । महि द्युक्षतमो मदः ॥ १ ॥
- ६९३ यस्य ते पीत्वा वृषभो वृषायतेऽस्य पीत्वा स्वर्षिदः ।
स सुप्रकेतो अभ्यक्रमीदिषोऽच्छा वाजं नैतशः ॥ २ ॥ १६ (प) ॥
- ६९४ इन्द्रमच्छ सुता इमे वृषणं यन्तु हरयः । श्रुष्टे जातास इन्द्रवः स्वर्षिदः ॥ १ ॥
- ६९५ अयं भराय सानसिरिन्द्राय पवते सुतः । सोमो जैत्रस्य चेतति यथा विदे ॥ २ ॥
- ६९६ अस्येदिन्द्रो मदेष्वा ग्रामं गृभ्णाति सानसिम् । वज्रं च वृषणं भरत्समप्सुजित् ॥ ३ ॥ १७ (कि) ॥
- ६९७ पुरोजिती वो अन्धसः सुताय मादयित्त्वने । अप श्वानँश्चाधिष्टन सखायो दीर्घजिह्वयम् ॥ १ ॥
- ६९८ यो धारया पावकया परिप्रस्यन्दते सुतः । इन्दुरश्वो न कृत्वयः ॥ २ ॥
- ६९९ तं दुरोषमभी नरः सोमं विश्वाच्या धिया । यज्ञाय सन्त्वद्रयः ॥ ३ ॥ १८ (यि) ॥

- ७०० अ॒भि प्रि॒याणि॑ प॒वते॑ च॒नो॒हितो॑ ना॒मानि॑ य॒ह्नो अ॒धि ये॒षु वर्ध॑ते ।
 आ सूर्य॑स्य बृ॒हतो॑ बृ॒हन्न॑धि रथे वि॒ष्वञ्च॑म॒रुह॑द्विचक्षणः ॥ १ ॥
- ७०१ ऋ॒तस्य॑ जि॒ह्वा प॒वते॑ मधु॒ प्रियं॑ व॒क्ता प॒तिधि॑यो अस्या अ॒दाभ्यः॑ ।
 दधा॑ति पु॒त्रः पि॒त्रोर॒पी॒क्ष्यां॑नाम॒ तृती॑यमधि रोच॒नं दि॒वः ॥ २ ॥
- ७०२ अ॒व द्यु॒तानः॑ क॒लशा॑ अ॒चिक्र॑दन्नु॒भिर्ये॑माणः को॒श आ हि॑र॒ण्यये॑ ।
 अ॒भी ऋ॒तस्य॑ दो॒हना॑ अनू॒षता॑धि त्रि॒पृष्ट॑ उ॒पसो॑ वि॒ राज॑सि ॥ ३ ॥ ॥१९ (दि)॥
 इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥
- ७०३ य॒ज्ञाय॑ज्ञा वो अ॒ग्नये॑ गि॒रागि॑रा च दक्ष॒से ।
 प्र॒प्र व॒यम॑मृतं जा॒तवे॑दसं प्रि॒यं मि॒त्रं न श॑सिषम् ॥ १ ॥
- ७०४ ऊ॒र्जा न॑पात॒स हि॒नाय॑म॒स्मयु॑र्दाशेम ह॒व्यदा॑तये ।
 भु॒वद्वा॑जे॒ष्ववि॑ता भु॒वद्बु॑ध उ॒त त्रा॑ता त॒नूना॑म् ॥ २ ॥ ॥२० (यु)॥
- ७०५ ए॒ह्यु षु॑ ब्र॒वाणि॑ तेऽ॒ग्न इ॒त्ये॒तरा॑ गि॒रः । ए॒भिर्वि॑र्धास इ॒न्दुभिः॑ ॥ १ ॥
- ७०६ यत्र॑ क्व च ते मनो दक्षं दधस उत्तरम् । तत्र योनिं कृणवसे ॥ २ ॥
- ७०७ न हि ते पूर्तमाक्षिपद्बुधो॒मानां॑ पते । अथा दु॒वो व॑नवसे ॥ ३ ॥ ॥२१ (यी)॥
- ७०८ व॒यमु॑ त्वा॒मपू॑र्त्य स्थूरं न का॒ञ्चिद्भ॑रन्तोऽव॒स्यवः॑ । व॒ज्रि चि॒त्रं ह॒वाम॑हे ॥ १ ॥
- ७०९ उ॒प त्वा॑ कर्म॒न्नूत॑ये स नो यु॒वोऽग्र॑श्चक्राम यो धृ॒षत् ।
 त्वा॒मि॒भ्यवि॑तारं ववृ॒महे॑ सखाय इ॒न्द्रः सा॒नसि॑म् ॥ २ ॥ ॥२२ (च)॥
- ७१० अ॒धा ही॑न्द्र गि॒र्वेण॑ उ॒प त्वा॑ काम ई॒महे॑ ससृ॒ग्महे॑ । उ॒दे॒व ग्म॑न्त उ॒दभिः॑ ॥ १ ॥
- ७११ वा॒र्णा त्वा॑ य॒व्यामि॑र्वे॒धन्ति॑ शूर ब्रह्माणि । वा॒वृ॒ध्वाँसं॑ चि॒द्वि॒वो दि॒वेदि॑वे ॥ २ ॥
- ७१२ यु॒ञ्जन्ति॑ ह॒री इ॒षिर॑स्य गा॒थयो॑रौ रथ उ॒रुयु॑गे व॒चो॒युजा॑ । इ॒न्द्रवा॑हा स्व॒र्वि॒दा ॥ ३ ॥ ॥२३ (धि)॥
 इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

इति प्रथमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥ इति प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

७ (सा. सं.)

अथ द्वितीयोऽध्यायः ।

[२]

अथ प्रथमप्रपाठके द्वितीयोऽर्थः ॥ १ ॥

(१-२२) १, ४ श्रुतकक्षः सुरक्षो वा आङ्गिरसः; २, ८, १३-१५ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ३ मेधातिथिः; काण्वः प्रिय-
मेधश्चाङ्गिरसः; ५ इरिम्बिठिः काण्वः; ६ कुसीदी काण्वः; ७ त्रिशोकः काण्वः; ९ विश्वामित्रो गाथिनः; १० मधुच्छन्दा
वैश्वामित्रः; ११ शुनःशेष आजीगर्तिः; १२ नारदः काण्वः; १६ अवरसारः काश्यपः; १७ (१) शुनःशेष
आजीगर्तिः स देवरातः कृत्रिमो वैश्वामित्रः; १७ (२-३) मेधातिथिः काण्वः; १८ (१, ३) असितः
काश्यपो देवलो वा; १८ (२) अमहीयुराङ्गिरसः; १९ त्रित आप्त्यः; २० मसर्पयः (१ भरद्वाजो
वार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः; ३ गोतमो राहुगणः, ४ अत्रिभौमः, ५ विश्वामित्रो गाथिनः, ६ जमदग्नि-
भार्गवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); २१ शावाश्व आत्रेयः; २२ (१-२) अग्निश्राध्रुषः; २२ (३)
प्रजापतिवैश्वामित्रो वाच्यो वा ॥ १-१२ इन्द्रः; १३ अग्निः, १४ उषा; १५ अश्विनौ; १६-२२
पवमानः सोमः ॥ १ (२-३)—११; १६-१९, २१; गायत्री, १२, २२ (१-२) उष्णिक्;
१३-१५, २० प्रगाथः= (विपमा वृहती, समा सतोवृहती); १ (१), २२ (३) अनुष्टुप् ।

- ७१३ पान्तमा वो अन्धस इन्द्रमभि प्र गायत । विश्वासाहँशतक्रतुं मँहिष्टं चर्षणीनाम् ॥ १ ॥
- ७१४ पुरुहूतं पुरुष्टुतं गाथान्याँसनश्रुतम् । इन्द्र इति ब्रवीतन ॥ २ ॥
- ७१५ इन्द्र इन्नो महोनां दाता वाजानां नृतुः । महाँअभिश्वा यमन् ॥ ३ ॥ १(वा) ॥
- ७१६ प्र व इन्द्राय मादनँ ह्यश्वाय गायत । सखायः सोमपात्रे ॥ १ ॥
- ७१७ शँसेदुक्थँ सुदानव उत द्युक्षँ यथा नरः । चक्रुमा सत्यराधसे ॥ २ ॥
- ७१८ त्वं न इन्द्र वाजयुस्त्वं गव्युः शतक्रतो । त्वँहिरण्ययुर्वसो ॥ ३ ॥ २(गौ) ॥
- ७१९ वयमु त्वा तादिदथाँ इन्द्र त्वायन्तः सखायः । कण्वा उक्थेभिर्जरन्ते ॥ १ ॥
- ७२० न घेमन्यदा पपन वज्रिन्नपसो नविष्टौ । तवेदु स्तोमैश्चिकेत ॥ २ ॥
- ७२१ इच्छन्ति देवाः सुन्वन्तं न स्वप्राय स्पृहयन्ति । यन्ति प्रमादमतन्द्राः ॥ ३ ॥ ३(पा) ॥
- ७२२ इन्द्राय मद्रने सुतं परि ष्रोभन्तु नो गिरः । अर्कमर्चन्तु कारवः ॥ १ ॥
- ७२३ यस्मिन्विश्वा अधि श्रियो रणन्ति सप्त सँसदः । इन्द्रँ सुते हवामहे ॥ २ ॥
- ७२४ त्रिकद्रुकेषु चेतनं देवासो यज्ञमत्तत । तमिद्वर्धन्तु नो गिरः ॥ ३ ॥ ४(ला) ॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

- ७२५ अयं त इन्द्र सोमो निपूतो अधि बर्हिषि । पहीमस्य द्रवा पिव ॥ १ ॥
- ७२६ शाचिगो शाचिपूजनायँरणाय ते सुतः । आखण्डल प्र ह्यसे ॥ २ ॥

- ७२७ यस्ते ऋङ्गवृषो णपात्प्रणपात्कुण्डपाय्यः । न्यस्मि दध्न आ मनः ॥ ३ ॥ ५ (दि) ॥
- ७२८ आ तू न इन्द्र क्षुमन्तं चित्रं प्राभक्षं सं गृभाय । महाहस्ती दक्षिणेन ॥ १ ॥
- ७२९ विद्या हि त्वा तुविकूर्मि तुविदेष्णं तुवीमघम् । तुविमात्रमवोभिः ॥ २ ॥
- ७३० न हि त्वा शूर देवा न मतोसो दित्सन्तम् । भीम न गां वारयन्ते ॥ ३ ॥ ६(के) ॥
- ७३१ अभि त्वा वृषभा सुते सुतस्सृजामि पीतये । तृम्पा व्यश्नुही मदम् ॥ १ ॥
- ७३२ मा त्वा मूरा अविष्यवो मोपहस्वान आ दभन् । मा कीं ब्रह्माद्विषं वनः ॥ २ ॥
- ७३३ इह त्वा गोपरीणसं महे मन्दन्तु राधसे । सरो गौरो यथा पिब ॥ ३ ॥ ७(या) ॥
- ७३४ इदं वसो सुतमन्धः पिबा सुपूर्णमुदरम् । अनाभयित्ररिमा ते ॥ १ ॥
- ७३५ नृभिर्घातः सुतो अश्नैरव्या वारैः परिपूतः । अश्वो न निकतो नदीषु ॥ २ ॥
- ७३६ तं ते यवं यथा गोभिः स्वादुमकर्म श्रीणन्तः । इन्द्र त्वास्मित्सधमादे ॥ ३ ॥ ८(थौ) ॥

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

- ७३७ इदं ह्यन्वोजसा सुतस्सराधानां पते । पिबा त्वाशस्य गर्विणः ॥ १ ॥
- ७३८ यस्ते अनु स्वधामसस्सुते नि यच्छ तन्वम् । स त्वा ममत्तु सोम्य ॥ २ ॥
- ७३९ प्र ते अश्रोतु कुक्ष्याः प्रेन्द्र ब्रह्मणा शिरः । प्र बाहू शूर राधसा ॥ ३ ॥ ९ (पी) ॥
- ७४० आ त्वेता नि षीदतेन्द्रमभि प्र गायत । सखाय स्तोमवाहसः ॥ १ ॥
- ७४१ पुरुतमं पुरूणामीशानं वार्याणाम् । इन्द्रस्सोमे सचा सुते ॥ २ ॥
- ७४२ स घा नो योग आ भुवत्स राये स पुरन्ध्या । गमद्वाजेभिरा स नः ॥ ३ ॥ १०(टी) ॥
- ७४३ योगेयोगे तवस्तरं वाजेवाजे हवामहे । सखाय इन्द्रमृतये ॥ १ ॥
- ७४४ अनु प्रतनस्यौकसो हुवे तुविप्रति नरम् । यं ते पूर्वं पिता हुवे ॥ २ ॥
- ७४५ आ घा गमद्यदि श्रवत्सहस्रिणीभिरूतिभिः । वाजेभिरुप नो हवम् ॥ ३ ॥ ११(ला) ॥
- ७४६ इन्द्र सुतेषु सोमेषु क्रतुं पुनीष उक्थ्यम् । विदे वृधस्य दक्षस्य महाशहि षः ॥ १ ॥
- ७४७ स प्रथमे व्योमनि देवानां सद्ने वृधः । सुपारः सुश्रवस्तमः समप्सुजित् ॥ २ ॥
- ७४८ तमु हुवे वाजसातय इन्द्र भराय शुष्मिणम् । भवा नः सुन्ने अन्तमः सखा वृधे ॥ ३ ॥ १२(वा) ॥

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

- ७४९ एवा धो अग्निं नमसोर्जो नपातमा हुवे । प्रियं चैतिष्ठमरतिं स्वध्वरं विश्वस्य दूतममृतम् ॥ १ ॥

❀

- ७५० स योजते अरुपा विश्वभोजसा स दुद्रवत्स्वाहुतः ।
 सुव्रह्मा यज्ञः सुशमी वसूनां देवः राधो जनानाम् ॥ २ ॥ ॥१३(तु)॥
- ७५१ प्रत्यु अदृश्यायत्युच्छन्ती दुहिता दिवः । अपो मही वृणुते चक्षुषा तमो ज्योतिष्कृणोति सूनरी ॥ १ ॥
- ७५२ उदुस्त्रियाः सृजते सूर्यः सचा उद्यन्नक्षत्रमर्चिवत् ।
 तवेदुषो व्युषि सूर्यस्य च सं भक्तेन गमेमहि ॥ २ ॥ ॥१४(वा)॥
- ७५३ इमा उ वां दिविष्टय उन्ना हवन्ते अश्विना । अयं वामह्वेऽवसे गन्वीवस् विश्विश् हि गच्छथः ॥ १ ॥
- ७५४ युवं चित्रं ददथुभोजनं नरा चोदेथाः सूनृतावते ।
 अवाग्रथः समनसा नि यच्छतं पिबतः साम्यं मधु ॥ २ ॥ ॥१५(चा)॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥१॥

- ७५५ अस्य प्रत्नामनु द्युतः शुक्रं दुदुहे अहूयः । पयः सहस्रसामृपिम् ॥ १ ॥
- ७५६ अयं सूर्य इवोपदगयः सरांसि धावति । सप्त प्रवत आ दिवम् ॥ २ ॥
- ७५७ अयं विश्वानि तिष्ठति पुनानो भुवनोपरि । सोमो देवो न सूर्यः ॥ ३ ॥ ॥१६(ते)॥
- ७५८ एष प्रत्नन जन्मना देवो देवेभ्यः सुतः । हरिः पवित्रे अर्षति ॥ १ ॥
- ७५९ एष प्रत्नेन मन्मना देवो देवेभ्यस्परि । कविर्विप्रेण वावृधे ॥ २ ॥
- ७६० दुहानः प्रत्नमित्पयः पवित्रं परि पिच्यसे । क्रन्दं देवाः अजीजनः ॥ ३ ॥ ॥१७(हा)॥
- ७६१ उप शिक्षापतस्थुपो भियसमा धेहि शत्रवे । पवमान विदा रयिम् ॥ १ ॥
- ७६२ उपो षु जातमप्तरम् ॥ २ ॥
- ७६३ उपास्मै गायता नरः ॥ ३ ॥ ॥१८(वौ)॥

॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

- ७६४ प्र सोमासो विपश्चितोऽपो नयन्त ऊर्मयः । वनानि महिषा इव ॥ १ ॥
- ७६५ अभि द्रोणानि बभ्रवः शुक्रा ऋतस्य धारया । वाजं गोमन्तमक्षरन् ॥ २ ॥
- ७६६ सुता इन्द्राय वायवे वरुणाय मरुद्भ्यः । सोमा अर्षन्तु विष्णवे ॥ ३ ॥ ॥१९(वि)॥
- ७६७ प्र सोम देववीतये सिन्धुर्न पिप्ये अर्षसा ।
 अंशोः पयसा मदिरो न जागृविरच्छा कोशं मधुश्चुतम् ॥ १ ॥

- ७६८ आ ह॒र्यतो अ॒र्जुनो अ॒त्के अ॒व्यत प्रियः सू॒नुर्न म॒र्ज्यः ।
 तमी॑ङ्हि॒न्वन्त्य॒पसो यथा रथं नदी॑ष्वा गभस्त्योः ॥ २ ॥ ॥२७ (रु)॥
- ७६९ प्र सो॒मासो म॒द॒च्युतः श्र॒वसे नो म॒घोनाम् । सु॒ता वि॒दथे अ॒क्रमुः ॥ १ ॥
- ७७० आदी॑ङ् ह॒ंसो यथा ग॒णं वि॒श्वस्या॒वीव॒शन्म॒तिम् । अ॒त्यो न गो॒भिर॒ज्यते ॥ २ ॥
- ७७१ आदी॑ङ् त्रि॒तस्य योष॒णो ह॒रिः हि॒न्वन्त्य॒द्रिभिः । इ॒न्दुभि॒न्द्राय पी॒तये ॥ ३ ॥ ॥२१ (ली)॥
- ७७२ अया प॒वस्व दे॒वयु रे॒भन्प॒वित्रं पर्ये॑षि वि॒श्वतः । म॒घोर्घो॒रा अ॒सृक्षत ॥ १ ॥
- ७७३ प॒वते ह॒र्यतो ह॒रिः ॥ २ ॥
- ७७४ प्र सु॒न्वाना॒यान्ध॒सोः ॥ ३ ॥ ॥२२ (लि)॥

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

॥ इति प्रथमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः प्रथमप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ १ ॥

॥ इति द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

अथ तृतीयोऽध्यायः ।

[१]

अथ द्वितीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ २ ॥

- (१-१९) १ जमदग्निर्भागवः; २, ५, १५ अमहीयुराङ्गिरसः; ३ कश्यपो मारीचः; ४, १० भृगुर्वाहगिर्जमदग्निर्भा-
 गवो वा; ६-७ मेधातिथिः काण्वः; ८ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ९ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ११ उपमन्युर्वासिष्ठः;
 १२ शंयुर्बाह्विस्पत्यः; १३ वालाखिल्याः, प्रस्कण्वः काण्वः; १४ नृमेघ आङ्गिरसः; १६ नहुषो मानवः; १७
 (१-२) सिकता निवावरी; १७ (३) पृश्निषोऽजाः; १८ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; १९ जेता
 माधुच्छन्दसः; ॥ १-५, १०-११, १५-१७ पवमानः सोमः; ६ अग्निः; ७ मिथावरुणौ; ८, १२-१४,
 १८-१९ इन्द्रः; ९ इन्द्राग्नी ॥ १-१०, १५, १८ गायत्री; ११ त्रिष्टुप्; १२-१४ प्रगाथः =
 (विषमा वृहती, समा सतोवृहती), १६, १९ अनुष्टुप्; १७ जगती ॥

- ७७५ प॒वस्व वा॒चो अ॒ग्निः सोम॑ चि॒त्राभि॒रूति॑भिः । अ॒भि वि॒श्वानि॑ का॒व्या ॥ १ ॥
- ७७६ त्व॑स॒मुद्रि॒या अ॒पोऽग्नि॑यो वा॒च ई॒रय॑न् । प॒वस्व वि॒श्वच॑र्षणे ॥ २ ॥
- ७७७ तु॒भ्येमा भु॒वना क॒वे म॒हिम्ने॑ सोम॑ त॒स्थिरे । तु॒भ्यं घा॒वन्ति धे॒नवः ॥ ३ ॥ ॥ १ (यी)॥
- ७७८ प॒वस्वे॒न्दो वृ॒षा सु॒तः कृ॒धी नो य॒शसो॑ जने । वि॒श्वा अ॒प द्वि॒षो ज॒द्धि ॥ १ ॥
- ७७९ य॒स्य ते स॒ख्ये व॒यसा॑स॒ह्याम॑ पृ॒तन्य॑तः । त॒वे॒न्दो द्यु॒म्न उत्त॑मे ॥ २ ॥
- ७८० या ते भी॒मान्या॒युधा ति॒ग्मानि॑ सन्ति धूर्॒वणे । र॒क्षा स॒मस्य॑ नो नि॒दः ॥ ३ ॥ ॥ २ (इ)॥

- ७८१ वृषा सोम द्युमाँसि वृषा देव वृषव्रतः । वृषा श्रमाणि दध्निषे ॥ १ ॥
- ७८२ वृष्णस्ते वृष्ण्यँशवो वृषा वनं वृषा सुतः । स त्वं वृषन्वृषेदसि ॥ २ ॥
- ७८३ अश्वो न चक्रदो वृषा सं गा इन्द्रो समवेतः । वि नो गये दुरा वृधि ॥ ३ ॥ ॥३ (लु)॥
- ७८४ वृषा ह्यसि भानुना द्युमन्तं त्वा हवामहे । पवमान स्वर्दशम् ॥ १ ॥
- ७८५ यदद्भिः परिपिच्यसे मर्त्यज्यमान आयुभिः । द्रोणे सधस्थमश्नुषे ॥ २ ॥
- ७८६ आ पवस्व सुवीर्यं मन्दमानः स्वायुध । इहो धिन्द्रवा गहि ॥ ३ ॥ ॥४ (यौ)॥
- ७८७ पवमानस्य ते वयं पवित्रमभ्युन्दतः । सखित्वमा वृणीमहे ॥ १ ॥
- ७८८ ये ते पवित्रमूर्मयोऽभिक्षरन्ति धारया । तेभिर्नः सोम मृडय ॥ २ ॥
- ७८९ स नः पुनान आ भर गयि वीर्यवतीमिषम् । ईशानः सोम विश्वतः ॥ ३ ॥ ॥५ (ला) ॥

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

- ७९९ अग्निं दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसम् । अस्य यज्ञस्य सुकतुम् ॥ १ ॥
- ७९१ अग्निमग्निँहवीमभिः सदा हवन्त विश्वपतिम् । हव्यवाहं पुरुप्रियम् ॥ २ ॥
- ७९२ अग्ने देवाँ इहा वह जज्ञानो वृक्तवर्हिषे । आसि होता न ईड्यः ॥ ३ ॥ ॥६ (यौ)॥
- ७९३ मित्रं वयँ हवामहे वरुणँ सोमपीतये । या जाता पूतदक्षसा ॥ १ ॥
- ७९४ ऋतेन यावृतावृधावृतस्य ज्योतिषस्पती । ता मित्रावरुणा हुवे ॥ २ ॥
- ७९५ वरुणः प्राविता भुवन्मित्रो विश्वाभिरूतिभिः । करतां नः सुगाधसः ॥ ३ ॥ ॥७ (वा) ॥
- ७९६ इन्द्रमिद्राथिनो बृहदिन्द्रमर्कभिरर्किणः । इन्द्रं वाणीरनूपत ॥ १ ॥
- ७९७ इन्द्र इद्धर्योः सचा सम्मिश्रं आ वचोयुजा । इन्द्रो वज्री हिरण्ययः ॥ २ ॥
- ७९८ इन्द्रं वाजेषु नोऽव सहस्रप्रथनेषु च । उग्र उग्राभिरूतिभिः ॥ ३ ॥
- ७९९ इन्द्रो दीर्घाय चक्षस आ सूर्यँरोहयद्वि । वि गोभिरद्रिमैरयत् ॥ ४ ॥ ॥८ (खा)॥
- ८०० इन्द्रे अग्ना नमो बृहत्सुवृक्षितमेरयामहे । धिया धेना अवस्यवः ॥ १ ॥
- ८०१ ता हि शश्वन्त ईडत इत्था विप्रास ऊतये । सवाधो वाजसातये ॥ २ ॥
- ८०२ ता वां गीर्भिविपन्युवः प्रयस्वन्तो हवामहे । मेधसाता सनिष्यवः ॥ ३ ॥ ॥ ९ (हु)॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

- ८०३ वृषा पवस्व धारया भरुत्वते च मत्सरः । विश्वा दधान आजसा ॥ १ ॥

- १ २ ३ १२ ३ २ १२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
८०४ तं त्वा धर्तारमोण्योः पवमान स्वर्हशम् । हिन्वे वाजेषु वाजिनम् ॥ २ ॥
- ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २
८०५ अया चित्तो विपानया हरिः पवस्व धारया । युजं वाजेषु चोदय ॥ ३ ॥ १० (ट) ॥
- २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २
८०६ वृषा शोणो अभिकनिकदद्वा नदयन्नोपि पृथिवीमुत द्याम् ।
इन्द्रस्येव वग्नुरा शृण्व आजौ प्रचोदयन्नर्षसि वाचमेमाम् ॥ १ ॥
- ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २
८०७ रसाय्यः पयसा पिन्वमान ईर्यन्नेषि मधुमन्तमशुम् ।
पवमान सन्तनिमेषि कृण्वन्नन्द्राय सोम परिषिच्यमानः ॥ २ ॥
- ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २
८०८ एवा पवस्व मद्विरो मदायोदग्राभस्य नमयन्वधस्नुम् ।
परि वर्ण भरमाणो रुशन्तं गव्युनो अर्षे परि सोम सिक्तः ॥ ३ ॥ ११ (रि) ॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

- १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
८०९ त्वामिद्धि हवामहे सातो वाजस्य कारवः । त्वां वृत्रेध्विन्द्र सत्पतिं नरस्त्वां काष्ठास्वर्षतः ॥ १ ॥
- १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
८१० सं त्वं नश्चित्र वज्रहस्त धृष्णुया मह स्तवानो अद्रिवः ।
गामश्वरथ्यमिन्द्र सं किर सत्रा वाजं न जिग्युषे ॥ २ ॥ १२ (फु) ॥

[धा० १० । उ० २ । स्व० ५]

- ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
८११ अभि प्र वः सुराधसामिन्द्रमर्चं यथा विदे ।
यो जरितृभ्यो मघवा पुरुवसुः सहस्रेणैव शिक्षति ॥ १ ॥
- ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
८१२ शतानीकेव प्र जिगाति धृष्णुया हन्ति वृत्राणि दाशुषे ।
गिरेरिव प्र रसा अस्य पिन्विरे दत्राणि पुरुभोजसः ॥ २ ॥ १३ (हि) ॥

[धा० १६ । उ० ना० । स्व० ३]

- २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
८१३ त्वामिदा ह्यो नरोऽपीप्यन्वजिन् भूर्णयः ।
स इन्द्र स्तामवाहस इह श्रुध्युप स्वसरमा गहि ॥ १ ॥
- १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
८१४ मत्स्वा सुशिप्रिन्हरिवस्तमीमहे त्वया भूषन्ति वैधसः ।
तव श्रवाऽस्युपमान्युक्थ्य सुतेध्विन्द्र गर्धणः ॥ १ ॥ १४ (ल) ॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

[धा० १९ । उ० ना० । स्व० १]

- २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
८१५ यस्ते मदो वरेण्यस्तेना पवस्वान्धसा । देवावीरघशः सहा ॥ १ ॥
- १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
८१६ जघ्निवृत्रममित्रियः सस्निर्वाजं दिवेदिवे । गोषातिरश्वसा आसि ॥ २ ॥

८१७ सम्मिश्रो अरुषो भुवः सूपस्थाभिर्न धेनुभिः । सीदं च्छेयेनो न योनिमा ॥३॥ ॥१५(चौ)

[धा० १२ । उ० १ । स्व० नास्ति]

८१८ अयं पूषा रायिर्मगः सोमः पुनानो अर्षति । पातिर्विश्वस्य भूमनो व्यख्यद्रोदसी उभे ॥१॥

८१९ समु प्रिया अनूपत गावो मद्राय वृष्वयः । सोमासः कृण्वते पथः पवमानास इन्द्रवः ॥२॥

८२० य ओजिष्ठस्तमा भर पवमान श्रवाय्यम् । यः पञ्च चर्षणीरभि रायिं येन वनामहे ॥ ३ ॥ ॥१६(फु)॥

[धा० १९ । उ० २ । स्व० ५]

८२१ वृषा मतीनां पवते विचक्षणः सोमो अह्नां प्रतरीतोपसां दिवः ।

प्राणा सिन्धूनां कलशां अचिऋदिन्द्रस्य हार्द्याविशन्मनीषिभिः ॥ १ ॥

८२२ मनीषिभिः पवते पूर्व्यः कविर्नुभियतः परि कोशां असिष्यदत् ।

श्रितस्य नाम जनयन्मधु क्षरन्निन्द्रस्य वायुं सख्याय वधेयन् ॥ २ ॥

८२३ अयं पुनान उषसो अरोचयदयं सिन्धुभ्यो अभवदु लोककृत् ।

अयं त्रिः सप्त दुदुहान आशिरं सोमो हृदे पवते चारु मत्सरः ॥ ३ ॥ ॥१७(गी)॥

॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥५॥ [धा० ३६ । उ० ३ । स्व० ४]

८२४ एवा ह्यसि वीरयुरेवा शूर उत स्थिरः । एवा ते राध्वं मनः ॥ १ ॥

८२५ एवा रातिस्तुविमघ विश्वेभिर्घायि धातुभिः । अधा चिदिन्द्र नः सचा ॥ २ ॥

८२६ मो षु ब्रह्मव तन्द्रयुर्भवा वाजानां पते । मत्स्वा सुतस्य गोमतः ॥ ३ ॥ ॥१८(ति)॥

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३]

८२७ इन्द्रं विश्वा अवीवृधत्समुद्रव्यचसं गिरः । रथीतमं रथीनां वाजानां सत्पति पतिम् ॥ १ ॥

८२८ सख्ये त इन्द्र वाजिनो मा भेम शवसस्पते । त्वामभि प्र नोनुमो जेतारमपराजितम् ॥ २ ॥

८२९ पूर्वीरिन्द्रस्य रातयो न वि दस्यंत्यूतयः ।

यदा वाजस्य गोमत स्तोतृभ्यो मंहते मघम् ॥ ३ ॥ ॥१९(ली)॥

[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० ४]

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ ॥ इति द्वितीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ २ ॥

॥ इति तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

अथ चतुर्थोऽध्यायः ।

[२]

अथ द्वितीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ २ ॥

(१-१९) १ जमदग्निर्भागवः; २ ऋगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भागवो वा; ३ कविर्भागवः; ४ कश्यपो मारीचः; ५, मेधा-
तिथिः काण्वः; ६-७ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ८ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ९ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; २ कश्यपो
मारीचः; ३ गोतमो राहूगणः; ४ अत्रिर्भौमः; ५ विश्वामित्रो गाथिनः; ६ जमदग्निर्भागवः; ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः);
१० पराशरः शाक्यः; ११ पुरुहन्मा आङ्गिरसः; १२ मेध्यातिथि काण्वः १३ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १४ त्रित आप्त्यः;
१५ ययातिर्नाहुषः; १६ पवित्र आंगिरसः; १७ सोभरिः काण्वः; १८ गांपूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ; १९ तिरश्चीरां-
गिरसौ ॥ १-४. ९, १०, १४-१६ पवमानः सोमः ५, १७ अग्निः; ६ मित्रावरुणौ ७ मरुतः, ७ (१, ३) इन्द्रश्च;
८ इन्द्राग्नीः; ११-१३, १८-१९ इन्द्रः ॥ १-८, १४ गायत्री; ९ (३) द्विपदा विराट्; १० त्रिष्टुप्; ९ (१-२)
११, १३ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); १२ बृहती; १५, १९ अनुष्टुप्; १६ जगती, १७
प्रगाथः = (विषमा ककुप्, समा सतोबृहती); १८ उष्णिक् ॥

- ८३० एत असुप्रमिन्दवस्तिरः पवित्रमाशवः । विश्वान्यभि सौभगा ॥ १ ॥
८३१ विघ्नन्तो दुरिता पुरु सुगा तोकाय वाजिनः । त्मना कृण्वन्तो अर्वतः ॥ २ ॥
८३२ कृण्वन्तो वरिवो गवेऽभ्यर्षन्ति सुष्टुतिम् । इडामस्मभ्यं संयतम् ॥ ३ ॥ ॥ १ (या) ॥
[धा० ७। उ० नास्ति । स्व० २]
८३३ राजा मेधाभिरीयते पवमानो मनावधि । अन्तरिक्षेण यातवे ॥ १ ॥
८३४ आ नः सोम सहो जुवो रूपं न वर्चसे भर । सुष्वाणो देववीतये ॥ २ ॥
८३५ आ न इन्द्रो शातग्विनं गवां पोषं स्वश्व्यम् । वहा भगत्सिमूतये ॥ ३ ॥ ॥ २ (ला) ॥
[धा० १४। उ० नास्ति । स्व० २]
८३६ तं त्वा नृम्णानि विभ्रतं सधस्थेषु महो दिवः । चारुं सुकृत्ययेमहे ॥ १ ॥
८३७ संवृक्तधृष्णुमुक्थ्यं महामहिव्रतं मदम् । शतं पुरो रुक्षणिम् ॥ २ ॥
८३८ अतस्त्वा रथिरभ्ययद्राजानं सुकृतो दिवः । सुपर्णो अव्यथी भरत् ॥ ३ ॥
८३९ अधा हिन्वान इन्द्रियं ज्यायो महित्वमानशे । अभिष्टिकृद्विघ्नर्षणिः ॥ ४ ॥
८४० विश्वस्मा इ स्वदृशे साधारणं रजस्तुरम् । गोपामृतस्य विभरत् ॥ ५ ॥ ॥ ३ (ह्र) ॥
[धा० २६। उ० नास्ति । स्व० ६]
८४१ इषे पवस्व धारया सृज्यमानो मनीषिभिः । इन्द्रो रुचाभि गा इहि ॥ १ ॥
८४२ पुनानो वरिवस्कृद्भ्यूजं जनाय गिर्वणः । हरे सृजान आशिरम् ॥ २ ॥
८ (सा. सं.)

- ८४३ पुनानो देववीतय इन्द्रस्य याहि निष्कृतम् । धुनानो वाजिभिर्हितः ॥ ३ ॥ ॥४ (या)॥
इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २]
- ८४४ अग्निनाग्निः समिध्यते कविर्गृहपतिर्युवा । हव्यवाङ्जुह्वास्यः ॥ १ ॥
- ८४५ यस्त्वामग्ने हविष्पतिर्दूतं देव सपर्यति । तस्य स्म प्राचिता भव ॥ २ ॥
- ८४६ यो अग्निं देववीतये हविष्माँ आविवासाति । तस्मै पावक मृडय ॥ ३ ॥ ॥ ५ (रि) ॥
[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- ८४७ मित्राँहुवे पूतदक्षं वरुणं च रिशादसम् । धियं घृताचीँसाधन्ता ॥ १ ॥
- ८४८ ऋतेन मित्रावरुणावृतावृधावृतस्पृशा । ऋतुं बृहन्तमाशाथे ॥ २ ॥
- ८४९ कवी नो मित्रावरुणा तुविजाता उरुक्षया । दक्षं दधाते अपसम् ॥ ३ ॥ ॥ ६ (व) ॥
[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० १]
- ८५० इन्द्रेण सँहि दक्षसे संजग्मानो अबिभ्युषा । मन्दू समानवर्चसा ॥ १ ॥
- ८५१ आदह स्वधामनु पुनर्गर्भत्वमेरिरे । दधाना नाम यज्ञियम् ॥ २ ॥
- ८५२ वीडु चिदारुजत्नुभिर्गुहा चिदिन्द्र वह्निभिः । अविन्द उस्त्रिया अनु ॥ ३ ॥ ॥ ७ (ति) ॥
[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३]
- ८५३ ता हुवे ययोरिदं पप्ने विश्वं पुरा कृतम् । इन्द्राग्नी न मर्धतः ॥ १ ॥
- ८५४ उग्रा विघनिना मृध इन्द्राग्नी हवामहे । ता नो मृडात ईदृशे ॥ २ ॥
- ८५५ हथो वृत्राण्यार्या हथो दासानि सत्पती । हथो विश्वाँ अप द्विषः ॥ ३ ॥ ॥ ८ (पी) ॥
॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० १० । उ० १ । स्व० ४]
- ८५६ अभि सोमास आयवः पवन्ते मद्यं मदम् ।
समुद्रस्याधि विष्टपे मनीषिणो मत्सरासो मदच्युतः ॥ १ ॥
- ८५७ तरत्समुद्रं पवमान ऊर्मिणा राजा देव ऋतं बृहत् ।
अर्षा मित्रस्य वरुणस्य धमेणा प्र हिन्वान व्रुतं बृहत् ॥ २ ॥
- ८५८ नृभिर्येमाणो हर्यतो विचक्षणो राजा देवः समुद्रयः ॥ ३ ॥ ॥ ९ (बु) ॥
[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० ५]
- ८५९ तिस्रो वाच ईरयति प्र वहिर्ऋतस्य धीति ब्रह्मणो मनीषाम् ।
गावो यन्ति गोपतिं पृच्छमानाः सोमं यन्ति मतयो वावशानाः ॥ १ ॥

८६० ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} सोमं गावो धेनवो वावशानाः सोमं विप्रा मतिभिः पृच्छमानाः ।

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सोमः सुत ऋच्यते पवमानः सोमे अर्कास्त्रिष्टुभः सं नवन्ते

॥ २ ॥

८६१ एवा नः सोम परिषिच्यमान आ पवस्व पूयमानः स्वस्ति ।

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्रमा विश वृहता मदेन वर्धया वाचं जनया पुरंधिम्

॥ ३ ॥ ॥ १० (पी) ॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ३० । उ० १ । स्व० ४]

८६२ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यदथाव इन्द्र ते शतशतं भूमीरुत स्युः । न त्वा वज्रिन्तसहस्रं सूर्या अनु न जातमष्ट रोदसी ॥ १ ॥

८६३ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आ प्रप्राथ महिना वृषण्या वृषन्विश्वा शविष्ठ शवसा ।

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अस्मां अव मघवन् गोमति व्रजे वज्रि चित्राभिरितिभिः

॥ २ ॥ ॥ ११ (ली) ॥

[धा० १९ । उ० नास्ति । स्व० ४]

९६४ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वयं घ त्वा सुतावन्त आपो न वृक्तवर्हिषः । पवित्रस्य प्रस्रवणेषु वृत्रहन्परि स्तोतार आसते ॥ १ ॥

८६५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स्वरन्ति त्वा सुते नरो वसो निरेक उक्थिनः ।

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} कदा सुतं तृषाण ओक आ गमदिन्द्र स्वब्दीव वसगः

॥ २ ॥

८६६ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} कण्वेभिर्धृष्णावा धृषद्वाजं दर्षि सहस्रिणम् ।

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पिशङ्गरूपं मघवन्विचर्षणे मधू गोमन्तमीमहे

॥ ३ ॥ ॥ १२ (छा) ॥

[धा० २७ । उ० २ । स्व० २]

८६७ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तरणिरित्सिषासति वाजं पुरंध्या युजा । आ व इन्द्रं पुरुहूतं नमे गिरा नेमिं तष्ट्रेव सुद्रुवम् ॥ १ ॥

८६८ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} न दुष्टुतिर्द्रविणोदेषु शस्यते न स्नेधन्तं रयिर्नशत् ।

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सुशक्तिरिन्मघवं तुभ्यं मावते देष्णं यत्पार्थं दिवि

॥ १३ ॥ ॥ १३ (धि) ॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ३]

८६९ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तिस्रो वाच उदीरते गावो मिमन्ति धेनवः । हरिरेति कनिक्रदत्

॥ १ ॥

८७० ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभि ब्रह्मीरनूषत यद्दीर्घतस्य मातरः । मर्जयन्तीर्दिवः शिशुम्

॥ २ ॥

८७१ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} रायः समुद्रांश्चतुरोऽस्मभ्यं सोम विश्वतः । आ पवस्व सहस्रिणः

॥ ३ ॥ ॥ १४ (टा) ॥

[धा० १८ । उ० १ । स्व० २]

८७२ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सुतासो मधुमत्तमाः सोमा इन्द्राय मन्दिनः । पवित्रवन्तो अक्षरं देवान्गच्छन्तु वो मदाः ॥ १ ॥

८७३ इन्दुरिन्द्राय पवत इति देवासौ अब्रुवन् । वाचस्पतिर्मखस्यते विश्वस्येशान ओजसः ॥ २ ॥
 ८७४ सहस्रधारः पवते समुद्रो वाचमीङ्गयः । सोमस्पती रयीणाँसखेन्द्रस्य दिवेदिवे ॥ ३ ॥ ॥१५(लि)॥
 [धा० २९ । उ० नास्ति । स्व० २]

८७५ पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते प्रभुर्गात्राणि पर्येषि विश्वतः ।
 अतप्ततनूर्न तदामो अश्नुते श्रुतास इद्ब्रह्मन्तः सं तदाशत ॥ १ ॥
 ८७६ तपोपवित्रं विततं दिवस्पदेऽचेन्तो अस्य तन्तवो व्यस्थिरन् ।
 अवन्त्यस्य पवितारमाशवो दिवः पृष्ठमधि रोहन्ति तेजसा ॥ २ ॥
 ८७७ अरुरुचदुषसः पृश्निरग्रिय उक्षा मिमेति भुवनेषु वाजयुः ।
 मायाविनो ममिरे अस्य मायया नृचक्षसः पितरो गर्भमा दधुः ॥ ३ ॥ ॥१६(टु)॥
 [धा० ३८ । उ० १ । स्व० ५]

८७८ प्र मँहिष्ठाय गायत ऋतात्रे बृहते शुक्रशोचिषे । उपस्तुतासो अग्नये ॥ १ ॥
 ८७९ आ वँसते मघवा वीरवद्यशः समिद्धो ह्युम्याहुतः ।
 कुविन्नो अस्य सुमतिर्भवीयस्यच्छा वाजेभिरागमत् ॥ २ ॥ ॥१७(या)॥
 [धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २]

८८० तं ते मदं गृणीमसि वृषणं पुक्षु सासहिम् । उ लोककृत्नुमद्रिवो हरिश्रियम् ॥ १ ॥
 ८८१ येन ज्योतीँष्यायवे मनवे च विवेदिथ । मन्दानो अस्य बर्हिषो वि राजसि ॥ २ ॥
 ८८२ तदद्या चित्त उक्थिनोऽनु ष्टुवन्ति पूर्वथा । वृषपत्नीरपो जया दिवेदिवे ॥ ३ ॥ ॥१८(ह)॥
 [धा० २१ । उ० नास्ति । स्व० १]

८८३ श्रुधी हवं तिरइच्या इन्द्र यस्त्वा सपर्यति । सुवीर्यस्य गोमनो रायस्पृधि महाँसि ॥ १ ॥
 ८८४ यस्त इन्द्र नवीयसीं गिरं मन्द्रामजीजनत् । चिकित्विन्मनसं धियं प्रत्नामृतस्य पिप्युषीम् ॥ २ ॥
 ८८५ तमु ष्टवाम ये गिर इन्द्रमुक्थानि वावृधुः । पुरूण्यस्य पौँस्या सिषासन्तो वनामहे ॥३॥ ॥१९(फा)॥
 [धा० १५ । उ० २ । स्व० २]

इति द्वितीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः, द्वितीयप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ २ ॥

॥ इति चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

अथ पञ्चमोऽध्यायः ।

[१]

अथ तृतीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ३ ॥

(१-२२) १ अकृष्टा माषाः; २ अमहीयुराङ्गिरसः; ३ मेध्यातिथिः काण्वः; ४, १२ बृहन्मतिराङ्गिरसः, ५ भृगुर्वा-
रुणिर्जमदग्निर्भागवो वा; ६ सुतंभर आत्रेयः; ७ गृत्समदः शौनकः; ८, २१ गोतमो राहूगणः; ९, १३ वसिष्ठो मैत्रा-
वरुणिः; १० हृदच्युत आगस्त्यः; ११ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः ३ गोतमो राहूगणः;
४ अग्निर्भौमः; ५ विश्वामित्रो गाथिनः; ६ जमदग्निर्भागवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणि) १४ रेभः काश्यपः;
१५ पुरुहन्मा आङ्गिरसः; १६ अलितः काश्यपो देवलो वा; १७ (१) शक्तिर्वासिष्ठः, १७ (२)
उरुगिरसः; १८ अग्निश्चाक्षुषः; १९ प्रतर्दनो देवोदालिः; २० प्रयोगो भागवः; २१ पावकोऽग्निर्बार्ह-
स्पत्यो वा, गृहपतियविष्टौ सहस्रः पुत्रावन्यतरो वा; २२, ॥ १-५; १०-१२, १६-१९ पवमानः
सोमः; ६, २० अग्निः; ७ मित्रावरुणौ; ८, १३-१५, २१ इन्द्रः; ९ इन्द्राग्नी; २२ ॥ १, ६
जगती; २-५, ७-१०, १२; १६, २० गायत्री; ११, १५ प्रगाथः = (विषमा बृहती,
समा सतोबृहती); १३ विराट्; १४ (१) अति जगती, १४ (२-३) उपरिष्टाद्
बृहती; १७ काकुभः प्रगाथः = (विषमा ककुभ, समा सतोबृहती); १८ उष्णिक्
१९ त्रिष्टुप्; २१ अनुष्टुप् ॥

- ८८६ प्र त आश्विनीः पवमान धेनवो दिव्या असूग्रन्पयसा धरीमणि ।
प्रान्तरिक्षात्स्थाविरीस्ते असूक्षत ये त्वा मृजत्न्यृषिषाण वेधसः ॥ १ ॥
- ८८७ उभयतः पवमानस्य रश्मयो ध्रुवस्य सतः परि यन्ति केतवः ।
यदी पवित्रे अधि मृज्यते हरिः सत्ता नि योनौ कलशेषु सीदति ॥ २ ॥
- ८८८ विश्वा धामानि विश्वचक्ष ऋभ्वसः प्रभोष्टे सतः परि यन्ति केतवः ।
व्यानशी पवसे सोम धर्मणा पतिर्विश्वस्य भुवनस्य राजसि ॥ ३ ॥ ॥१(वी)॥
- [धा० ३५ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- ८८९ पवमानो अजीजनदिवश्चित्रं न तन्यतुम् । ज्योतिर्वैश्वानरं बृहत् ॥ १ ॥
- ८९० पवमान रसस्तव मदो राजन्नदुच्छ्रुनः । वि वारमन्यमर्षति ॥ २ ॥
- ८९१ पवमानस्य ते रसो दक्षो वि राजति द्युमान् । ज्योतिर्विश्वस्वद्वेशे ॥ ३ ॥ ॥२(पा)॥
- [धा० २० । उ० १ स्व० २]
- ८९२ प्र यद्वावो न भूर्णयस्त्वेषा अयासो अक्रमुः । घ्नन्तः कृष्णामप त्वचम् ॥ १ ॥
- ८९३ सुवितस्य वनामहेति सेतुं दुराय्यम् । साह्याम दस्युमन्नतम् ॥ २ ॥
- ८९४ शृण्वे वृष्टेरिव स्वनः पवमानस्य शुष्मिणः । चरन्ति विद्युतो दिवि ॥ ३ ॥

- ८९५ आ पवस्व महीमिपं गोमादिन्दो हिरण्यवत् । अश्ववत्सोम वीरवत् ॥ ४ ॥
 ८९६ पवस्व विश्वचर्षण आ मही रोदसी पृण । उपाः सूर्यो न रश्मिभिः ॥ ५ ॥
 ८९७ परि णः शर्मयन्त्या धारया सोम विश्वतः । सग रसेव विष्टपम् ॥ ६ ॥ ॥३(भी)॥

[धा० ३५ । उ० ४ । स्व० ४]

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

- ८९८ आशुरर्षं बृहन्मते परि प्रियेण धाम्ना । यत्रा देवा इति ब्रुवन् ॥ १ ॥
 ८९९ परिष्कृण्वन्ननिष्कृतं जनाय यातयन्निपः । पृष्टिं दिवः परि स्रव ॥ २ ॥
 ९०० अयं स यो दिवस्पति रघुयामा पवित्र आ । सिन्धोरूर्मा व्यक्षरत् ॥ ३ ॥
 ९०१ सुत पति पवित्र आ त्विषिं दधान ओजसा । विन्वक्षाणो विरोचयन् ॥ ४ ॥
 ९०२ आविवासनपरावतो अथो अर्वावतः सुतः । इन्द्राय सिच्यते मधु ॥ ५ ॥
 ९०३ समीचीना अनूषत हरिं हिन्वन्त्यद्रिमिः । इन्दुमिन्द्राय पीतये ॥ ६ ॥ ॥४(जी)॥

[धा० ३२ । उ० ३ । स्व० ४]

- ९०४ हिन्वन्ति सूरमुस्रयः स्वसारो जामयस्पतिम् । महामिन्दुं महीयुवः ॥ १ ॥
 ९०५ पवमान रुचारुचा देव देवेभ्यः सुतः । विश्वा वसून्त्या विश ॥ २ ॥
 ९०६ आ पवमान सुष्टुतिं वृष्टिं देवेभ्यो दुवः । इषे पवस्व संयतम् ॥ ३ ॥ ॥५(ह)॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० १]

- ९०७ जनस्य गोपा अजनिष्ट जागृविराग्निः सुदक्षः सुविताय नव्यसे ।
 घृतप्रतीको बृहता दिविस्पृशा द्युमद्वि भाति भरतेभ्यः शुचिः ॥ १ ॥
 ९०८ त्वामग्ने अङ्गिरसो गुहा हितमन्वविन्दं च्छिन्नियाणं वनेवने ।
 स जायसे मथ्यमानः सहो महत्वामाहुः सहसस्पुत्रमङ्गिरः ॥ २ ॥
 ९०९ यज्ञस्य केतुं प्रथमं पुरोहितमग्ने नरास्त्रिषधस्थे समिन्धते ।
 इन्द्रेण देवैः सरथं स बर्हिषि सीदन्नि होता यजथाय सुकतुः ॥ ३ ॥ ॥ ६ (वे) ॥

[धा० ३० । उ० नास्ति । स्व० ७]

- ९१० अयं बां मित्रावरुणा सुतः सोम ऋतावृधा । ममेदिह श्रुतं हवम् ॥ १ ॥
 ९११ राजानावनभिद्रुहा ध्रुवे सदस्युत्तमे । सहस्रस्थूण आशाते ॥ २ ॥
 ९१२ ता संभ्राजां घृतासुती आदित्या दानुनस्पती । सचेते अनवह्वरम् ॥ ३ ॥ ॥ ७ (पि) ॥

[धा० १५ । उ० १ । स्व० ३]

- ११३ इन्द्रो दधीचो अस्थभिर्वृत्राण्यप्रतिष्कृतः । जघान नवतीर्नव ॥ १ ॥
 ३ १ २२ २३ ३ १ २ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ १ २
- ११४ इच्छन्नश्वस्य यच्छिरः पर्वतेष्वपश्रितम् । तद्विदच्छर्यणावति ॥ २ ॥
 २३ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ ३ २ ३ ३ १ २ ३ २
- ११५ अत्राह गोरमन्वत नाम त्वष्टुरपीच्यम् । इत्था चन्द्रमसो गृहे ॥ ३ ॥ ८ (ठी) ॥
 [धा० १३ । उ० २ । स्व० ४]
- ११६ इयं वामस्य मन्मन इन्द्राग्नी पूर्व्यस्तुतिः । अभ्राद्गृष्टिरिवाजनि ॥ १ ॥
 ३ १ २ ३ २ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २
- ११७ शृणुतं जरितुर्हवामिन्द्राग्नी वनतं गिरः । ईशाना पिप्यतं धियः ॥ २ ॥
 १ २ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २
- ११८ मा पापत्वाय नो नरेन्द्राग्नी माभिःशस्तये । मा नो रीरधतं निदे ॥ ३ ॥ ९(चा) ॥
 ॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० १२ । उ० १ । स्व० २]
- ११९ पवस्व दक्षसाधनो देवेभ्यः पीतये हरे । मरुद्भयो वायवे मदः ॥ १ ॥
 २ ३ १ २ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २
- १२० सं देवैः शोभते वृषा कविर्योनावधि प्रियः । पवमानो अदाभ्यः ॥ २ ॥
 १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २
- १२१ पवमान धिया हितो ऽभि योनिं कनिक्रदत् । धर्मणा वायुमारुहः ॥ ३ ॥ १०(ख) ॥
 [धा० ११ । उ० २ । स्व० १]
- १२२ तवाह सोम रारण सख्य इन्दो दिवेदिवे । पुरूणि बभ्रौ नि चरन्ति मामव परिधीरति ता इह १
 २ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २
- १२३ तवाहं नक्तमुत सोम ते दिवा दुहानो बभ्र ऊधनि ।
 ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २
 घृणा तपन्तमति सूर्य परः शकुना इव पक्षिम् ॥ २ ॥ ११(ति) ॥
 [धा० १४ । उ० १ । स्व० ३]
- १२४ पुनानो अक्रमीदभि विश्वा मृधो विचर्षणिः । शुम्भन्ति विप्रं धीतिभिः ॥ १ ॥
 १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २
- १२५ आ योनिमरुणो रुहद्भमदिन्द्रो वृषा सुतम् । ध्रुवे सदसि सीदतु ॥ २ ॥
 १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २
- १२६ नू नो रयिं महामिन्द्रोऽस्मभ्यं सोम विश्वतः । आ पवस्व सहस्रिणम् ॥ ३ ॥ १२(चा) ॥
 ॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० १२ । उ० १ । स्व० २]
- १२७ पिवा सोममिन्द्र मदन्तु त्वा यं ते सुषाव हर्यश्वाद्रिः । सोतुर्बाहुभ्यां सुयतो नार्वा ॥ १ ॥
 २ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २
- १२८ यस्ते मदो युज्यश्चारुस्ति येन वृत्राणि हर्यश्व हंसि । स त्वामिन्द्र प्रभूवसो ममत्तु ॥ २ ॥
 २ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २
- १२९ बोधा सु मे मघवन्वाचमेमां यां ते वसिष्ठो अर्चति प्रशस्तिम् ।
 ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २
 इमा ब्रह्म सधमादे जुषस्व ॥ ३ ॥ १३(चा) ॥
 [धा० १२ । उ० १ । स्व० २]
- १३० विश्वाः पृतना अभिभूतरं नरः सजूस्ततश्चुरिन्द्रं जजनुश्च राजसे ।
 २ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ ३ १ २
 क्रत्वे चरे स्थेमन्यामुरीमुतोऽग्रमोजिष्ठं तरसं तरस्विनम् ॥ १ ॥

९३१ नेमिं नमन्ति चक्षसा मेपं विप्रा अभिस्वरं । सुदीतयो वो अद्रुहोऽपि कर्णे तरस्विनः समृक्कभिः ॥२॥

९३२ समु रेभासो अस्वरन्निन्द्रं सोमस्य पीतये ।

स्वः पतियदी वृधे धृतव्रतो ह्योजसा समृतिभिः

॥ ३ ॥ ॥१४(ची)॥

[धा० २२। उ० १। स्व० ४]

९३३ यो राजा चर्षणीनां याता रथेभिरग्निगुः । विश्वासां तरुता पृतनानां ज्येष्ठं यो वृत्रहा गृणे ॥ १ ॥

९३४ इन्द्रं तं शुम्भ पुरुहन्मभवसे यस्य द्विता विधर्तरि ।

हस्तेन वज्रः प्रति धायि दर्शतो महान् देवो न सूर्यः

॥ २ ॥ ॥१५(चि)॥

॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० १७। उ० १। स्व० ३]

९३५ परि प्रिया दिवः कविर्वयांसि नप्त्योर्हितः । स्वानैर्याति कविक्रतुः

॥ १ ॥

९३६ स सनुमातरा शुचिर्जातो जाते अरोचयत् । महान्मही ऋतावृधा

॥ २ ॥

९३७ प्रप्र क्षयाय पन्थसे जनाय जुष्टो अद्रुहः । वीत्यर्षे पनिष्टये

॥ ३ ॥ ॥१६(रि)॥

[धा० ३। उ० नास्ति। स्व० ३]

९३८ त्वं ह्याइं देव्य पवमानं जानिमानि द्युमत्तमः । अमृतत्वाय घोषयन्

॥ १ ॥

९३९ येना नवग्वा दध्यङ्गुपोणुते येन विप्रास आपिरे ।

देवानां सुप्ते अमृतस्य चारुणो येन श्रवास्याशत

॥ २ ॥ ॥१७(पौ)॥

[धा० ११। उ० १। स्व० नास्ति]

९४० सोमः पुनान ऊर्मिणाव्यं वारं वि धावति । अग्रे वाचः पवमानः कनिकदत्

॥ १ ॥

९४१ धीभिर्मृजन्ति वाजिनं वने कीडन्तमत्यविम् । अभि त्रिपृष्ठं मतयः समस्वरन्

॥ २ ॥

९४२ असर्जि कलशां अभि मीढ्वात्सक्तिं वाजयुः । पुनानो वाचं जनयन्नसिष्यदत् ॥ ३ ॥ ॥१८(फा)॥

[धा० १०। उ० २ स्व० २]

९४३ सोमः पवते जनिता मतीनां जनिता दिवो जनिता पृथिव्याः ।

जनिताग्नेर्जनिता सूर्यस्य जनितेन्द्रस्य जनितोत विष्णोः

॥ १ ॥

९४४ ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनामृषिविप्राणां महिषो मृगाणाम् ।

इयनो गृध्राणां स्वधितिर्वनानां सोमः पवित्रमत्येति रेभन्

॥ २ ॥

९४५ प्रावीविपद्वाच ऊर्मि न सिन्धुर्गीरस्तोमान्पवमानो मनीषाः ।

अन्तः पश्यन्वृजनेमावराण्या तिष्ठति वृषभो गोषु जानन्

॥ ३ ॥ ॥१९(फ्र)॥

[धा० ३०। उ० २ स्व० ६]

- १.४६ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ १ २} अग्निं वो वृधन्तमध्वराणां पुरूतमम् । अच्छा नप्त्रे सहस्वते ॥ १ ॥
- १.४७ ^{३ १ २ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ ३ १ २} अयं यथा न आभुवत्त्वष्टा रूपेव तक्ष्या । अस्य क्रत्वा यशस्वतः ॥ २ ॥
- १.४८ ^{३ १ २ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ २ ३ ३ १ २} अयं विश्वा अभि श्रियोऽग्निर्देवेषु पत्यते । आ वाजैरुप नो गमत् ॥ ३ ॥ ॥२०(डा)॥
- [धा० ८ । उ० ३ । स्व० २]
- १.४९ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इममिन्द्र सुतं पिव ज्येष्ठममर्त्यं मदम् । शुक्रस्य त्वाभ्यक्षरन्धारा ऋतस्य सादने ॥ १ ॥
- १.५० ^{२ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} न किपूवद्रथीतरो हरी यदिन्द्र यच्छसे । न किपूवानु मज्जना न किः स्वश्व आनशे ॥२॥
- १.५१ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्राय नूनमर्चतोक्तथानि च ब्रवीतन । सुता अमत्सुरिन्दवो ज्येष्ठं नमस्यता सहः ॥ ३ ॥ ॥२१(र)॥
- [धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १.५२ ^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ १ २} इन्द्र जुषस्व प्र वह्वा याहि शूर हरिह । पिवा सुतस्य मतिर्न मधोश्चकानश्चारुमदाय ॥ १ ॥
- १.५३ ^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्र जठरं नव्यं न पृणस्व मधोर्दिवो न । अस्य सुतस्य स्वाश्नीप त्वा मदाः सुवाचो अस्थुः ॥२॥
- १.५४ ^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्रस्तुराषाण्मित्रो न जघान वृत्रं यतिर्न । बिभेद् वलं भृगुर्न ससाहे शत्रून्मदे सोमस्थ ॥३॥ ॥२२(ड)॥

॥ इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [धा० ११ । उ० ५ । स्व० १]

॥ इति तृतीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ३ ॥

॥ इति पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

अथ षष्ठोऽध्यायः ।

[२]

अथ तृतीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ३ ॥

- (१-२३) १ (अकृष्टा माषादयः) त्रयः ऋषयः; २ कश्यपो मारीचः; ३, ४, १३ असितः काश्यपो देवलो वा;
 ५ अवरत्सारः काश्यपः; ६, १६ जमदग्निर्भागवः; ७ अरुणो वैतह्व्यः; ८ उरुचक्रित्रेयः; ९ कुरुसुतिः काण्वः;
 १० भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, ११ भृगुर्वाणिर्जमदग्निर्भागवो वा; १२ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो
 मारीचः, ३ गोतमो राहूगणः, ४ अत्रिभौमः, ५ विश्वामित्रो गायिनः, ६ जमदग्निर्भागवः, ७ वसिष्ठो मैत्रा-
 वरुणिः); १४, १५, २३ गोतमो राहूगणः; १७ (१) ऊर्ध्वसन्ना आङ्गिरसः, १७ (२) कृतयशा आङ्गिरसः,
 १८ त्रित आण्व्यः; १९ रेभसून् काश्यपौ; २० मन्थुर्वासिष्ठः; २१ वसुश्रुत आत्रेयः; २२ नृमेघ आङ्गि-
 रसः ॥ १-६, ११-१३; १६-२० पवमानः सोमः; ७, २१ अग्निः; ८ मित्रावरुणौ; ९, १४-१५,
 २२-२३ इन्द्रः, १० इंद्राग्नी ॥ १, ७ जगती; २-६, ८-११, १३, १६ गायत्री; १२ बृहती;
 १४, १५, २१ पंक्तिः; १७ काकुभः प्रगाथः= (विषमा ककुप्, समा सतो बृहती);
 १८, २२ षष्णिक्; १९, २३ अनुष्टुप्; २० त्रिष्टुप् ॥

- १.५५ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} गोवित्पवस्व वसुविद्धिरण्यविद्धितोधा इन्द्रो भुवनेष्वापतः ।
^{२ ३ १ २ ३ २ ३ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २} त्वर सुवीरो आसि सोम विश्ववित्तं त्वा नर उप गिरेम आसते ॥ १ ॥
- ९ (सा. सं.)

- १.५६ त्वं नृचक्षा असि सोम विश्वतः पवमान वृषभं ता वि धावसि ।
स नः पवस्व वसुमद्भिरण्यवद्भ्यः स्याम भुवनेषु जीवसे ॥ २ ॥
- १.५७ ईशान इमा भुवनानि ईयसे युजान इन्द्रो हरितः सुपर्ण्यः ।
तास्ते क्षरन्तु मधुमद्घृतं पयस्तव व्रते सोम तिष्ठन्तु कृष्टयः ॥ ३ ॥ ॥१(खी)॥
[धा० ४१ । उ० २ । स्व० ४]
- १.५८ पवमानस्य विश्ववित्प्र ते सगो असृश्रत । सूर्यस्येव न रश्मयः ॥ १ ॥
- ५.५९ केतुं कृण्वं दिवस्परि विश्वा रूपाभ्यर्षसि । समुद्रः सोम पिन्वसे । ॥ २ ॥
- १.६० जज्ञानो वान्त्रामिप्यसि पवमान विधर्मणि । क्रन्दं देवो न सूर्यः ॥ ३ ॥ ॥ २(पा) ॥
[धा० १५ । उ० १ । स्व० २]
- १.६१ प्र सोमासो अधन्विषुः पवमानास इन्द्वः । श्रीणाना अण्णु वृञ्जते ॥ १ ॥
- १.६२ अभि गावो अधन्विषुरापो न प्रवता यतीः । पुनाना इन्द्रमाशत ॥ २ ॥
- १.६३ प्र पवमान धन्वसि सोमैन्द्राय मादनः । नृभिर्यतो वि नीयसे ॥ ३ ॥
- १.६४ इन्द्रो यदद्भिभिः सुतः पवित्रं परिदीयसे । अरिमिन्द्रस्य धाम्ने ॥ ४ ॥
- १.६५ त्वं सोम नृमादनः पवस्व चर्षणीधृतिः । सस्त्रियो अनुमाद्यः ॥ ५ ॥
- १.६६ पवस्व वृत्रहन्तम उक्थोभिरनुमाद्यः । शुचिः पावको अद्भुतः ॥ ६ ॥
- १.६७ शुचिः पावक उच्यते सोमः सुतः स मधुमान् । देवावीरघशंसहा ॥ ७ ॥ ॥ ३(है) ॥
॥ इति प्रथमः खण्डः ॥१॥ [धा० ४१ । उ० नास्ति । स्व० ८]
- १.६८ प्र कविदैववीतयेऽव्या वारेभिरव्यत । साह्वान्विश्वा अभि स्पृधः ॥ १ ॥
- १.६९ स हि ष्मा जरितृभ्य आ वाज गोमन्तमिन्वति । पवमानः सहस्त्रिणम् ॥ २ ॥
- १.७० परि विश्वानि चेतसा मृज्यसे पवसे मती । स नः सोम श्रवो विदः ॥ ३ ॥
- १.७१ अभ्यर्षं बृहद्यशो मघवद्भ्यो ध्रुवं रथिम् । इषं स्तोतृभ्य आ भर ॥ ४ ॥
- १.७२ त्वं राजेव सुव्रतो गिरः सोमाविवोशथ । पुनानो वह्ने अद्भुत ॥ ५ ॥
- ७.७३ स वह्निरण्णु दुष्टरो मृज्यमानो गभस्त्योः । सोमश्चमूषु सीदति ॥ ६ ॥
- १.७४ क्रीडुर्मखो न मंहयुः पवित्रं सोम गच्छसि । दधत्स्तोत्रे सुवीर्यम् ॥ ७ ॥ ॥ ४(को)॥
[धा० २१ । उ० १ । स्व० ९]

- १७५ यवंयवं नो अन्धसा पुष्टपुष्टं परि स्रव । विश्वा च सोम सौभगा ॥ १ ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २
- १७६ इन्द्रो यथा तव स्तवो यथा ते जातमन्धसः । नि बर्हिषि प्रिये सदः ॥ २ ॥
 २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २
- १७७ उत नो गोविदश्ववित्पवस्व सोमान्धसा । मधूतमेभिरहभिः ॥ ३ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १७८ यो जिनाति न जीयते हन्ति शत्रुमभीत्य । स पवस्व सहस्रजित् ॥ ४ ॥ ॥ ५(हि) ॥
 २ ३ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २
 [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १७९ यास्ते धारा मधुश्चुतोऽसृग्रमिन्द ऊतये । ताभिः पवित्रमासदः ॥ १ ॥
 २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ २ ३ १ २
- १८० सो अर्षेन्द्राय पीतये तिरो वाराण्यव्यया । सीदन्नृतस्य योनिमा ॥ २ ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १८१ त्वं सोम परि स्रव स्वादिष्टो अङ्गिरोभ्यः । वरिवोविद्धृतं पयः ॥ ३ ॥ ॥ ६(हि) ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 ॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १८२ तव श्रियो वर्धस्येव विद्युतोऽग्नेश्चिकित्र उषसामिवेतयः । ॥ १ ॥
 २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १८३ वातोपजूत इषितो वशाँ अनु तृषु यदन्ना वेविषद्वितिष्टसे ॥ २ ॥
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १८४ मेधाकारं विदथस्य प्रसाधनमग्निँ होतारं परिभूतरं मतिम् । ॥ ३ ॥ ॥ ७(बु) ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 त्वामभस्य हविषः समानमित्वाँ महो वृणते नान्यं त्वत्
 [धा० ३५ । उ० ३ । स्व० ५]
- १८५ पुरूरुणा चिद्धयस्त्यवो नूनं वां वरुण । मित्र वँसि वाँ सुमतिम् ॥ १ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १८६ ता वाँ सम्यगद्रुह्वाणेषमश्याम धाम च । वयं वाँ मित्रा स्याम ॥ २ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १८७ पातं नो मित्रा पायुभिरुत त्रायेथाँ सुत्रात्रा साह्याम दस्युँ तनूभिः ॥ ३ ॥ ॥ ८(य) ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 [धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १८८ उत्तिष्ठन्नोजसा सह पीत्वा शिप्रे अवेपयः । सोममिन्द्र चमू सुतम् ॥ १ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १८९ अनु त्वा रोदसी उभे स्पर्धमानमददेताम् । इन्द्र यद्वस्युहाभवः ॥ २ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १९० वाचमष्टापदीमहं नवस्राक्तिमृतावृधम् । इन्द्रात्परितन्वं ममे ॥ ३ ॥ ॥ ९(ही) ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- १९१ इन्द्राग्नी युवामिमैःऽभि स्तोमा अनुषत । पिषतँ शम्भुवा सुतम् ॥ १ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १९२ या वाँ सन्ति पुरुस्पृहो नियुतो दाशुषे नरा । इन्द्राग्नी ताभिरा गतम् ॥ २ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २

- १९३ ताभिरा गच्छतं नरोपेदंस्मवनं सुनम । इन्द्राग्नी सोमपीतये ॥ ३ ॥ ॥१०(हा)॥
[इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १९४ अर्षा सोम द्युमत्तमोऽभि द्रोणानि रोखन् । सीदन्योनौ वनेष्वाम् ॥ २ ॥
- १९५ अप्सा इन्द्राय वायवे वरुणाय मरुद्भ्यः । सोमा अर्पन्तु विष्णवे ॥ २ ॥
- १९६ इषं तोकाय नो दधदस्मभ्यं सोम विश्वतः । आ पवस्व सहस्रिणम् ॥ ३ ॥ ॥११(ला)॥
[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १९७ सोम उ ध्याणः सोतृभिरधि ण्णुभिरवीनाम् । अश्वयेव हरिता याति धारया मन्द्रया याति धारया ॥१॥
- १९८ अनृषे गोमान् गोभिर्गक्षाः सोमो दुग्धाभिर्गक्षाः ।
समुद्रं न संवरणान्यग्मन्मन्दी मदाय तोशते ॥ २ ॥ ॥१२(फ)॥
[धा० १५ । उ० २ । स्व० १]
- १९९ यत्सोम चित्रमुक्थ्यं दिव्यं पार्थिवं वसु । तन्नः पुनान आ भर ॥ १ ॥
- १९०० वृषा पुनान आयूँषि स्तनयन्नधि वर्हिषि । हरिः सन्योनिमासदः ॥ २ ॥
- १९०१ युवः हि स्थः स्वःपती इन्द्रश्च सोम गोपती । ईशाना पिप्यतं धियः ॥ ३ ॥ ॥१३(पु)॥
इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० १५ । उ० १ । स्व० ५]
- १९०२ इन्द्रो मदाय वावृषे शवसे वृत्रहा नृभिः ।
तामिन्महत्स्वाजिपूतिमभे हवामहे स वाजेषु प्र नोऽविपत् ॥ १ ॥
- १९०३ असि हि वीर सेन्योऽसि भूरि पगाददिः ।
- असि दध्रस्य चिद्रुधो यजमानाय शिक्षसि सुन्वते भूरि ते वसु ॥ २ ॥
- १९०४ यदुदीरत आजयोः ॥ ३ ॥ ॥१४(गु)॥
[धा० २६ । उ० २ । स्व० ५]
- १९०५ स्वादोरिस्था विषूवतो । ॥ १ ॥
- १९०६ ता अस्य पृशनायुवः सोमः श्रीणन्ति पृश्नयः ।
प्रिया इन्द्रस्य धेनवो वज्रं हिन्वन्ति मायकं वस्वीरनु स्वराज्यम् ॥ २ ॥
- १९०७ ता अस्य नमसा सहः सपर्यन्ति प्रचेतसः ।
व्रतान्यस्य सश्चिरे पुरूणि पूर्वचित्तये वस्वीरनु स्वराज्यम् ॥ ३ ॥ ॥१५(व)॥
[इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० १]

- १००८ असाव्यं शुर्मदायाप्सु दक्षो गिरिष्ठाः । श्येनो न योनिमासदत् ॥ १ ॥
 १००९ शुभ्रमन्ध्रो देववातमप्सु धौतं नृभिः सुतम् । स्वदन्ति गावः पयोभिः ॥ २ ॥
 १०१० आदीमश्वं न हेतारमशुभन्नमृताय । मथो रसं सधमादे ॥ ३ ॥ ॥१६(बु)॥
 [धा० १२ । उ० १ । स्व० ५]
- १०११ अभि द्युम्नं बृहद्यश इपस्पते दिदीहि देव देवयुम् । वि कोशं मध्यमं युव ॥ १ ॥
 १०१२ आ वच्यस्व सुदक्ष चम्बोः सुतो विशां वह्निर्न विश्पतिः ।
 वृष्टिं दिवः पवस्व रीतिमपो जिन्वन् गविष्टये धियः ॥ २ ॥ ॥१७(डा)॥
 [धा० १८ । उ० ३ । स्व० २]
- १०१३ प्राणा शिशुर्महीनां हिन्वन्नुतस्य दीधितिम् । विश्वा परि प्रिया भुवदध्व द्विता ॥ १ ॥
 १०१४ उप त्रितस्य पाष्योऽरभक्त यद्गुहा पदम् । यज्ञस्य सप्त धामभिरध प्रियम् ॥ २ ॥
 १०१५ त्रीणि त्रितस्य धारया पृष्टेचैरयद्रियम् । मिमीते अस्य योजना वि सुकतुः ॥ ३ ॥ ॥१८(री)॥
 [धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- १०१६ पवस्व वाजसातये पवित्रे धारया सुतः । इन्द्राय सोम विष्णवे देवेभ्यो मधुमत्तरः ॥ १ ॥
 १०१७ त्वां रिहन्ति धीतयो हरिं पवित्रे अद्गुहः । वत्सं जातं न मातरः पवमान विधर्मणि ॥ २ ॥
 १०१८ त्वं द्यां च महिब्रत पृथिवीं चाति जभिषे । प्रति द्रापिममुञ्जथाः पवमान महित्वना ॥ ३ ॥ ॥१९(ता)॥
 [धा० २४ । उ० १ । स्व० २]
- १०१९ इन्दुर्वाजी पवते गोन्योद्या इन्द्रे सोमः सह इन्वन्मदाय ।
 हन्ति रक्षो वाधते पर्यराति वरिवस्क्रण्वन्वृजनस्य राजा ॥ १ ॥
 १०२० अध धारया मध्वा पृचानस्तिरो रोम पवते अद्रिदुग्धः ।
 इन्दुरिन्द्रस्य सख्यं जुषाणो देवो देवस्य मत्सरो मदाय ॥ २ ॥
 १०२१ अभि व्रतानि पवते पुनानो देवो देवान्त्स्वेन रसेन पृञ्चन् ।
 इन्दुर्धर्माण्यृतुथा वसानो दश क्षिपो अव्यत सानो अव्ये ॥ ३ ॥ ॥२०(पी)॥
 ॥ इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [धा० २० । उ० १ । स्व० ४]
- १०२२ आ ते अग्न इधीमहि द्युमन्तं देवाजरम् ।
 यद्ग स्या ते पनीयसी समिदीदयति द्यवीषं स्तोतृभ्य आ भर ॥ १ ॥
 १०२३ आ ते अग्न ऋचा हविः शुक्रस्य ज्योतिषस्पते ।
 सुञ्चन्द्र दस्म विश्पते हव्यवाट् तुभ्यं ह्वयत इषं स्तोतृभ्य आ भर ॥ २ ॥

- १०२४ ओमे सुश्चन्द्र विश्वते र्वी श्रीर्णाप आसनि ।
उतो न उत्पुपूर्णा उक्थेषु शवस्सरात इषः स्तोतृभ्य आ भर ॥ ३ ॥ ॥ २१ (रा) ॥
[धा० २८ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १०२५ इन्द्राय साम गायत विप्राय बृहते बृहन् । ब्रह्मकृते विपश्चिते पनस्यवे ॥ १ ॥
- १०२६ त्वमिन्द्राभिभूगमि त्वं सूर्यमरोचयः । विश्वकर्मा विश्वदेवो महाँ अस्ति ॥ २ ॥
- १०२७ विभ्राजं ज्योतिषा स्वर्गच्छो रोचनं दिवः । देवास्त इन्द्र सख्याय येमिरे ॥ ३ ॥ ॥ २२ (ख) ॥
[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १०२८ असावि सोम इन्द्र ते शविष्ठ धृष्णवा गहि । आ त्वा पृणन्विन्द्रियं रजः सूर्यो न रश्मिभिः ॥ १ ॥
- १०२९ आ तिष्ठ वृत्रहत्रथ युक्ता ते ब्रह्मणा हरी । अर्वाचीनं सु ते मनो आवा कृणोतु वन्धुना ॥ २ ॥
- १०३० इन्द्रमिदृगी बहतोऽप्रतिधृष्टशवसम् । ऋषीणां सुष्टुतीरुप यज्ञं च मानुषाणाम् ॥ ३ ॥ ॥ २३ (पा) ॥
॥ इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [धा० १० । उ० १ । स्व० २]

इति तृतीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ३ ॥

तृतीयः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ३ ॥

॥ इति षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

अथ सप्तमोऽध्यायः ।

[१]

अथ चतुर्थप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ४ ॥

- (१-२४) १ (अकृष्टमाषादयः) त्रयः; २, ११ कश्यपो मारीचः; ३ मेधातिथिः काण्वः; ४ हिरण्यस्तूप आङ्गिरसः;
५ अवत्सारः काश्यपः; ६ जमदग्निर्भागवः; ७, २१ कुन्व आङ्गिरसः; ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ९ त्रिशोकः काण्वः;
१० इयावाश्व आत्रेयः; १२ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः, ३ गोतमो राहुगणः,
४ अत्रिभौमः, ५ विश्वामित्रो गार्धिनः, ६ जमदग्निर्भागवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः), १३ जमहीशुरागिरसः;
१४ शुनःशेष आजीगर्तिः; १५ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; १६ (१, ३, २-पूर्वार्धः) मान्धाता यौवनाश्वः,
१६ (२ उत्तरार्धः) गोधा ऋषिका; १७ असितः काश्यपो देवलो वा; १८ (१) ऋणंचयो राजर्षिः,
१८ (२) शक्तिर्वासिष्ठः; १९ पर्वतनारदौ काण्वौ; २० मनुः सांवरणः, २२ बन्धुः सुबन्धुः
श्रुतबन्धुर्विप्रबन्धुश्च क्रमेण गोपायता लौपायता वा; २३ भुवन आप्त्यःसाधनो वा भौवनः ॥
१-६, ११-१३, १७-२१ पवमानः सोमः; ७, २२ आग्निः, ८ आदित्यः, ९, १४-१६
इन्द्रः; १० इन्द्राग्नी; २३ विश्वे देवाः, २४ ॥ १, ७ जगती; २-६, ८-११, १३-१५,
१७ गायत्री, १२ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); १६ महापंक्तिः;
१८ (१) यवमध्या गायत्री, १८ (२) सतो बृहती; १९ उष्णिक्; २०
अनुष्टुप्; २१ त्रिष्टुप्; २२ द्विपदा विराट्; २३ द्विपदा त्रिष्टुप्; २४ ॥

१०३१ ज्योतिर्यज्ञस्य पवते मधु प्रियं पिता देवानां जनिता विभूवसुः ।

दधाति रत्नं स्वधयोरपीक्यं मदन्तमो मत्सर इन्द्रियो रसः

॥ १ ॥

- १०३२ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभिकन्दकलशं वाज्यर्षति पतिर्दिवः शतधारो विचक्षणः ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} हरिमित्रस्य सदनेषु सीदति मर्मृजानोऽविभिः सिन्धुभिर्वृषा ॥ २ ॥
- १०३३ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अग्ने सिन्धूनां पवमानो अर्षस्यग्ने वाचो अग्रियो गोषु गच्छसि ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अग्ने वाजस्य भजसे महद्धनं स्वायुधः सौतृभिः सोम सूयसे ॥ ३ ॥ १ (लु) ॥
- [धा० २५ । उ० नास्ति । स्व० ५]
- १०३४ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} असृक्षत प्र वाजिनो गव्या सोमासो अश्वया । शुक्रासो वीरयाशवः ॥ १ ॥
- १०३५ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} शुम्भमाना ऋतायुभिर्मृज्यमाना गभस्त्योः । पवन्ते वारे अव्यये ॥ २ ॥
- १०३६ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ते विश्वा दाशुषे वसु सोमा दिव्यानि पार्थिवा । पवन्तामान्तरिध्या ॥ ३ ॥ २ (वी) ॥
- [धा० २० । उ० नास्ति । स्व० ४]
- १०३७ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पवस्व देववीरति पवित्रं सोम रं ह्या । इन्द्रमिन्दो वृषा विशा ॥ १ ॥
- १०३८ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आ वच्यस्व महि प्सरो वृषेन्दो द्युम्नवत्तमः । आ योनि धर्णासिः सदः ॥ २ ॥
- १०३९ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अधुक्षत प्रियं मधु धारा सुतस्य वेधसः । अपो वसिष्ठ सुक्रतुः ॥ ३ ॥
- १०४० ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} महान्तं त्वा महीरन्वापो अर्षन्ति सिन्धवः । यद्रोभिर्वासयिष्यसे ॥ ४ ॥
- १०४१ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} समुद्रो अप्सु मामृजे विष्टम्भो धरुणो दिवः । सोमः पवित्रे अस्मयुः ॥ ५ ॥
- १०४२ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अचिक्रददृषा हरिर्महान्मित्रो न दर्शतः । ससूर्येण दिद्युते ॥ ६ ॥
- १०४३ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} गिरस्त इन्द ओजसा मर्मृज्यन्ते अपस्युवः । याभिर्मदाय शुम्भसे ॥ ७ ॥
- १०४४ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तं त्वा मदाय धृष्वय उ लोककृत्नुमीमहे । तव प्रशस्तये महे ॥ ८ ॥
- १०४५ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} गोषा इन्दो नृषा अस्यश्वसा वाजसा उत । आत्मा यज्ञस्य पूव्यः ॥ ९ ॥
- १०४६ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अस्मभ्यमिन्दविन्द्रियं मधोः पवस्व धारया । पर्जन्यो वृष्टिमा इव ॥ १० ॥ ३ (कै) ॥
- [धा० ५१ । उ० १ । स्व० ८]
- १०४७ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सना च सोम जेषि च पवमान महि श्रवः । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १ ॥
- १०४८ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सना ज्योतिः सना स्वर्शिश्वा च सोम सौभगा । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ २ ॥
- १०४९ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सना दक्षमुत क्रतुमप सोम मृधो जहि । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ३ ॥
- १०५० ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पथीतारः पुनीतन सोममिन्द्राय पातवे । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ४ ॥
- १०५१ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वसूर्य न आ भज तव क्रत्वा तवोतिभिः । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ५ ॥
- १०५२ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तव क्रत्वा तवोतिभिर्ज्योत्पश्येम सूर्यम् । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ६ ॥

- १०५३ अभ्यर्ष स्वायुध सोम द्विवर्हेभ्य रयिम् । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ७ ॥
 १०५४ अभ्यर्षानपच्युतो वाजिन्समत्सु भासहिः । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ८ ॥
 १०५५ त्वां यज्ञैरधीवृधन्पवमान विधमणि । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ९ ॥
 १०५६ रयिं नश्चित्रमश्विनमिन्द्रो विश्वायुमा भर । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १० ॥ ॥५(चा)॥
 [धा० २२ । उ० १ । स्व० २]
- १०५७ तरत्स मन्दी धावति धारा सुतस्यान्धसः । तरत्स मन्दी धावति ॥ १ ॥
 १०५८ उम्ना वेद वसूनां मर्तस्य देव्यवसः । तरत्स मन्दी धावति ॥ २ ॥
 १०५९ ध्वस्त्रयोः पुरुषन्त्योरा सहस्राणि दद्महे । तरत्स मन्दी धावति ॥ ३ ॥
 १०६० आ ययोस्त्रिंशतं तना सहस्राणि च दद्महे । तरत्स मन्दी धावति ॥ ४ ॥ ॥५(हा)॥
 [धा० ६ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १०६१ एते सोमा असृक्षत गृणानाः शवसे महे । मदिन्तमस्य धारया ॥ १ ॥
 १०६२ अभि गव्यानि वीतये नृम्णा पुनानो अर्षन्मि । सनद्वाजः परि स्रव ॥ २ ॥
 १०६३ उत नो गोमतीरिपो विश्वा अर्षे परिष्टुमः । गृणानो जमदग्निना ॥ ३ ॥ ॥६(वि)॥
 [धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १०६४ इमं स्तोममहेते जातवेदसे रथमिव सं महेमा मनीषया ।
 भद्रा हि नः प्रमतिरस्य संसद्यग्ने सख्ये मा रिषामा वयं तव ॥ १ ॥
 १०६५ भरामिधमं कृणवामा हवींषि ते च्चितयन्तः पर्वणापर्वणा वयम् ।
 जीवातवे प्रतरां साधया धियोऽग्ने सख्ये मा रिषामा वयं तव ॥ २ ॥
 १०६६ शकेम त्वा समिधं साधया धियस्त्वे देवा हविरदन्त्याहुतम् ।
 त्वमादित्यां आ वह तान्हूश्शमस्यग्ने सख्ये मा रिषामा वयं तव ॥ ३ ॥ ॥७(छौ)॥
 [धा० ३७ । उ० २ । स्व० १०]
- १०६७ प्रति वांसूर उदिते मित्रं गृणीषे वरुणम् । अर्यमणं रिशादसम् ॥ १ ॥
 १०६८ राया हिरण्यया मतिरियमवृकाय शवसे । इयं विप्रा मेधसातये ॥ २ ॥
 १०६९ ते स्याम देव वरुण ते मित्र सूरिभिः सह । इषंस्वश्च धीमहि ॥ ३ ॥ ॥८(हा)॥
 [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १०७० भिन्धि विश्वा अप द्विषः परि बाधो जही मृधः । वसु स्पार्हे तदा भर ॥ १ ॥

- १०७१ यस्य ते विश्वमानुषगभूरेर्दत्तस्य वेदति । वसु स्वाहं तदाभर ॥ २ ॥
 १०७२ यद्गीडाविन्द्र यत्स्थिरे यत्पशाने पराभृतम् । वसु स्वाहं तदा भर ॥ ३ ॥ ॥९ (चू) ॥
 [धा० १२ । उ० १ । स्व० ६]
- १०७३ यज्ञस्य हि स्थ ऋत्विजा सस्नी वाजेषु कर्मसु । इन्द्राग्नी तस्य बोधतम् ॥ १ ॥
 १०७४ तोशासा रथयावाना वृत्रहणापराजिता । इन्द्राग्नी तस्य बोधतम् ॥ २ ॥
 १०७५ इदं वां मदिरे मध्वधुक्षन्नद्रिभिनेरः । इन्द्राग्नी तस्य बोधतम् ॥ ३ ॥ ॥१० (टा) ॥
 ॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ८ । उ० १ । स्व० २]
- १०७६ इन्द्रायेन्दो मरुत्वते पवस्व मधुमत्तमः । अर्कस्य योनिमासदम् ॥ १ ॥
 १०७७ तं त्वा विप्रा वचोविदः परिष्कृण्वन्ति धर्णसिम् । सं त्वा मृजन्त्यायवः ॥ २ ॥
 १०७८ रसं ते मित्रो अर्थमा पिबन्तु वरुणः कवे । पवमानस्य मरुतः ॥ ३ ॥ ॥११ (ल) ॥
 [धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १०७९ मृज्यमानः सहस्त्या समुद्रे वाचमिन्वसि । रयिं पिशङ्गं बहुलं पुरुस्पृहं पवमानाभ्यर्षसि ॥ १ ॥
 १०८० पुनानो वारं पवमानो अव्यये वृषो अचिक्रदद्वने ।
 देवानां सोम पवमान निष्कृतं गोभिरञ्जानो अर्षसि ॥ २ ॥ ॥१२ (ति) ॥
 (धा० २४ । उ० १ । स्व० ३)
- १०८१ एतमु त्वां दश क्षिपो मृजन्ति सिन्धुमातरम् । समादित्येभिरख्यत ॥ १ ॥
 १०८२ समिन्द्रेणोत वायुना सुत एति पवित्र आ । सँ सूर्यस्य रश्मिभिः ॥ २ ॥
 १०८३ स नो भगाय वायवे पूष्णे पवस्व मधुमान् । चारुमित्रे वरुणे च ॥ ३ ॥ ॥१३ (टि) ॥
 ॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ८ । उ० १ । स्व० ३]
- १०८४ रेवतीर्नः सधमाद इन्द्रे सन्तु तुविवाजाः । क्षुमन्तो याभिर्मदेम ॥ १ ॥
 १०८५ आ घ त्वावान् त्मना युक्तः स्तोतृभ्यो धृष्णवीयानः । ऋणोरक्षं न चक्रयोः ॥ २ ॥
 १०८६ आ यद् दुवः शतक्रतवा कामं जरितृणाम् । ऋणोरक्षं न शचीभिः ॥ ३ ॥ ॥१४ (ठी) ॥
 [धा० १८ । उ० २ । स्व० ४]
- १०८७ सुरूपकृतनुमूतये सुदुग्रामिव गोदुहे । जुहूमसि घविद्यधि ॥ १ ॥
 १०८८ उप नः सवना गहि सोमस्य सोमपाः पिब । गोदा इद्रेवतो मदः ॥ २ ॥
 १०८९ अथा ते अन्तमानां विद्याम सुमतीनाम् । मा नो अति ख्य आ गहि ॥ ३ ॥ ॥१५ (कौ) ॥
 [धा० १९ । उ० १ । स्व० नामि ।]

- १११८ स योजत उरुगायस्य जृतिं वृथा क्रीडन्तं मिमते न गावः ।
परीणसं कृणुते तिग्मशृङ्गो दिवा हरिर्दृशे नक्तमृजः ॥ ३ ॥
- १११९ प्र स्वानासो रथा इवावन्तो न श्रवस्यवः । सोमासो गये अक्रमुः ॥ ४ ॥
- ११२० हिन्वानासो रथा इव दधन्विरे गभस्योः । भगसः कारिणामिव ॥ ५ ॥
- ११२१ राजानो न प्रशस्तिभिः सोमासो गोभिर्जने । यज्ञो न सम धातृभिः ॥ ६ ॥
- ११२२ परि स्वानास इन्दवो मदाय वर्धणा गिरा । मधो अर्पन्ति धाग्या ॥ ७ ॥
- ११२३ आपानासो विवस्वतो जिन्वन्त उपसो भगम् । स्रुग अण्वं वि तन्वते ॥ ८ ॥
- ११२४ अप द्वारा मतीनां प्रत्ना ऋण्वन्ति कारवः । वृष्णो हरस आयवः ॥ ९ ॥
- ११२५ समीचीनास आशत होतारः सप्तजानयः । पदमेकस्य पिप्रतः ॥ १० ॥
- ११२६ नाभा नाभि न आ वदे चक्षुषा सूर्यं दृशे । कवेरपन्यमा दुहे ॥ ११ ॥
- ११२७ अभि प्रियं दिवस्पदमध्वर्युभिर्गुहा हितम् । सूरः पश्यति चक्षसा ॥ १२ ॥ ॥१॥ (अं) ॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[अ० ८, खं० १, मं० १]

- ११२८ असृग्रमिन्दवः पथा धर्मन्वृतस्य सुश्रियः । विदाना अस्य योजना ॥ १ ॥
- ११२९ प्र धारा मधो अग्रियो महीरपो वि गाहते । हविर्हविःषु वन्द्यः ॥ २ ॥
- ११३० प्र युजा वाचो अग्रियो वृषो अचिर्दद्वने । सद्याभि सत्यो अध्वरः ॥ ३ ॥
- ११३१ परि यत्काव्या कविर्गुणा पुनानो अर्पति । स्वर्वाजी सिपासति ॥ ४ ॥
- ११३२ पवमानो अभि स्पृधो विशो राजेव सीदति । यदीसृण्वन्ति वेधसः ॥ ५ ॥
- ११३३ अद्या वारे परि प्रिया हरिर्वनेषु सीदति । रैभो वनुष्यते मती ॥ ६ ॥
- ११३४ स वायुमिन्द्रमश्विना साकं मदेन गच्छति । रणा यो अस्य धर्मणा ॥ ७ ॥
- ११३५ आ मित्रे वरुणे भगे मधोः पवन्त उर्मयः । विदाना अस्य शक्माभिः ॥ ८ ॥
- ११३६ अस्मभ्यं रोदसी रयिं मध्वो वाजस्य सातये । श्रवो वसूनि सञ्जितम् ॥ ९ ॥
- ११३७ आ ते दक्षं मयोभुवं वह्निमद्या वृणीमहे । पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥ १० ॥
- ११३८ आ मन्द्रमा वरेण्यमा विप्रमा मनीषिणम् । पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥ ११ ॥
- ११३९ आ रयिमा सुचेतुनमा सुक्रतो तनूषवा । पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥ १२ ॥ ॥२॥ (ण) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[अ० ८, खं० १, मं० १]

- ११४० मूर्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृत आ जातमग्निम् ।
कविः सभ्राजमतिथिं जनानामासन्नः पात्रं जनयन्त देवाः ॥ १ ॥
- ११४१ त्वां विश्वे अमृतं जायमानं शिशुं न देवा अभि सं नवन्ते ।
तव क्रतुभिरमृतत्वमायन् वैश्वानर यन्पित्रोरदीदेः ॥ २ ॥
- ११४२ नाभिं यज्ञानां सदनं रयीणां महामाहावमभि सं नवन्त ।
वैश्वानरं रथ्यमध्वराणां यज्ञस्य केतुं जनयन्त देवाः ॥ ३ ॥ ॥३॥ (कु)॥
[धा० २६ । उ० १ । स्व० ५]
- ११४३ प्र वो मित्राय गायत वरुणाय विपा गिरा । महिक्षत्रावृतं बृहत् ॥ १ ॥
- ११४४ सम्राजा या घृतयोनी मित्रश्चोभा वरुणश्च । देवा देवेषु प्रशस्ता ॥ २ ॥
- ११४५ ता नः शक्तं पार्थिवस्य महो रायो दिव्यस्य । महि वां क्षत्रं देवेषु ॥ ३ ॥ ॥४(र)॥
[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० १]
- ११४६ इन्द्रा याहि चित्रभानो सुता इमे त्वायवः । अण्वीभिस्तना पूतासः ॥ १ ॥
- ११४७ इन्द्रा याहि धियेषितो विप्रजूतः सुतावतः । उप ब्रह्माणि वाघतः ॥ २ ॥
- ११४८ इन्द्रा याहि तूतुजान उप ब्रह्माणि हरिवः । सुते दधिष्व नश्चनः ॥ ३ ॥ ॥५(ही)॥
[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- ११४९ तमीडिष्व यो अर्चिषा वना विश्वा परिष्वजत् । कृष्णा कृणोति जिह्वया ॥ १ ॥
- ११५० य इन्द्र आविवासति सुम्नमिन्द्रस्य मर्त्यः । द्युम्नाय सुतरा अपः ॥ २ ॥
- ११५१ ता नो वाजवतीरिष आशून् पिपृतमर्वतः । एन्द्रमग्निं च वोढवे ॥ ३ ॥ ॥६(य)॥
॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० १]
- ११५२ प्रो अयासीद्विन्दुरिन्द्रस्य निष्कृतं सखा सख्युने प्र मिनाति सङ्गिरम् ।
मयं इव युवतिभिः समर्षति सोमः कलशे शतयामना पथा ॥ १ ॥
- ११५३ प्र वो धियो मन्द्रयुवो विपन्युवः पनस्युवः संवरणेष्वक्रमुः ।
हरिं क्रीडन्तमभ्यनूषत स्तुभोऽभि धेनवः पयसेदशिश्नयुः ॥ २ ॥
- ११५४ आ नः सोम संयतं पिप्युषीमिषमिन्द्रो पवस्व पवमान ऊमिणा ।
या नो दोहते त्रिरहन्नसश्चुषी क्षुमद्राजवन्मधुमत्सुवीर्यम् ॥ ३ ॥ ॥७(ठि)॥
[धा० २८ । उ० २ । स्व० ३]

- ११५५ न किं कर्मणा नशयश्चकार सदावृथम् । इन्द्रं न यजेद्विभ्रवर्गतेमृभ्वस्मभृष्टं भृष्टुमोज्ज्वा ॥ १ ॥
- ११५६ अपाढमुग्रं पृतनासु सासहिं यम्मिन्महीरुञ्जयः ।
सं धेनवो जायमाने अनोनवुद्यावः श्रामीरनोनवुः ॥ २ ॥ ॥८(ही)॥
[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० ८]
- ११५७ सखाय आ नि पीदत पुनानाय प्रगायत । शिगुं नः यज्ञैः परि भूयत ध्रिये ॥ १ ॥
- ११५८ समी वत्सं न मातृभिः सृजता गयसाधनम् । देवाव्यश्मदमभि द्विशवसम् ॥ २ ॥
- ११५९ पुनाता दक्षसाधनं यथा शर्धाय वीतये । यथा मित्राय वरुणाय शन्तमम् ॥ ३ ॥ ॥९(पि)॥
[धा० १५ । उ० १ । स्व० ३]
- ११६० प्र वाज्यक्षाः सहस्रधारास्तिरः पवित्रं वि वाग्मव्यम् ॥ १ ॥
- ११६१ स वाज्यक्षाः सहस्ररेता अद्रिर्मुजानो गोभिः श्रीणानः ॥ २ ॥
- ११६२ प्र सोम याहीन्द्रस्य कुक्षा नृभियमाना अद्रिभिः सुतः ॥ ३ ॥ ॥१०(पु)॥
[धा० १५ । उ० १ । स्व० ५]
- ११६३ ये सोमासः पगावति ये अर्वावति सुन्विरे । ये वादः शर्यणावति ॥ १ ॥
- ११६४ य आर्जाकेषु कृत्वसु ये मध्ये पस्त्यानाम् । ये वा जनेषु पञ्चसु ॥ २ ॥
- ११६५ ते नो वृष्टिं दिवस्पदि पवन्तामा सुवीर्यम् । स्वाना देवास इन्द्रवः ॥ ३ ॥ ॥११(त्रि)॥
[धा० ७ । उ० १ । स्व० ३]
- ११६६ आ ते वत्सो मनो यमन्परमाच्चिन्सधस्थात् । अग्ने त्वां कामये गिरा ॥ १ ॥
- ११६७ पुरुवा हि सहङ्कुसि दिशो विश्वा अनु प्रभुः । समत्सु त्वा हवामहे ॥ २ ॥
- ११६८ समत्स्वशिमवसे वाजयन्तो हवामहे । वाजेषु चित्रराधसम् ॥ ३ ॥ ॥१२(डा)॥
[धा० १३ । उ० २ । स्व० २]
- ११६९ त्वं न इन्द्रा भर ओजो नृम्णश्शतक्रतो विचर्षणे । आ वीरं पृतनासहम् ॥ १ ॥
- ११७० त्वं हि नः पिता वसो त्वं माता शतक्रतो बभूविथ । अथा ते सुस्रमीमहे ॥ २ ॥
- ११७१ त्वां शुष्मिन्पुरुहूत वाजयन्तमुप ब्रुवे सहस्कृत । स नो रास्व सुवीर्यम् ॥ ३ ॥ ॥१३(ल)॥
[धा० १४ । उ० ना० । स्व० १]
- ११७२ यदिन्द्र चित्र म इह नास्ति त्वादातमद्रिवः । राधस्तन्नो विद्वस उभयाहस्त्या भर ॥ १ ॥
- ११७३ यन्मन्यसे वरेण्यमिन्द्र युक्षं तदा भर । विद्याम तस्य ते वयमकूपारस्य दावनः ॥ २ ॥

११७४ यत्ते दिक्षु प्रराध्य मनो अस्ति श्रुते बृहत् । तेन दृढा चिदद्रिव आ वाजं दर्पि सातये ॥३॥ ॥१४(पी)॥
 १२ ३२ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ १ २ ३ १ २ ५ १ २ ३ १ २

॥ इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [धा० २५ । उ० १ । स्व० ४]

॥ इति चतुर्थप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ २ ॥ चतुर्थप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ४ ॥

॥ इति अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अथ नवमोऽध्यायः ।

अथ पञ्चमप्रपाठके प्रथमोऽध्यायः ॥५॥

[१]

(१-२०) १ प्रतर्दनो देवोदासिः २, ३, ४ असितः काश्यपो देवलो वा; ५, ११ उच्यथ आंगिरसः; ६, ७ अमही-
 युराङ्गिरसः; ८, १५ निधुविः काश्यपः; ९ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १० सुकक्ष आंगिरसः; १२ कविर्भागवः; १३ देवातिथिः
 काण्वः; १४ भर्गः प्रागाथः; १६ अम्बरीषो वार्षागिरः ऋजिश्वा भारद्वाजश्च; १७ अमये धिष्ण्या ऐश्वराः; १८ उशना
 काव्यः; १९ नृमेध आंगिरसः; २० जेता माधुच्छन्दसः ॥ १-८, ११-१२, १५-१७ पवमानः सोमः; ९, १८
 अग्निः; १०, १३, १४, १९-२० इन्द्रः ॥ १-९ त्रिष्टुप्; २-८, १०-११, १५, १८ गायत्री; जगती १३,
 १४ प्रगाथः= (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); १६, २० अनुष्टुप्; १७ द्विपदा विराट्; १९ उष्णिक् ॥

११७५ शिशुं जज्ञानं ह्यर्थं सृजन्ति शुभन्ति विप्र मरुतो गणेन ।
 १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २

कविर्गाभिः काव्येना कविः सन्त्सोमः पवित्रमत्येति रेभन् ॥ १ ॥

११७६ ऋषिमना य ऋषिकृत्वर्षाः सहस्रनीथः पदवीः कवीनाम् ।
 ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २

तृतीयं धाम महिषः सिषासन्त्सोमो विराजमनु राजति ष्टुप् ॥ २ ॥

११७७ चमूषच्छयेनः शकुनो विभृत्वा गोविन्दुर्द्रप्स आयुधानि विभ्रत् ।
 ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २

अपामूर्मिं सचमानः समुद्रं तुरीयं धाम महिषो विवक्ति ॥ ३ ॥ ॥११(लु)॥

[धा० २४ । उ० ना० । स्व० ५]

११७८ एते सोमा अभि प्रियमिन्द्रस्य कामक्षरन् । वर्धन्तो अस्य वीर्यम्
 ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २

॥ १ ॥

११७९ पुनानासश्चमूषदो गच्छन्तो वायुमश्विना । ते नो धन्त सुवीर्यम्
 ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २

॥ २ ॥

११८० इन्द्रस्य सोम राधसे पुनानो हादि चोदय । देवानां योनिमासदम्
 ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २

॥ ३ ॥

११८१ सृजन्ति त्वा दश क्षिपो हिन्वन्ति सप्त धीतयः । अनु विप्रा अमादिषुः
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २

॥ ४ ॥

११८२ देवेभ्यस्त्वा मदाय कं सृजानमति मेप्यः । सं गोभिर्वासयामसि
 ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २

॥ ५ ॥

११८३ पुनानः कलशेष्वा वस्त्राण्यरुषो हरिः । परि गव्यान्यव्यत
 ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २

॥ ६ ॥

११८४ मथोन आ पवस्व नो जाहि विश्वा अप द्विषः । इन्द्रो सखायमा विश
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २

॥ ७ ॥

११८५ नृचक्षसं त्वा वयमिन्द्रपीतं स्वर्विदम् । भक्षीमहि प्रजामिपम्
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २

॥ ८ ॥

- ११८६ वृष्टिं दिवः परि स्रव द्युञ्जं पृथिव्या अधि । सहो नः सोम पुत्सु धाः ॥ ९ ॥ २(ति) ॥
॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० ३९ । उ० १ । स्व० १३]
- ११८७ सोमः पुनानो अर्पति सहस्रधागे अत्यविः । वायोरिन्द्रस्य निष्कृतम् ॥ १ ॥
- ११८८ पवमानमवस्यवो विप्रमभि प्र गायत । सुव्वाणं देववीतये ॥ २ ॥
- ११८९ पवन्ते वाजसातये सोमाः सहस्रपाजसः । गृणाना देववीतये ॥ ३ ॥
- ११९० उत नो वाजसातये पवस्व बृहतीरिपः । द्युमदिन्द्रो सुवीर्यम् ॥ ४ ॥
- ११९१ अत्या हियाना न हेतृभिरसृग्रं वाजसातये । वि चारमव्यमाशवः ॥ ५ ॥
- ११९२ ते नः सहस्रिणं रयिं पवन्तामा सुवीर्यम् । स्वाना देवास इन्द्रवः ॥ ६ ॥
- ११९३ वाश्रा अर्षन्तीन्द्रवोऽभि वत्सं न मातरः । दध्रन्विरे गमस्योः ॥ ७ ॥
- ११९४ जुष्ट इन्द्राय मत्सरः पवमानः कनिक्रदत् । विश्वा अप द्विषो जहि ॥ ८ ॥
- ११९५ अपघ्नन्तो अरावणः पवमानाः स्वदशः । योनावृतस्य सीदत ॥ ९ ॥ ३(दृ) ॥
॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० ३९ । उ० ३ । स्व० ६]
- ११९६ सोमा असृग्रमिन्द्रवः सुता ऋतस्य धारया । इन्द्राय मधुमत्तमाः ॥ १ ॥
- ११९७ अभि विप्रा अनूषत गावो वत्सं न धेनवः । इन्द्रं सोमस्य पीतये ॥ २ ॥
- ११९८ मदच्युत्क्षेति सादने सिन्धोरूमा विपश्चित् । सोमो गौमी अधि ध्रितः ॥ ३ ॥
- ११९९ दिवो नाभा विचक्षणोऽव्या वारे महीयने । सोमो यः सुक्रतुः कविः ॥ ४ ॥
- १२०० यः सोमः कलशेष्वा अन्तः पवित्र आहितः । तमिन्द्रुः परि षस्वजे ॥ ५ ॥
- १२०१ प्र वाचमिन्दुरिष्याति समुद्रस्याधि विष्टपि । जिन्वन्कोशं मधुश्चुतम् ॥ ६ ॥
- १२०२ नित्यस्तोत्रो वनस्पतिधेनामन्तः सबर्हुधाम् । हिन्वानो मानुषा युजा ॥ ७ ॥
- १२०३ आ पवमान धारया रयिं सहस्रवर्चसम् । अस्मे इन्द्रो स्वाभुवम् ॥ ८ ॥
- १२०४ अभि प्रिया दिवः कविर्विप्रः स धारया सुतः । सोमो हिन्वे परावति ॥ ९ ॥ ४(भे) ॥
॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ४० । उ० ४ । स्व० ७]
- १२०५ उत्ते शुष्मास ईरते सिन्धोरूमैरिव स्वनः । वाणस्य चोदया पविम् ॥ १ ॥
- १२०६ प्रसवे त उदीरते तिस्रो वाचो मखस्युवः । यदव्य पपि सानवि ॥ २ ॥
- १२०७ अत्या वारैः परि प्रियं हरिं हिन्वन्त्यद्विभिः । पवमानं मधुश्चुतम् ॥ ३ ॥

- १२०८ आ पवस्व मदिन्तम पवित्रं धारया कवे । अर्कस्य योनिमासदम् ॥ ४ ॥
- १२०९ स पवस्व मदिन्तम गोभिरज्ञानो अक्तुभिः । पन्द्रस्य जठरं विश ॥ ५ ॥ ॥५(का)॥
- ॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ३१ । उ० १ । स्व० २]
- १२१० अया वीती परि स्रव यस्त इन्दो मदेष्वा । अवाहन्नवतीर्नव ॥ १ ॥
- १२११ पुरः सद्य इत्थाधिये दिवोदासाय शंबरम् । अध त्यं तुर्वशं यदुम् ॥ २ ॥
- १२१२ परि नो अश्वमश्वविद्रोमदिन्दो हिरण्यवत् । क्षरा सहस्रिणीरिपः ॥ ३ ॥ ॥६(हि)॥
- [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १२१३ अपग्नन्पवते मृधोऽप सोमो अरावणः । गच्छन्निन्द्रस्य निष्कृतम् ॥ १ ॥
- १२१४ महो नो राय आ भर पवमान जही मृधः । रास्वन्दो वीरवद्यशः ॥ २ ॥
- १२१५ न त्वा शतं च न दूतो राधो दित्सन्तमा भिनन् । यत्पुनानो मखस्यसे ॥ ३ ॥ ॥७(खा)॥
- [धा० ११ । उ० २ । स्व० २]
- १२१६ अया पवस्व धारया यया सूयमरोचयः । हिन्वानो मानुषीरपः ॥ १ ॥
- १२१७ अयुक्त सूर एतशं पवमानो मनावधि । अन्तरिक्षेण यातवे ॥ २ ॥
- १२१८ उत त्या हरितो रथे सूर्यो अयुक्त यातवे । इन्दुरिन्द्र इति ब्रुवन् ॥ ३ ॥ ॥८(का)॥
- ॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० ११ । उ० १ । स्व० २]
- १२१९ अग्निं वो देवमग्निभिः सजोपा यजिष्ठं दूतमध्वरे कृणुध्वम् । ॥ १ ॥
- यो मत्येषु निध्रुविर्हृतावा तपुर्मृधो घृतान्नः पावकः ॥ २ ॥
- १२२० प्रोथदश्वो न यवसेऽविष्यन्यदा महः संवरणाद्भवस्थात् । ॥ २ ॥
- आदस्य वातो अनु वाति शोचिरध स्म ते व्रजनं कृष्णमस्ति ॥ २ ॥
- १२२१ उद्यस्य ते नवजातस्य वृष्णोऽग्ने चरन्त्यजरा इधानाः । ॥ ३ ॥ ॥९(टी)॥
- अच्छा घामरुषो धूम एषि सं दूतो अग्न ईयसे हि देवान् । ॥ ३ ॥ ॥९(टी)॥
- [धा० १८ । उ० १ । स्व० ४]
- १२२२ तमिन्द्रं वाजयामसि महे वृत्राय हन्तवे । स वृषा वृषभो भुवत् ॥ १ ॥
- १२२३ इन्द्रः स दामने कृत ओजिष्ठः स बले हितः । द्यूम्नी श्रौकी स सोम्यः ॥ २ ॥

- १२२४ गिरा वज्रो न सम्भृतः सवलो अनपच्युतः । ववक्ष उग्रो अस्तृतः ॥ ३ ॥ ॥१०(छे)॥
[धा० १७ । उ० २ । स्व० ७]
- १२२५ अश्वर्या अद्रिभिः सुतः सोमं पवित्र आ नय । पुनाहीन्द्राय पातवे ॥ १ ॥
१२२६ तव त्य इन्द्रो अन्धसो देवा मधोर्व्याशत । पवमानस्य मरुतः ॥ २ ॥
१२२७ दिवः पीयूषमुत्तमः सोमामिन्द्राय वाज्रिणे । सुनोता मधुमत्तमम् ॥ ३ ॥ ॥११(न्या)॥
[धा० ११ । उ० २ । स्व० २]
- १२२८ धर्ता दिवः पवते कृत्वो रसो दक्षो देवानामनुमाद्यो नृभिः ।
हरिः सृजानो अत्यो न सत्वमिर्वृथा पाजासि कृणुषे नदीष्व ॥ १ ॥
१२२९ शूरो न धत्त आयुधा गभस्तयोः स्वः सिषासत्रथिरो गविष्टिषु ।
इन्द्रस्य शुष्ममीरयन्नपस्युभिरिन्दुहिन्वानो अज्यते मनीषिभिः ॥ २ ॥
१२३० इन्द्रस्य सोम पवमान ऊर्मिणा तविष्यमाणो जठरेष्व विश ।
प्र नः पिन्व विद्युदभ्रेव रोदसी धिया नो वाजा उप माहि शश्वतः ॥ ३ ॥ ॥१२(चा)॥
[धा० २७ । उ० १ । स्व० २]
- १२३१ यद्विन्द्र प्रागपागुदङ्गववा ह्यसे नृभिः । सिमा पुरु नृषूतो अस्यानवेऽस्मि प्रशार्थ तुर्वशे ॥ १ ॥
१२३२ यद्वा रुमे रुशमे श्यावके रूप इन्द्र मादयसे सचा ।
कण्वासस्त्वा स्तोमेभिर्ब्रह्मवाहस इन्द्रा यच्छन्त्या गहि ॥ २ ॥ ॥१३(कि)॥
[धा० ११ । उ० १ । स्व० ३]
- १२३३ उभयः शृणवच्च न इन्द्रो अवीगिदं वचः । सत्राच्या मघवान्सोमपीतये धिया शविष्ठ आ गमत् ॥ १ ॥
१२३४ तः हि स्वराजं वृषभं तमोजसा धिषणे निष्टतक्षतुः ।
उतोपमानां प्रथमो नि षीदसि सोमकामः हि ते मनः ॥ २ ॥ ॥१४(ची)॥
[धा० १७ । उ० १ । स्व० ४]
- १२३५ पवस्व देव आयुषगिन्द्रं गच्छतु ते मदः । वायुमा रोह धर्मणा ॥ १ ॥
१२३६ पवमान नि तोशसे रथिः सोम श्रवाय्यम् । इन्द्रो समुद्रमा विश ॥ २ ॥
१२३७ अपग्नपवसे मृधः ॥ ३ ॥ ॥१५(लि)॥
[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ३]

अथ दशमोऽध्यायः ।

[१]

अथ पञ्चमप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः ॥ ५ ॥

(१-२३) १ पराशरः शाक्यः; २ जुनःशेष आजीर्गतिः स देवरातः कृत्रिमो वैश्वामित्रः; ३ असितः काश्यपो देवलो वा;
 ४, ७, राहूगण आंगिरसः; ५ (१-४), ५ (प्रथम पादः) प्रियमेध आंगिरसः; ५ (शेषास्त्रयः पादाः) ६ (प्रथम पादः)
 १४ नृमेध आंगिरसः; ६ (शेषास्त्रयः पादाः) इधमवाहो दाहृच्युतः; ८ पवित्र आंगिरसो वा वसिष्ठो वा उभौ वा;
 ९ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १० वःसः काण्वः; ११ शतं वैखानसः; १२ मसर्पयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो
 मारीचः, ३ गोतमो राहूगणः, ४ अत्रिर्भौमः; ५ विश्वामित्रो गार्थिनः, ६ जमदग्निर्भार्गवः, ७ वसिष्ठो
 मैत्रावरुणिः); १३ वसुर्भारद्वाजः; १५ भर्गः प्रागाथः; १६ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, १७ मनुराणसवः;
 १८ अम्बरशियो वार्षांगिरः ऋजिश्वा भारद्वाजश्च; १९ अग्नयो धिण्वया ऐश्वराः, २० अमर्षाङ्गिरसः,
 २१ त्रिशोकः काण्वः; २२ गोतमो राहूगणः; २३ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः ॥ १-७, ११-१३,
 १६-२० पवमानः सोमः, ८ पवमानाध्येता, ९, १४-१५, २१ (२-३), २२-२३ इन्द्रः;
 ९ अग्निः, २१ (१) अग्नीन्द्रौ ॥ १, ९ त्रिष्टुप्; २-७, १०-११, १६, २०-२१ गायत्री;
 ८, १८, २३ अनुष्टुप्, १२ (१-२), १४, १५ प्रगाथः = (बृहती, सतोबृहती);
 १३ (३), १९ द्विपदा विराट्; १३ जगती, १७, २२ उष्णिक् ॥

१ २ ३१ २३१ २४ ३ १ २ ३ १ २ ३ २
 १२५३ अक्रान्तसमुद्रः प्रथमे विधर्मन् जनयन्प्रजा भुवनस्य गोपाः ।
 १ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 वृषा पवित्रे अधि सानो अध्ये बृहत्सोमो वावृधे स्वानो अद्रिः ॥ १ ॥
 १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 १२५४ मत्सि वायुमिष्टये राधसे नो मत्सि मित्रावरुणा पूयमानः ।
 २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ ३ ३ १ २ ३ १ २
 मत्सि शर्षो मारुतं मत्सि देवान्मत्सि द्यावापृथिवी देव सोम ॥ २ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 १२५५ महत्तन्सामो महिषश्चकारापां यद्रभोऽवृणीत देवान् ।
 १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 अदधादिन्द्रे पवमान ओजोऽजनयत्सूयं ज्योतिरिन्दुः ॥ ३ ॥ ॥ १(३) ॥

[धा० २८ । उ० १ । ऋ० ८]

३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 १२५६ एष देवो अमर्यः पर्णवीरिव दीयते । अमि द्रोणान्यासदम् ॥ १ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 १२५७ एष विप्रैरभिष्टुतोऽपो देवो वि गाहते । दधद्रत्नानि दाशुषे ॥ २ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 १२५८ एष विश्वानि वार्या शूरो यन्निव सत्वभिः । पवमानः सिषासति ॥ ३ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 १२५९ एष देवो रथर्यति पवमानो दिशस्यति । आविष्कणोति वग्वनुम् ॥ ४ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 १२६० एष देवो विपन्युभिः पवमान ऋतायुभिः । हरिर्वाजाय मृत्यते ॥ ५ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 १२६१ एष देवो विषा कृतोऽति ह्यरांसि धावति । पवमानो अदाभ्यः ॥ ६ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
 १२६२ एष दिवं वि धावति तिरो रजांसि धारया । पवमानः कनिक्रदत् ॥ ७ ॥

- १२६३ एष दिवं व्यासरत्तिरो रजास्यस्तृतः । पवमानः स्वध्वरः ॥ ८ ॥
 ३२७ ३ १२ ३२७ ३ १२ १२ ३२
- १२६४ एष प्रत्नेन जन्मना देवो देवेभ्यः सुतः । हरिः पवित्रे अर्षति ॥ ९ ॥
 ३२ ३२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३२ १ २ ३ १ २
- १२६५ एष उ स्य पुरुव्रतो जज्ञानो जनयन्निषः । धारया पवते सुतः ॥ १० ॥ २ (दू) ॥
 ३२ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ १ २ ३ २
 ॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० ३४ । उ० ३ । स्व० ६]
- १२६६ एष धिया यात्यण्व्या शूरो रथेभिराशुभिः । गच्छन्निन्द्रस्य निष्कृतम् ॥ १ ॥
 ३२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ २
- १२६७ एष पुरू धियायते बृहते देवतातये । यत्रामृतास आशत ॥ २ ॥
 ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २
- १२६८ एतं मृजन्ति मर्ज्यमुप द्रोणेष्वायवः । प्रचक्राणं महीरिषः ॥ ३ ॥
 ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२६९ एष हितो वि नीयतेऽन्तः शुन्ध्यावता पथा । यदी तुञ्जन्ति भूर्णयः ॥ ४ ॥
 ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२७० एष रुक्मिभिरीयते वाजी शुभ्रेभिरंशुभिः । पतिः सिन्धूनां भवन् ॥ ५ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२७१ एष शृङ्गाणि दोधुवच्छिशीते यूथयोऽ वृषा । नृम्णा दधान ओजसा ॥ ६ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२७२ एष वसूनि पिबदनः परुषा ययिवाऽ अति । अव शादेषु गच्छति ॥ ७ ॥
 ३ २ ३ २ ७ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २
- १२७३ एतमु त्यं दश क्षिपो हरिऽ हिन्वन्ति यातवे । स्वायुधं मदन्तिमम् ॥ ८ ॥ ३ (के) ॥
 ॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० ३१ । उ० १ । स्व० ७]
- १२७४ एष उ स्य वृषा रथोऽव्या वारोभिरव्यत । गच्छन्वाजं सहस्त्रिणम् ॥ १ ॥
 ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२७५ एतं त्रितस्य योषणो हरिऽ हिन्वन्त्यद्रिभिः । इन्दुमिन्द्राय पीतये ॥ २ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२७६ एष स्य मानुषीष्वा श्येनो न विश्वु सीदति । गच्छं जारो न योषितम् ॥ ३ ॥
 ३ २ ७ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२७७ एष स्य मद्यो रसोऽव चष्टे दिवः शिशुः । य इन्दुर्वारमाविशत् ॥ ४ ॥
 ३ २ ७ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२७८ एष स्य पीतये सुतो हरिरर्षति धर्णसिः । ऋन्दन्योनिमभि प्रियम् ॥ ५ ॥
 ३ २ ७ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२७९ एतं त्यं हरितो दश मर्मृज्यन्ते अपस्युवः । याभिर्मदाय शुम्भते ॥ ६ ॥ ४ (बी) ॥
 ॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० २५ । उ० ८ । स्व० ४]
- १२८० एष वाजी हितो नृभिर्विश्वविन्मनसस्पतिः । अव्यं वारं वि धावति ॥ १ ॥
 ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२८१ एष पवित्रे अक्षरत्सोमो देवेभ्यः सुतः । विश्वा धामान्याविशन् ॥ २ ॥
 ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२८२ एष देवः शुभायतेऽधि योनावमर्त्यः । वृत्रहा देववीतमः ॥ ३ ॥
 ३ २ ७ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२८३ एष वृषा कनिक्रदद्दशभिर्जामिभिर्यतः । अभि द्रोणानि धावति ॥ ४ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १२८४ एष सूर्यमरोचयत्पवमानो अधि दधि । पवित्रे मत्सरो मदः ॥ ५ ॥
 ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २

- १२८५ एष सूर्येण हासते संवसानो विवस्वता । पतिर्वाचो अदाभ्यः ॥ ६ ॥ ॥ ५(के) ॥
 ॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० २६ । उ० १ । स्व० ७]
- १२८६ एष कविरभिष्टुतः पवित्रे अधि तोशते । पुनानो घ्नन्नप द्विपः ॥ १ ॥
 १२८७ एष इन्द्राय वायवे स्वर्जित्परि पिच्यते । पवित्रे दक्षसाधनः ॥ २ ॥
 १२८८ एष नृभिर्वि नीयते दिवो मूर्धा वृषा सुतः । सोमो वनेषु विश्ववित् ॥ ३ ॥
 १२८९ एष गव्युरचिक्रदत्पवमानो हिरण्ययुः । इन्दुः सत्राजिदस्तृतः ॥ ४ ॥
 १२९० एष शुष्यसिष्यददन्तरिक्षे वृषा हरिः । पुनान इन्दुरिन्द्रमा ॥ ५ ॥
 १२९१ एष शुष्यदाभ्यः सोमः पुनानो अर्पति । देवावीर्यशंसहा ॥ ६ ॥ ॥ ६(गु) ॥
 ॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० ३१ । उ० ३ । स्व० ५]
- १२९२ स सुतः पीतये वृषा सोमः पवित्रे अर्पति । विघ्नन्नक्षा शंसि देवयुः ॥ १ ॥
 १२९३ स पवित्रे विचक्षणो हरिरर्पति धर्णसिः । अभि योनि कनिक्रदत् ॥ २ ॥
 १२९४ स वाजी रोचनं दिवः पवमानो वि धावति । रक्षोहा वारमव्ययम् ॥ ३ ॥
 १२९५ स त्रितस्याधि सानवि पवमानो अरोचयत् । जामिभिः सूर्यंसह ॥ ४ ॥
 १२९६ स वृत्रहा वृषा सुतो वरिवोविददाभ्यः । सोमो वाजमिवासरत् ॥ ५ ॥
 १२९७ स देवः कविनेषितोऽभि द्रोणानि धावति । इन्दुरिन्द्राय मंहयन् ॥ ६ ॥ ॥ ७(ख) ॥
 ॥ इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [धा० २१ । उ० २ । स्व० ७]
- १२९८ यः पावमानीरध्येत्यृषिभिः संभृतं रसम् । सर्वंस पूतमश्नाति स्वदितं मातरिष्वना ॥ १ ॥
 १२९९ पावमानीर्यो अध्येत्यृषिभिः संभृतं रसम् । तस्मै सरस्वती दुहे क्षीरंसर्पिर्मधूदकम् ॥ २ ॥
 १३०० पावमानीः स्वस्त्ययनीः सुदुघा हि घृतश्चुतः । ऋषिभिः संभृतो रसो ब्राह्मणेष्वमृतं हितम् ॥ ३ ॥
 १३०१ पावमानीर्दधन्तु न इमं लोकमथो अमुम् । कामान्तसमर्धयन्तु नो देवीर्देवैः समाहृताः ॥ ४ ॥
 १३०२ येन देवाः पवित्रेणात्मानं पुनते सदा । तेन सहस्रधारेण पावमानीः पुनन्तु नः ॥ ५ ॥
 १३०३ पावमानीः स्वस्त्ययनीस्ताभिर्गच्छति नान्दनम् ।
 पुण्यांश्च भक्षान्भक्षयत्यमृतत्वं च गच्छति ॥ ६ ॥ ॥ ८(ती) ॥
 ॥ इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [धा० ४४ । उ० १ । स्व० ४]
- १३०४ अगन्म महा नमसा यविष्ठं यो दीदाय समिद्धः स्वे दुरोणे ।
 विन्नभानुं रोदसी अन्तरुर्वी स्वाहुतं विश्वतः प्रत्यञ्चम् ॥ १ ॥

- १३०५ स महा विश्वा दुरितानि साह्वानग्निं ध्रुवे दम आ जातवेदाः ।
स नो रक्षिषद्दुरितादवद्यादस्मान्गुणत उत नो मघानः ॥ २ ॥
- १३०६ त्वं वरुण उत मित्रो अग्ने त्वां वर्धन्ति मतिभिर्वसिष्ठाः ।
त्वे वसु सुषणनानि सन्तु यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ३ ॥ ॥९(ही)॥
[धा० २१ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- १३०७ महा इन्द्रो य ओजसा पर्जन्यो वृष्टिमा इव । स्तोमैर्वत्सस्य वावृधे ॥ १ ॥
- १३०८ कण्वा इन्द्रं यदकृत स्तोमैर्यज्ञस्य साधनम् । जामि ब्रुवत आयुधा ॥ २ ॥
- १३०९ प्रजामृतस्य पिप्रतः प्र यद्भरन्त वह्नयः । विप्रा ऋतस्य वाहसा ॥ ३ ॥ ॥१०(टि)॥
॥ इति अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥ [धा० ८ । उ० १ । स्व० ३]
- १३१० पवमानस्य जिघ्नतो हरेश्चन्द्रा असृक्षत । जीरा अजिरशोचिषः ॥ १ ॥
- १३११ पवमानो रथीतमः शुभ्रेभिः शुभ्रशस्तमः । हरिश्चन्द्रो मरुद्गणः ॥ २ ॥
- १३१२ पवमान व्यश्नुहि रश्मिभिर्वाजसातमः । दधत्स्तोत्रे सुवीर्यम् ॥ ३ ॥ ॥११(ह)॥
[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १३१३ परीतो पिञ्चता सुतः सोमो य उत्तमः हविः ।
दधन्वा यो नर्यो अज्स्व इन्तरा सुषाव सोममद्रिभिः ॥ १ ॥
- १३१४ नूनं पुनानोऽविभिः परि स्रवादब्धः सुरभितरः ।
सुते चित्वाप्सु मदामो अंधसा श्रीणन्तो गोभिरुत्तरम् ॥ २ ॥
- १३१५ परि स्वानश्चक्षसे देवमादनः क्रतुरिन्दुर्विचक्षणः ॥ ३ ॥ ॥१२(खा)॥
[धा० १६ । उ० २ । स्व० २]
- १३१६ असावि सोमो अरुषो वृषा हरी राजेव दस्मो अभि गा अचिक्रदत् ।
पुनानो वारमत्येप्यव्ययः श्येनो न योनिं घृतवन्तमासदत् ॥ १ ॥
- १३१७ पर्जन्यः पिता महिषस्य पर्णिनो नाभा पृथिव्या गिरिषु क्षयं दधे ।
स्वसार आपो अभि गा उदासरन्त्सं प्रावभिर्वसते वीते अध्वरे ॥ २ ॥
- १३१८ कविर्वधस्या पर्येषि माहिनमत्यो न मृष्टो अभि वाजमर्षसि ।
अपसेधन् दुरिता सोम नो मृड घृता वसानः परि यासि निर्णिजम् ॥ ३ ॥ ॥१३(गू)॥
॥ इति नवमः खण्डः ॥ ९ ॥ [धा० २६ । उ० ३ । स्व० ६]

१३१९ श्रायन्त इव सूर्य विश्वेदिन्द्रस्य भक्षत । वसूनि जातो जनिमान्यो जसा प्रति भागं न दीधिमः ॥ १ ॥

१३२० अलषिरातिं वसुदामुप स्तुहि भद्रा इन्द्रस्य रातयः ।

यो अस्य कामं विधतो न रोपति मनो दानाय चोदयन्

॥ २ ॥ ॥१४(लृ)॥

[धा० १९ । उ० नाम्नि । स्व० ६]

१३२१ यत इन्द्र भयामहे ततो नो अभयं कृधि । मघवन् ऋग्धि तव तन्न ऊतये वि द्विपो वि मृथो जहि ॥१॥

१३२२ त्वं हि राधसस्पते राधसो महः क्षयस्यासि विधर्ता ।

तं त्वा वयं मघवन्निन्द्र गिर्वणः सुतावन्तो हवामहे

॥ २ ॥ ॥१५(वा)॥

इति दशमः खण्डः ॥ १० ॥ [धा० २० । उ० ३ । स्व० ५]

१३२३ त्वं सोमासि धारयुमेन्द्र ओजिष्ठो अध्वरे । पवस्व मं द्यद्रयिः

॥ १ ॥

१३२४ त्वं सुतो मदिन्तमो दधन्वान्मत्सरिन्तमः । इन्दुः सत्राजिदस्तूनः

॥ २ ॥

१३२५ त्वं सुष्वाणो अद्रिभिरभ्यर्ष कनिकदन् । द्युमन्तं शुष्ममा भर

॥ ३ ॥ ॥१६(ली)॥

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१३२६ पवस्व देववीतय इन्द्रो धाराभिरोजसा । आ कलशं मधुमान्तसोम नः सदः

॥ १ ॥

१३२७ तव द्रप्सा उदप्रुत इन्द्रं मदाय वावृधुः । त्वां देवासो अमृताय कं पपुः

॥ २ ॥

१३२८ आ नः सुतास इन्द्रवः पुनाना धावता रयिम् । वृष्टिद्यावो रीत्यापः स्वर्विदः

॥ ३ ॥ ॥१७(वौ)॥

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]

१३२९ परि त्यं ह्येतं हरिं वभ्रुं पुनन्ति वारेण । यो देवान्निश्वा इत्परि मदेन सह गच्छति ॥ १ ॥

१३३० द्विष्यं पञ्च स्वयशसं सखायो अद्रिसंहतम् । प्रियमिन्द्रस्य काम्यं प्रस्नापयन्त ऊर्मयः ॥ २ ॥

१३३१ इन्द्राय सोम पातवे वृत्रघ्ने परि षिच्यसे । नरे च दक्षिणावते वीराय सद्नासदे ॥ ३ ॥ १८(जी)॥

[धा० २२ । उ० ३ । स्व० ४]

१३३२ पवस्व सोम महे दक्षायार्थो न निक्तो वाजी धनाय

॥ १ ॥

१३३३ प्र ते सोतारो रसं मदाय पुनन्ति सोमं महे द्युम्नाय

॥ २ ॥

१३३४ शिशुं जज्ञानं हरिं सृजन्ति पवित्रे सोमं देवेभ्य इन्दुम्

॥ ३ ॥ ॥१९(का)॥

[धा० ११ । उ० १ । स्व० २]

१३३५ उपो धु जातमत्तुरं गोभिर्भङ्गं परिष्कृतम् । इन्दुं देवा अयासिपुः

॥ १ ॥

१३३६ तमिद्रधन्तु नो गिगो वत्सं सशिश्वरीरिव । य इन्द्रस्य हृदं सनिः

॥ २ ॥

- १३३७ अर्षा नः सोम शं गवे धुक्षस्व पिप्युषीमिषम् । वर्धा समुद्रमुक्थ्य ॥ ३ ॥ ॥२०(ही)॥
 [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- १३३८ आ घा ये अग्निमिन्धते स्तृणन्ति वर्हिरानुपक् । येषामिन्द्रो युवा सखा ॥ १ ॥
 [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- १३३९ बृहन्निदिधम एषां भूरि शस्त्रं पृथुः स्वरुः । येषामिन्द्रो युवा सखा ॥ २ ॥
- १३४० अयुद्ध इद्युधा वृतं शूर आजति सत्वभिः । येषामिन्द्रो युवा सखा ॥ ३ ॥ ॥२१(उ)॥
 [धा० ३ । उ० २ । स्व० १]
- १३४१ य एक इन्द्रियते वसु मर्ताय दाशुषे । ईशानो अप्रतिष्कृत इन्द्रो अङ्ग ॥ १ ॥
- १३४२ यश्चिद्धि त्वा बहुभ्य आ सुतावां आविवासति । उग्रं तत्पत्यते शव इन्द्रो अङ्ग ॥ २ ॥
- १३४३ कदा मर्तमराधसं पदा क्षुम्पमिव स्फुरत् । कदा नः शुश्रवद्विर इन्द्रो अङ्ग ॥ ३ ॥ ॥२२(कि)॥
 [धा० ११ । उ० १ । स्व० ३]
- १३४४ गायन्ति त्वा गायत्रिणोऽचेत्यकेमर्किणः । ब्रह्माणस्त्वा शतक्रत उद्वंशमिव येमिरे ॥ १ ॥
- १३४५ यत्सानोः सान्वारुहो भूर्यस्पष्ट कर्त्वम् । तदिन्द्रो अर्थं चेतति यूथेन वृष्णिरेजति ॥ २ ॥
- १३४६ युंश्वा हि केशिना हरी वृष्णा कक्ष्यप्रा । अथा न इन्द्र सोमपा गिरामुपश्रुतिं चर ॥ ३ ॥ ॥२३(वी)॥
 [धा० २५ । उ० ३ । स्व० ४]

इति पञ्चमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः, पञ्चमप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ५-२ ॥

॥ इति दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

अथ एकादशोऽध्यायः ।

[१]

अथ षष्ठप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ६ ॥

- (१-११) मेधातिथिः काण्वः, २, १० वसिष्ठो मैत्रावरुणिः, ३ प्रगाथः काण्वः, ४ पराशरः शाक्यः, ५ प्रगाथो घौरः काण्वः, ६ मेधातिथिः काण्वः, ७ अरुणस्त्रैवृष्णः, ब्रह्मदस्युः पौरुक्त्स्यः, ८ अग्नयो भिष्ण्या ऐश्वराः, ९ द्विरण्यस्तूप आङ्गिरसः, १० सार्वराज्ञी ॥ १ आप्रीसूक्तं = (१ इधमः समिद्रोऽमिर्वा, २ तनूनपात्, ३ नराशंस, ४ इळः); २ आदित्यः, ३, ५-६ इन्द्रः, ४, ७-९ पवमानः सोमः, १० अग्निः, ११ आत्मा, सूर्यो वा । १-३ ११ गायत्री; ४ त्रिष्टुप्; ५-६ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); ७ पिपीलिकमध्या अनुष्टुप्; ८ द्विपदा विराट्; ९ जगती; १० विराट् ॥

- १३४७ सुषमिन्द्रो न आ वह देवां अग्ने हविष्मते । होतः पावक यक्षि च ॥ १ ॥
- १३४८ मधुमन्नं तनूनपाद्यज्ञ देवेषु नः कवे । अद्या कृणुह्युतये ॥ २ ॥
- १३४९ नराशंसमिह प्रियमस्मिन् यज्ञ उप ह्ये । मधुजिह्वं हविष्कृतम् ॥ ३ ॥

१२ (सा. सं.)

- १३५० अग्ने सुखतमे रथे दवाँ ईडिन आ वह । असि होता मनुर्हितः ॥ ४ ॥ १(रा) ॥
[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १३५१ यद्द्य सूर उदितेऽनागा मित्रो अयमा । सुवाति सविता भगः ॥ १ ॥
३ १२ ३२७ ३ १ २२
- १३५२ सुप्रावीरस्तु स क्षयः प्र नु यामन्त्सुदानवः । ये नो अहोऽतिप्रति ॥ २ ॥
३२ ३२ ३ १२ ३१२ ३२ ३२ ३ १ २
- १३५३ उत स्वराजो अदितिरदब्धस्य व्रतस्य ये । महो राजान ईशते ॥ ३ ॥ २(खि) ॥
[धा० ११ । उ० २ । स्व० ३]
- १३५४ उ त्वा मदन्तु सोमाः कृणुष्व राधो अद्रिचः । अव ब्रह्मद्विषो जहि ॥ १ ॥
३ ३ १२ ३२ ३ १ ३ ३ १ २ ३ ३ ३ १ २
- १३५५ पदा पणीनराधसो नि बाधस्व महाँ असि । न हि त्वा कश्च न प्रति ॥ २ ॥
- १३५६ त्वमीशिपे सुतानामिन्द्र त्वमसुतानाम् । त्वँ राजा जनानाम् ॥ ३ ॥ ३(डि) ॥
[धा० १३ । उ० २ । स्व० ३]
- १३५७ आ जागृविर्विप्र ऋतं मतीनाँ सोमः पुनानो असदच्चमूपु । ॥ १ ॥
१२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १३५८ स पुनान उप सूरै दधान ओभे अप्रा रोदसी वी प आवः । ॥ २ ॥
३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २
- १३५९ स वर्धिता वर्धनः पूयमानः सोमो मीढ्वाँ अभि नो ज्योतिषावित् । ॥ ३ ॥ ३(तै) ॥
[धा० १५ । उ० १ । स्व० ८]
- १३६० मा चिदन्यद्वि शँसत सखायो मा रिषण्यत । ॥ १ ॥
२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
- १३६१ अवक्रक्षिणं वृषभं यथा जुवं गां न चर्षणीसहम् । ॥ २ ॥ ५(यी) ॥
[धा० १७ । उ० ना । स्व० ४]
- १३६२ उहु त्ये मधुमत्तमा गिरः स्तोमास ईरते । सत्राजितो धनसा अक्षितोतयो वाजयन्तो रथा इव ॥ १ ॥
- १३६३ कण्वा इव भृगवः सूर्या इव विश्वमिन्द्रीतमाशत । ॥ २ ॥ ६(ला) ॥
[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० २]

- १३६४ पर्युषु प्र धन्व वाजसातये परि वृत्राणि सक्षणिः । द्विषस्तरंध्या ऋणया न ईरसे ॥ १ ॥
 १३६५ अजीजनो हि पवमान सूर्ये विधारे शक्मना पयः । गोजीरया रंहमाणः पुरंध्या ॥ २ ॥
 १३६६ अनु हि त्वा सुतस्य सोम मद्रामसि ॥ ३ ॥ ॥ ७(ल)॥
 [धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १३६७ परि प्र धन्व ॥ १ ॥
 १३६८ एवामृताय महे क्षयाय स शुक्रो अर्ष दिव्यः पीयूषः ॥ २ ॥
 १३६९ इन्द्रस्ते सोम सुतस्य पेयात्कत्वे दक्षाय विश्वे च देवाः ॥ ३ ॥ ॥ ८(ला)॥
 ॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥२॥ [धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १३७० सूर्यस्येव रश्मयो द्रावयित्त्वो मत्सरासः प्रसुतः साकमीरते ।
 तन्तुं ततं परि सर्गास आशवो नेन्द्रादते पवते धाम किं चन ॥ १ ॥
 १३७१ उपो मतिः पृच्यते सिच्यते मधु मन्द्राजनी चोदते अन्तरासनि ।
 पवमानः सन्तनिः सुन्वतामिव मधुमान् द्रप्सः परि वारमर्षति ॥ २ ॥
 १३७२ उक्षा मिमोति प्रति यन्ति धेनवो देवस्य देवीरुप यन्ति निष्कृतम् ।
 अत्यक्रमीदर्जुनं वारमव्ययमत्कं न निक्तं परि सोमो अव्यत ॥ ३ ॥ ॥ ९(ग)॥
 [धा० २६ । उ० ३ । स्व० १]
- १३७३ अग्निं नरो दीधितिभिररण्योहस्तच्युतं जनयत प्रशस्तम् । दूरेदृशं गृहपतिमथव्युम् ॥१॥
 १३७४ तमग्निमस्ते वसवो न्युण्वन्त्सुप्रतिचक्षमवसे कुतश्चित् । दक्षाय्यो यो दम आस नित्यः ॥२॥
 १३७५ प्रेद्धो अग्ने दीदिहि पुरो नोऽजस्रया सूर्या यविष्ठ । त्वां शश्वन्त उप यन्ति वाजाः ॥३॥ ॥१०(डी)॥
 [धा० २८ । उ० ३ । स्व० ४]
- १३७६ आयं गौः पृश्निक्रमीदसदन्मातरं पुरः । पितरं च प्रयन्स्वः ॥ १ ॥
 १३७७ अन्तश्चरति रोचनास्य प्राणादपानती । व्यख्यन्महिषो दिवम् ॥ २ ॥
 १३७८ त्रिंशद्भाम वि राजति वाक्पतङ्गाय धीयते । प्रति वस्तोरह्युभिः ॥ ३ ॥ ॥११(छि)॥
 ॥ इति तृतीयः खण्डः ॥३॥ [धा० १० । उ० २ । स्व० ३]

इति षष्ठप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ६-१ ॥

एकादशोऽध्यायः समाप्तः ॥ ११ ॥

अथ द्वादशोऽध्यायः ।

[२]

अथ षष्ठप्रपाठके द्वितीयोऽर्घः ॥६-२॥

(१-२०) १ (१-२) गौतमो राहुगणः; १ (३), ८, ११ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; २, ७ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ३ प्रजा-
पतिर्वैश्वामित्रो वाच्यो वा; ४, १३ सोमरिः काण्वः; ५ मेघातिथि-मेध्यातिथी काण्वौ; ६ (१) ऋजिश्वा भारद्वाजः;
६ (२) ऊर्ध्वसन्ना आंगिरसः; ९ तिरश्चीराङ्गिरसः; १० सुतंभर आत्रेयः; १२, १९ नृमेघ-पुरुमेघावाङ्गिरसौ;
१४ ह्युनःशेष आजीगर्तिः; १५ नोधा गौतमः १६ मेध्यातिथिः काण्वः; १७ रेणुर्वैश्वामित्रः; १८ कुत्स आङ्गि-
रसः; २० अगस्त्यो मैत्रावरुणः ॥ १-२, ७, १०, १३-१४ अग्निः; ३, ६, ८, ११, १५, १७-१८ पवमानः
सोमः; ४, ५, ९, १२, १६, १९, २० इन्द्रः ॥ १-२, ७, १०, १४, गायत्री; ३, ९, १९ (१-२) २०
(२-३) अनुष्टुप्; ४, ६-१३ काकुभः प्रगाथः = (विषमा ककुप्, समा सतोवृहती); ५, १९
(३), वृहती; ८, ११, १५, १८ त्रिष्टुप्; १२, १६ प्रगाथः = (विषमा वृहती, समा सतोवृहती);
१७ जगती; २० (१) स्कन्धोग्रीवी वृहती ॥

- १३७० उपप्रयन्तो अध्वरं मन्त्रं वोचेमाग्नये । आरे असे च शृण्वते ॥ १ ॥
- १३८० यः स्त्रीहितीषु पूव्यः संजग्मानासु कृष्टिषु । अरक्षद्दाशुपे गयम् ॥ २ ॥
- १३८१ स नो वेदो अमात्यमग्नी रक्षतु शन्तमः । उतास्मान्पात्व र्हसः ॥ ३ ॥
- १३८२ उत ब्रुवन्तु जन्तव उदग्निर्वृत्रहाजनि । धनञ्जयो रणेरणे ॥ ४ ॥ ॥१(ति) ॥
॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० १९ । उ० १ । स्व० ३]
- १३८३ अग्ने युश्ववा हि ये तवाश्वासो देव साधवः । अरं वहन्त्याशवः ॥ १ ॥
- १३८४ अच्छा नो याह्या वहामि प्रयांसि वीतये । आ देवान्तसोमपीतये ॥ २ ॥
- १३८५ उदग्ने भारत द्युमदजस्त्रेण दविद्युतन् । शोचा वि भाह्यजर ॥ ३ ॥ ॥२(यी) ॥
[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- १३८६ प्र सुन्वानायान्धसो मर्तो न वष्ट तद्भुचः । अप श्वानमराधसं हता मखं न भृगवः ॥ १ ॥
- १३८७ आ जामिरत्के अव्यत भुजे न पुत्र आणयोः । सरज्जारो न योवर्णा वरो न योनिमासदम् ॥ २ ॥
- १३८८ स वीरो दक्षसाधनो वि यस्तस्तम्भ रोदसी । हरिः पवित्रे अव्यत वेधा न योनिमासदम् ॥ ३ ॥ ॥३(स्वै) ॥
[धा० २१ । उ० २ । स्व० ८]
- १३८९ अश्रातव्यो अना त्वमनापिरिन्द्र जुनुपा सनादासि । युधेदापिन्वमिच्छसे ॥ १ ॥
- १३९० न की रेवन्तसख्याय विन्दसे पीयन्ति ते सुराश्वः ।
यदा कृणोपि नदनुसमूहस्यादिन्पितेव ह्यग्ने ॥ २ ॥ ॥ ४(पि) ॥
[धा० १५ । उ० १ । स्व० ३]

- १३९१ आ त्वा सहस्रमा शतं युक्ता रथे हिरण्यये । ब्रह्मयुजा हरय इन्द्र केशिनो वहन्तु सोमपीतये ॥ १ ॥
 १३९२ आ त्वा रथे हिरण्यये हरी मयूरशेष्या । शितिपृष्ठा वहतां मध्वो अन्धसो विवक्षणस्य पीतये ॥ २ ॥
 १३९३ पिवा त्वरेस्य गिर्विणः सुतस्य पूर्वपा इव । परिष्कृतस्य रसिन इयमासुतिश्चारुमदाय पत्यते ॥ ३ ॥ ५ (प)

[धा० २० । उ० १ । स्व० १]

- १३९४ आ सोता परि षिञ्चताश्वं न स्तोममपतुरं रजस्तुरम् । वनप्रक्षमुदप्रुतम् ॥ १ ॥
 १३९५ सहस्रधारं वृषभं पयोदुहं प्रियं देवाय जन्मने ।
 ऋतेन य ऋतजातो विवावृधे राजा देव ऋतं बृहन् ॥ २ ॥ ॥ ६ (या) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० २]

- १३९६ अग्निवृत्राणि जङ्घनद्रविणस्युर्विपन्यया । समिद्धः शुक्र आहुतः ॥ १ ॥
 १३९७ गर्भे मातुः पितुः पिता विदिद्युतानो अक्षरे । सीदन्मृतस्य योनिमा ॥ २ ॥
 १३९८ ब्रह्म प्रजावदा भर जातवेदो विचर्षणे । अग्ने यद्दीदयदिवि ॥ ३ ॥ ॥ ७ (घ) ॥

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० १]

- १३९९ अस्य प्रेपा हेमना पूयमानो देवो देवेभिः समपृक्त रसम् ।
 सुतः पवित्रं पर्यति रेभन्मितेव सद्य पशुमन्ति होता ॥ १ ॥
 १४०० भद्रा वस्त्रा समन्यारे वसानो महान्कविर्निवचनानि शंसन् ।
 आ वच्यस्व चम्वोः पूयमानो विचक्षणो जागृविदेववीतो ॥ २ ॥
 १४०१ समु प्रियो मृज्यते सानो अव्ये यशस्तरो यशसां क्षेतो अस्मे ।
 अभि स्वर धन्वा पूयमानो यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ३ ॥ ॥ ८ (रि) ॥

[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० ३]

- १४०२ एतो न्विन्द्रं स्त्वाम शुद्धं शुद्धेन साम्ना । शुद्धैरुक्थैर्वावृध्वा संशुद्धैराशीर्वान्ममत्तु ॥ १ ॥
 १४०३ इन्द्र शुद्धो न आ गहि शुद्धः शुद्धाभिरूतिभिः । शुद्धो रथि वि धारय शुद्धो ममाद्भि सोम्य ॥ २ ॥
 १४०४ इन्द्र शुद्धो हि नो रथि शुद्धो रत्नानि दाशुषे ।
 शुद्धो वृत्राणि जिघ्रसे शुद्धो वाजं सिषाससि ॥ ३ ॥ ॥ ९ (यी) ॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ४]

- १४०५ अग्ने स्तोमं मनामहे सिध्रमद्य दिविसृशः । देवस्य द्रविणस्यवः ॥ १ ॥
 १४०६ अग्निर्जुपत नो गिरो होता यो मानुषेष्वा । स यक्षदेव्यं जनम् ॥ २ ॥

- १४०७ त्वमग्ने सप्रथा असि जुष्टो होता वरेण्यः । त्वया यज्ञं वि तन्वते ॥ ३ ॥ १०(रि)॥
[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १४०८ अभि त्रिपृष्टं वृषणं वयोधामङ्गोपिणमवावशंत वाणीः ।
वना वसानो वरुणो न सिन्धुर्वि रत्नधा द्यते वायोणि ॥ १ ॥
- १४०९ शूरग्रामः सर्ववीरः सहावान् जेता पवस्व सनिता धनानि ।
तिग्मायुधः क्षिप्रधन्वा समत्स्वपादः साह्वान्पृतनासु शत्रून् ॥ २ ॥
- १४१० उरुगव्यूतिरभयानि कृण्वन्समीचीने आ पवस्वा पुरन्धी ।
अपः सिषासन्नुपसः स्वऽर्गाः सं चिक्रदो महो अस्मभ्यं वाजान् ॥ ३ ॥ ११(५)॥
[धा० ३० । उ० १ । स्व० ६]
- १४११ त्वमिन्द्र यशा अस्यृजीषी शवसस्पतिः । त्वं वृत्राणि हृ९ स्यप्रनीन्येक इत्पूर्वनुत्तश्चर्षणीभृतिः ॥ १ ॥
- १४१२ तमु त्वा नूनमसुर प्रचेतसं राधो भागमिवेमहे ।
महीव कृत्तिः शरणा त इन्द्र प्र ते सुम्ना नो अइनवन् ॥ २ ॥ १२(त)॥
[धा० १४ । उ० १ । स्व० १]
- १४१३ यजिष्ठं त्वा ववृमहे देवं देवत्रा होतारममर्त्यम् । अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम् ॥ १ ॥
- १४१४ अपां नपातं सुभगं सुदीदितिमग्निमु श्रेष्ठशोचिषम् ।
स नो मित्रस्य वरुणस्य सो अपामा सुप्तं यक्षने दिवि ॥ ५ ॥ १३(ता)॥
[धा० १४ । उ० १ । स्व० २]
- १४१५ यमग्ने पृत्सु मर्त्यमवा वाजेषु ये जुनाः । स यन्ता शश्वतीरिपः ॥ १ ॥
- १४१६ न किरस्य सहन्त्य पर्येता कयस्य चित् । वाजो अस्ति श्रवाय्यः ॥ २ ॥
- १४१७ स वाजं विश्वचर्षणिरर्वद्भिरस्तु तरुता । विप्रेभिरस्तु सनिता ॥ ३ ॥ १४(डा)॥
[धा० १८ । उ० २ । स्व० २]
- १४१८ साकमुक्षो मर्जयन्त स्वसारो दश धीरस्य धीतयो धनुत्रीः ।
हारिः पर्यद्भवज्जाः सूर्यस्य द्रोणं ननक्षे अत्यो न वाजी ॥ १ ॥
- १४१९ सं मातृभिर्न शिशुर्वावशानो वृषा दधन्वे पुरुवारो अङ्गिः ।
मर्यो न योषामभि निष्कृतं यन्सं गच्छते कलश उस्त्रियाभिः ॥ २ ॥

- १४२० ^{३१ २२ ३ २ ३१ २ ३ २ ३ १ २} उत प्र पिप्य ऊधरक्याया इन्दुर्धाराभिः सचते सुमेधाः ।
^{३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} मूर्धानं गावः पयसा चमूष्वभि श्रीणन्ति वसुभिर्न निकैः
 ॥ ३ ॥ ॥१५(वृ)॥
 [धा० ३० । उ० नास्ति । स्व० ६]
- १४२१ ^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} पिवा सुतस्य रसिनो मत्स्वा न इन्द्र गोमतः ।
^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} आपिनो बोधि सधमाद्ये वृधेऽस्माँ अवन्तु ते धियः
 ॥ १ ॥
- १४२२ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} भूयाम ते सुमतौ वाजिनो वयं मा न स्तरभिमातये ।
^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अस्मां चित्राभिरवतादभिष्टिभिरा नः सुन्नेषु यामय
 ॥ २ ॥ ॥१६(ल)॥
 [धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १४२३ ^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} त्रिरस्मै सप्त धेनवो दुदुहिरे सत्यामाशिरं परमे व्योमनि ।
^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} चत्वार्यन्या भुवनानि निणिजे चारूणि चक्रे यद्वैरवधत्
 ॥ १ ॥
- १४२४ ^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} स भक्षमाणो अमृतस्य चारुण उभे द्यावा काव्येना वि शश्रथे ।
^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} तेजिष्ठा अपो मँहना परि व्यत यदी देवस्य श्रवसा सदो विदुः
 ॥ २ ॥
- १४२५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ते अस्य सन्तु केतवोऽमृत्यवोऽदाभ्यासो जनुषी उभे अनु ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} येभिर्नुग्णा च देव्या च पुनत आदिद्राजानं मनना अगृभ्णत
 ॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥
 ॥ ३ ॥ ॥१७(चे)॥
 [धा० ३२ । उ० १ । स्व० ७]
- १४२६ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभि वारुं वीत्यर्षा गृणानोऽभि मित्रावरुणा पूयमानः ।
^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभी नरे धीजवनँ रथेष्टामभीन्द्रं वृषणं वज्रबाहुम्
 ॥ १ ॥
- १४२७ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभि वस्त्रा सुवसनान्यर्षाभि धेनूः सुदुघाः पूयमानः ।
^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभि चन्द्रा भर्तवे नो हिरण्याभ्यश्वात्रथिनो देव सोम
 ॥ २ ॥
- १४२८ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभी नो अर्ष दिव्या वसून्यभि विश्वा पार्थिवा पूयमानः ।
^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभि येन द्रविणमश्रवामाभ्यार्षयं जमदग्निवन्नः
 ॥ ३ ॥ ॥१८(खे)॥
 [धा० २१ । उ० २ । स्व० ७]
- १४२९ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यज्जायथा अपूर्व्यं मघवन्वृत्रहत्याय । तत्पृथिवीमप्रथयस्तदस्तभ्ना उतो दिवम् ॥ १ ॥
- १४३० ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तत्ते यज्ञो अजायत तदर्क उत हस्कृतिः । तद्विश्वमभिभूरसि यज्जातं यच्च जन्त्वम् ॥ २ ॥
- १४३१ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आमासु पक्कमैरय आ सूर्यँ रोहयो दिवि ।
^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} घर्म न सामं तपता सुवृक्तिभिर्जुष्टं गिर्वणसे बृहत्
 ॥ ३ ॥ ॥१९(पे)॥
 (धा० ३० । उ० १ । स्व० ७)

१४३२ मत्स्यपायि ते महः पात्रस्येव हरिवो मत्सरो मदः । वृषा ते वृषाण इन्दुर्वाजी सद्मन्त्रसानमः ॥ १ ॥

१४३३ आ नस्ते गन्तु मत्सरो वृषा मदी वरेण्यः । सहावा इन्द्र सानसिः पृतनापाडमर्त्यः ॥ २ ॥

१४३४ त्वं हि शूरः सनिता चोदयो मनुषा रथम् ।

सहावान्दस्युमव्रतमोषः पात्रं न शोचिषा

॥३॥ ॥(२०)वि॥

॥ इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

[अ० २५ । उ० ३ । स्व० ३]

॥ इति षष्ठप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ६-२ ॥

इति द्वादशोऽध्यायः समाप्तः ॥ १२ ॥

अथ त्रयोदशोऽध्यायः ।

[३]

अथ षष्ठप्रपाठके तृतीयोऽर्धः ॥ ६-३ ॥

(१-२०) १ कविर्भागवः; २, ९, १६ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ३ असितः काश्यपो देवलो वा, ४ सुकक्षः आंगिरसः;

५ विश्वात्सैर्यः; ६, ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १०-१७ भार्गवः प्रागाथः; १०, १७ विश्वामित्रो गाथिनः; ११ मेघातिथिः

काण्वः; १२ शतं वैखानसाः; १३ यजत आत्रेयः; १४ मधुच्छन्दा वैश्यामित्रः; १५ उशना काव्यः; १८ हर्षतः प्रागाथः;

१९ बृहद्विवा आथर्वणः; २० गृत्समदः शौनकः ॥ १, ३, १५ पवमानः सोमः; २, ४, ६, ७, १४, १९, २०

इन्द्रः; ८ सरस्वान्; ९ सरस्वती; १० सविता; ११ ब्रह्मणस्पतिः; १२ अग्निः पवमानः; १३ मित्रावरुणौ;

१६-१८ अग्निः; १८ हवीषि वा; ५ सूर्यः ॥ १, ३-४, ८-१४, १६ (२-३) १८ गाथत्री; २ (१-३)

अनुष्टुप्, २ (४) बृहती, ६, ७ प्रगाथः=(विषमा बृहती, समा सतोबृहती); १६ (१) वर्धमाना,

१९ त्रिष्टुप्; २० (१) अग्निः; २० (२-३) अतिशक्ती, ५ जगती ॥ १५

१४३५ पवस्व वृष्टिमा सु नोऽपामूर्मि दिवस्पति । अयक्ष्मा बृहतीरिपः ॥ १ ॥

१४३६ तथा पवस्व धारया यया गाव इहागमन् । जन्यास उप नो गृहम् ॥ २ ॥

१४३७ घृतं पवस्व धारया यज्ञेषु देववीतमः । अस्मभ्यं वृष्टिमा पव ॥ ३ ॥

१४३८ स न ऊर्जे व्यश्वयं पवित्रं धाव धारया । देवासः शृणवन् हि कम ॥ ४ ॥

१४३९ पवमानो असिष्यदद्रक्षां स्यपजङ्गनत् । प्रन्नवद्रोचयन्नुचः ॥ ५ ॥ ॥१(ची)॥

[अ० २२ । उ० १ । स्व० ४]

१४४० प्रत्यस्मै पिपीषते विश्वानि विदुषे भर । अरङ्गमाय जग्मयेऽपश्चादध्वने नरः ॥ १ ॥

१४४१ एमेनं प्रत्येतन सोमेभिः सोमपातमम् । अमत्रेभिर्ऋजीषिणामिन्द्रं सुतेभिरिन्दुभिः ॥ २ ॥

१४४२ यदी सुतेभिरिन्दुभिः सोमेभिः प्रतिभूषथ । वेदा विश्वस्य मेधिनो धृषत्तन्तमिदेपते ॥ ३ ॥

१४४३ अस्माअस्मा इदन्धसोऽध्वयो प्र भरा सुतम् । कुवित्समस्य जैन्यस्य शर्धतोऽभिशास्तेरवस्वरत् ४ ॥ ४ ॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [अ० २३ । उ० २ । स्व० १]

- १४४४ वध्रवे नु स्वतवसेऽरुणाय दिविस्पृशे । सोमाय गाथमर्चत ॥ १ ॥
 १४४५ हस्तच्युतेभिरद्रिभिः सुतः सोमं पुनीतन । मध्वावा धावता मधु ॥ २ ॥
 १४४६ नमसेदुप सीदत दध्नेदभि श्रीणीतन । इन्दुमिन्द्रे दधातन ॥ ३ ॥
 १४४७ अमित्रहा विचर्षणिः पवस्व सोम शं गवे । देवेभ्यो अनुकामकृत् ॥ ४ ॥
 १४४८ इन्द्राय सोम पातवे मदाय परि विच्यसे । मनश्चिन्मनसस्पतिः ॥ ५ ॥
 १४४९ पवमान सुवीर्यः रयिः सोम रिरीहि णः । इन्द्रविन्द्रेण नो युजा ॥ ६ ॥ ३(यू) ॥
 [धा० ३२ । उ० नास्ति । स्व० ६]
- १४५० उद्धेदभि श्रुतामग्रं वृषमं नयापसम् । अस्तारमेपि सूर्य ॥ १ ॥
 १४५१ नव यो नवति पुरो विभेद वाहोजसा । अहिं च वृत्रहावधीत् ॥ २ ॥
 १४५२ स न इन्द्रः शिवः सखाश्वावद्रोमद्यवमत् । उरुधारेव दोहते ॥ ३ ॥ ३(ती) ॥
 [धा० ९ । उ० १ । स्व० ४]
- १४५३ विभ्राड् बृहत्पिबतु सोम्यं मध्वायुर्दध्द्यज्ञपतावविहुतम् । ॥ १ ॥
 वातजूतो यो अभिरक्षति त्मना प्रजाः पिपतिं बहुधा वि राजति ॥ १ ॥
 १४५४ विभ्राड् बृहत्सुभृतं वाजसातमं धर्मं दिवो धरुणे सत्यमर्पितम् । ॥ २ ॥
 अमित्रहा वृत्रहा दस्युहन्तमं ज्योतिर्जज्ञे असुरहा सपत्नहा ॥ २ ॥
 १४५५ इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरुत्तमं विश्वजिद्धनजिदुच्यते बृहत् । ॥ ३ ॥ ५(जि) ॥
 [धा० २७ । उ० ३ । स्व० ३]
- १४५६ इन्द्रं कृतं न आ भर पिता पुत्रेभ्यो यथा । शिक्षा णो अस्मिन्पुरुहूत यामनि जीवा ज्योतिरशीमहि ॥ १ ॥
 १४५७ मा नो अज्ञाता वृजना दुराध्योऽ माशिवासोऽव क्रमुः । ॥ २ ॥ ६(ल) ॥
 [धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १४५८ अद्याद्या श्वःश्व इन्द्र त्रास्व परे च नः । विश्वा च नो जरितृन्सत्पते अहा दिवा नक्तं च रक्षिषः ॥ १ ॥
 १४५९ प्रमङ्गी शूरो मघवा तुवीमघः सम्मिश्रो वीर्याय कम् । ॥ २ ॥ ७(वी) ॥
 उभा ते बाहू वृषणा शतक्रतो नि या वज्रं मिमिक्षतुः ॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० ४]

- १४६० ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २} जनीयन्ती न्वग्रवः पुत्रीयन्तः सुदानवः । सरस्वन्त ऽद्वावहे ॥ १ ॥ ॥८(रौ) ॥
[धा० ३ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]
- १४६१ ^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २} उत नः प्रिया प्रियासु समस्वसा मुजुष्टा । सरस्वती स्तोम्या भूत ॥ १ ॥ ॥ ९(हौ) ॥
[धा० १ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]
- १४६२ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तत्सावितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयान् ॥ १ ॥
- १४६३ ^{३ २ ३ १ २} सोमानां स्वरणं । ॥ २ ॥
- १४६४ ^{२ ३ १ २ ३} अग्न आयुषि पवसे । ॥ ३ ॥ ॥१०(य) ॥
[धा० २ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १४६५ ^{१ २ ३ १ २} ता नः शक्तं पार्थिवस्य ॥ १ ॥
- १४६६ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ऋतमुतेन सपन्तोषिरं दक्षमाशाते । अद्रुहा देवौ वयंते ॥ २ ॥
- १४६७ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वृष्टिद्यावा रीत्यापेस्पती दानुमत्याः । वृहन्तं गतेमाशाते ॥ ३ ॥ ॥११(पा) ॥
[धा० ५ । उ० १ । स्व० २]
- १४६८ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} युञ्जन्ति ब्रह्मरुषं चरन्तं परि तस्थुषः । रोचन्ते रोचना दिवि ॥ १ ॥
- १४६९ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} युञ्जन्त्यस्य काम्या हरी विपक्षसा रथे । शोणा धृष्णू नृवाहसा ॥ २ ॥
- १४७० ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} केतुं कृण्वन्नकेतवे पेशो मर्या अपेशसे । समुपाद्भिरजायथाः ॥ ३ ॥ ॥१२(य) ॥
॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १४७१ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अयं सोम इन्द्र तुभ्यं सुन्वे तुभ्यं पवते त्वमस्य पाहि ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वं ह्यं चकृषे त्वं ववृष इन्द्रं मदाय युज्याय सोमम् ॥ १ ॥
- १४७२ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स ईरथो न भुरिषाडयोजि महः पुरूणि सातये वसूनि ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आर्दी विश्वा नहुप्याणि जाता स्वर्षाता वन ऊर्ध्वा नवन्त ॥ २ ॥
- १४७३ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} शुष्मी शर्धो न मासतं पवस्वानभिशस्ता दिव्या यथा विट् ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आपो न मक्षू सुमतिर्भवा नः सहस्राप्साः पृतनाषाण्ण यज्ञः ॥ ३ ॥ ॥१३(घी) ॥
[धा० २६ । उ० ४ । स्व० ४]
- १४७४ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वमग्ने यज्ञानां होता विश्वेषां हितः । देवोभिर्मानुषे जने ॥ १ ॥
- १४७५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स नो मन्द्रभिरध्वरे जिह्वाभिर्यजा महः । आ देवान्वाक्षि याक्षि च ॥ २ ॥

१४७६ वेत्था हि वेधो अध्वनः पथश्च देवाञ्जसा । अग्ने यज्ञेषु सुकृतो ॥ ३ ॥ ॥१४(हौ)॥
[धा० ६ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]

१४७७ होता देवो अमर्त्यः पुरस्तादेति मायया । विदथानि प्रचोदयन् ॥ १ ॥

१४७८ वाजी वाजेषु धीयतेऽध्वरेषु प्र णीयते । विप्रो यज्ञस्य साधनः ॥ २ ॥

१४७९ धिया चक्रे वरेण्यो भूतानां गर्भमा दधे । दक्षस्य पितरं तना ॥ ३ ॥ ॥१५(रा)॥
इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० २]

१४८० आ सुते सिञ्चत श्रियं रोदस्योरभिश्रियम् । रसा दधीत वृषभम् ॥ १ ॥

१४८१ ते जानत स्वमोक्ये सं वत्सासो न मातृभिः । मिथो नसन्त जामिभिः ॥ २ ॥

१४८२ उप स्रक्तेषु वपसतः कृण्वते धरुणं दिवि । इन्द्रे अग्ना नमः स्वः ॥ ३ ॥ ॥१६(च)॥
[धा० १२ । उ० १ । स्व० १]

१४८३ तदिदास भुवनेषु ज्येष्ठं यतो जज्ञ उग्रस्त्वेषनुम्णः ।
सद्यो जज्ञानो नि रिणाति शत्रून्नु यं विश्वे मदन्त्यूमाः ॥ १ ॥

१४८४ वावृधानः शवसा भूर्योजाः शत्रुर्दासाय भियसं दधाति ।
अव्यनच्च व्यनच्च सस्त्रि सं ते नवन्त प्रभृता मदेषु ॥ २ ॥

१४८५ त्वं क्रतुमपि वृञ्जन्ति विश्वे द्विर्यदेते त्रिर्भवन्त्यूमाः ।
स्वादोः स्वादीयः स्वादुना सृजा समदः सु मधु मधुनाभि योधीः ॥ ३ ॥ ॥१७(णी)॥
[धा० २३ । उ० ५ । स्व० ४]

१४८६ त्रिकद्रुकेषु महिषो यवाशिरं तुविशुष्मस्तृम्पत्सोममपिवद्विष्णुना सुतं यथावशम् ।
स ई ममाद् महि कर्म कर्तवे महामुरुं सैनं सश्चद्देवो देवं सत्य इदुः सत्यमिन्द्रम् ॥१॥

१४८७ साकं जातः क्रतुना साकमोजसा ववक्षिथ साकं वृद्धो वीर्यैः सासहिर्मुधो विचर्षणिः ।
दाता राध स्तुवते काम्यं वसु प्रचेतन सैनं सश्चद्देवो देवं सत्य इन्दुः सत्यमिन्द्रम् ॥ २ ॥

१४८८ अध त्विषीमा ऽअभ्योजसा कृवि युधाभवदा रोदसी आपृणदस्य मज्जना प्र वावृधे ।
अधत्तान्यं जठरे प्रेमरिच्यत प्र चेतय सैनं सश्चद्देवो देवं सत्य इन्दुः सत्यमिन्द्रम् ॥३॥ ॥१८(थि)॥
इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [धा० ५४ । उ० २ । स्व० १३]

॥ इति षष्ठप्रपाठके तृतीयोऽर्धः षष्ठः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ६ ॥

इति त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

अथ चतुर्दशोऽध्यायः ।

[१]

अथ सप्तमपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ७-१ ॥

(१-१६) १, ९ प्रियमेध आङ्गिरसः; २ नृमेध-पुरमेधावाङ्गिरसौ; ३, ७ अग्रहणस्त्रैवृष्णः, त्रसदस्युः पौरुकुम्भः; ४ शुत-
शेष आजीर्तिः; ५ वसः काण्वः; ६ अग्निस्तापसः; ७ विश्वमना वैश्वः; १० वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ११ सौभरिः काण्वः;
१२ शतं वैखानसः; १३ वसूयव आत्रेयः; १४ गोतमो राहुगणः; १५ केतुरात्रेयः; १६ विरूप आङ्गिरसः ॥ १-२,
५, ८-९ इन्द्रः; ३, ७ पवमानः सोमः; ४, १०-११, १३-१६ अग्निः; ६ विश्वे देवाः, १२ अग्निः पवमानः ॥
१, ४-५, १२-१६ गायत्री; २, १० प्रगाथः = (विषमा वृहती, समा सतोवृहती); ३, ७ ऊर्ध्वा वृहती;
६ अनुष्टुप्, ८-९ उष्णिक्; ११ वृहती ॥

१४८९ अभि प्र गोपति गिरेन्द्रमर्च यथा विदे । सूनूँ सन्यस्य सन्पनिम् ॥ १ ॥

१४९० आ हरयः ससृजिरेऽरुपीराश्वे वहिषि । यत्राभि स्ननवामहे ॥ २ ॥

१४९१ इन्द्राय गाव आशिरे दुदुहे वज्रिणे मधु । यत्सीमुपहरे विदत् ॥ ३ ॥ ॥१(हा)॥

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० २]

१४९२ आ नो विश्वासु हव्यमिन्द्रं समस्तु भूपत । उप ब्रह्माणि सवनानि वृत्रहन्परमज्या ऋचीषम ॥१॥

१४९३ त्वं दाता प्रथमो राधसामस्यसि सत्य ईशानकृत् ।

तुविद्युन्नस्य युज्या वृणीमहे पुत्रस्य शवसो महः ॥ २ ॥ ॥२(या)॥

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २]

१४९४ प्रले पीयूषं पूर्व्यं यदुक्थ्यं महो गाहाद्विव आ निरधुक्षत । इन्द्रमभि जायमानं समस्वरन् ॥ १ ॥

१४९५ आर्दी के चित्पश्यमानास आप्यं वसुरुचो दिव्या अभ्यनूयत । दिवो न वारं सविना व्यूर्णुते ॥२॥

१४९६ अध यदिमे पवमान रोदसी इमा च विश्वा भुवनाभि मज्मना ।

यूथे न निष्ठा वृषभो वि राजसि ॥ ३ ॥ ॥३(ख)॥

[धा० १६ । उ० २ । स्व० ६]

१४९७ इममूषु त्वमरमकं सनि गायत्रं नव्यांसम् । अग्ने देवेषु प्र वोचः ॥ १ ॥

१४९८ विभक्तासि चित्रमानो सिन्धोरुर्मा उपाक आ । सद्यो दाशु रे क्षरसि ॥ २ ॥

१४९९ आ नो भज परमेशा वाजेषु मध्यमेषु । शिक्षा वस्वो अन्तमस्य ॥ ३ ॥ ॥४(टा)॥

[धा० १३ । उ० १ । स्व० २]

१५०० अहमिद्धि पितृपरि मेधामृतस्य जग्रह । अहं सूर्य इवाजनि ॥ १ ॥

१५०१ अहं प्रज्ञेन जन्मना गिरः शुभामि कण्ववत् । येनेन्द्रः शुभमिद्धे ॥ २ ॥

१५०२ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ १ २ ३ १ २} ये त्वामिन्द्र न तुष्टुवुर्ऋपयो ये च तुष्टुवुः । ममेद्वर्धस्व सुष्टुतः ॥ ३ ॥ ॥ ५(थु) ॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० १४ । उ० २ । स्व० ५]

१५०३ ^{२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} अग्ने विश्वेभिरग्निभिर्जोषि ब्रह्म सहस्कृत । ये देवत्राय आयुषु तेभिर्नो महया गिरः ॥ १ ॥

१५०४ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्र स विश्वेभिरग्निभिरग्निः स यस्य वाजिनः । तनये तोके अस्मदा सम्यङ्वाजैः परीवृतः ॥ २ ॥

१५०५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वं नो अग्ने अग्निभिर्ब्रह्म यज्ञं च वर्धय । त्वं नो देवतातये रायो दानाय चोदय ॥ ३ ॥ ॥ ६(डि) ॥

[धा० १८ । उ० ३ । स्व० ३]

१५०६ ^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वे सोम प्रथमा वृक्तवर्हिपो महे वाजाय श्रवसे धियं दधुः । स त्वं नो वीर वीर्याय चोदय ॥ १ ॥

१५०७ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभ्यभि हि श्रवसा ततर्दितोत्सं न कं चिज्जनपानमक्षितम् । शर्याभिर्न भरमाणो गमस्तयोः ॥ २ ॥

१५०८ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अजीजनो अमृत मर्त्याय अमृतस्य धर्मज्ञमृतस्य चारुणः ।

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} सदासरो वाजमच्छा सनिष्यदत्

॥ ३ ॥ ॥ ७(ले) ॥

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० ७]

१५०९ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} एन्दुमिन्द्राय सिञ्चत पिवाति सोम्यं मधु । प्र राधासि चोदयते महित्वना ॥ १ ॥

१५१० ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उपो हरीणां पतिं राधः पृञ्चन्तमब्रवम् । नूनंश्रुधि स्तुवतो अशयस्य ॥ २ ॥

१५११ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} न ह्यस्य पुरा च न जज्ञे वीरतरस्त्वत् । न की राया नैवथा न भन्दना ॥ ३ ॥ ॥ ८(चा) ॥

[धा० १७ । उ० १ । स्व० २]

१५१२ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} नदं व ओदतीनां नदं योयुवतीनाम् । पतिं वो अक्ष्यानां धेनूनामिषुध्रसि ॥ १ ॥ ॥ ९(व) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० ५ । उ० नास्ति । स्व० १]

१५१३ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} देवो वो द्रविणोदाः पूर्णा विवष्वासिचम् । उद्रा सिञ्चध्वमुप वा पृणध्वमादिद्रो देव ओहते ॥ १ ॥

१५१४ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त होतारमध्वरस्य प्रचेतस वर्हि देवा अकृण्वत ।

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} दधाति रत्नं विधते सुवीर्यमग्निर्जनाय दाशुषे

॥ २ ॥ ॥ १०(लि) ॥

[धा० १४ । उ० ना० । स्व० ३]

१५१५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अदर्शि गातुवित्तमो यस्मिन्वतान्यादधुः । उपो पु जातमार्यस्य वर्धनमग्निं नक्षन्तु नो गिरः ॥ १ ॥

१५१६ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यस्माद्देजन्त कृष्टयश्चर्कृत्यानि कृण्वतः । सहस्रसां मेधसाताविव त्मनाग्निं धीभिर्नमस्यत ॥ २ ॥

१५१७ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्र देवोदासो अग्नि ॥ ३ ॥ ॥ ११(हा) ॥

[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० २]

- १५१८ अग्न आयुषि पवस ^{२३ १२ ३} ॥ १ ॥
- १५१९ अग्निऋषिः पवमानः पाञ्चजन्यः पुरोहितः । तमीमहे महागयम् ^{३३ ३ १२ ३ १२ ३ १२ १ २ ३ २} ॥ २ ॥
- १५२० अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वचः सुवीर्यम् । दधद्रयि मयि पोषम् ^{२३ १२ ३ १२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ २ ३ १ २} ॥ ३ ॥ ॥१२(फ)॥
[धा० १० । उ० २ । स्व० १]
- १५२१ अग्ने पावक रोचिपा मन्द्रया देव जिह्वया । आ देवान्वाक्षि यक्षि च ^{१२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २} ॥ १ ॥
- १५२२ तं त्वा घृतस्नवीमहे चित्रमानो स्वदंशम् । देवाँ आ वीतये वह ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ॥ २ ॥
- १५२३ वीतिहोत्रं त्वा कवे शुमन्तं समिधीमहि । अग्ने बृहन्तमध्वरे ^{३ १ २ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ॥ ३ ॥ ॥१३(टौ)॥
॥ इति तृतीयः खण्डः ॥३॥ [धा० १८ । उ० १ । स्व० नास्ति ।]
- १५२४ अवा नो अग्न ऊतिभिर्गायत्रस्य प्रभर्मणि । विश्वासु धीषु वन्द्य ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २} ॥ १ ॥
- १५२५ आ नो अग्ने रयि भर सत्रासाहं वरेण्यम् । विश्वासु पृतसु दुष्टरम् ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २} ॥ २ ॥
- १५२६ आ नो अग्ने सुचेतुना रयि विश्वायुपोषसम् । माडीकं धेहि जीवसे ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ॥ ३ ॥ ॥१४(वौ)॥
[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]
- १५२७ अग्निं हिन्वन्तु नो धियः सप्तिमाशुमिवाजिषु । तेन जेष्म धनं धनम् ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २} ॥ १ ॥
- १५२८ यया गा आकरामहे सेनयाग्ने तवोत्या । तां नो हिन्व मघत्तये ^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ॥ २ ॥
- १५२९ आग्ने स्थूरं रयि भर पृथुं गोमन्तमश्विनम् । अङ्घ्रिं खं वर्तया पविम् ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ॥ ३ ॥
- १५३० अग्ने नक्षत्रमजरमा सूर्यं रोहयो दिवि । दधत्तयोतिर्जनेभ्यः ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ॥ ४ ॥
- १५३१ अग्ने केतुर्विशामसि प्रेषः श्रेष्ठ उपस्थसत् । बोधा स्तोत्रे वयो दधत् ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ॥ ५ ॥ ॥१५(था)॥
[धा० १९ । उ० २ । स्व० २]
- १५३२ अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम् । अपाँ रेताँ शसि जिबति ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ॥ १ ॥
- १५३३ ईशिषे वार्यस्य हि दात्रस्याग्ने स्वः पतिः । स्तोता स्यां तव शर्मणि ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ॥ २ ॥
- १५३४ उदग्ने शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त ईरते । तव ज्योतीँष्यर्चयः ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ॥ ३ ॥ ॥१६(ली)॥
॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [ध० ४ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- ॥ इति सप्तमप्र ठके द्रथनोऽर्धः ॥ ७-१॥
- ॥ इति चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

अथ पञ्चदशोऽध्यायः ।

[२]

अथ सप्तमप्रपाठके द्वितीयोऽर्थः ॥७-२॥ ॰

(१-१४) १, ११ गीतमो राहुगणः; २, ९ विश्वामित्रो गाथिनः; ३ त्रिरूप आङ्गिरसः; ४, ७ भर्गः प्रागाथः; ५ त्रित
आपत्यः; १० सोमरिः काण्वः; १२ गोपवन आत्रेयः; १३ भरद्वाजो बार्हस्पत्यो, वीतहृदय आङ्गिरसो वा; १३ प्रयोगो
भार्गवः; पावकोऽग्निर्बार्हस्पत्यो वा, गृहपति-यविष्ठौ सहसः पुत्रवान्यतरो वा ॥ अग्निः ॥ १-३, ६, ९, १४गायत्री;
४, ७, ८ प्रागाथः= (विप्रमा वृद्धी, समा सतोवृद्धी); ५ त्रिष्टुप्; १० काकुभः प्रागाथः= (विषमा ककुप्,
समा सतोवृद्धी); ११ उष्णिक्; १२ अनुष्टुप्मुखः प्रागाथः= (अनुष्टुप् + गायत्र्यौ); १३ जगती ॥

१ २ ३ १ २र ३२ ३ २ उक्तर २ ३ १ २ ३ २
१५३५ कस्ते जामिर्जनानामग्ने को दाश्वध्वरः । को ह कस्मिन्नसि श्रितः ॥ १ ॥
२ ३ १ २र ३ १ २ ३ १ २ ३ २ २ ३ १ २ ३ १ २
१५३६ त्वं जामिर्जनानामग्ने मित्रो असि प्रियः । सखा सखिभ्य इत्यः ॥ २ ॥
१ २ ३ १ २र ३ १ २ ३ २ ३ २ २ ३ २ ३ १ २र
१५३७ यजा नो मित्रावरुणा यजा देवाँ ऋतं बृहत् । अग्ने यक्षि स्वं दमम् ॥ ३ ॥ ॥१(रु)॥

[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० ५]

३ १ २ उक्तर ३ १ २र ३ २ २ ३ १ २ ३ १ २
१५३८ ईडेन्यो नमस्यस्तिरस्तमाँसि दशतः । समग्निरिध्यते वृषा ॥ १ ॥
१ २ ३ १ २र ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २
१५३९ वृषो अग्निः समिध्यतेऽश्वो न देववाहनः । तँ हविष्मन्त ईडेते ॥ २ ॥
१ २ ३ १ २र ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १
१५४० वृषणं त्वा वयं वृषन्वृषणः समिधीमहि । अग्ने दीद्यतं बृहत् ॥ ३ ॥ ॥२(लि)॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१५४१ उक्ते बृहन्तो अचेयः समिधानस्य दीदिवः । अग्ने शुक्रास ईरते ॥ १ ॥
१ २ ३ २र ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २
१५४२ उप त्वा जुहो रे मम घृताचीर्यन्तु हर्यत । अग्ने हव्या जुषस्व नः ॥ २ ॥
३ १ २र ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१५४३ मन्द्रँ होतारमृत्विजं चित्रभानुं विभावसुम् । अग्निमीडे स उ श्रवत् ॥ ३ ॥ ॥३(ह)॥

[धा० ६ । उ० नास्ति । स्व० १]

३ १ २ ३ १ २ ३ २र ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २
१५४४ पाहि नो अग्न एकया पाह्युश्च द्वितीयया । पाहि गीर्भिस्तिस्त्वभिरूर्जाँ पते पाहि चतसृभिर्वसो ॥१॥

३ १ २र ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २
१५४५ पाहि विश्वस्माद्रक्षसो अरावणः प्र स वाजेषु नोऽव ।
१ २र ३ १ २ ३ १ २र ३ २
त्वामिद्धि नेदिष्टं देवतातय आपि नक्षामहे वृधे ॥ २ ॥ ॥४(यि)॥

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ३]

३ १ २ ३ १ २र ३ २ ३ १ २ ३ १ २
१५४६ इनो राजन्नरतिः समिद्धो रौद्रो दक्षाय सुषुमाँ अदारीँ ।
३ १ २र ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
चिकिद्धि भाति भासा बृहतासिक्तीमेति रुशतीमपाजन् ॥ १ ॥

३ १ २र ३ १ २र ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २
१५४७ कृष्णां यदेनीमभि वर्षसाभूजनयन्योषाँ बृहतः पितुर्जाम् ।
३ २ ३ १ २र ३ २ ३ १ २र ३ १ २र ३ १ २र
ऊर्ध्वं भानुँ सूर्यस्य स्तभायन् दिवो वसुभिररतिर्वि भाति ॥ २ ॥

- १५४८ भद्रो भद्रया सचमान आगात्रवसां जागो अभ्येति पश्चान् ।
 सुप्रकैतैर्द्युभिरग्निर्वितिष्ठन्नुशाद्धिर्वणरभि राममभ्यात् ॥ ३ ॥ ॥५(यो)॥
 [धा० २७ । उ० नास्ति । स्व० ९]
- १५४९ कया ते अग्ने अङ्गिर ऊर्जा नपादुपस्तुतिम् । वराय देव मन्यवे ॥ १ ॥
- १५५० दाशेम कस्य मनसा यज्ञस्य सहसो यहो । कदु वोच इदं नमः ॥ २ ॥
- १५५१ अधा त्वँ हि नस्करो विश्वा अस्मभ्यँ सुक्षितीः । वाजद्रविणसो गिरः ॥ ३ ॥ ॥६(ट)॥
 [धा० १८ । उ० १ । स्व० १]
- १५५२ अग्न आ याह्यग्निभिर्हीतारं त्वा वृणीमहे । आ त्वामनक्तु प्रयता हविष्मती यजिष्ठं वह्निं रासद ॥ १ ॥
- १५५३ अच्छा हि त्वा सहसः सूनो अङ्गिरः सुचश्चरन्त्यध्वरे ।
 ऊर्जा नपातं घृतकेशमीमहेऽग्निं यज्ञेषु पूर्व्यम् ॥ २ ॥ ॥७(या)॥
 [धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १५५४ अच्छा नः शीरशोचिषं गिरो यन्तु दर्शितम् । अच्छा यज्ञासो नमसा पुरुवसुं पुरुप्रशस्तमृतये ॥ १ ॥
- १५५५ अग्निँ सूनुँ सहसो जातवेदसं दानाय वार्याणाम् ।
 द्विता यो भूदमृतो मर्त्येष्व्वा होता मन्द्रतमो विशि ॥ २ ॥ ॥८(टा)॥
 [धा० ८ । उ० १ । स्व० २]
- १५५६ अदाभ्यः पुरयता विशामग्निर्मानुषीणाम् । तूर्णी रथः सदा नवः ॥ १ ॥
- १५५७ अभि प्रयाँसि वाहसा दाश्वाँ अश्रोति मर्त्यः । क्षयं पावकशोचिपः ॥ २ ॥
- १५५८ साह्वान्विश्वा अभियुजः क्रतुदेवानाममृक्तः । अग्निस्तुविश्रवस्तमः ॥ ३ ॥ ॥९(वि)॥
 [धा० १० । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १५५९ भद्रो नो अग्निराहुतो भद्रा रातिः सुभग भद्रो अध्वरः । भद्रा ऊत प्रशस्तयः ॥ १ ॥
- १५६० भद्रं मनः कृणुष्व वृत्रनूर्यं येना समत्सु सासहिः ।
 अव स्थिरा तनुहि भूरि शर्धतां वनेमा ते अभिप्रये ॥ २ ॥ ॥१०(लि)॥
 [धा० ४ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १५६१ अग्ने वाजस्य गोमत ईशानः सहसो यहो । अस्मे देहि जातवेदो महि श्रवः ॥ १ ॥
- १५६२ स इध्रानो वसुष्कविरग्निरीडेन्यो गिरा । रेवदस्मभ्यं पुर्वणीक दीदिहि ॥ २ ॥
- १५६३ क्षपो राजन्नुत त्मनाग्ने वस्तोरुतोपसः । स तिग्मजम्भ रक्षसो दह प्रति ॥ ३ ॥ ॥११(टा)॥
 [धा० १३ । उ० १ । स्व० २]

- १५६४ विशोविशो वो अतिथिं वाजयन्तः पुरुप्रियम् । अग्निं वो दुर्गं वच स्तुषे शूषस्य मन्मभिः ॥ १ ॥
- १५६५ यं जनासो हविष्मन्तो मित्रं न सर्पिरासुतिम् । प्रशंसन्ति प्रशस्तिभिः ॥ २ ॥
- १५६६ पन्यासं जातवेदसं यो देवतात्युद्यता । हव्यान्यैरयद्विधि ॥ ३ ॥ ॥१२(टा)॥
[धा० १३ । उ० १ । स्व० २]
- १५६७ समिद्धमग्निं समिधा गिरा गृणे शुचिं पावकं पुरो अध्वरे ध्रुवम् ।
विप्रं होतारं पुरुवारमद्रुहं कविं सुह्वरीमहे जातवेदसम् ॥ १ ॥
- १५६८ त्वां दूतमग्ने अमृतं युगेयुगे हव्यवाहं दधिरे पायुमीड्यम् ।
देवासश्च मर्तासश्च जागृविं विभुं विश्रुतिं नमसा निषेदिरे ॥ २ ॥
- १५६९ विभूषन्नग्न उभया अउं व्रता दूतो देवानां रजसी समीयसे ।
यत्ते धीतिं सुमतिमावृणीमहेऽध्व स्म नस्त्रिवरूथः शिवा भव ॥ ३ ॥ ॥१३(या)॥
[धा० २२ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १५७० उप त्वा जामयो गिरो देदिशतीर्हविष्कृतः । वायोरनीके अस्थिरन् ॥ १ ॥
- १५७१ यस्य त्रिधात्ववृतं वहिस्तस्थावसन्दिनम् । आपश्चिन्नि दधा पदम् ॥ २ ॥
- १५७२ पदं देवस्य मीदुषोऽनाधृष्टाभिरूतिभिः । भद्रा सूर्य इवोपदक् ॥ ३ ॥ ॥१४(हु)॥
॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० ५]
॥ इति सप्तमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ७-२ ॥
॥ इति पञ्चदशोऽध्यायः समाप्तः ॥ १५ ॥

अथ षोडशोऽध्यायः ।

[३]

अथ सप्तमप्रपाठके तृतीयोऽर्धः ॥ ७-३ ॥

(१-२१) १, ८, १८, मेधातिथिः काण्वः; २ विश्वामित्रो गायिनः; ३-४ भर्गः प्रगाथः; ५ सोभरिः काण्वः;
६, १५ शुनःशेष आजीगर्तिः; ७ सुकश आङ्गिरसः; ९ विश्वकर्मा भौवनः; १० अनानतः पारुच्छेपिः; ११ भरद्वाजो
बार्हस्पत्यः; १२ गोतमो राहूगणः; १३ ऋजिश्वा भारद्वाजः; १४ वामदेवो गौतमः; १७ देवातिथिः काण्वः; १९ वाल-
खिल्यः (भृष्टिभुः काण्वः); २० पर्वतनारदौ; २१ अत्रिर्भौमः ॥ १, ३-४, ७-८, १५, १७-१९ इन्द्रः;
२ इन्द्राग्नी; ६ वरुणः; ९ विश्वकर्मा; १०, २०, २१ पवमानः सोमः; ११ पूषा; १२ मरुतः; १३ विश्वे देवाः;
१४ द्यावापृथिवी, १६ अग्निः हवीषि वा ॥ १, ३-५, ८, १७-१९ प्रगाथः= (विषमा बृहती, समा
सतोबृहती); २, ६-७, ११-१६ गायत्री; ९ त्रिष्टुप्, १० अत्यष्टिः; २० उष्णिक्; २१ जगती ॥

१५७३ अभि त्वा पूर्वपीतय इन्द्र स्तोमेभिरायवः । समीचीनास ऋसवः समस्वरत्रुदा गृणन्त पूर्व्यम् ॥१॥

१४ (सा सं.)

- १५७४ ^{३ १ २२ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} अस्येदिन्द्रो वावृधे वृष्ण्यश्वो मदे सुतस्य विष्णवि ।
^{३ १ २२ ३ १ २ ३ १ २२ ३ १ २} अद्या तमस्य महिमानमायवोऽनु ष्टुवन्ति पूर्वथा ॥ २ ॥ ॥१(रि) ॥
 [धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १५७५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ २ ३ १ २} प्र वामर्चन्त्युक्थिनो नीथाविदो जरितारः । इन्द्राग्नी इष आ वृणे ॥ १ ॥
- १५७६ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्राग्नी नवति पुरो दासपत्नीरधूनुतम् । साकमेकेन कर्मणा ॥ २ ॥
- १५७७ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्राग्नी अपसस्पर्युप प्र यन्ति धीतयः । ऋतस्य पथ्याऽनु ॥ ३ ॥
- १५७८ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्राग्नी तविपाणि वाऽसधस्थानि प्रयाऽसि च । युवोरन्त्यैऽहितम् ॥ ४ ॥ ॥ २ (टा) ॥
 [धा० १३ । उ० १ । स्व० १]
- १५७९ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} शग्ध्वृऽ पु शचीपत इन्द्र विश्वाभिरूतिभिः । भगं न हि त्वा यशसं वसुविदमनु शूर चरामसि ॥१॥
- १५८० ^{३ १ २२ ३ १ २२ ३ १ २ ३ १ २} पौरो अश्वस्य पुरुकृद्गवामस्युत्सो देव हिरण्ययः ।
^{२ ३ १ २२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २} न किर्हि दानं परि मधिपत्वे यद्यद्यामि तदा भर ॥ २ ॥ ॥३ (चु) ॥
 [धा० १७ । उ० १ । स्व० ५]
- १५८१ ^{२ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वं ह्येहि चरवे विदा भगं वसुत्तये । उद्रावृषस्व मघवन्गाविष्टय उदिन्द्राश्वमिष्टये ॥ १ ॥
- १५८२ ^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वं पुरु सहस्राणि शतानि च यूथा दानाय मंशसे ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आ पुरंदरं चक्रम विप्रवचस इन्द्रं गायन्तोऽवसे ॥ २ ॥ ॥४ (फौ) ॥
 [धा० १५ । उ० २ । स्व० नास्ति]
- १५८३ ^{२ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यो विश्वा दयते वसु होता मन्द्रो जनानाम् । मघोर्न पात्रा प्रथमान्यस्मै प्र स्तोमा यन्त्वग्नये ॥१॥
- १५८४ ^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अश्वं न गीर्भो रथ्यं सुदानवो ममृज्यन्ते देवयवः ।
^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उभे तोके तनये दस्म विशपते पर्वि राधो मघोनाम् ॥ २ ॥ ॥ ५ (पु) ॥
 [धा० १५ । उ० १ । स्व० ५]
- १५८५ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इमं मे वरुण श्रुधी हवमद्या च मृडय । त्वामवस्युरा चके ॥ १ ॥ ॥६(व) ॥
 [धा० ५ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १५८६ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} कया त्वं न ऊत्याभि प्र मन्दसे वृषन् । कया स्तोतृभ्य आ भर ॥ १ ॥ ॥ ७(य) ॥
 [धा० २ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १५८७ ^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इद्रमिद्वेवतातय इन्द्रं प्रयत्यध्वरे । इन्द्रं समीके वनिनो हवामह इन्द्रं धनस्य सातये ॥ १ ॥
- १५८८ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्रो मत्ना रोदसी पप्रथच्छव इन्द्रः सूर्यमरोचयत् ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्रे ह विश्वा भुवनानि येमिर इन्द्रे स्वानास इन्द्वः ॥ २ ॥ ॥ ८ (वा) ॥
 [धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० २]

- १५८९ ^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ १ २ ३} विश्वकर्मन्हविषा वावृधानः स्वयं यजस्व तन्व ३९ स्वा हि ते ।
^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मुह्यन्त्वन्ये अभितो जनास इहास्माकं मघवा सूरिरस्तु ॥ १ ॥ ॥ ९(ला) ॥
 [धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १५९० ^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} अया रुचा हरिण्या पुनानो विश्वा द्वेषाँसि तरति सयुग्वभिः सूरौ न सयुग्वभिः ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} धारा पृष्टस्य रोचते पुनानो अरुषो हरिः । विश्वा यद्रूपा परियास्यूकभिः सतास्येभिर्ऋक्वभिः ॥ १ ॥
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} १५९१ प्राचीमनु प्रदिशं याति चोकेतत्सँ रश्मिभिर्यतते दर्शतो रथो दैव्यो दर्शतो रथः ।
^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अगमन्वृथानि पौँस्येन्द्रं जैत्राय हर्षयन् । वज्रश्च यद्भवथो अनपच्युता समत्स्वनपच्युता ॥ २ ॥
- १५९२ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वँ ह त्यत्पणीनां विदो वसु सं मातृभिर्मर्जयसि स्व आ दम ऋतस्य धीतिभिर्दमे ।
^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} परावतो न साम तद्यत्रा रणन्ति श्रुतयः । त्रिधातुभिररुषीभिर्वयो दधे रोचमानो वयो दधे ॥ ३ ॥ ॥ १०(डे) ॥
 [धा० ४१ । उ० नास्ति । स्व० ७]
- १५९३ ^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} उत नो गोषणि धियमश्वसां वाजसामुत । नृवत्कृणुह्यूतये ॥ १ ॥ ॥ ११(यौ) ॥
 [धा० २ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]
- १५९४ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} शशमानस्य वा नरः स्वेदस्य सत्यशवसः । विदा कामस्य वेनतः ॥ १ ॥ ॥ १२(व) ॥
 [धा० ५ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १५९५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उप नः सूनवो गिरः शृण्वन्त्वमृतस्य ये । सुमृडीका भवन्तु नः ॥ १ ॥ ॥ १३(रौ) ॥
 [धा० ३ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]
- १५९६ ^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ १ २} प्र वां महि द्यवी अभ्युपस्तुति भरामहे । शुची उप प्रशस्तये ॥ १ ॥
- १५९७ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पुनाने तन्वा मिथः स्वेन दक्षेण राजथः । ऊह्याथे सनादतम् ॥ २ ॥
- १५९८ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मही मित्रस्य साधथस्तरन्ती पिप्रती ऋतम् । परि यज्ञं षेदथुः ॥ ३ ॥ ॥ १४(का) ॥
 [धा० ६ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १५९९ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अयमु ते समतसि कपोत इव गर्भधिम् । वचस्तच्चिन्न ओहसे ॥ १ ॥
- १६०० ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स्तोत्रं राधानां पते गिर्वीहो वीर यस्य ते । विभूतिरस्तु सूनृता ॥ २ ॥
- १६०१ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उर्ध्वस्तिष्ठा न ऊतयेऽस्मिन्वाजे शतक्रतो । समन्येषु ब्रवावहै ॥ ३ ॥ ॥ १५(ह) ॥
 [धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १६०२ ^{२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} गाव उप वदावटे मही यज्ञस्य रप्सुदा । उभा कर्णा हिरण्यया ॥ १ ॥
- १६०३ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभ्यारमिदद्रयो निषिक्तं पुष्करे मधु । अवटस्य विसर्जने ॥ २ ॥

१६०४ ^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} सिञ्चन्ति नमसावटमुच्चाचक्रं परिजमानम् । ^{३ १ २ ३ १ २} नीचीनवारमक्षितम् ॥ ३ ॥ ॥१६(रा)॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० २]

१६०५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मा भेम मा श्रमिष्मोग्रस्य सख्ये नव । महत्ते वृष्णो अभिचक्ष्य कृतं पश्येम तुर्वशं यदुम् ॥१॥

१६०६ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सव्यामनु स्फिग्यं वावसे वृषा न दानो अस्य रोपति ।

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मध्वा संपृकताः सारघ्रेण धेनवस्नूयमोहि द्रवा पिव

॥ २ ॥ ॥१७(वी)॥

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० ४]

१६०७ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इमा उ त्वा पुरुवसो गिगो वर्धन्तु या मम । पावकवर्णाः शुचयो विपश्चिनोऽभि स्तोमिरनूयन ॥१॥

१६०८ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अयं सहस्रमृषिभिः सहस्कृतः समुद्र इव पप्रथे ।

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सत्यः सो अस्य महिमा गृणे शवो यज्ञेषु विप्रराज्ये

॥ २ ॥ ॥१८(गि)॥

[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१६०९ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यस्यायं विश्व आया दासः शेवधिपा अरिः । तिरश्चिदयं रुशमे पवीरवि तुभ्येत्सो अज्यते रयिः ॥१॥

१६१० ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तुरण्यवो मधुमन्तं घृतश्चुतं विप्रासो अर्कमानुचुः ।

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अस्मे रयिः पप्रथे वृष्णयं शवोऽस्मे स्वानास इन्दवः

॥ २ ॥ ॥१९(त)॥

[धा० १४ । उ० १ । स्व० १]

१६११ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} गोमन्न इन्दो अश्वत्सुतः सुदक्ष धनिव । शुचिं च वर्णमधि गोषु धारय ॥ १ ॥

१६१२ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स नो हरीणां पत इन्दो देवप्सरस्तमः । सखेव सख्ये नर्यो रुचे भव ॥ २ ॥

१६१३ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सनेमि त्वमसदा अदेवं कं चिदत्रिणम् । साह्वां इन्दो परि वाधो अप द्वयुम् ॥ ३ ॥ ॥ २०(ल)॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० १]

१६१४ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} अजते व्यजते समजते क्रतुं रिहन्ति मध्वाभ्यजते ।

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सिन्धोरुच्छ्रूसे पतयन्तमुक्षणं हिरण्यपावाः पशुमप्सु गृभ्णते

॥ १ ॥

१६१५ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} विपश्चिते पवमानाय गायत मही न धारात्यन्धो अर्षति ।

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अहिर्न जूणांमति सर्पति त्वचमत्यो न क्रीडन्नसरद्रुषा हरिः

॥ २ ॥

१६१६ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अग्रेगो राजाप्यस्तविष्यते विमानो अह्नां भुवनेष्वर्षितः ।

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} हरिघृतस्नुः सुदशीको अणवो ज्योतीरथः पवते राय ओक्वयः

॥ ३ ॥ ॥ २१(ले)॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ३९ । उ० नास्ति । स्व० ७]

॥ इति सप्तमप्रपाठकस्य तृतीयोऽर्धः, सप्तमः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ७-३ ॥

॥ इति षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

अथ सप्तदशोऽध्यायः ।

[१]

अथाष्टमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ८-१ ॥

(१-१४) १, ७ छुनःशेष भाजीगोर्तिः; २ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ३ शंयुर्बाह्रस्पत्यः; (तृणपाणिः) ४ वसिष्ठो मैत्रा-
वरुणिः; ५ वामदेवो गौतमः; ६ रेभसूनु काश्यपौ; ८ नृमेध भांगिरसः; ९, ११ गोधूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ; १०
श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; १२ विरूप भांगिरसः; १३ वत्सः काण्वः ॥ १, ३, ७, १२ अग्निः; २, ८—११,
१३ इन्द्रः; ४ विष्णुः; ५ (१) वायु, ५ (२-३) इन्द्रवायू; ६ पवमानः सोमः ॥ १-२, ७, ९, १०, १२,
१३ गावत्री; ३, ८ प्रगाथाः= (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); ४ त्रिष्टुप्; ५, ६ अनुष्टुप्; ११ उष्णिक् ।

- १६१७ विश्वेभिरग्ने अग्निभिरिमं यज्ञमिदं वचः । चनो धाः सहसो यहो ॥ १ ॥
१६१८ यच्चिद्धि शश्वता तना देवदेवं यजामहे । त्वे इद्भूयते हविः ॥ २ ॥
१६१९ प्रियो नो अस्तु विश्वपतिर्होता मन्द्रो वरेण्यः । प्रियाः स्वगनयो वयम् ॥ ३ ॥ ॥१(ही)॥
[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- १६२० इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवामहे जनेभ्यः । अस्माकमस्तु केवलः ॥ १ ॥
१६२१ स नो वृषन्नमुं चरुं सत्रादावन्नपा वृधि । अस्मभ्यमप्रतिष्कृतः ॥ २ ॥
१६२२ वृषा यूथेव वसगः कृष्टीरियत्याजसा । ईशानो अप्रतिष्कृतः ॥ ३ ॥ ॥२(र)॥
[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १६२३ त्वं नश्चित्र ऊत्या वसा राधांसि चोदय । अस्य रायस्त्वमग्ने रथीरसि विदा गाधं तुचे तु नः ॥१॥
१६२४ पथिं तोकं तनयं पत्नेभिष्टमदब्धैरप्रयुत्वभिः ।
अग्ने हेडांसि देव्या युयोधि नोऽदेवानि हरांसि च ॥ २ ॥ ॥३(की)॥
[धा० ११ । उ० १ । स्व० ४]
- १६२५ किमिच्छे विष्णो परिचक्षि नाम प्र यद्रवक्षे शिपिविष्टो अस्मि ।
मा वपा अस्मदप गूह एतद्यदन्यरूपः समिथे वभूथ ॥ १ ॥
१६२६ प्र तत्ते अद्य शिपिविष्ट हव्यमथः शंसामि वयुनानि विद्वान् ।
तं त्वा गृणामि तवसमतव्यान्क्षयन्तमस्य रजसः पराके ॥ २ ॥
१६२७ वषट् ते विष्णवासा आ कृणोमि तन्मे जुषस्व शिपिविष्ट हव्यम् ।
वधेन्तु त्वा सुष्टुतयो गिरो मे यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ३ ॥ ॥४(ते)॥
[धा० ४४ । उ० १ । स्व० ७]

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

१६२८ वायो शुक्रो अयामि ते मध्वो अग्रं दिविष्टिषु । आ याहि सोमपीतये स्वाहो देव नियुत्वता ॥ १ ॥

१६२९ इन्द्रश्च वायवेपांसोमानां पीतिमर्हथः । युवांसि यन्नीन्दवो निस्समापो न सध्यक् ॥ २ ॥

१६३० वायविन्द्रश्च शुष्मिणा सरथश्वसस्पती । नियुत्वन्ता न ऊनय आ यातंसोमपीतये ॥३॥ ॥५(ता)॥

[धा० १९ । उ० १ । स्व० २]

१६३१ अध क्षपा परिष्कृतो वाजांसि प्र गाहसे । यदी विवस्वतो धियो हरिंहिन्वन्ति यातवे ॥ १ ॥

१६३२ तमस्य मर्जयामसि मदी य इन्द्रपातमः । यं गाव आसभिर्दधुः पुरा नूनं च सूरयः ॥ २ ॥

१६३३ तं गाथया पुराण्या पुनानमभ्यनूपत । उतो कृणन्त धीतयो देवानां नाम विभ्रतीः ॥३॥ ॥ ६(लु) ॥

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ५]

१६३४ अश्वं न त्वा वारवन्तं वन्दध्या अग्नि नमोमिः । सम्राजन्तमध्वगणाम् ॥ १ ॥

१६३५ स धा नः सूनुः शवसा पृथुप्रगामा सुरोवः । मीह्वांसस्माकं बभूयात् ॥ २ ॥

१६३६ स नो दूराच्चासाञ्च नि मन्यादघायोः । पाहि सद्मिद्विश्वायुः ॥ ३ ॥ ॥ ७(टि) ॥

[धा० १३ । उ० १ । स्व० ३]

१६३७ त्वमिन्द्र प्रतूर्तिष्वामि विश्वा असि स्पृधः । अशस्तिहा जनिता वृत्रतूरासि त्वं तूर्य तरुष्यतः ॥ १ ॥

१६३८ अनु ते शुष्मं तुरयन्तमीयतुः क्षोणी शिशुं न मातरा ।

विश्वास्ते स्पृधः श्रथयन्त मन्यवे वृत्रं यदिन्द्र त्वसि ॥ २ ॥ ॥ ८(टा) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० १८ । उ० १ । स्व० २]

१६३९ यज्ञ इन्द्रमवर्षयद्यद्मिं व्यवर्तयत् । चक्राण ओपशं दिवि ॥ १ ॥

१६४० व्यञ्जन्तिरिक्षमतिरन्मदे सोमस्य रोचना । इन्द्रो यदभिनद्वलम् ॥ २ ॥

१६४१ उद्रा आजदङ्गिरोभ्य आविष्कृण्वन्गुहा सतीः । अर्वाञ्च नुनुदे बलम् ॥ ३ ॥ ॥ ९(पी) ॥

[धा० २० । उ० १ । स्व० ४]

१६४२ त्यमु वः सत्रासाहं विश्वासु गीर्ष्वीयतम् । आ च्यावयस्यूतये ॥ १ ॥

१६४३ युध्मंसन्तमनर्वाणंसोमपामनपच्युतम् । नरमवार्थक्रतुम् ॥ २ ॥

१६४४ शिक्षा ण इन्द्र राय आ पुरु विद्वांस्रुचीषम । अवा नः पायं घने ॥ ३ ॥ ॥ १०(ता) ॥

[धा० १४ । उ० १ । स्व० २]

१६४५ तव त्यदिन्द्रियं बृहत्तव दक्षमुत क्रतुम् । वज्रं शिशाति धिषणं वरेण्यम् ॥ १ ॥

१६४६ तव द्यौरिन्द्र पौंस्यं पृथिवी वर्धति श्रवः । त्वामापः पर्वतासश्च हिन्विरे ॥ २ ॥

- १ २२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ २ ३ १ २
१६४७ त्वां विष्णुबृहन्क्षयो मित्रो गृणाति वरुणः । त्वाँ शन्द्रो मदत्यनु मारुतम् ॥ ३ ॥ ॥११(डी)॥
॥ इति तृतीयः खण्डः ॥३॥ [धा० १३ । उ० २ । स्व० ४ ।]
- १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २
१६४८ नमस्ते अग्र ओजसे गृणन्ति देव कृष्टयः । अमेरमित्रमर्दय ॥ १ ॥
- ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६४९ कुवित्सु नो गविष्टयेऽग्ने संवेपिषो रयिम् । उरुकुदुरु णस्कृधि ॥ २ ॥
- १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५० मा नो अग्ने महाधने परा वर्गारभृद्यथा । संवगँ सँ रयिं जय ॥ ३ ॥ ॥१२(प)॥
[धा० १५ । उ० १ । स्व० १]
- १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५१ समस्य मन्यवे विशो विश्वा नमन्त कृष्टयः । समुद्रायैव सिन्धवः ॥ १ ॥
- १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५२ वि चिद्वत्रस्य दोधतः शिरो विभेद वृष्णिना । वज्रेण शतपर्वणा ॥ २ ॥
- २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५३ ओजस्तदस्य तित्विष उभे यत्समवर्तयत् । इन्द्रश्चमेव रोदसी ॥ ३ ॥ ॥१३(तौ)॥
[धा० १४ । उ० १ । स्व० नास्ति]
- ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५४ सुमन्मा वस्वी रन्ती सूनरी ॥ १ ॥
- १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ २
१६५५ सरूप वृषणा गहीमौ भद्रौ धुर्यावभि । ताविमा उप सर्पतः ॥ २ ॥
- २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५६ नीव शीर्षाणि मृद्वं मध्य आपस्य तिष्ठति । शूङ्गेभिर्दशभिर्दिशन् ॥ ३ ॥ ॥१४(यि)॥
॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- इत्यष्टम-प्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥ ८-५ ॥ ॥ इति सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

अथाष्टादशोऽध्यायः ।

[१]

अथाष्टमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ८-२ ॥

- (१-१९) १ मेधातिथिः काण्वः प्रियमेघश्चाङ्गिरसः; २ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; ३ शुनःशेष आजीगर्तिः;
४ शंयुर्बाह्वस्पत्यः; ५ मेधातिथिः काण्वः; ६, ९ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ७ वालखिल्यम् (आयुः काण्वः); ८ अम्ब-
रिषो वार्षागिरः, ऋजिश्वा भारद्वाजश्च; १० विश्वमना वैश्वः; ११ सोभरिः काण्वः; १२ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो
बाह्वस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः, ३ गोतमो राहूगणः, ४ अत्रिभौमः, ५ विश्वामित्रो गाथिनः, ६ जमदग्निर्भार्गवः,
७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); १३ कलिः प्रागाथः; १४, १७ विश्वामित्रः प्रागाथः; १५ मेध्यातिथिः काण्वः,
१६ निध्रुविः काश्यपः; १८ भरद्वाजो बाह्वस्पत्यः ॥ १-२, ४, ६-७, ९-१०, १३, १५ इन्द्रः; ३, ११
१८ अग्निः; ५ विष्णुः, ५ (६) देवो वा; ८, १२, १६ पवमानः सोमः; १४, १७ इन्द्राग्नी ॥ १-५,
१४ १६-१८ गायत्री; ६, ७, ९, १२, १३ प्रागाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती);
८ अनुष्टुप् १० उष्णिक्, ११ काकुभः प्रागाथः=(विषमा ककुप्, समा सतोबृहती); १५ बृहती ॥
- १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ २ ३ १ २
१६५७ पन्यंपन्यमित्सोतार आ धावत मद्याय । सोमं वीराय शूराय ॥ १ ॥
- १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २
१६५८ पृह हरी ब्रह्मयुजा शग्मा वक्षतः सखायम् । इन्द्रं गीर्भिर्गिर्वणसम् ॥ २ ॥

- १६५९ पाता वृत्रहा सुतमा घा गमन्नारे अस्मत् । नि यमने शतमृतिः ॥ ३ ॥ ॥१(ति)॥
[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३]
- १६६० आ त्वा विशन्विन्दवः समुद्रमिव सिन्धवः । न त्वामिन्द्रानि रिचयते ॥ १ ॥
- १६६१ विश्वयथ महिना वृषन्भक्षः सोमस्य जागृवे । य इन्द्र जठरेषु ते ॥ २ ॥
- १६६२ अरं त इन्द्र कुक्षये सोमो भवतु वृत्रहन् । अरं धामभ्य इन्दवः ॥ ३ ॥ ॥२(क)॥
[धा० ११ । उ० १ । स्व० १]
- १६६३ जराबोध तद्विविड्ढि विशेविशे यक्षियाय । स्तोमः रुद्राय दृशीकम् ॥ १ ॥
- १६६४ स नो महाः अनिमानो धूमकेतुः पुरुश्चन्द्रः । धिये वाजाय हिन्वतु ॥ २ ॥
- १६६५ स रेवाः इव विशपतिर्दव्यः केतुः शृणोतु नः । उक्थैरग्निवृहद्भानुः ॥ ३ ॥ ॥३(ह) ॥
[धा० ११ । उ० नात्ति । स्व० १]
- १६६६ तद्वो गाय सुते सचा पुरुहृताय सत्वने । शं यद्रवे न शाकिने ॥ १ ॥
- १६६७ न घा वसुर्नि यमते दानं वाजस्य गोमतः । यन्सीमुपश्रवद्भिरः ॥ २ ॥
- १६६८ कुवित्सस्य प्र हि वज्रं गोमन्तं दस्युहा गमत् । शचीभिरप नो वरत् ॥ ३ ॥ ॥४(फी) ॥
॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० १५ । उ० २ । स्व० ४]
- १६६९ इदं विष्णुर्वि चक्रमे त्रेधा नि दधे पदम् । समूढमस्य पांसुले ॥ १ ॥
- १६७० त्रीणि पदा वि चक्रमे विष्णुर्गोपा अदाभ्यः । अतो धर्माणि धारयन् ॥ २ ॥
- १६७१ विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे । इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥ ३ ॥
- १६७२ तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति सूरयः । दिवीव चक्षुराततम् ॥ ४ ॥
- १६७३ तद्विप्रासो विपन्युवो जागृवांसः समिन्धते । विष्णोर्धत्परमं पदम् ॥ ५ ॥
- १६७४ अतो देवा अवन्तु नो यतो विष्णुर्विचक्रमे । पृथिव्या अधि सानवि ॥ ६ ॥ ॥५(द्व) ॥
[धा० ३३ । उ० २ । स्व० ६]
- १६७५ मौ षु त्वा वाघतश्च नारे अस्त्रि रीरमन् । आरात्ताद्वा सधमादं न आ गहीह वा सन्नप श्रुधि ॥ १ ॥
- १६७६ इमे हि ते ब्रह्मकृतः सु ते सचा मधौ न मक्ष आसते ।
इन्द्रे कामं जरितारो वसूयवो रथे न पादमा दधुः ॥ २ ॥ ॥६(डी) ॥
[धा० १३ । उ० ४ । स्व० ४]
- १६७७ अस्तावि मन्म पूर्व्यं ब्रह्मेन्द्राय वोचत । पूर्वीर्ऋतस्य बृहतीरनूषत स्तोतुर्मधा असृक्षत ॥ १ ॥

- १६७८ ^{२३ ३ १ २ ३ १२ ३ २ २ २७ ३ १२} समिन्द्रो रायो बृहतीरधुनुत सं क्षोणी समु सूर्यम् ।
^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ १ २} संशुक्रासः शुचयः सं गवाशिरः सोमा इन्द्रममन्दिषुः ॥ २ ॥ ॥ ७(ठा) ॥
 [धा० १३ । उ० ३ । स्व० २]
- १६७९ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्राय सोम पातवे वृत्रघ्ने परि पिच्यसे । नरे च दक्षिणावते वीराय सद्नासदे ॥ १ ॥
- १६८० ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तं सखायः पुरुरुचं वयं यूयं च सूरयः । अश्याम वाजगाः सनेम वाजस्पत्यम् ॥ २ ॥
- १६८१ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ २} परि त्यं हर्यतं हरिं ॥ ३ ॥ ॥ ८(हा) ॥
 [धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १६८२ ^{१ २ ३} कस्तमिन्द्र त्वा वस [वसो । आ] ॥ १ ॥
- १६८३ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मघोनः स्म वृत्रहत्येषु चोदय ये ददति प्रिया वसु ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तव प्रणीती हर्यश्च सूरिभिर्विश्वा तरेम दुरिता ॥ २ ॥ ॥ ९(धि) ॥
 [धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १६८४ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} एदु मघोमदिन्तरं सिञ्चाध्वर्यो अन्धसः । एवा हि वीर स्तवते सदावधः ॥ १ ॥
- १६८५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्र स्थातर्हरीणां न किष्टे पूव्यस्तुतिम् । उदानंश शवसा न भन्दना ॥ २ ॥
- १६८६ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तं वो वाजानां पतिमहमहि श्रवस्यवः । अप्रायुभिर्यज्ञेभिर्वावृधेन्यम् ॥ ३ ॥ ॥ १०(क) ॥
 [धा० १६ । उ० १ । स्व० १]
- १६८७ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तं गूर्द्धया स्वर्णरं देवासो देवमरतिं दधन्विरे । देवत्रा हव्यमूहिषे ॥ १ ॥
- १६८८ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} विभूतरार्तिं विप्र चित्रशोचिषमग्निमीडिष्व यन्तुरम् ।
^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अस्य मेघस्य साम्यस्य सोभरे प्रेमध्वराय पूव्यम् ॥ २ ॥ ॥ ११(घा) ॥
 [धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १६८९ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आ सोम स्वानो अद्रिभिस्तिरो वाराण्यव्यया । जनो न पुरि चम्बोर्विशद्गरिः सदो वनेषु दधिषे १
- १६९० ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स मामृजे तिरो अण्वानि मेघ्यो मीढ्वात्सतिर्न वाजयुः ।
^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अनुमाद्यः पवमानो मनीषिभिः सोमो विप्रेभिर्ऋक्भिः ॥ २ ॥ ॥ १२(तु) ॥
 [धा० १४ । उ० १ । स्व० ५ ।]
- १६९१ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वयमेनमिदा ह्योऽपीपेमेह वज्रिणम् । तस्मा उ अद्य सवने सुतं भरा नूनं भूषत श्रुते ॥ १ ॥
- १६९२ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वृक्श्चिदस्य वारण उरामथिरा वयुनेषु भूषति ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सेमं न स्तोमं जुजुषाण आ गहीन्द्र प्र चित्रया धिया ॥ २ ॥ ॥ १३(खा) ॥
 [धा० १६ । उ० २ । स्व० २]

(११४)

सामवेद-संहिता ।

[अ० १८, खं० ३, मं० १४]

- १६९३ इन्द्राग्नी रोचना दिवः परि वाजेषु भूपथः । तद्वां चेति प्र वीर्यम् ॥ १ ॥
- १६९४ इन्द्राग्नी अपसस्परि ॥ २ ॥
- १६९५ इन्द्राग्नी तविषाणि वां ॥ ३ ॥ ॥१४(क)॥
[धा० ६ । ड० १ । स्व० १]
- १६९६ क ई वेद सुते सचा ॥ १ ॥
- १६९७ दाना मृगो न वारणः पुरुत्रा चरथं दधे । न किप्रा नि यमदा सुते गमो महाश्चरस्योजसा ॥ २ ॥
- १६९८ य उग्रः सन्ननिपृतः स्थिरो रणाय सस्कृतः ।
यदि स्तोतुर्मघवां शृणवद्भवं नेन्द्रो योषत्या गमत् ॥ ३ ॥ ॥१५(ही)॥
॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १६९९ पवमाना असृक्षत सोमाः शुक्रास इन्द्रवः । अभि विश्वानि कायया ॥ १ ॥
- १७०० पवमाना दिवस्पर्यन्तरिक्षादसृक्षत । पृथिव्या अधि सानवि ॥ २ ॥
- १७०१ पवमानास आशवः शुभ्रा असृग्रमिन्द्रवः । म्रन्तो विश्वा अप द्विपः ॥ ३ ॥ ॥१६(फ)॥
[धा० १५ । उ० २ । स्व० १]
- १७०२ तोशा वृत्रहणा हुवे सजित्वानापराजिता । इन्द्राग्नी वाजसातमा ॥ १ ॥
- १७०३ प्र वामर्चन्त्युक्थिनः ॥ २ ॥
- १७०४ इन्द्राग्नी नवर्ति पुरो ॥ ३ ॥ ॥१७(र)॥
[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १७०५ उप त्वा रण्वसंहशं प्रयस्वन्तः सहस्कृत । अग्ने ससृज्महे गिरः ॥ १ ॥
- १७०६ उप च्छायामिव घृणेरगन्म शर्म ते वयम् । अग्ने हिरण्यसंहशः ॥ २ ॥
- १७०७ य उग्र इव शर्यहा तिग्मशृङ्गो न वसगः । अग्ने पुरो रुरोजिथ ॥ ३ ॥ ॥१८(य)॥
[धा० ७ । ड० नास्ति । स्व० १]
- १७०८ ऋतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिम् । अजस्रं घर्ममीमहे ॥ १ ॥
- १७०९ य इदं प्रतिपप्रथे यज्ञस्य स्वरुत्तिरन् । ऋतूत्सृजते वशी ॥ २ ॥
- १७१० अग्निः प्रियेषु धामसु कामो भूतस्य भव्यस्य । सप्राडेको विराजति ॥ ३ ॥ ॥१९(का)॥
॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ११ । उ० १ । स्व० २]
इत्यष्टमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ८-२ ॥
॥ इत्यष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अथैकोनविंशोऽध्यायः ।

[३]

अथाष्टमप्रपाठके तृतीयोऽर्धः ॥ ८-३ ॥

(१-१८) १ विरूप आङ्गिरसः; २, १८ अवस्सारः काश्यपः; ३ विश्वामित्रो गायिनः; ४ देवातिथिः काण्वः; ५, ८, ९, १६ गौतमो राहूगणः; ६ वामदेवो गौतमः; ७ प्रस्कण्वः काण्वः; १० वसुधुत आत्रेयः; ११ सत्यश्रवा आत्रेयः; १२ भवस्युरात्रेयः; १३ बुधगविष्टिरावात्रेयौ; १४ कुत्स आङ्गिरसः; १५ अत्रिभौमः; १७ दीर्घतमा औचथ्यः ॥ १, १०, १३ अग्निः; २, १८ पवमानः सोमः; ३-५ इन्द्रः; ६, ८, ११, १४ (१ उत्तरार्धः रात्रिश्च), १६ उषाः; ७, ९, १२, १५, १७ अश्विनौ ॥ १-२, ६-७, १८ गायत्री; ३, १३-१५ त्रिष्टुप्; ४-५ प्रगाथः=(विषमा बृहती, समा सतोबृहती); ८-९ उष्णिक् १०-१२ पङ्क्तिः; १६, १७ जगती ॥

१७११ अग्निः प्रलेन जन्मना शुम्भानस्तन्व३ स्वाम् । कविर्विप्रेण वावृधे ॥ १ ॥
 १७१२ ऊर्जा नपातमा हुवेऽग्निं पावकशोचिषम् । अस्मिन्यज्ञे स्वध्वरे ॥ २ ॥
 १७१३ स नो मित्रमहस्त्वमग्ने शुक्रेण शोचिषा । देवैरा सत्सि बर्हिषि ॥ ३ ॥ ॥१ (ली) ॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१७१४ उक्ते शुष्मासो अस्थू रक्षो भिन्दन्तो अद्रिवः । नुदस्व याः परिसृधः ॥ १ ॥
 १७१५ अया निजग्निरोजसा रथसङ्गे धने हिते । स्तवा अविभ्युषा हृदा ॥ २ ॥
 १७१६ अस्य व्रतानि नाधृषे पवमानस्य दूह्या । रुज यस्त्वा पृतन्यति ॥ ३ ॥
 १७१७ तं हिन्वन्ति मदच्युतं हरिं नदीषु वाजिनम् । इन्दुमिन्द्राय मत्सरम् ॥ ४ ॥ ॥२ (पी) ॥

[धा० २० । उ० १ । स्व० ४]

१७१८ आ मन्द्रैरिन्द्र हरिभिर्याहि मयूररोमभिः । मा त्वा के चिन्नि येमुरिन्न पाशिनोऽति धन्वेव तां इहि १
 १७१९ वृत्रखादौ वलं रुजः पुरां दमो अपामजः । स्थाता रथस्य हयोरभिस्वर इन्द्रो हृदा चिदारुजः ॥ २ ॥
 १७२० गम्भीरां उदधींरिव क्रतुं पुष्यसि गा इव ।
 प्र सुगोपा यवसं धेनवो यथा हृदं कुल्या इवाशत ॥ ३ ॥ ॥३ (छा) ॥

[धा० १७ । उ० २ । स्व० २]

१७२१ यथा गौरो अपा कृतं तृष्यन्नेत्यवेरिणम् । आपित्वे नः प्रपित्वे तूयमा गहि कण्वेषु सु सचा पिव ॥ १ ॥
 १७२२ मन्दन्तु त्वा मघवन्निन्द्रेन्दवो राधेदेयाय सुन्वते ।
 आमुष्या सोममपिबन्मू सुतं ज्येष्ठं तदधिषे सहः ॥ २ ॥ ॥४ (घ) ॥

[धा० २१ । उ० ४ । स्व० १]

१७२३ त्वमङ्ग प्र शंसिषो देवः शविष्ठ मर्त्यम् । न त्वदन्यो मघवन्नस्ति मडितेन्द्र ब्रवीमि ते वचः ॥ १ ॥

- १७२४ मा ते राधाँसि मा त ऊतयो वसोऽस्मान्कदा चना दभन् ।
विश्वा च न उपमिमीहि मानुष वमूनि चर्षणिभ्य आ ॥ २ ॥ ॥५(का)॥
[धा० २१ । उ० १ । स्व० २]
- १७२५ प्रति ष्या सूनरी जनी व्युच्छन्ती परि स्वसुः । दिवो अदर्शि दुहिता ॥ १ ॥
१७२६ अश्वेव चित्रारुषी माता गवामृतावरी । सखा भूदश्विनोरुषाः ॥ २ ॥
१७२७ उत सखास्यश्विनोरुत माता गवामसि । उतोपो वस्व ईशिषे ॥ ३ ॥ ॥६(लि)॥
[धा० ९ । उ० नामि । स्व० ३]
- १७२८ एषो उषा अपूर्व्या व्युच्छति प्रिया दिवः । स्तुपे वामश्विना बृहत् ॥ १ ॥
१७२९ या दस्त्रा सिन्धुमातरा मनोतरा रयीणाम् । धिया देवा वसुविदा ॥ २ ॥
१७३० वच्यन्ते वां ककुहासो जूणीयामधि विष्टपि । यद्वाँ रथो विभिष्यतात् ॥ ३ ॥ ॥७(लि)॥
[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १७३१ उषस्तच्चित्रमा भरासभ्यं वाजिनीवति । येन लोकं च तनयं च धामहे ॥ १ ॥
१७३२ उषो अद्येह गोमत्यश्वावति विभावरि । रेवदस्मे व्युच्छ सूनृतावति ॥ २ ॥
१७३३ युक्ष्वा हि वाजिनीवत्यश्वाँ अद्यारुणाँ उपः । अथा नो विश्वा सौभगान्या वह ॥ ३ ॥ ॥८(हि)॥
[धा० ६ । उ० ना० । स्व० ३]
- १७३४ अश्विना वर्तिरस्मदा गोमदस्त्रा हिरण्यवत् । अर्वाग्रथँ समनसा नि यच्छतम् ॥ १ ॥
१७३५ एह देवा मयोभुवा दस्त्रा हिरण्यवर्तनी । उपर्वुधो वहन्तु सोमपीतये ॥ २ ॥
१७३६ यावित्था श्लोकमा दिवो ज्योतिर्जनाय चक्रथुः । आ न ऊर्जे वहतमश्विना युवम् ॥ ३ ॥ ॥९(भा)॥
[धा० २० । उ० ४ । स्व० १]
- १७३७ अग्निं तं मन्ये यो वसुरस्तं ये यन्ति धेनवः ।
अस्तमर्वन्त आशवोऽस्तं नित्यासो वाजिन इषँ स्तोतृभ्य आ भर ॥ १ ॥
१७३८ अग्निहिं वाजिनं विशे ददाति विश्वचर्षणिः ।
अग्नी राये स्वाभुवँ स प्रीतो याति वार्यमिषँ स्तोतृभ्य आ भर ॥ २ ॥
१७३९ सो अग्निर्यो वसुर्गुणं सं यमायन्ति धेनवः ।
समर्वन्तो रघुद्रुवः सँ सुजातासः सूरय इषँ स्तोतृभ्य आ भर ॥ ३ ॥ ॥१०(घु)॥
[धा० १६ । उ० ४ । स्व० ५]

- १७४० महे नो अद्य बोधयोपो राये दिवित्मती ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २}
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 यथा चित्रो अबोधयः सत्यश्रवसि वाय्ये सुजाते अश्वसूनुते ॥ १ ॥
- १७४१ या सुनीथे शौचद्रथे व्यौच्छो दुहितर्दिवः ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 सा व्युच्छ सहीयसि सत्यश्रवसि वाय्ये सुजाते अश्वसूनुते ॥ २ ॥
- १७४२ सा नो अद्याभरद्वसुव्युच्छा दुहितर्दिवः ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 यो व्यौच्छः सहीयसि सत्यश्रवसि वाय्ये सुजाते अश्वसूनुते ॥ ३ ॥ ॥११(तु)॥
 [धा० १९ । उ० १ । स्व० ५]
- १७४३ प्रति प्रियतमं रथं वृषणं वसुवाहनम् ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 स्तोता वामश्विनावृषि स्तोमेभिर्भूषति प्रति माध्वी मम श्रुतं हवम् ॥ १ ॥
- १७४४ अत्यायातमश्विना तिरो विश्वा अहं सना ।
^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 दक्षा हिरण्यवर्तनी सुपुम्णा सिन्धुवाहसा माध्वी मम श्रुतं हवम् ॥ २ ॥
- १७४५ आ नो रत्नानि विभ्रतावश्विना गच्छतं युवम् ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 रुद्रा हिरण्यवर्तनी जुषाणा वाजिनीवसू माध्वी मम श्रुतं हवम् ॥ ३ ॥ ॥१२(वा)॥
 ॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ३० । उ० नास्ति । स्व० २]
- १७४६ अबोध्यग्निः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवायतीमुषासम् ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 यद्वा इव प्र वयामुजिहानाः प्र भानवः सस्रते नाकमच्छ ॥ १ ॥
- १७४७ अबोधि होता यजथाय देवानूध्वो अग्निः सुमनाः प्रातरस्थात् ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 समिद्धस्य रुशददशि पाजो महान् देवस्तमसो निरमोचि ॥ २ ॥
- १७४८ यदीं गणस्य रशनामजीगः शुचिरङ्गते शुचिभिर्गोभिरग्निः ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 आदक्षिणा युज्यते वाजयत्युत्तानामूध्वो अधयज्जुहामिः ॥ ३ ॥ ॥१३(लि)॥
 [धा० १९ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १७४९ इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरागाच्चित्रः प्रकेतो अजनिष्ट विश्वा ।
^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 यथा प्रसृता सवितुः सवायैवा रात्र्युषसे योनिमारैक् ॥ १ ॥
- १७५० रुशद्वत्सा रुशती श्वेत्यागादारैगु कृष्णा सदनान्यस्याः ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 समानबन्धू अमृतं अनूची द्यावा वर्णं चरत आमिनाने ॥ २ ॥

- १७५१ समानो अध्वा स्वस्त्रारनतस्तमन्यान्या चरतो देवशिष्टे ।
न मेथेते न तस्थतुः सुमेके नक्तोपासा समनसा विरुपे ॥ ३ ॥ ॥ १४(म) ॥
[धा० ३० । उ० ५ । स्व० १]
- १७५२ आ भात्यग्निरुपसामनीकमुद्विप्राणां देवया वाचो अस्थुः ।
अर्वाञ्चा नूनं रथ्येह यातं पीपिवां समश्विना घर्ममच्छ ॥ १ ॥
१७५३ न संस्कृतं प्रमिमीतो गमिष्टान्ति नूनमश्विनोपस्तुतेह ।
दिवाभिपिन्वेऽवसागमिष्टा प्रत्यवर्ति दाशुपे शम्भविष्टा ॥ २ ॥
१७५४ उता यातं संगवे प्रातरहो मध्यन्दिन उदिता सूर्यस्य ।
दिवा नक्तमवसा शन्तमेन नेदानीं पीतिरश्विना ततान ॥ ३ ॥ ॥ १५(लो) ॥
[धा० २४ । उ० नास्ति । स्व० ९]
- १७५५ पता उ त्या उपसः कतुमकत पूर्वे अर्धे रजसो भानुमञ्जते ।
निष्कृण्वाना आयुधानीव धृष्णवः प्रति गावोऽरुषीर्यन्ति मातरः ॥ १ ॥
१७५६ उदपत्नरुणा भानवो वृथा स्वायुजो अरुषीर्गा अयुक्षत ।
अक्रन्नुपासो वयनानि पूर्वथा रुशन्तं भानुमरुषीरशिश्नुयुः ॥ २ ॥
१७५७ अर्चन्ति नारीरपसो न विष्टिभिः समानेन योजनेना परावतः ।
इषं वहन्तीः सुकृते सुदानवे विश्वेदह यजमानाय सुन्वते ॥ ३ ॥ ॥ १६(कि) ॥
[धा० २६ । उ० १ । स्व० ३]
- १७५८ अबोध्यग्निर्मे उदेति स्या व्यूषाश्चन्द्रा महावो अर्चिषा ।
आयुक्षातामश्विना यातवे रथं प्रासावीद्देवः सविता जगत्पृथक् ॥ १ ॥
१७५९ यद्युञ्जाथे वृष्णमश्विना रथं घृतेन नो मधुना क्षत्रमुक्षतम् ।
अस्माकं ब्रह्म पृतनासु जिन्वतं वयं धना शूरसाता भजैमहि ॥ २ ॥
१७६० अर्वाङ् त्रिचक्रो मधुवाहनो रथो जीराश्वो अश्विनोर्यातु सुष्टुतः ।
त्रिवन्धुरो मघवा विश्वसौभगः शं न आ वक्षत्रिपदे चतुष्पदे ॥ ३ ॥ ॥ १७(छा) ॥
[धा० २२ । उ० २ । स्व० २]
- १७६१ प्र ते धारा असश्चतो दिवो न यन्ति वृष्टयः । अच्छा वाजं सहस्रिणम् ॥ १ ॥
१७६२ अभि प्रियाणि काव्या विश्वा चक्षानो अर्षति । हरिस्तुञ्जान आयुधा ॥ २ ॥

- १७६३ स ममृजान आयुभिरिभो राजेव सुव्रतः । श्येनो न वरुसु षीदति ॥ ३ ॥
- १७६४ स नो विश्वा दिवो वसूतो पृथिव्या अधि । पुनान इन्द्रवा भर ॥ ४ ॥ १८(ती) ॥
- ॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० १४ । उ० १ । स्व० ४]

॥ इति अष्टमप्रपाठके तृतीयोऽर्धः, अष्टमप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ८ ॥

॥ इत्येकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

अथ विंशोऽध्यायः ।

[१]

अथ नवमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ९-१ ॥

- (१-१८) १ नृमेध आङ्गिरसः; २... ३ प्रियमेध आङ्गिरसः; ४ दीर्घतमा औचथ्यः; ५ वामदेवो गौतमः; ६ प्रस्कण्वः
काण्वः; ७ बृहदुक्यो वामदेव्यः; ८ बिन्दुः पूतदक्षो वा आंगिरसः; ९, १७ जमदग्निर्भागवः; १० सुकक्ष आंगिरसः;
११-१३ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १४ सुदाः पैजवनः; १५ मेधातिथिः काण्वः; १६ नीपातिथिः काण्वः; १८ परुच्छेपो
दैवोदासिः ॥ १, १७ पवमानः सोमः; ३, ७, १०, १६ इन्द्रः; ४-६, १८ अग्निः; ९ मरुतः; १० सूर्यः;
२..... ॥ १, ८, १०, १५-१७ गायत्री; (१७ नित्यवदा) २... ..; ३ अनुष्टम्बः प्रगाथः= (१ अनुष्टम्ब+गायत्र्यौ); ४, ११, १३ विराट्; ५ पदपंक्तिः; ६, ९, १२ प्रगाथः (विषमा बृहती,
समा सतोबृहती); ७ त्रिष्टम्बः; १४ शक्करी; १८ अत्याष्टिः ॥

- १७६५ प्रास्य धारा अक्षरन्वृणाः सुतस्याजसः । देवा अनु प्रभूषतः ॥ १ ॥
- १७६६ ससि मृजन्ति वेधसो गृणन्तः कारवो गिरा । ज्योतिर्जज्ञानमुकथ्यम् ॥ २ ॥
- १७६७ सुषहा सोम तानि ते पुनानाय प्रभूवसो । वर्धा समुद्रमुकथ्य ॥ ३ ॥ ॥१(थि)॥
- [धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १७६८ एष ब्रह्मा य ऋत्विय इन्द्रो नाम श्रुतो गृणे ॥ १ ॥
- १७६९ त्वामिच्छवसस्पते यन्ति गिरा न संयतः ॥ २ ॥
- १७७० वि स्तुतयो यथा पथः ॥ ३ ॥ ॥२(प)॥
- [धा० ५ । उ० १ । स्व० १]
- १७७१ आ त्वा रथं यथोतये ॥ १ ॥
- १७७२ तुविशुष्म तुविक्रतो शचीवो विश्वया मते । आ पप्राथ महित्वना ॥ २ ॥
- १७७३ यस्य ते महिना महः परि ज्मायन्तमीयतुः । हस्ता वज्रं हिरण्ययम् ॥ ३ ॥ ॥३(ष)॥
- [धा० १० । उ० नास्ति । स्व० १]
- १७७४ आ यः पुरं नार्मिणीमदीदेत्यः कविर्नभन्योऽ नावा । सूरौ न रुक्कां छतात्मा ॥ १ ॥

१७७५ अग्निं द्विजन्मा त्रीं रोचनानि विश्वा रजांसि शुशुचानो अस्थान् । होता यजिष्ठो अपासं सधस्थे ॥२॥

१७७६ अयसं स होता यो द्विजन्मा विश्वा दधे वायाणि श्रवस्या । मनो यो अस्मै सुतुको ददाश ॥३॥४(छ)॥

[धा० १२ । उ० २ । स्व० १]

१७७७ अग्ने तमद्याश्वं न स्तोमैः कर्तुं न भद्रं हृदिस्पृशाम् । ऋध्यामा त ओहेः ॥ १ ॥

१७७८ अथा ह्यग्ने क्रतोभद्रस्य दक्षस्य साधोः । रथीऋतस्य बृहतो बभूथ ॥ २ ॥

१७७९ एभिर्नो अकर्मवा नो अर्वाङ्कस्वर्णं ज्योतिः । अग्ने विश्वोभिः सुमना अनीकैः ॥ ३ ॥ ॥५(चि)॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० ७ । उ० १ । स्व० ३]

१७८० अग्ने विवस्वदुपसाश्चित्रं राधो अमर्त्य । आ दाशुषे जातवेदो वहा त्वमद्या देवासं उपर्युधः ॥ १ ॥

१७८१ जुष्टो हि दूतो असि हव्यवाहनोऽग्ने रथीरध्वराणाम् ।

सजूरदिवभ्यामुषसा सुवीर्यमस्मे धेहि श्रवो बृहत ॥ २ ॥ ॥६(ला)॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० २]

१७८२ विधुं दद्राणसं समने बहूनां युवानसं सन्तं पालितो जगार ।

देवस्य पश्य काव्यं महित्वाद्यां ममार स ह्यः समान ॥ १ ॥

१७८३ शाकमना शाको अरुणः सुपर्ण आ यो महः शूरः सनादनीडः ।

यच्चिकेत सत्यमित्तन्न मोघं वसु स्पार्हमुतं जेतोत दाता ॥ २ ॥

१७८४ ऐभिर्ददे वृष्ण्या पौंस्यानि येभिरौक्षद्रहत्याय वज्री ।

ये कर्मणः क्रियमाणस्य महं ऋते कर्ममुदजायन्त देवाः ॥ ३ ॥ ॥७(त्रे)॥

[धा० ३१ । उ० ४ । स्व० ७]

१७८५ अस्ति सोमो अयसं सुतः पिबन्त्यस्य मरुतः । उत स्वराजो अश्विना ॥ १ ॥

१७८६ पिबन्ति मित्रो अर्यमा तना पूतस्य वरुणः । त्रिपथस्थस्य जावतः ॥ २ ॥

१७८७ उतो न्वस्य जोषमा इन्द्रः सुतस्य गोमतः । प्रातर्होतेव मत्सति ॥ ३ ॥ ॥८(ली)॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१७८८ बणमहासं असि सूर्यं बडादित्य महासं असि । महस्ते सतो महिमा पनिष्टम महा देव महासं असि ॥१॥

१७८९ बट् सूर्यं श्रवसा महासं असि सत्रा देव महासं असि ।

महा देवानामसुर्यः पुरोहितो विभु ज्योतिरदाभ्यम् ॥ २ ॥ ॥९(त)॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० १४ । उ० १ । स्व० १]

- १७९० उप नो हरिभिः सुते याहि मदानां पते । उप नो हरिभिः सुतम् ॥ १ ॥
- १७९१ द्विता यो वृत्रहन्तमो विद् इन्द्रः शतक्रतुः । उप नो हरिभिः सुतम् ॥ २ ॥
- १७९२ त्वं हि वृत्रहन्नेपां पाता सोमानामसि । उप नो हरिभिः सुतम् ॥ ३ ॥ ॥१०(री)॥
[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- १७९३ प्र वो महे महेवृधे भरध्वं प्रचेतसे प्र सुमर्ति कृणुध्वम् । विशः पूर्वीः प्र चर चर्षणिप्राः ॥ १ ॥
- १७९४ उरुव्यचसे महिने सुवृक्तिमिन्द्राय ब्रह्म जनयन्त विप्राः । तस्य व्रतानि न मिनन्ति धीराः ॥ २ ॥
- १७९५ इन्द्रं वाणीरनुत्तमन्युमेव सत्रा राजानं दधिरे सहध्वै । हृथश्वाय वर्हया समापीन ॥ ३ ॥ ॥११(हि)॥
[धा० २६ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १७९६ यदिन्द्र यावतस्त्वमेतावदहमीशीय । स्तोतारमिदधिषे रदावसो न पापत्वाय रंसिषम् ॥ १ ॥
- १७९७ शिक्षेयमिन्महयते दिवेदिवे राय आ कुहचिद्विदे ।
न हि त्वदन्यन्मघवन्न आप्यं वस्यो अस्ति पिता च न ॥ २ ॥ ॥१२(ता)॥
[धा० १४ । उ० १ । स्व० २]
- १७९८ ध्रुधी हव विपिपानस्याद्रेवोधा विप्रस्यार्चतो मनीषाम् । कृष्वा दुवाः स्यन्तमा सचेमा ॥ १ ॥
- १७९९ न ते गिरो अपि मृष्ये तुरस्य न सुष्टुतिमसुर्यस्य विद्वान् । सदा ते नाम स्वयशो विवक्तिम् ॥ २ ॥
- १८०० भूरि हि ते सवना मानुषेषु भूरि मनीषी हवते त्वामित् । मारे अस्मन्मघवं ज्योद्धः ॥ ३ ॥ ॥१३(वा)॥
॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० १५ । उ० ३ । स्व० २]
- १८०१ प्रो ष्वस्मै पुरोरथमिन्द्राय शूषमर्चत । अभीके चिदु लोककृतसङ्गे समत्सु वृत्रहा ।
अस्माकं वोधि चोदिता नभन्तामन्यकेषां ज्याका अधि धन्वसु ॥ १ ॥
- १८०२ त्वं सिधूं रवासृजोऽधराचो अहन्नहिम् । अशत्रुरिन्द्र जाज्ञिषे विश्वं पुष्यासि वार्यम् ।
तं त्वा परि ष्वजामहे नभन्तामन्यकेषां ज्याका अधि धन्वसु ॥ २ ॥
- १८०३ वि षु विश्वा अरातयोऽर्यो नशन्त नो धियः । अस्तासि शत्रवे वधं यो न इन्द्र जिघांसति ।
या ते रातिर्दिवसु नभन्तामन्यकेषां ज्याका अधि धन्वसु ॥ ३ ॥ ॥१४(टि)॥
[धा० ४३ । उ० ६ । स्व० ३]
- १८०४ रेवा इद्रेवत स्तोता स्यात्वावतो मघोनः । प्रेदु हरिवः सुतस्य ॥ १ ॥
- १८०५ उक्थं च न शस्यमानं नागो रथिरा चिकेत । न गायत्रं गीयमानम् ॥ २ ॥
- १८०६ मा न इन्द्र पीयत्नवे मा शर्धते परा दाः । शिक्षा शचीवः शचीभिः ॥ ३ ॥ ॥१५(ति)॥
[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३]

- १८०७ एन्द्र याहि हरिभिरुप कण्वस्य सुण्डुतिम् । दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ १ ॥
 १८०८ अत्रा वि नेमिरेषामुरां न धृनुते वृकः । दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ २ ॥
 १८०९ आ त्वा ग्रावा वदन्निह सोमी शोषेण वक्षतु । दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ३ ॥ १६(व) ॥

[धा० ५ । उ० नास्ति । स्व० १]

- १८१० पवस्व सोम मन्दयन्निन्द्राय मधुमत्तमः ॥ १ ॥
 १८११ ते सुतासो विपश्चितः शुक्रा वायुमसृञ्चत ॥ २ ॥
 १८१२ असृञ्च देववीतये वाजयन्तो रथा इव ॥ ३ ॥ ॥ १७(गो) ॥

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]

- १८१३ अग्निं होतारं मन्ये दास्वन्तं वसोः सूनुं सहसो जातवेदसं विप्रं न जातवेदसम् ।
 य ऊर्ध्वरो स्वध्वरो देवो देवाच्या कृपा । वृतस्य विभ्राष्टिमनु शुक्रशोचिष आजुह्वानस्य सर्पिषः ॥ १ ॥
 १८१४ यजिष्ठं त्वा यजमाना हुवेम ज्येष्ठमङ्गिरसां विप्र मन्मभिर्विप्रेभिः शुक्र मन्मभिः ।
 परिज्मानमिव द्यां होतारं चर्पणीनाम् । शोचिष्केशं वृषणं यमिमा विशः प्रावन्तु जूतये विशः ॥ २ ॥
 १८१५ स हि पुरू चिदौजसा विरुक्मता दीद्यानो भवति द्रुहन्तरः परशुर्न द्रुहन्तरः ।
 वीडु चिद्यस्य समृतौ श्रुवद्वनेव यत्स्थिरम् । निष्पहमाणो यमते नायते ध्रन्वासहा नायते ॥ ३ ॥ १८(डी) ॥

[धा० ४३ । उ० २ । स्व० ४]

॥ इति नवमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ९-१ ॥

[२]

अथ नवमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ९-२ ॥

- (१-१३) १ अग्निः पावकः; २ सोमरिः काण्वः; ३ अरुणो वैतहव्यः; ५-६ अरत्सारः काश्यपः; ९ गोपूक्त्वश्वसूक्तितौ काण्वायनौ; १० त्रिशिरास्वाहृः, सिन्धुद्वीप आम्बरीषो वा; ११ उलो वातायनः; १३ वेनो भार्गवः; ४, ७, ८, १२ । १-४; ७-८, १२ अग्निः; ५-६ विश्वे देवाः; ९ इन्द्रः, १० आपः; ११ वायुः १३ वेनः, १ (१-२) विष्टार-पंक्तिः; १ (३-५) सतोबृहती, १ (६) उपरिष्टाज्ज्योतिः, २ काकुभः प्रगाथः= (त्रिषमा ककुप्, समा सतोबृहती); ३ जगती; ५-६, १३ त्रिष्टुप्; ४, ७-११, गायत्री; ४, ७, ८, १२ ।

- १८१६ अग्ने तव श्रवो वयो महि आजन्ते अर्चयो विभावसो ।
 बृहद्भानो शवसा वाजमुक्थ्या ३ दधासि दाशुषे कवे ॥ १ ॥
 १८१७ पावकवर्चाः शुक्रवर्चा अनूतवर्चा उदियर्षि भानुना ।
 पुत्रो मातरा विचरन्नुपावसि पृणाक्षि रोदसी उभे ॥ २ ॥

- १८१८ ऊर्जा नपाज्जानवेदः सुशस्तिभिर्मन्दस्व धीतिभिर्हितः ।
 न्वे इपः सं दधुभृग्भिर्षमश्चित्रोतयो वामजाताः ॥ ३ ॥
- १८१९ इरज्यन्ने प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे रायो अमर्त्य ।
 स दर्शनस्य वपुषो वि राजसि पृणक्षि दर्शते क्रतुम् ॥ ४ ॥
- १८२० इकतारमध्वरस्य प्रचेतसं क्षयन्तं राधसो महः ।
 रानि वामस्य सुभगां महीमिषं दधासि सानासि रयिम् ॥ ५ ॥
- १८२१ ऋतावानं महिषं विश्वदर्शतमग्निं सुस्नाय दधिरे पुरो जनाः ।
 श्रुत्कर्णं सप्रथस्तमं न्वा गिरा दैव्यं मानुषा युगा ॥ ६ ॥ १(दि)॥
 [धा० ५९ । उ० ३ । स्व० ३]
- १८२२ प्र सो अग्ने तवोतिभिः सुवीराभिस्तरति वाजकर्मभिः । यस्य त्वं सख्यमाविथ ॥ १ ॥
- १८२३ तव द्रप्सो नीलवान्वाश ऋत्विय इन्धानः सिष्णवा ददे ।
 न्वं महीनामुपसामासि प्रियः क्षपो वस्तुषु राजसि ॥ २ ॥ २(यी) ॥
 [धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- १८२४ तमोपधीर्दधिरे गर्भमृत्वियं तमापो अग्निं जनयन्त मातरः ।
 तमित्समानं वनिनश्च वीरुधोऽन्तर्वतीश्च सुवते च विश्वहा ॥ १ ॥ ३(रि)॥
 [धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १८२५ अग्निरिन्द्राय पवते दिवि शुक्रो वि राजति । महिषीव वि जायते ॥ १ ॥ ४(या) ॥
 [धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १८२६ यो जागार तमृचः कामयन्ते यो जागार तमु सामानि यन्ति ।
 यो जागार तमयं सोम आह तवाहमस्मि सख्ये न्योकाः ॥ १ ॥ ५ (या)॥
 [धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १८२७ अग्निर्जागार तमृचः कामयन्तेऽग्निर्जागार तमु सामानि यन्ति ।
 अग्निर्जागार तमयं सोम आह तवाहमस्मि सख्ये न्योकाः ॥ १ ॥ ६ (वा) ॥
 [धा० १० । उ० नास्ति । स्व० २]
- १८२८ नमः सखिभ्यः पूर्वसद्भ्यो नमः साकंनिषेभ्यः । युञ्जे वाचं शतपदीम् ॥ १ ॥
- १८२९ युञ्जे वाचं शतपदीं गाये सहस्रवर्तनि । गायत्रं त्रैष्टुभं जगत् ॥ २ ॥

- १८३० गायत्रं त्रैष्टुभं जगद्विश्वा रूपाणि सम्भृता । देवा ओकांसि चक्रिरे ॥ ३ ॥ ॥७(यु)॥
[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ५]
- १८३१ अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिराग्निरिन्द्रो ज्योतिर्ज्योतिरिन्द्रः । सूर्यो ज्योतिर्ज्योतिः सूर्यः ॥ १ ॥
[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ५]
- १८३२ पुनरूर्जा नि वर्तस्व पुनरग्न इपायुपा । पुनर्नः पाह्यं हसः ॥ २ ॥
- १८३३ सह रय्या नि वर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया । विश्वस्न्या विश्वतस्परि ॥ ३ ॥ ८ ॥(डा)॥
[धा० ८ । उ० २ । स्व० २]
- १८३४ यद्विन्द्राहं यथा त्वमीशीय वस्व एक इत् । स्तोता मे गोसग्वा स्यात् ॥ १ ॥
- १८३५ शिक्षेयमस्मै दित्सेयं शचीपते मनीषिणे । यदहं गोपतिः स्याम् ॥ २ ॥
- १८३६ धेनुष्ट इन्द्र सूनृता यजमानाय सुन्वते । गामश्वं पिप्युपी दुहे ॥ ३ ॥ ॥९(पि)॥
[धा० १५ । उ० १ । स्व० ३]
- १८३७ आपो हि द्या मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे ॥ १ ॥
- १८३८ यो वः शिचतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः । उशतीरिव मातरः ॥ २ ॥
- १८३९ तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ॥ ३ ॥ ॥१०(वा)॥
[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० २]
- १८४० वात आ वातु भेषजं शम्भु मयोभु नो हृदे । प्र न आयूषि तारिषत् ॥ १ ॥
- १८४१ उत वात पितासि न उत भ्रातोत नः सखा । स नो जीवातवे कृधि ॥ २ ॥
- १८४२ यददो वात ते गृहेऽमृतं निहितं गुहा । तस्य नो धेहि जीवसे ॥ ३ ॥ ॥११(पाँ)॥
[धा० १० । उ० १ । स्व० नास्ति]
- १८४३ अभि वाजी विश्वरूपो जनित्रं हिरण्ययं विश्वदत्कं सुपर्णः ।
सूर्यस्य भानुमृतुथा वसानः परि स्वयं मेधमृजो जजान ॥ १ ॥
- १८४४ अप्सु रेतः शिश्रिये विश्वरूप तेजः पृथिव्यामधि यत्संबभूव ।
अन्तरिक्षे स्वं महिमानं मिमानः कनिक्रान्ति वृष्णो अश्वस्य रेतः ॥ २ ॥
- १८४५ अयं सहस्रा परि युक्ता वसानः सूर्यस्य भानुं यज्ञो दाधार ।
सहस्रदाः शतदा भूरिदावा धर्ता दिवो भुवनस्य विश्वपतिः ॥ ३ ॥ ॥१२(पु)॥
[धा० २० । उ० १ । स्व० ५]
- १८४६ नाकं सुपर्णमुप यत्पतन्तं हृदा वेनन्तो अभ्यचक्षत त्वा ।
हिरण्यपक्षं वरुणस्य दूतं यमस्य योनौ शकुनं भुरण्युम् ॥ १ ॥

१८४७ ऊर्ध्वा गन्धर्वा अधि नाके अस्थात्प्रत्यङ्चित्रा विभ्रदस्यायुधानि ।

वसानो अत्कः सुरभिं दृशे कः स्वाशुर्ण नाम जनत प्रियाणि

॥ २ ॥

१८४८ द्रप्सः समुद्रमभि यज्जिगाति पश्यन् गृध्रस्य चक्षसा विधर्मन् ।

मानुः शुभ्रेण शोचिषा चकानस्तृतीये चक्रे रजसि प्रियाणि

॥ ३ ॥ ॥१३(ख)॥

॥ इति सप्तमः खण्डः ॥७॥ [धा० २६ । उ० २ । स्व० ५]

॥ इति नवमप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः ॥ ९-२ ॥ ॥ इति विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

अथैकविंशोऽध्यायः ।

[३]

अथ नवमप्रपाठके तृतीयोऽर्धः ॥ ९-३ ॥

(१-९) १-४, ५ (१-२), अप्रतिरथ ऐन्द्रः; ५ (३), ६ (३), ८ (१, ३) पायुभरिद्वाजः; ७ (१-२) शासो
भारद्वाजः; ९ (१) जय ऐन्द्रः; ९ (२-३) गोतमो राहूगणः; ४ (३) ६ (१-२) -? ७ (३)... ८ (२)...

॥ १, २ (२-३), ३-४, ५ (२), ६, ७, ९ (१) इन्द्रः; ५ (२) इन्द्रो मरुतो वा; २ (१) बृहस्पतिः;

५ (१) अप्वा देवी, ५ (३) हवः; ६ (३) (संग्रामाशिषः) युद्धभूमि-कवच-ब्राह्मणस्पत्यादितयः;

८ (१, ३) [संग्रामाशिषः १ वर्म-सोम-वरुणाः, ३ देवब्रह्माणि]; ९ सोमावरुणौ । (२-३) विश्वे

देवाः; ८ (३)... ॥ ३ ॥ १-४, ५ (१), ६ (१) ८ (१) ९ (१-२) त्रिष्टुप्;

५ (२-३), ६ (२) ७ (१-२), ८ (२) अनुष्टुप्; ६ (३) पंक्तिः;

९ (३) विराट्स्थाना; ७ (३) विराड् जगती ८ (२)... ॥

१८४९ आशुः शिशानो वृषभो न भीमो घनाघनः क्षोभणश्चर्षणीनाम् ।

सङ्क्रन्दनोऽनिमिष एकवीरः शतः सेना अजयत्साकमिन्द्रः

॥ १ ॥

१८५० सङ्क्रन्दनेनानिमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्च्यवनेन धृष्णुना ।

तदिन्द्रेण जयत तत्सहध्वं युधो नर इषुहस्तेन वृष्णा

॥ २ ॥

१८५१ स इषुहस्तैः स निपङ्गिभिर्वशी सः स्रष्टा स युध इन्द्रो गणेन ।

सः सृष्टजित्सोमपा बाहुशर्ष्यूः प्रधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता

॥ ३ ॥ ॥१(फे)॥

[धा० ४५ । उ० २ । स्व० ७]

१८५२ बृहस्पते पारि दीया रथेन रक्षोहामित्राः अपवाधमानः ।

प्रभञ्जन्त्सेनाः प्रमृणो युधा जयन्नस्माकमेधविता रथानाम्

॥ १ ॥

१८५३ बलाविज्ञायः स्थविरः प्रवीरः सहस्वान्वाजी सहमान उग्रः ।

अभिवीरो अभिसत्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित्

॥ २ ॥

- १८५४ गोत्रभिर्द् गोविद् वज्रवाहुं जयन्तमज्म प्रमृणन्तमोजसा ।
इमं सजाता अनु वीरयध्वमिन्द्रं सखायो अनु स रभध्वम् ॥ ३ ॥ ॥२(हे)॥
[धा० ३६ । उ० नास्ति । स्व० ७]
- १८५५ अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोऽद्यो वीरः शतमन्युरिन्द्रः ।
दुश्च्यवनः पृतनापाडयुधोऽस्माकं सेना अवतु प्र युत्सु ॥ १ ॥
- १८५६ इन्द्र आसां नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुर प्तु सोमः ।
देवसेनानामभिभञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो यन्वग्रम् ॥ २ ॥
- १८५७ इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञ आदिन्यानां मरुतां शर्ध उग्रम् ।
महामनसां भुवनच्यवानां घोषो देवानां जयतामुदस्थात् ॥ ३ ॥ ३ ॥(च)॥
[धा० २७ । उ० १ । स्व० १]
- १८५८ उद्धर्षय मघवन्नायुधान्युत्सत्त्वनां मामकानां मनांसि ।
उद्धृन्नहन्वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयतां यन्तु घोषाः ॥ १ ॥
- १८५९ अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु ।
अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मां उ देवा अवता ह्वेषु ॥ २ ॥
- १८६० असौ या सेना महतः परेषामभ्येति न ओजसा स्पर्धमाना ।
तां गूहत तमसापव्रतेन यथैतेषामन्यो अन्यं न जानात् ॥ ३ ॥ ॥४(चु)॥
[धा० ३२ । उ० १ । स्व० ५]
- १८६१ अमीषां चित्तं प्रतिलोभयन्ती गृहाणाङ्गान्यष्वे परेहि ।
अभि प्रेहि निर्दह हत्सु शोकैरन्धेनामित्रास्तमसा सचन्ताम् ॥ १ ॥
- १८६२ प्रेता जयता नर इन्द्रो वः शर्म यच्छतु । उग्रा वः सन्तु बाहवोऽनाधृष्या यथासथ ॥२॥
- १८६३ अवसृष्टा परा पत शरव्ये ब्रह्मसंशिते । गच्छामित्रान्प्र पद्यस्व मामीषां कं च नोच्छिष्यः ३ ॥५(ठा)॥
[धा० १८ । उ० २ । स्व० २]
- १८६४ कङ्काः सुपर्णा अनु यन्त्वेनान् गृघ्राणामन्नमसावस्तु सेना ।
मैषां मोच्यघहारश्च नेन्द्र घयांस्येनाननुसंयन्तु सर्वान् ॥ १ ॥
- १८६५ अभित्रसेनां मघवन्नस्मां छत्रयतीमभि । उभौ तामिन्द्र वृत्रहन्नमिश्र दहतं प्रति ॥ २ ॥

- १८६६ यत्र वाणाः संपतन्ति कुमारा विशिखा इव ।
तत्र नो ब्रह्मणस्पतिरदितिः शर्म यच्छतु विश्वाहा शर्म यच्छतु ॥ ३ ॥ ॥६ (या)॥
[धा० २७ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १८६७ वि रक्षो वि मृधो जहि वि वृत्रस्य हनू रुज । वि मन्युमिन्द्र वृत्रहन्मित्रस्याभिदासतः ॥ १ ॥
- १८६८ वि न इन्द्र मृधो जहि नीचा यच्छ पृतन्यतः । यो अस्माँ अभिदासत्यधरं गमया तमः ॥ २ ॥
- १८६९ इन्द्रस्य वाहू स्थविरो युवानावनाधृष्यो सुप्रतीकावसहो ।
नो युञ्जीत प्रथमो योग आगते याभ्यां जितमसुराणाँ सहो महत् ॥ ३ ॥ ॥७ (थि)॥
[धा० २९ । उ० २ । स्व० ३]
- १८७० मर्माणि ते वर्मणा च्छादयामि सोमस्त्वा राजामतेनानु वस्ताम् ।
उरोर्वरीयो वरुणस्ते कृणोतु जयन्तं त्वानु देवा मदन्तु ॥ १ ॥
- १८७१ अन्धा अमित्रा भवताशीपाणोऽह्य इव । तेषां वो अग्निनुज्ञानामिन्द्रो हन्तु वरंवरम् ॥ २ ॥
- १८७२ यो नः स्वोऽरणो यश्च निष्ठयो जिघाँसति ।
देवास्तँ सर्वं धूर्वन्तु ब्रह्म वर्म ममान्तरँ शर्म वर्म ममान्तरम् ॥ ३ ॥ ॥८ (वी) ॥
[धा० २५ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- १८७३ मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावत आ जगन्था परस्याः ।
सृकँ सँशाय पविमिन्द्र तिग्मं वि शत्रू ताहि मृधो नुदस्य ॥ १ ॥
- १८७४ भद्रं कर्णभिः शृणुयाम देवा भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरंगैस्तुष्टुवाँ सस्तनूभिर्व्यशेमहि देवहितं यदायुः ॥ २ ॥
- १८७५ स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेभिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥
ॐ स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥ ३ ॥ ॥ ९ (कृ) ॥
[धा० २६ । उ० १ । स्व० ६]

॥ इति नवमप्रपाठकस्य तृतीयोऽर्धः, नवमप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ९-३ ॥

॥ इत्येकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥

॥ इत्युत्तरार्चिकः समाप्तः ॥

॥ इति सामवेदसंहिता समाप्ता ॥

सामवेदमन्त्राणां वर्णानुक्रमसूची ।

अक्रांत्समुद्रः प्रथमे (५२९; १२५३) १.६.१.४.७; २.५.२.१.१.१
अक्षन्मीमदन्त (४१५) १.५.१.३.७ ।
अगन्म महा नमसा (१३०४) २.५.२.९.१ ।
अगन्म वृत्रहन्तमं (८९) १.१.२.४.९ ।
अम आ याहि वीतये (१; ६६०) १.१.१.१.१; २.१.१.४.१ ।
अम आ याह्यग्निभिर्होतारं (१५५२) २.७.२.७.१ ।
अम आयुषि पवस (६२७; १४६४; १५१८) २.६.३.१०.३;
२.७.१.१२.१ ।
अम ओजिष्ठमा भर (८१) १.१.२.४.१ ।
अग्निः प्रत्नेन जन्मना (१७११) २.८.३.१.१ ।
अग्निः प्रियेषु धामसु (१७१०) २.८.२.१९.३ ।
अग्निं तं मन्ये (४२५; १७३७) १.५.१.४.७; २.८.३.१०.१ ।
अग्निं दृतं वृणीमहे (३; ७९०) १.१.१.१.३; २.२.१.६.१ ।
अग्निं नरो दीधितिभिः (७२; १३७३) १.१.२.२.१०;
२.६.१.१०.१ ।
अग्निं वो देवमग्निभिः (१२१९) २.५.१.९.१ ।
अग्निं वो वृधन्तम् (२१; ९४६) १.१.१.३.१; २.३.१.२०.१ ।
अग्निं सूनुं सहस्रो (१५५५) २.७.२.८.२ ।
अग्निं हिन्वन्तु नो (१५२७) २.७.१.१५.६ ।
अग्निं होतारं मन्ये (४६५; १८१३) १.५.१.३.९; २.९.१.१८.१ ।
अग्निनाग्निः समिध्यते (८४४) २.२.२.५.१ ।
अग्निमग्निं हवीमभिः (७२१) २.२.१.६.२ ।
अग्निमिधानो मनसा (१९) १.१.१.२.९ ।
अग्निमीडिष्वावसे (४९) १.१.१.५.५ ।
अग्निमीडे पुरोहितं (६०५)
अग्निरस्मि जन्मना (६१३)
अग्निरिन्द्राय पवते (१८२५) २.९.२.४.१ ।
अग्निरुक्थे पुरोहितो (४८) १.१.१.५.४ ।
अग्निं ऋषिः पवमानः (१५१९) २.७.१.१२.२ ।
अग्निर्जागार तमृचः (१८२७) २.९.२.६.१ ।
अग्निर्जुषत नो गिरो (१४०६) २.६.२.१०.२ ।
अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निः (१८३१) २.९.२.८.१ ।
अग्निर्मूर्धा दिवः (२७; १५३२) १.१.१.३.७; २.७.१.१६.१ ।
अग्निर्वृत्राणि जंघनद् (४; १३९६) १.१.१.१.४; २.६.२.७.१ ।
अग्निर्हि वाजिनं विशे (१७३८) २.८.३.१०.१ ।

१७ (सा. सं.)

अग्निस्तग्मेन शोचिषा (२२) १.१.१.३.२ ।
अग्ने केतुर्विशामसि (१५३१) २.७.१.१५.५ ।
अग्ने जरितर्विशपतिः (३९) १.१.१.४.५ ।
अग्ने तमद्याश्वं (४३४; १७७७) १.५.१.५.८; २.९.१.५.१ ।
अग्ने तव श्रवो वयो (१८१६) २.९.२.१.१ ।
अग्ने त्वं नो अज्तम (४४८; ११०७) १.५.२.२.२;
२.४.१.२२.१ ।
अग्ने देवां इहा (७९२) २.२.१.६.३ ।
अग्ने नक्षत्रमजरमा (१५३०) २.७.१.१५.४ ।
अग्ने पवस्व स्वपा (१५२०) २.७.१.१२.३ ।
अग्ने पावक रोचिषा (१५२१) २.७.१.१३.१ ।
अग्ने मृड महीं अस्यय (२३) १.१.१.३.३ ।
अग्ने यजिष्ठो अध्वरे (१००) १.२.१.१.४ ।
अग्ने युंक्ष्वा हि ये तव (२५; १३८३) १.१.१.३.५;
२.६.२.२.१ ।
अग्ने रक्षा णो अहसः (२४) १.१.१.३.४ ।
अग्ने वाजस्य गोमत (९९; १५६१) १.२.१.१.३;
२.७.२.११.१ ।
अग्ने विवस्वदा (१०) १.१.१.१.१० ।
अग्ने विवस्वदुषसः (४०; १७८०) १.१.१.४.६; २.९.१.६.१ ।
अग्ने विश्वेभिरग्निभिर्जोषि (१५०३) २.७.१.६.१ ।
अग्ने सुखतमे रथे (१३५०) २.६.१.१.४ ।
अग्ने स्तोमं मनामहे (१४०५) २.६.२.१०.१ ।
अग्नेगो राजाप्यस्तविष्यते (१६१६) २.७.३.२१.३ ।
अग्ने सिन्धूनां पवमानो (१०३३) २.४.१.१.३ ।
अचिक्रदद्वृषा हरिः (४९७; १०४२) १.६.१.२.१;
२.४.१.३.६ ।
अचेत्यग्निश्चिकितिः (४४७) १.५.२.२.१ ।
अचोदसो नो धन्वन्निवन्दवः (५५५) १.६.२.२.२ ।
अच्छा कोशं मधुश्चुनं (६५८) २.१.१.३.२ ।
अच्छा नः शीरशोचिषं (१५५४) २.७.२.८.१ ।
अच्छा नो याह्या (१३८४) २.६.२.२.२ ।
अच्छा व इन्द्रं मतयः (३७५) १.४.२.४.६ ।
अच्छा समुद्रमिन्दवो (६५९) २.१.१.३.३ ।
अच्छा हि त्वा सहसः (१५५३) २.७.२.७.२ ।
अजीजनो अमृत (१५०८) २.७.१.७.३ ।

अजीजनो हि पवमान (१३६५) २.६.१.७.२ ।
 अजते व्यजते समजते (५६४; १६१४) १.६.२.२.११;
 २.७.३.२१.१ ।
 अतश्चिदिन्द्र न उपा (२१५) १.३.१.३.२ ।
 अतस्त्वारयिः (८३८) २.२.२.३.३ ।
 अतीहि मन्थुषाविणं (२२३) १.३.१.४.१ ।
 अतो देवा अवन्तु नो (१६७४) २.८.२.५.६ ।
 अत्यायातमश्विना तिरा (१७४४) २.८.३.१२.२ ।
 अत्या हियाना न (११९१) २.५.१.३.५ ।
 अत्रा वि नेमिरेषामुरां (१८०८) २.९.१.१६.२ ।
 अत्राह गोरमन्वत (१४७; ९१५) १.२.२.१.३; २.३.१.८.३ ।
 अथा ते अन्तमानां (१०८९) २.४.१.१५.३ ।
 अदर्दस्तमलुजो (३१५) १.४.१.३.३ ।
 अदर्शि गातुवित्तमो (४७; १५१५) १.२.१.५.३;
 २.७.१.११.१ ।
 अदाभ्यः पुरएता (१५५६) २.७.२.९.१ ।
 अदश्रन्नस्य केतवो (६३४)
 अद्याद्या श्वः श्व इन्द्र (१४५८) २.६.३.७.१ ।
 अद्या नो देव सवितः (१४१) १.२.१.५.७ ।
 अध क्षपा गरिष्कृतो (१६३१) २.८.१.६.१ ।
 अध ज्यो अध वा दिवो (५२) १.१.१.५.८ ।
 अध त्विषीमां अभ्योजसा (१४८८) २.६.३.१८.३ ।
 अध धारया मध्वा (१०२०) २.३.२.२०.२ ।
 अध यद्विमे पवमान (१४९६) २.७.१.३.३ ।
 अधा त्वं हि नस्करो (१५५१) २.७.२.६.३ ।
 अधा हिन्वान इन्द्रियं (८३९) २.२.२.३.४ ।
 अधा हीन्द्र गिर्वेण (४०६; ७१०) १.५.१.२.८; २.१.१.२३.१ ।
 अधा ह्यग्ने क्रनोः (१७७८) २.९.१.५.२ ।
 अधि यदस्मिन्वाजिनीव (५३९) १.६.१.५.७ ।
 अधुक्षत प्रियं मधु (१०३९) २.४.१.३.३ ।
 अध्वर्यो अद्रिभिः (४९९; १२२५) १.६.१.२.३; २.५.१.११.१ ।
 अध्वर्यो द्रावया त्वं (३०८) १.४.१.२.६ ।
 अनवस्ते रथं (४४०) १.५.२.१.४ ।
 अतु ते शुष्मं तुरयन्तमीयतुः (१६३८) २.८.१.८.२ ।
 अतु त्वा रोदसी उमे (९८९) २.३.२.९.२ ।
 अतु प्रयत्नस्यौकसो (७४४) २.१.२.११.२ ।
 अतु प्रत्नास आयवः (५०२) १.६.१.२.६ ।
 अतु हि त्वा सुतं (४३२; १३६६) १.५.१.५.६; २.६.१.७.३ ।
 अनूपे गोमान् गोभिः (९९८) २.३.१.१२.२ ।
 अन्तश्चरति रोचनास्य (६३१; १३७७) २.६.१.११.२ ।

अन्धा अमित्रा भवता (१८७१) २.२.३.८.२ ।
 अपघ्नन्तो अरावणः (११९५) २.५.१.३.९ ।
 अपघ्नन्पवते मृधो (५१०; १२१३) १.६.१.२.१४; २.५.१.७.१ ।
 अपघ्नन्पवसे मृधः (४९२; १२३७) १.६.१.१.६; २.५.१.१५.३ ।
 अपत्यं वृजिनं रिपुं (१०५) १.२.१.१.९ ।
 अपत्ये तायवो (६३३)
 अप द्वारा मतीनां (११२४) २.४.२.१.९ ।
 अपां नपातं सुभगं (१४१४) २.६.२.१३.२ ।
 अपां केनेन नमुचेः (२११) १.३.१.२.८ ।
 अपातु शिष्यन्वसः (१४५) १.२.२.१.१ ।
 अपामीवामपस्विध (३९७) १.५.१.१.७ ।
 अपामिवेदूर्मयस्तुराणाः (५४४) १.६.१.५.१२ ।
 अपिघत्कद्रुवः (१३१) १.२.१.४.७ ।
 अपूर्व्यां पुरतमा (३२२) १.४.३.३.२० ।
 अप्सा इन्द्राय वायवे (९९५) २.३.२.११.२ ।
 अप्सु रेतः शिश्रिये (१८४४) २.९.२.१२.२ ।
 अबोधि होता यज्ञथाय (१७४७) २.८.३.१३.२ ।
 अबोध्यग्निः समिधा (७३; १७४६) १.१.२.३.१; २.८.३.१३.१ ।
 अबोध्यग्निर्जम् उदेति (१७५८) २.८.३.१७.१ ।
 अभिकन्दन्कलशं (१०३२) २.४.१.१.२ ।
 अभि गव्यानि वीतये (१०६२) २.४.१.६.२ ।
 अभि गावो अधन्विपुरापो (९६२) २.३.२.३.२ ।
 अभिगोत्राणि सहसा (१८५५) २.९.३.३.१ ।
 अभि ते मधुना (६५२) १.१.१.१.२ ।
 अभित्यं देवं सविता (४६४) १.५.२.३.८ ।
 अभि त्वं मेधं (३७६) १.४.२.४.७ ।
 अभि त्रिपृष्ठं वृषणं (५२८; १४०८) १.६.१.४.६; २.६.२.११.१ ।
 अभि त्वा पूर्वपीतय (२५६; १५७३) १.३.२.२.४; २.७.३.१.१ ।
 अभि त्वा वृषभा सुते (१६१; ७३१) १.२.२.२.७; २.१.२.७.१ ।
 अभि त्वा गूर नोतुमो (२३३; ६८०) १.३.१.५.१;
 २.१.१.११.१ ।
 अभि युन्नं वृहद्यश (५७९; १०११) १.६.२.४.२; २.३.२.१७.१ ।
 अभि द्रोणानि वज्रवः (७६५) २.१.१.१९.२ ।
 अभि द्विजन्मा त्री (१७७५) २.९.१.४.२ ।
 अभि प्र गोपतिं (१६८; १४८९) १.२.२.३.४; २.७.१.१.१ ।
 अभि प्रयांसि वाहसा (१५५७) २.७.१.९.२ ।
 अभि प्र वः सुराधसं (२३५; ८११) १.३.१.५.३; २.२.१.१३.१ ।
 अभि प्रियं दिवस्पदम् (११२७) २.४.२.१.११ ।
 अभिप्रियाणि काव्या (१७६२) २.८.३.१८.२ ।
 अभि प्रियाणि पवते (५५४; ७००) १.६.२.२.१; २.१.१.१९.१ ।

अभि प्रिया दिवः (१२०४) २.५.१.४.९ ।
 अभि ब्रह्मीरनूपत (८७०) २.२.२.१४.२ ।
 अभि वज्रा सुवसनान्वर्षाभि (१४२७) २.६.२.१८.२ ।
 अभि वाजी विश्वरूपो (१८४३) २.९.२.१२.१ ।
 अभि वायुं विश्वर्षा (१४२६) २.६.२.१८.१ ।
 अभि विप्रा अनूषत (११९७) २.५.१.४.२ ।
 अभि वो वीरमन्धसो (२६५) १.३.२.३.३ ।
 अभि व्रतानि पवते (१०२१) २.३.२.२०.३ ।
 अभि सोमास आयवः (५१८, ८५६) १.६.१.३.८; २.२.२.९.१ ।
 अभि हि सत्य सोमपा (१२४८) २.५.१.१९.२ ।
 अभी नवन्ते अद्रुहः (५५०) १.६.२.१.६ ।
 अभी नो अर्ष दिव्या (१४२८) २.६.२.१८.३ ।
 अभी नो वाजसातमं (५४९; १२३८) १.६.२.१.५; २.५.१.१६.१ ।
 अभीषतस्तदा (३०९) १.४.१.२.७ ।
 अभी पु णः सखीनाम् (६८४) २.१.१.१२.३ ।
 अभ्यभि हि श्रवसा (१५०७) २.७.१.७.२ ।
 अभ्यर्ष वृहद्यशो (९७१) २.३.२.४.४ ।
 अभ्यर्ष स्वायुध (१०५३) २.४.१.४.७ ।
 अभ्यर्षानपच्युतो (१०५४) २.४.१.४.८ ।
 अभ्यारमिदद्रयो (१६०३) २.७.३.१६.२ ।
 अभ्रातृव्यो अना (३९९; १३८९) १.५.१.२.१; २.६.२.४.१ ।
 अमित्र सेनां मघवन् (१८६५) २.९.३.६.२ ।
 अमित्रहा विचर्षणिः (१४४७) २.६.३.३.४ ।
 अभी ये देवाः (३६८) १.४.२.३.२ ।
 अभीषां चित्तं प्रति (१८६१) २.२.३.५.१ ।
 अयं त इन्द्र सोमो (१५९; ७२५) १.२.२.२.५; २.१.२.५.१ ।
 अयं दक्षाय साधनोऽयं (११००) २.४.१.१९.३ ।
 अयं पुनान उषसो (८३३) २.२.१.१७.३ ।
 अयं पूषा रथिर्भगः (५४६; ८१८) १.६.२.१.२; २.२.१.१६.१ ।
 अयं भराय सानसिः (६९५) २.१.१.१७.२ ।
 अयं यथा न आशुवत् (९४७) २.३.१.२०.२ ।
 अयं वां मधुमत्तमः (३०६) १.४.१.२.४ ।
 अयं वां मित्रावरुणा (९१०) २.३.१.७.१ ।
 अयं विचर्षणिर्द्वितः (५०८) १.६.१.२.१२ ।
 अयं विश्वा अभि (९४८) २.३.१.२०.३ ।
 अयं विश्वानि तिष्ठति (७५७) २.१.२.१६.३ ।
 अयं स यो दिवस्परि (२००) २.३.१.४.३ ।
 अयं सहस्रमानवो (४५८) १.५.२.३.२ ।
 अयं सहस्रमृषिभिः (१६०८) २.७.३.१८.२ ।
 अयं सहस्रा परि युक्ताः (१८४५) २.९.२.१२.३ ।

अयं स होता यो (१७७६) २.२.१.४.३ ।
 अयं सूर्य इवोपहृग्यं (७५६) २.१.२.१६.२ ।
 अयं सोम इन्द्र (१४७१) २.६.३.१३.१ ।
 अयमग्निः सुवीर्यस्य (६०) १.१.२.१.६ ।
 अयमु ते समतसि (१८३; १५३९) १.२.२.४.९; २.७.३.१५.१ ।
 अया चित्तो विपानया (८०५) २.२.१.१०.३ ।
 अया धिया च गव्यया (१८८) १.२.२.५.४ ।
 अया निजघ्निरोजसा (१७१५) २.८.३.२.२ ।
 अया पवस्य देवयु (७७२) २.१.२.२२.१ ।
 अया पवस्व धारया (४२३; १२१६) १.६.१.१.७; २.५.१.८.१ ।
 अया पवा पवस्वैना (५४१; ११०४) १.६.१.५.९; २.४.१.२१.१ ।
 अया रुचा हरिण्या (४६३; १५९०) १.५.२.३.७; २.७.३.१०.१ ।
 अया वाजं देवहितं (४५४) १.५.२.२.८ ।
 अयावीती परित्स्व (४९५; १२१०) १.६.१.१.९; २.५.१.६.१ ।
 अया सोम सुकृत्यया (५०७) १.६.१.२.११ ।
 अयुक्त सप्त शुन्ध्युवः (६३९)
 अयुक्त सूर एतसो (१२१७) २.५.१.८.२ ।
 अयुद्ध इयुद्धा वृतं (१३४०) २.५.२.२१.३ ।
 अरं त इन्द्र कुक्षये (१६६२) २.८.२.२.३ ।
 अरं त इन्द्र श्रवसे (२०२) १.३.१.२.६ ।
 अरण्योर्निहितो जातवेदा (७९) १.१.२.३.७ ।
 अरमश्वाय गायत (११८) १.२.१.३.४ ।
 अरुचदुषसः पृश्निः (५९६, ८७७) २.२.२.१६.३ ।
 अर्चत प्राचत (३६२) १.४.२.३.३ ।
 अर्चति नारीरपसो (१७५७) २.८.३.१६.३ ।
 अर्चत्यर्कं मरुतः (४४५; २११४) १.५.२.१.२; २.४.१.२४.२ ।
 अर्वाद् त्रिचक्रो (१७६०) २.८.३.१७.३ ।
 अर्षा नः सोम शं गवे (१३३७) २.५.२.२०.३ ।
 अर्षा सोम द्युमत्तमो (५०३; २९४) १.६.१.२.७; २.३.२.११.१ ।
 अर्षिरातिं वसुदामुप (१३२०) २.५.२.१४.२ ।
 अवकक्षिणं वृषभं (१३६१) २.६.१.५.२ ।
 अव द्युतानः कलशो (७०२) २.१.१.१९.४ ।
 अवद्रसो अंशुमती (३२३) १.४.१.४.१ ।
 अवसृष्टा परापत (१८६३) २.९.३.५.३ ।
 अव स्म दुहृणायतो (१०९२) २.४.१.१६.३ ।
 अवा नो अग्नि ऊतिभिः (१५२४) २.७.१.१४.१ ।
 अव्या वारे परि (११३३) २.४.२.२.६ ।
 अव्या वारैः परि (१२०७) २.५.१.५.३ ।
 अश्वं न गीर्षो रथ्यं (१५८४) २.७.३.५.२ ।
 अश्वं न त्या वारवन्तं (१७; १६३४) १.१.१.२.७; २.८.१.७.१ ।

अश्विना वर्तिरस्मदा (१७३४) २.८.३.९.१ ।
 अश्वी रथी सुरूप (२७७) १.३.२.४.५ ।
 अश्वेव चित्राश्वी (१७२६) २.८.३.६.२ ।
 अश्वो न चक्रदो वृषा (७८३) २.२.१.३.३ ।
 अषाढमुग्रं पृतनासु (११५६) २.४.२.८.२ ।
 असर्जि कलशां अग्नि (९४२) २.३.१.१८.३ ।
 असर्जि रथो यथा (४९०) १.६.१.१.४ ।
 असर्जि वक्त्रा रथे (५४३) १.६.१.५.११ ।
 असावि देवं (३१३) १.४.२.३ ।
 असावि सोम इन्द्र (३४७; १०२८) १.४.२.१.६; २.३.२.२३.१ ।
 असावि-सोमो अरुषो (५६२; १३१६) १.६.२.२.९;
 २.५.२.१३.१ ।
 असाव्यंशुर्मदायाप्सु (४७३; १००८) १.५.२.४.७; २.३.२.१६.१ ।
 असि हि वीर सेन्यो (१००३) २.३.२.१४.२ ।
 अमृक्षत प्र वाजिनो (४८२; १०३४) १.५.२.५.६; २.४.१.२.१ ।
 अमृग्रं देववीतये (१८१२) २.९.१.१७.३ ।
 असृग्रमिन्दवः पथा (११२८) २.४.२.२.१ ।
 असृग्रमिन्द्र ते गिरः (२०५) १.३.१.२.२ ।
 असौ या सेना मरुतः (१८६०) २.९.३.४.३ ।
 अस्तावि मन्म पूष्यं (१६७७) २.८.२.७.१ ।
 अस्ति सोमो अयं सुतः (१७४; १७८५) १.२.२.३.१०;
 २.९.१.८.१ ।
 अस्तु श्रौषट् पुरो (४६१) १.५.२.३.५ ।
 अस्मभ्यं त्वा वसुविदमग्नि (५७५) १.६.२.३.१० ।
 अस्मभ्यं रोदसी (११३६) २.४.२.२.२ ।
 अस्मभ्यमिन्द्रविन्द्रियं (१०४६) २.४.१.३.१० ।
 अस्माअस्मा इदंषसो (१४४३) २.६.३.२.४ ।
 अस्माकमिन्द्रः समृतेषु (१८५२) २.९.३.४.२ ।
 अस्य प्रत्नामनुद्युतं (७५५) २.१.२.१६.१ ।
 अस्य प्रेषा हेमना (५२६; १३९९) १.६.१.४.४; २.६.२.८.१ ।
 अस्य व्रतानि वृषे (१७१६) २.८.३.२.३ ।
 अस्येदिन्द्रो मदेष्वा (६९६) २.१.१.१७.३ ।
 अस्येदिन्द्रो वावृधे (१५७४) २.७.३.१.२ ।
 अहं प्रत्नेन जन्मना (१५०१) २.७.१.५.२ ।
 अहमस्मि प्रथमजा (५९४)
 अहमिद्धि पितृष्परि (१५२; १५००) १.२.२.१.८; २.७.१.५.१ ।
 आ गन्ता मा रिषण्यत (४०१) १.५.१.२.३ ।

आग्निं न रववृ किमिः (६२०) १.५.१.४.२ ।
 आग्ने स्थुरं रथि (१५२९) २.७.१.१५.३ ।
 आ वा गमयदि श्रवत् (७४५) २.१.२.१२.३ ।
 आ वा त्वावान् त्मना (१०८५) २.४.१.१४.२ ।
 आ वा ये अग्निमिधते (१३३; १३३८) १.२.१.४.९;
 २.५.२.२१.१ ।
 आ जागृविर्विप्रं क्रतं (१३५७) २.६.१.४.१ ।
 आ जागिरत्के अव्यत (१३८७) २.६.२.३.२ ।
 आ जुहोता हविषा (६३) १.१.२.२.२ ।
 आ तिष्ठ वृत्रहन्त्रं (१०२९) २.३.२.२३.२ ।
 आ तू न इन्द्रं क्षुमन्तं (१६७; ७२८) १.२.२.३.३; २.१.२.६.१ ।
 आ तू न इन्द्रं वृत्रहन (१८१) १.२.२.४.७ ।
 आ ते अग्न इधीमहि (४१९; १०२२) १.५.१.४.१;
 २.३.२.२१.१ ।
 आ ते अग्न ऋचा हविः (१०२३) २.३.२.२१.२ ।
 आ ते दक्षं मयोभुवं (४९८; ११३७) १.६.१.२.२; २.४.२.२.१० ।
 आ ते वत्सो मनो (८; ११६६) १.१.१.१.८; २.४.२.१२.१ ।
 आ त्वा गिरो (३४९) १.४.२.१.८ ।
 आ त्वा ग्रावा वदन्निह (१८०९) २.९.१.१६.३ ।
 आ त्वा श्य सबर्हुधां (२९५) १.४.१.१.३ ।
 आ त्वा ब्रह्मयुजा हरी (६६७) २.१.१.६.२ ।
 आ त्वा रथं यथो (३५४; १७७१) १.४.२.२.३; २.९.१.३.१ ।
 आ त्वा रथे हिरण्यये (१३९२) २.६.२.५.२ ।
 आ त्वा विशन्तिवन्दवः (१९७; १६६०) १.३.१.१.४;
 २.८.२.२.१ ।
 आ त्वा सखायः (३४०) १.४.१.५.९ ।
 आ त्वा सहस्रमा (२४५; १३९१) १.३.२.१.३; २.६.२.५.१ ।
 आ त्वा सोमस्य (३०७) १.४.१.२.५ ।
 आ त्वेता नि षीदते (१६४; ७४०) १.२.२.२.१०;
 २.१.२.१०.१ ।
 आदह स्वधामसु (८५१) २.२.२.७.२ ।
 आदिप्रलस्य रेतसो (२०) १.१.१.२.१० ।
 आदित्यैरिन्द्रः सगणो (१११२) २.४.१.२३.३ ।
 आदीं हंसो यथा गणं (७७०) २.१.२.२१.२ ।
 आदीं केचित्पश्यमानास (१४९५) २.७.१.३.२ ।
 आदीं त्रिनस्य योषणो (७७१) २.१.२.२१.३ ।
 आदीमथं न (१०१०) २.३.२.१६.३ ।
 आ न इन्द्रो शातग्विनं (८३५) २.२.२.२.३ ।

आ नः सुतास्र (१३२८) २.५.२.१७.३ ।
 आ नः सोम संयतं (११५४) २.४.२.७.३ ।
 आ नः सोम सहो (८३४) २.२.२.२.२ ।
 आ नस्ते गन्तु मत्सरो (१४३३) २.६.२.२०.२ ।
 आ नो अग्ने रथिं (१५२५) २.७.१.१४.२ ।
 आ नो अग्ने वयोवृषं (४३) १.१.१.४.९ ।
 आ नो अग्ने सुचेतुना (१५२६) २.७.१.१४.३ ।
 आ नो भज परमेष्वा (१४९९) २.७.१.४.३ ।
 आ नो मित्रावरुणा (२२०; ६६३) १.३.१.३.७; २.१.१.५.१ ।
 आ नो रत्नानि बिभ्रतौ (१७४५) २.८.३.१२.३ ।
 आ नो वयो वयः (३५३) १.४.२.२.२ ।
 आ नो विश्वागु हव्यमिन्द्रं (२६३; १४९२) १.३.२.३.७;
 २.७.१.२.१ ।
 आ पप्राथ महिना (८६३) २.२.२.११.२ ।
 आ पवमान धारया (१२०३) २.५.१.४.८ ।
 आ पवमान सुपृतिं (९०६) २.३.१.५.३ ।
 आ पवस्व सुवीर्यं (७८६) २.२.१.४.३ ।
 आ पवस्व मदिन्तम (१२०८) २.५.१.५.४ ।
 आ पवस्व महीमिषं (८९५) २.३.१.३.४ ।
 आ पवस्व सहस्रिणं (५०१) १.६.१.२.५ ।
 आपानासो विवस्वतो (११२३) २.४.२.१.८ ।
 आपो हि ह्य मयोभुवः (१८३७) २.९.२.१०.१ ।
 आ प्रागाद्भ्रा (६०८) ।
 आ बुन्दे वृत्रहा ददे (२१६) १.३.१.३.३ ।
 आ मात्यमिहपसां (१७५२) २.८.३.१५.१ ।
 आभिष्टवमभिष्टिभिः (६४२) ।
 आ मन्द्रमा वरेण्यमा (११३८) २.४.२.२.११ ।
 आ मन्द्रैरिन्द्र हरिभिः (२४६; १७१८) १.३.२.१४;
 २.८.३.३.१ ।
 आमामु पक्कमैरय (१४३१) २.६.२.१९.३ ।
 आ मित्रे वरुणे भगे (११३५) २.४.२.२.८ ।
 आ यः पुरं नार्मिणीम् (१७७४) २.९.१.४.१ ।
 आर्य गोः पृश्निरकमीद् (६३०; १३७६) २.६.१.११.१ ।
 आ यद् दुवः शतक्रतवा (१०८६) २.४.१.१४.३ ।
 आ ययोश्चिंशतं (१०६०) २.४.१.५.४ ।
 आ याहि वनसा (४४३) १.५.२.१.७ ।
 आ याहि सुषुमा हि त (१९१; ६६६) १.२.२.५.७;
 २.१.१.६.१ ।

आ यास्यमिन्द्रवे (४०२) १.५.१.२.४ ।
 आ यास्युप नः सुतं (२२७) १.३.१.४.५ ।
 आ योनिमरुणो (९२५) १.३.१.१२.२ ।
 आ रथिमा सुचेतुनमा (११३९) २.४.२.२.१२ ।
 आ व इन्द्रं कृविं यथा (२१४) १.३.१.३.१ ।
 आ वंसते मघवा (८७९) २.२.२.१७.२ ।
 आ वच्यस्व महि (१०३८) २.४.१.३.२ ।
 आ वच्यस्व मुदध (१०१२) २.३.२.१७.२ ।
 आविर्मर्या आ वाजं (४३५) १.५.१.५.९ ।
 आविवासन्परावतो अथो (९०२) २.३.१.४.५ ।
 आविशन्कलशं सुतो (४८९) १.६.१.१.३ ।
 आ वो राजानमध्वरस्य (६९) १.१.२.२.७ ।
 आशुः शिशानो वृषभो (१८४९) २.९.३.१.१ ।
 आशुरर्षे बृहन्मते (८९८) २.३.१.४.१ ।
 आ सुते मिञ्जत श्रियं (१४८०) २.६.३.१६.१ ।
 आ सोता परि (५८०; १३९४) १.६.२.४.३; २.६.२.६.१ ।
 आ सोम स्वानो (५१३; १६८९) १.६.१.३.३; २.८.२.१२.१ ।
 आ हरयः ससृञ्जिरे (१४९०) २.७.१.१.२ ।
 आ हर्यताय वृष्णवे (५५१) १.६.२.१.७ ।
 आ हर्यतो अर्जुनो (७६८) २.१.२.२०.२ ।
 इच्छन्ति देवाः सुन्वन्तं (७२१) २.१.२.३.३ ।
 इच्छन्तश्चस्य यच्छिरः (९१४) २.३.१.८.२ ।
 इडामग्ने पुरुदंसं (७६) १.१.२.३.४ ।
 इत ऊति वो अजरं (२८३) १.३.२.५.१ ।
 इत एत उदारुहन् (९२) १.१.२.५.२ ।
 इत्या हि सोम (४१०) १.५.१.३.२ ।
 इदं त एकं पर उ त (६५) १.१.२.२.३ ।
 इदं वसो सुतमन्यः (१२४; ७३४) १.२.१.३.१०;
 २.१.२.८.१ ।
 इदं वां मदिरं (१०७५) २.४.१.१०.३ ।
 इदं विष्णुर्विचक्रमे (२२२; १६६९) १.३.१.३.९;
 २.८.२.५.१ ।
 इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां (१७४९) २.८.३.१४.१ ।
 इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां (१४५५) २.६.३.५.३ ।
 इदं ह्यन्वोजसा सुतं (१६५; ७३७) १.२.२.३.१; २.१.२.२.१ ।
 इनो राजन्नरतिः समिद्धो (१५४६) २.७.२.५.१ ।
 इन्दुः पविष्ट (४३१) १.५.१.५.५ ।
 इन्दुः पविष्ट चेतनः (४८१) १.५.२.५.५ ।
 इन्दुरिन्द्राय पवत (८७३) २.२.२.१५.२ ।

इन्द्रुर्वाजी पवते (५४०; १०१९) १.६.१.५.८;
 २.३.२.२०-२१ ।
 इन्द्रो यथा तव (९७६) २.३.२.५.२ ।
 इन्द्रो यदद्रिभिः (९६४) २.३.२.३.४ ।
 इन्द्र आसां नेता (१८५६) २.९.३.३.२ ।
 इन्द्र इन्द्रयोः सचा (५९७; ७९७) २.२.१.८.२ ।
 इन्द्र इन्द्रो महोनां (७१५) २.१.२.१.३ ।
 इन्द्र इपे वदातुन (१९९) १.३.१.१.६ ।
 इन्द्र उवथेभिर्मन्दिष्ठां (२२६) १.३.१.४.४ ।
 इन्द्रः स दामने (१२२३) २.५.१.१०.२ ।
 इन्द्रं वयं महाधन (१३०) १.२.१.४.६ ।
 इन्द्रं वाणीरसुत्तमन्तुं (१७९५) २.९.१.११.३ ।
 इन्द्रं विश्वा अवी (३४३; ८२७) १.४.२.१.२;
 २.२.१.१९.१ ।
 इन्द्रं वो विश्वतस्परि (१६२०) २.८.१.१.१ ।
 इन्द्रं कर्तुं न आ भर (२५९; १४५६) १.३.२.२.७;
 २.६.३.६.१ ।
 इन्द्रं जठरं नव्यं (९५३) २.३.१.२२.२ ।
 इन्द्रं जुपस्व प्र वहा (९५२) २.३.१.२२.१ ।
 इन्द्रं ज्येष्ठं न आ भर (५८६)
 इन्द्रं तुभ्यमिदद्रिवो (४१२) १.५.१.३.४ ।
 इन्द्रं त्रिधातु शरणं (२६६) १.३.२.३.४ ।
 इन्द्रं नेदीय एविहि (२८२) १.३.२.४.१० ।
 इन्द्रं तं शुम्भ पुरुहन (९३४) २.३.१.१५.२ ।
 इन्द्रं नरो नेमथिता (३१८) १.४.१.३.६ ।
 इन्द्रं धनस्य सातये (६४७)
 इन्द्रमग्निं कविच्छदा (६७१) २.१.१.७.३ ।
 इन्द्रमच्छ सुता (५६६; ६९४) १.६.२.३.१; २.१.१.७.१ ।
 इन्द्रमिन्द्राथिनो बृहत् (१९८; ७९६) १.३.१.१.५; २.२.१.८.१ ।
 इन्द्रमिन्द्रो वृहताय (२४२; १५८७) १.३.२.१.७; २.७.३.८.१ ।
 इन्द्रमिन्द्रो वृहताय (१०३०) २.३.२.२.३.३ ।
 इन्द्रमिशानमोजसाभि (१२५२) २.५.१.२०.३ ।
 इन्द्रं वाजेषु नोऽव (५२८; ७९८) २.२.१.८.३ ।
 इन्द्रं शुद्धो न आगहि (१४०३) २.६.२.९.२ ।
 इन्द्रं शुद्धो हि नो (१४०४) २.६.२.९.३ ।
 इन्द्रंश्च वायवेषां (१६२९) २.८.१.५.२ ।
 इन्द्रं सुतेषु सोमेषु (३८१; ७४६) १.४.२.५.१; २.१.२.१२.१ ।
 इन्द्रंस्तुरावाभिन्त्रो (९५४) २.३.१.२२.३ ।
 इन्द्रंस्तै सोम सुतस्य (१३६९) २.६.१.८.३ ।

इन्द्रं स्यातर्हरीणां (१६८५) २.८.२.१०.२ ।
 इन्द्रस्य नु वीर्याणि (६१२)
 इन्द्रस्य बाहु स्थविरी (१८६९) २.९.३.७.३.
 इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य (१८५७) २.९.३.३.३ ।
 इन्द्रस्य मोम पवमान (१२३०) २.५.१.१२.३ ।
 इन्द्रस्य सोम राधसे (११८०) २.५.१.२.३ ।
 इन्द्राग्नि अपसस्पर्युप (१५७७; १६९४) २.७.३.२.३;
 २.८.२.१४.२ ।
 इन्द्राग्नी अपादियं (२८१) १.३.२.४.९ ।
 इन्द्राग्नी आगतं सुतं (६६९) २.१.१.७.१ ।
 इन्द्राग्नी जरितुः सचा (६७०) २.१.१.७.२ ।
 इन्द्राग्नी तविषाणि वां (१५७८; १६९५) २.७.३.२.४;
 २.८.२.१४.३ ।
 इन्द्राग्नी नवति पुरो (१५७६; १७०४) २.७.३.२.२;
 २.८.२.१७.३ ।
 इन्द्राग्नी सुवामिमे (९९१) २.३.२.१०.१ ।
 इन्द्राग्नी रोचना दिवः (१६९३) २.८.२.१४.१ ।
 इन्द्रा नु पूषणा वयं (२०२) १.३.१.१.९ ।
 इन्द्रापर्वता बृहता (३३८) १.४.१.५.७ ।
 इन्द्राय गाव आशिर् (१४९१) २.७.१.१.३ ।
 इन्द्राय गिरो अनिश्चित (३३९) १.४.१.५.८ ।
 इन्द्राय नूनमर्चत (९५१) २.३.१.२१.३ ।
 इन्द्राय पवते मदः (५२०) १.६.१.३.१० ।
 इन्द्राय मद्रने सुतं (१५८; ७२२) १.२.२.२.४; २.१.२.४.१ ।
 इन्द्राय साम गायत (३८८; १०२५) १.४.२.५.८; २.३.२.२२.१ ।
 इन्द्राय सोम सुषुतः (५६१) १.६.२.२.८ ।
 इन्द्राय सोम पातवे मदाय (१४४८) २.६.३.३.५ ।
 इन्द्राय सोम पातवे वृत्रे (१३३१; १६७९) २.५.२.१८.३;
 २.८.२.८.१ ।
 इन्द्रा याहि चित्रमानो (११४६) २.४.२.५.१ ।
 इन्द्रा याहि दूतुजानः (११४८) २.४.२.५.३ ।
 इन्द्रा याहि धियेषितो (११४७) २.४.२.५.२ ।
 इन्द्रायैन्द्रो मस्तवते (४७२; १०७६) १.५.२.४.६; २.४.१.११.१ ।
 इन्द्रे अग्ना नमो बृहत् (८००) २.२.१.९.१ ।
 इन्द्रेण सं हि वृक्षसे (८५०) २.२.२.७.१ ।
 इन्द्रेहि मत्स्यन्धसो (१८०) १.२.२.४.६ ।
 इन्द्रो अंग महद्भयम् (२००) १.३.१.१.७ ।
 इन्द्रो इधीचो अस्थभिः (१७९; ९१३) १.२.२.४.५; २.३.१.८.१ ।
 इन्द्रो दीर्घाय चक्षस (७९९) २.२.१.८.४ ।
 इन्द्रो मदाय वावृषे (४११; १००२) १.५.१.३.३; २.३.२.१४.१ ।

इन्द्रो महा रोदसी (१५८८) २.७.३.८.२ ।
 इन्द्रो राजा जगतः (५८७)
 इन्द्रो विश्वस्य (४५६) १.५.२.२.१० ।
 इन्द्रे राजा समर्थो (७०) १.१.२.२.८ ।
 इम इन्द्र मदाय ते (२९४) १.४.१.१.२ ।
 इम इन्द्राय सुन्विरे (२९३) १.४.१.१.१ ।
 इमा उ त्वा पुरुवसो (१४६) १.२.२.१.२ ।
 इम उ त्वा विचक्षते (१३६) १.२.१.५.२ ।
 इमं स्तोममर्हते (६६; १०६४) १.१.२.२.४; २.४.१.७.१ ।
 इममिन्द्र सुतं पिव (३४४; ९४९) १.४.२.१.३; २.३.१.२१.१ ।
 इममू शु त्वमस्माकं (२८; १४९७) १.१.१.३.८; २.७.१.४.१ ।
 इमं मे वरुण धुधी (१५८५) २.७.३.६.१ ।
 इमं वृषणं कृणुतैकमिन्माम् (५९१)
 इमा उ त्वा पुरुवसो गिरो (२५०; १६०७) १.३.२.१.८;
 २.७.३.१८. १ ।
 इमा उ त्वा सुतेसुते (२०१) १.३.१.१.८ ।
 इमा उ वां दिविष्टय (३०४; ७५३) १.४.१.२.२; २.१.२.१५.१ ।
 इमा लु कं भुवना (४५२; १११०) १.५.२.२.६; २.४.१.२३.१ ।
 इमास्त इन्द्र पृथ्व्यो (१८७) १.२.२.५.३ ।
 इमे त इन्द्र ते वयं (३७३) १.५.२.४.४ ।
 इमे त इन्द्र सोमाः (२१२) १.३.१.२.९ ।
 इमे हि ते ब्रह्मकृतः (१६७६) २.८.२.६.२ ।
 इयं वामस्य मन्मन (९१६) २.३.१.९.१ ।
 इरज्यन्ने प्रथयस्व (१८१९) २.९.२.१.४ ।
 इषं तोकाय नो दधत् (९९६) २.३.२.१.३ ।
 इषे पवस्व धारया (५०५; ८४१) १.६.१.२.९; २.२.२.४.१ ।
 इष्कतारमध्वरस्य (१८२०) २.९.२.१.५ ।
 इष्टा होत्रा अस्तुक्षत (१५१) १.२.२.१.७ ।
 इह त्वा गोपरीणसं (७३३) २.१.२.७.३ ।
 इहेव शृण्व एषां (१३५) १.२.१.५.१ ।
 इडिष्वा हि प्रतीव्यां (१०३) १.२.१.१.७ ।
 ईखयंतीरपस्युव (१७५) १.२.२.४.१ ।
 ईडेन्यो नमस्यस्तिरस्तमांसि (१५३८) २.७.२.२.१ ।
 ईशान इमा भुवनानि (९५७) २.३.२.१.३ ।
 ईशिषे वार्यस्य हि (१५३३) २.७.१.१.६.२ ।
 ईशो हि शक्रस् (६४६)
 उक्थं च न शस्यमानं (२२५; १८०५) १.३.१.४.३;
 २.९.१.१५.२ ।
 उक्थामिन्द्राय शंस्यम् (३६३) १.४.२.३.४ ।

उक्षा मिमेति प्रति (१३७२) २.६.१.९.३ ।
 उत्रा विघनिना मृध (८५४) २.२.२.८.२ ।
 उच्चा ते जातमन्वसो (४६७; ६७२) १.५.२.४.१; २.१.१.८.१ ।
 उत त्या हरितो रथे (१२१८) २.५.१.८.३ ।
 उत न एना पवया (११०५) २.४.१.२.१.२ ।
 उत नः प्रिया प्रियासु (१४६१) २.६.३.९.१ ।
 उत नो गोमतीरिषो (१०६३) २.४.१.६.३ ।
 उत नो गोविदश्ववित् (९७७) २.३.२.५.३ ।
 उत नो गोषणि (१५९३) २.७.३.१.१.१ ।
 उत नो वाजसातये (११९०) २.५.१.३.४ ।
 उत प्र पिप्य उधरघ्नयाया (१४२०) २.६.२.१.३ ।
 उत ब्रुवन्तु जन्तवः (१३८२) २.६.२.१.४ ।
 उत वात पितासि नः (१८४१) २.९.२.१.१.२ ।
 उत सखास्यधिनोरुत (१७२७) १.१.८.१.६.३ ।
 उत स्या नो दिवा (१०२) १.२.१.१.६ ।
 उत स्वराजो अदितिरदब्धस्य (१३५३) २.६.१.२.३ ।
 उता यानं संगत्रे (१७५४) २.८.३.१.५.३ ।
 उतो न्वस्य जोषमा (१७८७) २.९.१.८.३ ।
 उत्तिष्ठन्नो जसा सह (९८८) २.३.२.९.१ ।
 उत्ते वृद्धन्तो अर्चयः (१५४१) २.७.२.३.१ ।
 उत्ते शुष्मास ईरते (१२०५) २.५.१.५.१ ।
 उत्ते शुष्मासो अस्थू (१७१४) २.८.३.२.१ ।
 उत्त्वा मंदन्तु सोमाः (१९४; १३५४) १.३.१.१.१;
 २.६.१.३.१ ।
 उदग्ने भारत युमत (१३८५) २.६.२.२.३ ।
 उदग्ने शुचयस्तव (१५३४) २.७.१.१.६.३ ।
 उदपत्तन्नरुणा भानवो (१७५६) २.८.३.१.६.२ ।
 उदुत्तमं वरुण पाशमस्मद् (५८९)
 उदुत्थं जातवेदसं (३१) १.१.१.३.१.१ ।
 उदु त्ये मधुमतमा (२५१; १३६२) १.३.२.१.९; २.६.१.६.१ ।
 उदु त्ये सूनवो गिरः (२२१) १.३.१.३.८ ।
 उदु ब्रह्माण्यैरत (३३०) १.४.१.४.८ ।
 उदुखियाः सृजते सूर्यः (७५२) २.१.२.१.४.२ ।
 उद्गा आजदाङ्गिरोभ्यः (१६४१) २.८.१.९.३ ।
 उद्ग्रेभि श्रुतामघं (१२५; १४५०) १.२.१.४.१; २.६.३.४.१ ।
 उद्धर्षय मघवन् (१८५८) २.९.३.४.१ ।
 उद्यस्य ते नवजातस्य (१२२१) २.५.१.९.३ ।
 उद्यामेषि रजः (६३८)
 उपच्छायामिव घृणः (१७०६) २.८.२.१.८.२ ।

उप त्रितस्य पाण्यो (१०१४) २.३.२.१८.२ ।
 उप त्वा कर्मन्तये स नो (७०९) २.१.१.२२.२ ।
 उप त्वाग्ने दिवेदिवे (१४) १.१.२.२.४ ।
 उप त्वा जामयो गिरो (१३; १५७०) १.१.१.२.३;
 २.७.२.१४.१ ।
 उप त्वा जुहोरे मम (१५४२) २.७.२.३.२ ।
 उप त्वा रण्वसंहशं (१७०५) २.८.२.१८.१ ।
 उप नः सवना गहि (१०८८) २.४.१.१५.२ ।
 उप नः सूनवो गिरः (१५९५) २.७.३.१३.१ ।
 उप नो हरिभिः (१५०; १७२०) १.२.२.१.६; २.९.१.१०.१ ।
 उप प्रक्षे मधुमति (४४४; १११५) १.५.२.१.८;
 २.४.१.२.४ ।
 उपप्रयन्तो भध्वरं (१३७९) २.६.२.१.१ ।
 उप शिक्षापतस्थुयो (७६१) २.१.२.१८.१ ।
 उप खक्केषु बभसतः (१४८२) २.६.३.१६.३ ।
 उपहरे गिरीणाम् (१४३) १.२.१.५.९ ।
 उपास्मै गायता नरः (६५१; ७६३) २.१.१.१.१;
 २.१.२.१८.३ ।
 उपो मतिः पृच्यते (१३७१) २.६.१.९.२ ।
 उपो सु जातमन्तुरं (४८७; ७६२; १३३५) १.६.१.१.१;
 २.१.२.१८.२; २.५.२.२०.१ ।
 उपोषु शृणुहि (४१६) १.५.१.३.८ ।
 उपो हरीणां पति (१५१०) २.७.१.८.२ ।
 उभयं शृणवच्च न (२९०; १२३३) १.३.२.५.८;
 २.५.१.१४.१ ।
 उभयतः पवमानस्य (८८७) २.३.१.१.२ ।
 उभे यदिन्द्र रोदधी (३७९; १०९०) १.४.२.४.१०;
 २.४.१.१६.१ ।
 उरुगन्वृतिरभयानि (१४१०) २.६.२.११.३ ।
 उरुगन्वृचसे महिने (१७९४) २.९.१.११.२ ।
 उरुशांसा नमोवृथा (६६४) २.१.१.५.२ ।
 उषस्तच्चित्रमा भरा (१७३१) २.८.३.८.१ ।
 उषा अप स्वसुष्टमः (४५१) १.५.२.२.५ ।
 उषो अघेह गोमत्य (१७३२) २.८.३.८.२ ।
 उस्मा वेद वसूनां (१०५८) २.४.१.५.२ ।
 ऊर्जा मित्रो वरुणः (४५५) १.५.२.२.९ ।
 ऊर्जा नपाज्जातवेदः (१८१८) २.९.२.१.३ ।
 ऊर्जा नपातमा (१७१२) २.८.३.१.२ ।
 ऊर्जा नपातं स (७०४) २.१.१.२०.२ ।

ऊर्ध्व ऊ पु ण ऊतये (५७) १.१.२.१.३ ।
 ऊर्ध्वस्तिष्ठा न ऊतये (१६०१) २.७.३.१५.३ ।
 ऊर्ध्वो गन्धर्वो अधि (१८४७) २.९.२.१३.२ ।
 ऋचं साम यजामहे (३६९) १.४.२.३.१० ।
 ऋजुनीती नो वरुणो (२१८) १.३.१.३.५;
 ऋतमृतेन सपन्तेषिरं (१४६६) २.६.३.११.२ ।
 ऋतस्य जिह्वा पवते (७०१) २.१.१.१९.२ ।
 ऋतावानं महिषं (१८२१) २.९.२.१.६ ।
 ऋतावानं वैश्वानरं (१७०८) २.८.२.१९.१ ।
 ऋतेन मित्रावरुणा (८४८) २.२.२.६.२ ।
 ऋतेन यावृतावृथा (७३४) २.२.१.७.२ ।
 ऋधक्सोम स्वस्तये (६५६) २.१.१.२.३ ।
 ऋषिमना य ऋषिकृत्स्वर्पाः (११७६) २.५.१.१.२ ।
 ऋषिर्विप्रः पुराणता (६७९) २.१.१.१०.३ ।
 एतं त्यं हरिती दश (१२७९) २.५.२.४.६ ।
 एतं त्रितस्य योषणो (१२७५) २.५.२.४.२ ।
 एतसु त्यं दश (१०८१) २.४.१.१३.१ ।
 एतसु त्यं दश क्षिपो (१२७३) २.५.२.३.८ ।
 एतसु त्यं मदच्युतं (५८१) १.६.२.४.४ ।
 एतं मृजन्ति मज्यसुप (१२६८) २.५.२.३.३ ।
 एता उ त्या उपसः (१७५५) २.८.३.१६.१ ।
 एते अमृप्रमिन्दवः (८३०) २.२.२.१.१ ।
 एते सोमा अभि (११७८) २.५.१.२.२ ।
 एते सोमा अखक्षत (१०६१) २.४.१.६.१ ।
 एतो निवन्द्रं स्तवाम शुद्धम् (३५०; १४०२) १.४.२.१.९;
 २.६.२.९.१ ।
 एतो निवन्द्रं स्तवाम सखायः (३८७) १.४.२.५.७ ।
 एतु मघोर्मदिन्तरं (३८५; १६८४) १.४.२.५.५; २.८.२.१०.१ ।
 एना विश्वान्यर्थ आ (५९३; ६७४) २.१.१.८.३ ।
 एना वो अभि नमसो (४५; ७४९) १.१.१.५.१;
 २.१.२.१३.१ ।
 एन्दुमिन्द्राय सिञ्चत (३८६; १५०९) १.४.२.५.६;
 २.७.१.८.१ ।
 एन्द्र नो गधि प्रिय (३३३; १२४७) १.५.१.१.३;
 २.५.१.१९.१ ।
 एन्द्र पृष्ठु कासु (२३१) १.३.१.४.९ ।
 एन्द्र याहि हरिभिः (३४८; १८०७) १.४.२.१.७ ।
 २.९.१.१६.१ ।

एन्द्र याह्युप नः (४५९) १.५.२.३.३ ।
 एन्द्र सानसि रथि (१२९) १.२.१.४.५ ।
 एभिर्नो अर्कैर्भवा (१७७९) २.२.१.५.३ ।
 एमेर्न प्रत्यंतन (१४४१) २.६.३.२.२ ।
 एवा नः सोम परि (८६१) २.२.२.२०.३ ।
 एवा पवस्व मदिरो (८०८) २.२.१.११.३ ।
 एवामृताय महे (१३६८) २.६.१.८.२ ।
 एवा रातिस्तुविमष (८२५) २.२.१.१८.२ ।
 एवा ह्यसि वीरयुरेवा (२३२;८२४) १.३.१.४.१०;
 २.२.१.१८.१ ।

एवा हि शक्रो (६४३)
 एवाह्येऽरेऽरेऽरे व (६५०)
 एष इन्द्राय वायवे (१२८७) २.५.२.६.२ ।
 एष उ स्य पुरुवतो (१२६५) २.५.२.२.१० ।
 एष उ स्य वृषा (१२७४) २.५.२.४.१ ।
 एष कविरमिष्टृतः (१२८६) २.५.२.६.१ ।
 एष गव्युरचिकदत् (१२८९) २.५.२.६.४ ।
 एष दिवं वि धावति (१२६२) २.५.२.२.७ ।
 एष दिवं व्यासरतिरो (१२६३) २.५.२.२.८ ।
 एष देवः शुभायते (१२८२) २.५.२.५.३ ।
 एष देवो अमर्ष्यः (१२५६) २.५.२.२.१ ।
 एष देवो रथर्षति (१२५९) २.५.२.२.४ ।
 एष देवो विपन्सुमिः (१२६०) २.५.२.२.५ ।
 एष देवो विपा कृतो (१२६१) २.५.२.२.६ ।
 एष धिया धारयष्व्या (१२६६) २.५.२.३.१ ।
 एष नृभिर्वि नीयते (१२८८) २.५.२.६.३ ।
 एष पवित्रे अक्षरत्सोमो (१२८१) २.५.२.५.२ ।
 एष पुरु धियायते (१२६७) २.५.२.३.२ ।
 एष प्र कोशे मधुमौ (५५६) १.६.२.२.३ ।
 एष प्रत्नेन जन्मना (७५८;१२६४) २.१.२.१७.६;२.५.२.२.९ ।
 एष प्रत्नेन मन्मना (७५९) २.१.२.१७.२ ।
 एष ब्रह्मा य ऋत्विष्य (४३८;१७६८) १.५.२.१.२;
 २.९.१.२.१ ।

एष रुक्मिभिरियते (१२७०) २.५.२.३.५ ।
 एष वसूनि पिबन्तः (१२७२) २.५.२.३.७ ।
 एष वाजी हितो (१२८०) २.५.२.५.१ ।
 एष विप्रैरभिष्टुतो (१२५७) २.५.२.२.२ ।
 एष विश्वानि वार्या (१२५८) २.५.२.२.३ ।
 १८ (सा. सं.)

एष वृषा कनिकदत् (१२८३) २.५.२.५.४ ।
 एष शुभ्यदाभ्यः (१२९१) २.५.२.६.६ ।
 एष शुभ्यसिष्यदत् (१२९०) २.५.२.६.५ ।
 एष शृङ्गाणि दोधुवाच्छरीते (१२७२) २.५.२.३.६ ।
 एष सूर्यमरोचयत् (१२८४) २.५.२.५.५ ।
 एष सूर्येण हासते (१२८५) २.५.२.५.६ ।
 एष स्य ते मधुमौ (५३१) १.६.१.४.९ ।
 एष स्य धारया (५८४) १.६.२.४.७ ।
 एष स्य पीनये सुतो (१२७८) २.५.२.४.५ ।
 एष स्य मद्यो रसोऽव (१२७७) २.५.२.४.४ ।
 एष स्य मानुषीष्वा (१२७६) २.५.२.४.३ ।
 एष हितो वि नीयते (१२६९) २.५.२.३.४ ।
 एतो उषा अपूर्व्या (१७८;१७२८) १.२.२.४.४;२.८.३.७.१ ।
 एह देवा मयोभुवा (१७३५) २.८.३.९.२ ।
 एह हरी ब्रह्मयुजा (१६५८) २.८.२.१.२ ।
 एह्येषु ब्रवाणि तेऽम् (७;७०५) १.१.१.१.७;२.१.१.२.१ ।
 ऐभिर्देवै वृष्ण्या (१७८४) २.९.१.७.३ ।
 ओजस्तदस्य तित्विष (१८२;१६५३) १.२.२.४.८;
 २.८.१.१३.३ ।

ओमे सुश्वन्द्र विश्वते (१०२४) २.३.२.२.१.३ ।
 और्वभृगुवन्छुत्विम् (१८) १.१.१.२.८ ।
 क इमं नाहुषीष्वा (१९०) १.२.२.५.६ ।
 क ई वेद सुते सचा (२९७;१६९६) १.४.१.१.५;
 २.८.२.१५.१ ।
 क ई व्यक्ता नरः (४३३) १.५.१.५.७ ।
 कङ्काः सुपर्णा अनु (१८६४) २.९.३.६.१ ।
 कण्वा इन्द्रं यदकत (१३०८) २.५.२.१०.२ ।
 कण्वा इव भृगवः (१३६३) २.६.१.६.२ ।
 कण्वेभिर्धृष्णावा धृषद् (८६६) २.२.२.१२.३ ।
 कदा चन स्तरीरसि (३००) १.४.१.१.८ ।
 कदा मर्तमराध्वं (१३४३) २.५.२.२२.३ ।
 कदा वसो स्तोत्रं हर्यत (२२८) १.३.१.४.६ ।
 कदु प्रचेतसे महे (२२४) १.३.१.४.२ ।
 कनिकन्ति हरिरा (५३०) १.६.१.४.८ ।
 कया ते अग्ने अङ्गिर (१५४९) २.७.२.६.१ ।
 कया त्वं न ऊत्याभि (१५८६) २.७.३.७.१ ।
 कया नश्चित्र आ (१६९;६८२) १.२.२.३.५;२.१.१.१२.१ ।
 कविमित्रमुप स्तुति (३२) १.१.१.३.१२ ।

कविमिव प्रशंस्ये (१२४५) २.५.१.१८.२ ।
 कविर्वैधस्या पर्येषि (१३१८) २.५.२.१३.३ ।
 कवी नो मित्रावरुणा (८४९) २.२.२.६.३ ।
 कश्यपस्य स्वर्विदो (३६१) १.४.२.३.२ ।
 कस्तमिन्द्र त्वा वसवा (२८०; १६८२) १.३.२.४.८; २.८.२.९.१ ।
 कस्ते जाष्मिन्नानामन्त्रे (१५३५) २.७.२.१.१ ।
 कस्त्वा सस्यो मदानां (६८३) २.१.१.१२.२ ।
 कस्य नूनं परीणसि (३४) १.१.१.३.१४ ।
 कायमानो वना त्वं (५३) १.१.१.५.९ ।
 किमित्ते विष्णो परिचक्षि (१६२५) २.८.१.४.१ ।
 कुवित्सस्य प्र हि (१६६८) २.८.२.४.३ ।
 कुवित्सु नो गविष्ठये (१६४९) २.८.१.१२.२ ।
 कुष्ठः को वामश्विना (३०५) १.४.१.२.३ ।
 कृण्वन्तो वरिवो गवे (८३२) २.२.२.१.३ ।
 कृष्णां यदेनीमभि (१५४७) २.७.२.५.२ ।
 केतुं कृष्वं दिवस्परे (९५२) २.३.२.२.२ ।
 केतुं कृण्वन्नकेतवे (१४७०) २.६.३.१२.३ ।
 को अथ युञ्क्ते (३४१) १.४.१.५.१० ।
 क्त्वा महौ अनुष्वयं (४२३) १.५.१.४.५ ।
 क्रीडुर्मखो न मंहयुः (९७३) २.३.१.४.७ ।
 क्व रस्य वृषभो (१४२) १.२.१.५.८ ।
 क्वेयथ क्वेदसि (२७१) १.३.२.३.२ ।
 क्षपो राजन्नुत त्मनाम्ने (१५६३) २.७.२.११.३ ।
 गम्भीरौ उदर्धीरिव (१७२०) २.८.३.३.३ ।
 गर्भे मातुः पितृष्विपता (१३९७) २.६.२.७.२ ।
 गव्यो धु णो यथा पुरा (१८६) १.२.२.५.२ ।
 गायत्रं त्रैष्टुभं जगत् (१८३०) २.२.२.७.३ ।
 गायन्ति त्वा गायत्रिणं (३४२; १३४४) १.४.२.१.१;
 २.५.२.२३.१ ।
 गाव उप वदावटे (११७; १६०२) १.२.१.३.३; २.७.३.१६.१ ।
 गावश्चिद् वा समन्यवः (४०४) १.५.१.२.६ ।
 गिरस्त इन्द्र ओजसा (१०४३) २.४.१.३.७ ।
 गिरा वज्रो न सम्भृतः (१२२४) २.५.१.१०.३ ।
 गिर्वैणः पाहि नः सुते (१९५) १.३.१.१.२ ।
 गृणाना जमदग्निना (३६५) २.१.१.५.३ ।
 गृणे तदिन्द्र ते शव (२९१) १.५.१.१.१ ।
 गोत्रभिर्दे गोविदं (१८५४) २.९.३.२.३ ।
 गोमन्न इन्द्रो अश्ववत् (५७४; १६११) १.६.२.३.९;
 २.७.३.२०.१ ।

गोवित्पवस्व वधुविन् (९५५) २.३.२.१.१.१ ।
 गोपा इन्द्रो नृषा (१०४५) २.४.१.३.२ ।
 गौर्धयति मरुतां (१४९) १.२.२.१.५ ।
 घृतं पवस्व धारया (१४३७) २.६.३.१.३ ।
 घृतवती भुवनानाम् (३७८) १.४.२.४.९ ।
 चर्कं यदस्याप्स्वा (३३१) १.४.१.४.९ ।
 चन्द्रमा अप्स्वां (४१७) १.५.१.३.९ ।
 चमूषच्छयनः शकुनो (११७७) २.५.१.१.३ ।
 चर्वणीघृतं मघवानं (३७४) १.४.२.४.५ ।
 चित्रं देवानामुदगादनीकं (६२९)
 चित्र इच्छिशोस्तृणस्य (६४) १.१.२.२.२ ।
 जगृह्णा ते दक्षिणाम् (३१७) १.४.१.३.५ ।
 जग्निर्द्वित्रममित्रियं (८१६) २.२.१.१५.२ ।
 जज्ञानः सप्त मातृभिः (१०१) १.२.१.१.५ ।
 जज्ञानो वाचमिष्यसि (९६०) २.३.२.२.३ ।
 जनस्य गोपा अजनिष्ट (९०७) २.३.१.६.१ ।
 जनीयन्तो न्वप्रवः (१४६०) २.६.३.८.१ ।
 जराबोध तद्विद्विक्त्वा (१५; १६६३) १.१.१.२.५; २.८.२.३.१ ।
 जातः परेण धर्मणा (९०) १.१.२.४.१० ।
 जुष्ट इन्द्राय मत्सरः (११९४) २.५.१.३.८ ।
 जुष्टो हि दूनो असि (१७८१) २.९.१.६.२ ।
 ज्योतिर्यज्ञस्य पवते (१०३१) २.४.१.१.१ ।
 तं वः सखायो मदाय (५६९; १०९८) १.६.२.३.४;
 २.४.१.१९.१ ।
 तं वो दस्ममृतीषहं (२३६; ६८५) १.३.१.५.४; २.१.१.१३.१ ।
 तं वो वाजानां पतिं (१६८६) २.८.२.१०.३ ।
 तं सखायः पुरुषं च (१६८०) २.८.२.८.२ ।
 तं हिन्वन्ति मदच्युतं (१७१७) २.८.३.२.४ ।
 तं हि स्वराज्यं वृषभं (१२३४) २.५.१.१४.२ ।
 तं होतारमध्वरस्य (१५१४) २.७.१.१०.२ ।
 तक्षद्यदी मनसो (५:७) १.६.१.५.५ ।
 तं गाथया पुराण्या (१६३३) २.८.१.६.३ ।
 तं गृध्रया स्वर्णरं (१०९; १६८७) १.२.१.२.३; २.८.१.११.१ ।
 ततो विराडजायत (६२१)
 तप्त यज्ञो अजायत (१४३०) २.६.२.१९.२ ।
 तत्सवितुर्वरेण्यं (१४६२) २.६.३.१०.१ ।
 तदग्ने युष्मन्मा भर (११३) १.२.१.२.७ ।
 तदद्या त्वित्त उविथनी (८८२) २.२.२.१८.३ ।
 तदिदास भुवनेषु (१४८३;) २.६.३.१७.१ ।

तद्विप्रासो विपन्यवो (१६७३) २.८.२.५.५ ।
 तद्विष्णोः परमं पदं (१६७२) २.८.२.५.४ ।
 तद्वो गाय सुते सचा (११५; १६६६) १.२.१.३.१; २.८.२.४.१ ।
 तं ते मदं गृणीमसि (३८३; ८८०) १.४.२.५.३; २.२.२.१८.१ ।
 तं ते यवं यथा गोभिः (७३६) २.१.२.८.३ ।
 तं त्वा गोपवने (२९) १.१.१.३.२ ।
 तं त्वा घृतन्नवीमहे (१५२२) २.७.१.१३.२ ।
 तं त्वा घर्तारमोष्योः (८०४) २.२.१.१०.२ ।
 तं त्वा नृम्णानि बिभ्रतं (८३६) २.२.२.३.१ ।
 तं त्वा मदाय धृष्वय (१०४४) २.४.१.३.८ ।
 तं त्वा विप्रा वचोविदः (१०५७) २.४.१.११.२ ।
 तं त्वा शोचिष्ठवीदिवः (११०९) २.४.१.२२.३ ।
 तं त्वा समिद्धिरंगिरां (६६१) २.१.१.४.२ ।
 तं दुरोषमभी नरः (६९९) २.१.१.१८.३ ।
 तपेष्पवित्रं निततं (८७६) २.२.२.१६.२ ।
 तमभिमश्ते वसवो (१३७४) २.६.१.१०.२ ।
 तमस्य मर्जयामसि (१६३२) २.८.१.६.२ ।
 तमिद्वर्धन्तु नो गिरो (१३३६) २.५.२.२०.२ ।
 तमिन्द्रं जोहवीभि (४६०) १.५.२.३.४ ।
 तमिन्द्रं वाजयामसि (११९; १२२२) १.२.१.३.५; २.५.१.१०.१ ।
 तमीळिष्व यो अर्चिषा (११४९) २.४.२.६.१ ।
 तमु अभि प्रगायत (३८२) १.४.२.५.२ ।
 तमु त्वा नूनमसुर (१४१२) २.६.२.१२.२ ।
 तमु ध्रुवाम यं गिर (८८५) २.२.२.१९.३ ।
 तमु हुवे वाजसातय (७४८) २.१.२.१२.३ ।
 तमोषधीर्दधिरे (१८२४) २.९.२.३.१ ।
 तथा पवस्व धारया (१४३६) २.६.३.१.२ ।
 तरणिं वो जन्नानाम् (२०४) १.३.१.२.१ ।
 तरणिरिषिषासति (२३८; ८६७) १.३.१.५.६; २.२.२.१३.१ ।
 तरणिर्विश्वदर्शतो (६३५)
 तरत्स मन्दी धावति (५००; १०५७) १.६.१.२.४; २.४.१.५.१ ।
 तरत्समुद्रं पवमान (८५७) २.२.२.९.२ ।
 तरोभिर्नो विद्वदसुमिन्द्रं (२३७; ६८७) १.३.१.५.५;
 २.१.१.१४.१ ।
 तव कन्धा तवोत्तिभिः (१०५२) २.४.१.४.६ ।
 तव स्य इन्दो अन्धसो (१२२६) २.५.१.११.२ ।
 तव त्यदिन्द्रियं बृहत्तव (१६४५) २.८.१.११.१ ।
 तव त्यन्नं नृतोऽप (४६६) २.५.२.३.१० ।
 तव द्यौरिन्द्र पौंस्यं (१६४६) २.८.१.११.२ ।

तव द्रप्सा उदपुन (१३२७) २.५.२.१७.२ ।
 तव द्रप्सो नीश्वान (१८२३) २.९.२.२.२ ।
 तव श्रियो वर्धयस्वैव (९८२) २.३.२.७.१ ।
 तवाहं नक्तमुत सोम (९२३) २.३.१.११.२ ।
 तवाहं सोमं रारण (५१६; ९२२) १.६.१.३.६; २.३.१.११.१ ।
 तवेदिन्द्रं वमं वसु (२७०) १.३.२.३.८ ।
 तस्मा अरं गमाम वो (१८३९) २.९.२.१०.३ ।
 ता अस्य नमसा सहः (१००७) २.३.२.१५.३ ।
 ता अस्य पृशनायुवः (१००६) २.३.२.१५.२ ।
 ता नः शक्तं पार्थिवस्य (११४५; १४६१) २.४.२.४.३;
 २.६.३.११.१ ।
 ता नो वाजवतीरिष (११५१) २.४.२.६.३ ।
 तामिरा गच्छतं (९९३) २.३.२.१०.३ ।
 ता वां सम्मगद्गुहाण (९८६) २.३.२.८.४ ।
 ता वां गीर्भिविपन्युवः (८०२) २.२.१.९.३ ।
 तावानस्य महिमा (६२०)
 ता सम्राजा घृतासुती (९१२) २.३.१.७.३ ।
 ता हि शश्वन्त ईडत (८०१) २.२.१.९.२ ।
 ता हुवे ययोरिदं (८५३) २.२.२.८.१ ।
 तिस्रो वाच ईरयति (५२५; ८५२) १.६.१.४.३; २.२.२.१०.१ ।
 तिस्रो वाच उदीरते (४७१; ८६९) १.५.२.४.५; २.२.२.१४.१ ।
 तुचे तुनाय तसु नो (३९५) १.५.१.१.५ ।
 तुभ्यं सुतासः सोमाः (२१३) १.३.१.२.१० ।
 तुभ्येमा भुवना कवे (७७७) २.२.१.१.३ ।
 तुरण्यवो मधुमन्तं (१६१०) २.७.३.१९.२ ।
 तुविशुष्म तुविक्रतो (१७७२) २.१.१.३.२ ।
 ते अस्य सन्तु केनवो (१४२५) २.६.२.१७.३ ।
 ते जानत स्वमोक्यं (१४८१) २.६.३.१६.२ ।
 ते नः सहस्रिणं (११९२) २.५.१.३.६ ।
 ते नो वृष्टिं दिवस्पति (११६५) २.४.२.११.३ ।
 ते पूतासो विपाश्चितः (११०२) २.४.१.२०.२ ।
 ते मन्वत प्रथमं (६०६)
 ते विश्वा दाशुषे (१०३६) २.४.१.२.३ ।
 ते सुतासो विपाश्चितः (१८११) २.९.१.१७.२ ।
 ते स्याम देव वरुण (१०६२) २.४.१.८.३ ।
 तोशा वृत्रहणा हुवे (१७०२) २.८.२.१७.१ ।
 तोशासा रथयादाना (१०७४) २.४.१.१०.२ ।
 त्यमु वः सम्रासाहं (१७०; १६४२) १.२.२.३.६; २.८.१.१०.१ ।
 त्यमु वो अप्रहर्णं (३५७) १.४.२.२.६ ।

त्वमृ पु वाजिनं (३३२) १.४.१.५.१ ।
 त्वं मु मेपं महथा (३७७) १.४.२.४.८ ।
 त्रातारमिन्द्रं (३३३) १.४.१.५.२ ।
 त्रिंशद्वाम वि राजति (६३२; १३७८) २.६.१.११.३ ।
 त्रिकटुकैषु चेतनं (७२४) २.१.२.४.३ ।
 त्रिकटुकैषु महिषो (४५७; १४८६) १.५.२.३.२; २.६.३.१८.१ ।
 त्रिपादध्वं उदैत्पुरुषः (६१८)
 त्रिरस्मै सप्त धेनवो (५६०; १४२३) १.६.२.२.७; २.६.२.१७.१ ।
 त्रीणि त्रितस्य धारया (१०१५) २.३.२.१८.३ ।
 त्रीणि पदा वि चक्रमे (१६७०) २.८.२.५.२ ।
 त्वं यविप्र दाशुषो (१२४६) २.५.१.१८.३ ।
 त्वं राजेव सुव्रतो (९७२) २.३.२.४.५ ।
 त्वं वरुण उत मित्रो (१३०६) २.५.२.९.३ ।
 त्वं बलस्य गोमतो (१२५१) २.५.१.२०.२ ।
 त्वं विप्रस्त्वं कविर्मख (१०९४) २.४.१.१७.२ ।
 त्वं समुद्रिया अपो (७७६) २.२.१.१.२ ।
 त्वं सिधूरवासुजो (१८०२) २.९.१.१४.२ ।
 त्वं सुतो मदिन्तमो (१३२४) २.५.२.१६.२ ।
 त्वं सुष्वाणो अग्निभिः (१३२५) २.५.२.१६.३ ।
 त्वं सूर्यं न वा भज (१०५१) २.४.१.४.५ ।
 त्वं सोम नृमादनः (९६५) २.३.२.३.५ ।
 त्वं सोम परि स्रव (९८१) २.३.२.६.३ ।
 त्वं सोमामि भार्युर्मिन्द्र (१३२३) २.५.२.१६.१ ।
 त्वं ह त्यस्पणीनां (१५९२) २.७.३.१०.३ ।
 त्वं ह त्यसप्तभ्यां (३२६) १.४.१.४.४ ।
 त्वं हि क्षैतव्यशो (८४) १.१.२.४.४ ।
 त्वं हि नः पिता वसो (११७०) २.४.२.१३.२ ।
 त्वं हि राधसस्पते (१३२२) २.५.२.१५.२ ।
 त्वं हि वृत्रहन्नेपां (१७९२) २.९.१.१०.३ ।
 त्वं हि शश्वतीनामिन्द्र (१२४९) २.५.१.१९.३ ।
 त्वं हि शूरः सनिता (१४३४) २.६.२.२०.३ ।
 त्वं ह्यारुण दैव्यं (५८३; ९३८) १.६.२.४.६; २.३.१.१७.१ ।
 त्वं ह्येहि चेरवे (२४०; १५८१) १.३.१.५.८; २.७.३.४.१ ।
 त्वं जामिर्जनानामग्ने (१५३६) २.७.२.१.२ ।
 त्वं दाता प्रथमो राघसां (१४९३) २.७.१.२.२ ।
 त्वं यर्षं च महिमत (१०१८) २.३.२.१९.३ ।
 त्वं न इन्द्र वाजयुस्त्वं (७१८) २.१.२.२.३ ।

त्वं न इन्द्रा मर (४०५; ११६९) १.५.१.२.७; २.४.२.१३.१ ।
 तं नश्चित्र ऊन्या (४१; १६२३) १.१.१.४.७; २.८.१.३.१ ।
 त्वं नृचक्षा असि सोम (९५६) २.३.२.१.२ ।
 त्वं नो अग्ने अग्निभिर्भ्रम (१५०५) २.७.१.६.३ ।
 त्वं नो अग्ने महोभिः (६) १.१.१.१.६ ।
 त्वमग्ने गृहपतिस्त्वं (६१) १.१.२.१.७ ।
 त्वमग्ने यज्ञानां होता (२; १४७४) १.१.१.१.२; २.६.३.१४.१ ।
 त्वमग्ने वर्सुरिह (९६) १.१.२.५.६ ।
 त्वमग्ने सप्रथा असि (१४०७) २.६.२.१०.३ ।
 त्वमग्ने प्र संसिषो देवः (२४७; १७२३) १.३.२.१.५; २.८.३.५.१ ।
 त्वमिन्सप्रथा अस्यग्ने (४२) १.१.१.४.८ ।
 त्वमिन्द्र प्रतूर्तिष्वभि (३११; १६३७) १.४.१.२.२; २.८.१.८.१ ।
 त्वमिन्द्र बलादधि (१२०) १.२.२.३.६ ।
 त्वमिन्द्र यशा अस्यूजी (२४८; १४११) १.३.२.१.६;
 २.६.२.१२.१ ।
 त्वमिन्द्राभिभूरसि (१०२६) २.३.२.२२.२ ।
 त्वमिमा ओषधीः (६०४)
 त्वमीशिषे सुतानामिन्द्र (१३५६) २.६.१.३.३ ।
 त्वं पुरु सहस्राणि (१५८२) २.७.३.४.२ ।
 त्वमेतदधारयः कृष्णासु (५९५)
 त्वया वयं पवमानेन (५९०)
 त्वया ह स्विष्टुजा (४०३) १.५.१.२.५ ।
 त्वया नो दैव्यं वचः (२९९) १.४.१.१.७ ।
 त्वां यज्ञैरविश्वधन् (१०५५) २.४.१.४.९ ।
 त्वां रिहन्ति धीतयो (१०१७) २.३.२.१९.२ ।
 त्वां विश्वे अमृत जायमानं (११४१) २.४.२.३.२ ।
 त्वां विष्णुर्वृहन्क्षयो (१६४७) २.८.१.११.३ ।
 त्वां शुष्मिन्पुरुहूत (११७१) २.४.२.१३.३ ।
 त्वां दूतमग्ने अमृतं (१५६८) २.७.२.१३.२ ।
 त्वामग्ने अद्विरसो गुहा (९०८) २.३.१.६.२ ।
 त्वामग्ने पुष्करादध्य (९) १.१.१.१.९ ।
 त्वामिच्छवसस्पते (१७६९) २.९.१.२.२ ।
 त्वामिदा ह्यो नरो (३०२; ८१३) १.४.१.१.१०; २.२.१.१४.१ ।
 त्वामिद्धि हवामहे (२३४; ८०२) १.३.१.५.२; २.२.१.१२.१ ।
 त्वावतः पुरुवसो (१९९) १.२.२.५.२ ।
 त्वे अग्ने स्वाहुत (३८) १.१.१.४.४ ।
 त्वे ऋतुमपि वृजन्ति (१४८५) २.६.३.१७.३ ।

त्वे विश्वे सजोषसो (१०२५) २.४.१.१७.३ ।
 त्वेषस्ते धूम ऋष्वति (८३) १.१.२.४.३ ।
 त्वे सोम प्रथमा (१५०६) २.७.१.७.१ ।
 दधन्वे वा यदीमनु (९४) १.१.२.५.४ ।
 दक्षिक्काव्णो अकारिष (३५८) १.४.२.२.७ ।
 दक्षिद्युतत्या रुचा (३५४) २.१.२.२.१ ।
 दाना मृगो न वारणः (१६९७) २.८.२.१५.२ ।
 दाशेम कस्य मनसा (१५५०) २.७.२.६.२ ।
 दिवः पीयूषसुत्तमं (१२२७) २.५.१.११.३ ।
 दिवो धर्तासि शुक्रः (१२४३) २.५.१.१७.३ ।
 दिवो नाभा विचक्षणो (१६९९) २.५.१.४.४ ।
 दीर्घं ह्यङ्कुशं यथा (१०९१) २.४.१.१६.२ ।
 दुहान ऊर्ध्वदिव्यं (६७६) २.१.१.९.२ ।
 दुहानः प्रानमित्ययः (७६०) २.१.२.१७.३ ।
 दृतं वो विश्ववेदसं (१२) १.१.१.२.२ ।
 दूरदिहेव यत्सतो (२१९) १.३.१.३.६ ।
 देवानामिदवो महत् (१३८) १.२.१.५.४ ।
 देवेभ्यस्त्वा मदाय (११८२) २.५.१.२.५ ।
 देवो वो द्रविणोदाः (५५; १५१३) १.१.२.१.१; २.७.१.१०.१ ।
 दोषो आगाद् बृहदाय (१७७) १.२.२.४.३ ।
 युक्षं सुदानुं तविषीभिः (६८६) २.१.१.१३.२ ।
 द्रासः समुद्रमभि यत् (१८४८) २.२.२.१३.३ ।
 द्विता यो वृत्रहन्तमो (१७९१) २.२.१.१०.२ ।
 द्विर्यं पंच स्वयशसं (१३३०) २.५.२.१८.२ ।
 धर्ता दिवः पवते (५५८; १२२८) १.६.२.२.५; २.५.१.१२.१ ।
 धानावन्तं करम्भिणम् (२१०) १.३.१.१.७ ।
 धिया चक्रे वरेण्यो (१४७२) २.६.३.१५.३ ।
 धीभिर्भृजन्ति वाजिनं (२४१) २.३.१.१८.२ ।
 धेनुष्ठ इन्द्र सूनुना (१८३६) २.९.२.२.३ ।
 ध्वसयोः पुरुषन्धोरा (१०५२) २.४.१.५.३ ।
 न कि इन्द्र त्वदुत्तरं (२०३) १.३.१.१.१० ।
 नकि देवा इनीमसि (१७६) १.२.२.४.२ ।
 न किरस्य सहस्य (१४१६) २.६.२.१४.२ ।
 नकिष्टं कर्मणा (२४३; १६५५) १.३.२.१.१; २.४.२.८.१ ।
 न किष्ट्वद्रथीतरो (९५०) २.३.१.५१.२ ।
 न की रेवन्तं सह्याय (१३९०) २.६.२.४.२ ।
 न धा वसुर्नि यमते (१६६७) २.८.२.४.२ ।
 न धेमन्वदा पपन (७२०) २.१.२.३.२ ।

न तमंहो न दुरितं (४२६) १.५.१.४.८ ।
 न तस्य मायया च (१०४) १.२.१.१.८ ।
 न ते गिरो अपि मृष्ये (१७९९) २.२.१.१३.२ ।
 न त्वा बृहन्तो अद्रथो (२९६) १.४.१.१.४ ।
 न त्वावो अन्यो (६८१) २.१.१.११.२ ।
 न त्वा शतं च न (१२१५) २.५.१.७.३ ।
 नदं व ओदतीनां (१५१२) २.७.१.९.१ ।
 न दुष्टुतिर्द्रविणोदिपु (८६८) २.२.२.१३.२ ।
 नमः सखिभ्यः (१८२८) २.९.२.७.१ ।
 नमसेदुप सीदत (१४४६) २.६.३.३.३ ।
 नमस्ते अग्न ओजसे (११; १६४८) १.१.१.२.१;
 २.८.१.१२.१ ।
 न थं दुध्रा वरन्ते न स्थिरा (६८८) २.१.२.१४.२ ।
 नराशंसमिह (१३४९) २.६.१.१.३ ।
 नव यो नवति पुरो (१४५१) २.६.३.४.२ ।
 न संस्कृतं प्र मिमीतो (१७५३) २.८.३.१५.२ ।
 न सोमदेव आप (२६८) १.३.२.३.६ ।
 न हि ते पूर्वमाक्षिपद्भुवन्नेमानां (७०७) २.१.१.२१.३ ।
 न हि त्वा शूर देवा न (७३०) २.१.२.६.३ ।
 न हि वश्वरमं च न (२४१) १.३.१.५.९ ।
 न ह्यंशग पुरा च न (१५११) २.७.१.८.३ ।
 नाके सुपर्णमुप (३२०; १८४६) १.४.१.३.८; २.९.२.१३.१ ।
 नाभा नाभिं न आ ददे (११२६) २.४.२.१.११ ।
 नाभि यज्ञानां सदनं (११४२) २.४.२.३.३ ।
 नित्यस्तोत्रो वनस्पतिः (१२८२) २.५.१.४.७ ।
 नि त्वा नक्ष्य विश्वपते (२६) १.१.१.३.६ ।
 नि त्वा मग्ने मनुर्दधे (५४) १.१.१.५.१० ।
 नियुत्वान्वायवा गह्वयं (६००)
 नीव शीर्षाणि मृद्वं (१६५६) २.८.१.१४.३ ।
 नूनं पुनानोऽविभिः (१३१४) २.५.२.१२.२ ।
 नू नो रथिं महामिन्दो (९२६) २.३.१.१२.३ ।
 नृचक्षसं त्वा वयमिन्द्रपीतं (११८५) २.५.१.२.८ ।
 नृभिर्धौतः सुतो अश्नैरव्या (७३५) २.१.२.८.२ ।
 नृभिर्धैमाणो हर्षतो (८५८) २.२.२.९.३ ।
 नेमि नमन्ति चक्षसा (९३१) २.३.१.१४.२ ।
 पदं देवस्य मीढुषो (१५७२) २.७.२.१४.३ ।
 पदा पणीनराधसो (१३५५) २.६.१.३.२ ।
 पन्थपन्थांमत्सोतारः (१२३; १६५७) १.२.१.३.९; २.८.२.१.१ ।

पन्यासं जातवेदसं (१५६६) २.७.२.१२.३ ।
 परि कोशं मधुश्चुतं (५७७) १.६.२.३.१२ ।
 परि त्वं हर्षतं (५५२; १३२९; १६८१) १.६.२.१.८;
 २.५.२.१८.१; २.८.२.८.३ ।
 परि बुध्नं सनद्रधिं (४९६) १.६.१.१.१० ।
 परि णः शर्मयन्त्या (८९७) २.३.१.३.६ ।
 परि णो अश्वमश्वविद् (१२१२) २.५.१.६.३ ।
 परि प्र धन्वेन्द्राय (४२७; १३६७) १.५.१.५.१; २.६.१.८.१ ।
 परि प्रासिष्यदस्कविः (४८६) १.५.२.५.१० ।
 परि त्रिया दिवः (४७६; ९३५) १.५.२.४.१०; २.३.१.१६.१ ।
 परि यत्काव्या (११३१) २.४.२.२.४ ।
 परि वाजपतिः कविः (३०) १.१.१.३.१० ।
 परि विश्वानि चेतसा (९७०) २.३.२.४.३ ।
 परिष्कृण्वन्ननिष्कृतं (८९९) २.३.१.४.२ ।
 परि स्य स्वानो (१२४०) २.५.१.१६.३ ।
 परि स्वानश्चक्षसे (१३१५) २.५.२.१२.३ ।
 परि स्वानास इन्द्रवो (४८५; ११२२) १.५.२.५.९; २.४.२.१.७ ।
 परि स्वानो गिरिष्ठाः (४७५; १०९३) १.५.२.४.९;
 २.४.१.१७.१ ।
 परीतो विश्वता सुतं (५१२; १३१३) १.६.१.३.२; २.५.२.१२.१ ।
 पज्यन्त्यः पिता महिषस्य (१३१७) २.५.२.१३.२ ।
 पर्युंषु प्र धन्व (४२८; १३६४) १.५.१.५.२; २.६.१.७.१ ।
 पर्विं लोकं तनयं (१६२४) २.८.१.३.२ ।
 पवते हर्षतो हरिरति (५७३; ७७३) १.६.२.३.११;
 २.१.२.२२.२ ।
 पवन्ते वाजसातये (११८९) २.५.१.३.३ ।
 पवमान धिया हितो (९२२) २.३.१.१०.३ ।
 पवमान नि तौशसे (१२३६) २.५.१.१५.२ ।
 पवमानमवस्थवो (११८८) २.५.१.३.२ ।
 पवमान रसस्तव (८९०) २.३.१.२.२ ।
 पवमान रुचारुचा (९०५) २.३.१.५.२ ।
 पवमान भ्यश्नुहि (१३१२) २.५.२.११.३ ।
 पवमान सुवीर्यं रधिं (१४४९) २.६.३.३.८ ।
 पवमानस्य जिघ्नतो (१३१०) २.५.२.११.१ ।
 पवमानस्य ते कवे (६५७) २.१.१.३.१ ।
 पवमानस्य ते रसो (८९१) २.३.१.२.३ ।
 पवमानस्य ते वर्यं (७८७) २.२.१.५.१ ।
 पवमानस्व विश्ववित् (९५८) २.३.२.२.१ ।

पवमाना अमृक्षत पवित्रमति (५२२) १.६.१.३.१२ ।
 पवमाना असृक्षत सोमाः (१६९९) २.८.२.१६.१ ।
 पवमाना दिवस्पयन्तरिक्षादसृक्षत (१७००) २.८.२.१६.२ ।
 पवमानास आशवः (१७०१) २.८.२.१६.३ ।
 पवमानो अजीजनत् (४८४; ८८२) १.५.२.५.८; २.३.१.२.१ ।
 पवमानो अमि स्पृधो (११३२) २.४.२.२.५ ।
 पवमानो असिष्यदत् (१४३९) २.६.३.१.५ ।
 पवमानो रथीतमः (१३११) २.५.२.११.२ ।
 पवस्व दक्षसाधनो (४७४; ९१९) १.५.२.४.८; २.३.१.१०.१ ।
 पवस्व देव आयुष (४८३; १२३५) १.५.२.५.७; २.५.१.१५.१ ।
 पवस्व देववीतय (५७१; १३२६) १.६.२.३.६; २.५.२.१७.१ ।
 पवस्व देववीरति (१०३७) २.४.१.३.१ ।
 पवस्व मधुमत्तम (५७८; ६२२) १.६.२.४.१; २.१.१.१६.१ ।
 पवस्व वाचो अप्रियाः (७७५) २.२.१.१.१ ।
 पवस्व वाजसातमो (५२१) १.६.१.३.११ ।
 पवस्व वाजसातये (१०१६) २.३.२.१९.१ ।
 पवस्व विश्ववर्षण (८२६) २.३.१.३.५ ।
 पवस्व वृत्रहन्तम (९६६) २.३.२.३.६ ।
 पवस्व वृष्टिमा सु नो (१४३५) २.६.३.१.१ ।
 पवस्व सोम वृष्णी (४३६) १.५.१.५.१० ।
 पवस्व सोम मधुमौ (५३२) १.६.१.४.१० ।
 पवस्व सोम मन्दयन् (१८१०) २.९.१.१७.१ ।
 पवस्व सोम महान् (४२९; १२४१) १.५.१.५.३; २.५.१.१७.१ ।
 पवस्व सोम महे (४३०; १३३२) १.५.१.५.४; २.५.२.१९.१ ।
 पवस्वेन्द्रो वृषा सुतः (४७९; ७७८) १.५.२.५.३; २.२.१.२.१ ।
 पवित्रं ते विततं (५६५; ८७५) १.६.२.२.१२; २.२.२.१६.१ ।
 पवीतारः पुनीतन (१०५०) २.४.१.४.४ ।
 पातं नो मित्रा पायुभिः (९८७) २.३.२.८.३ ।
 पाता वृत्रहा सुतमा (१६५९) २.८.२.१.३ ।
 पात्यमिर्विषो अमं (६१४)
 पान्तमा वो अन्धस (१५५; ७१३) १.२.२.२.१; २.१.२.१.१ ।
 पावक्रवर्चाः शुक्रवर्चा (१८१७) २.९.२.१.२ ।
 पावका नः सरस्वती (१८९) २.२.२.५.५ ।
 पावमानीर्दधन्तु न (१३०१) २.५.२.८.४ ।
 पावमानीर्यो अध्येत् (१२९९) २.५.२.८.२ ।
 पावमानीः स्वस्त्ययनीः (१३००) २.५.२.८.३ ।
 पावमानीः स्वस्त्ययनीस्तामिर्गच्छति (१३०३) २.५.२.८.६ ।
 पाहि गा अन्धसो मद (२८९) १.३.२.५.७ ।

पाहि नो अम एकया (३६; १५४४) १.१.१.४.२; २.७.२.४.१ ।
 पाहि विश्वस्माद्भक्षसो (१५४५) २.७.२.४.२ ।
 पिबन्ति मित्रो अर्यमा (१७८६) २.९.१.८.२ ।
 पिबा त्वरस्य निर्वणः (१३९३) २.६.२.५.३ ।
 पिबा सुतस्य रसिनो (२३९; १४२१) १.३.१.५.७;
 २.६.२.१६.१ ।
 पिबा सोममिन्द्र (३९८; ९२७) १.५.१.१.८ । २.३.१.१३.१ ।
 पुनर्कूर्जा नि वर्तस्व (१८३२) २.९.२.८.२ ।
 पुनाता दक्षसाधनं (११५९) २.४.२.९.३ ।
 पुनानः कलशेष्वा (११८३) २.५.१.२.६ ।
 पुनानः सोम जागृषिः (५१९) १.६.१.३.९ ।
 पुनानः सोम धारयापो (५११; ६७५) १.६.१.३.१; २.१.१.९.१ ।
 पुनानासश्वमूपदो (११७९) २.५.१.२.२ ।
 पुनाने तन्वा मिथः (१५९७) २.७.३.१४.२ ।
 पुनानो अक्रमीदभि (४८८; ९२४) १.६.१.१.२; २.३.१.१२.१ ।
 पुनानो देववीतय (८४३) २.२.२.४.३ ।
 पुनानो वरिवस्त्रुषि (८४२) २.२.२.४.२ ।
 पुनानो वारे पवसानो (१०८०) २.४.१.१२.२ ।
 पुरः सद्य इत्याधिये (१२११) २.५.१.६.२ ।
 पुरां मिन्दुर्धुवा (३५९; १५५०) १.४.२.२.८; २.५.१.२०.१ ।
 पुक्त्रा हि सहृद्दसि (११६७) २.४.२.१२.२ ।
 पुरु त्वा दाशिवो वाचे (९७) १.२.१.१.१ ।
 पुष्य एवेदं सत्रं (६१९)
 पुरुहृतं पुरुहृतं (७१४) २.१.२.१.२ ।
 पुरुतमं पुरुणामीशानं (७४१) २.१.२.१०.२ ।
 पुरूरुणा चिद्धयस्स्यवो (९८५) २.३.२.८.१ ।
 पुरोजिती वो अन्धसः (५४५; ६९७) १.६.२.१.१; २.१.१.१८.१
 पूर्वस्य यत्ते अद्रिवो (६४८)
 पूर्वोरिन्द्रस्य रातयो (८२९) २.२.१.१९.३ ।
 पौरो अश्वस्य (१५८०) २.७.३.२.२ ।
 प्र ऋविदेववीतये (९६८) २.३.२.४.१ ।
 प्र काव्यमुशनेव (५२४; १११६) १.६.१.४.२; २.४.२.१.१ ।
 प्र केतुना बृहता (७१) १.१.२.२.९ ।
 प्रक्षस्य वृष्णो अरुषस्य (६०९)
 प्र गायताभ्यर्चामि (५३५) १.६.१.५.३ ।
 प्रजामृतस्य पिप्रतः (१३०९) २.५.२.१०.३ ।
 प्र त आश्विनीः पवमान (८८६) २.३.१.१.१ ।

प्र तसे अद्य क्षिपिविष्ट (१६२६) २.८.१.४.२ ।
 प्रति त्यं चारुमध्वरं (१६) १.१.१.२.६ ।
 प्रति प्रियतमं रथं (४१८; १७४३) १.५.१.३.१०; २.८.३.१२.१
 प्रति वां सूर उदिते (१०६७) २.४.१.८.१ ।
 प्रति ष्या मूनरी जनी (१७२५) २.८.३.६.१ ।
 प्र तु द्रव परि कोशं (५२३; ६७७) १.६.१.४.१; २.१.१.१०.१ ।
 प्र ते अश्रेतु कुक्षयोः (७३९) २.१.२.९.३ ।
 प्र ते धारा असश्वतो (१७६१) २.८.३.१८.१ ।
 प्र ते धारा मधुमतीः (५३४) १.६.१.५.२ ।
 प्र ते खोतारो रसं (१३३३) २.५.२.१९.२ ।
 प्रत्नं पीयूषं पूर्वं (१४२४) २.७.१.३.१ ।
 प्रत्यग्ने हरसा हरः (९५) १.१.२.५.५ ।
 प्रत्यङ् देवानां विशाः (६३६)
 प्रत्यस्मि पिपीषते (३५२; १४४०) १.४.२.२.१; २.६.३.२.१ ।
 प्रत्यु अदश्यायत् (३०३; ७५१) १.४.१.२.१; २.१.२.१४.१ ।
 प्रथश्च यस्य सप्रथश्च (५९९)
 प्र देवमच्छा मधुमन्त (५६३) १.६.२.२.१० ।
 प्र देवोदासो (५१; १५१७) १.१.१.५.७; २.७.१.११.३ ।
 प्र धन्वा सोम जागृषिः (५६७) १.६.२.३.२ ।
 प्र धारा मधो अप्रियो (११२९) २.४.२.२.२ ।
 प्र न इन्द्रो महे तु न (५०९) १.६.१.२.१३ ।
 प्र पवमान धन्वसि (९६३) २.३.२.३.३ ।
 प्र पुनानाय वेधसे (५७३) १.६.२.३.८ ।
 प्रप्र क्षयाय पन्यसे (९३७) २.३.१.१६.३ ।
 प्रप्र वस्त्रिभूमिपं (३६०) १.४.२.३.१ ।
 प्रभङ्गी शूरो मघवा (१४५९) २.६.३.७.२ ।
 प्र भूर्जयन्तं महां (७४) १.१.२.३.२ ।
 प्रभो जनस्य वृत्रहन् (६४९) २.६ ।
 प्र मंहिष्ठाय गायत (१०७; ८७८) १.२.२.१.१; २.२.२.१७.१ ।
 प्र मन्दिने पितुमदर्वता (३८०) १.४.२.४.११ ।
 प्र मित्राय प्रार्थम्णे (१५५) १.३.२.२.३ ।
 प्र यद्वावो न भूर्णयः (४९१; ८९२) १.६.१.१.५; २.३.१.३.१ ।
 प्र युजा वाचो अप्रियो (११३०) २.४.२.२.३ ।
 प्र यो राये निनीषति (५८) १.१.२.१.४ ।
 प्र यो रिरिक्ष ओजसा (३१२) १.४.१.२.१० ।
 प्र व इन्द्राय बृहते (२५७) १.३.२.२.५ ।
 प्र व इन्द्राय मादनं (१५६; ७१६) १.२.२.२.२; २.१.२.२.१ ।

प्र व इन्द्राय वृत्रहन्तमाय (४४६; १११३) १.५.२.१.१०;
 २.४.१.२.४ ।
 प्र वामर्चन्म्युक्थिनो (१५७५; १७०३) २.७.३.२.१;
 २.८.२.१७.२ ।
 प्र वां महि यवी (१५९६) २.७.३.१४.१ ।
 प्र वाचमिन्द्रुरिष्यति (१२०१) २.५.१.४.६ ।
 प्र वाज्यक्षाः सहस्रधारस्तिरः (११६०) २.४.२.१०.१ ।
 प्र वो धियो मन्द्रमुषो (११५३) २.४.२.७.२ ।
 प्र वो महे मतयो (४६२) १.५.२.३.६ ।
 प्रवो महे महे (३२८; १७९३) १.४.१.४.६; २.९.१.११.१ ।
 प्र वो मित्राय गायन (११४३) २.४.२.४.१ ।
 प्र वोः यहं पुरुणाम् (५९) १.१.२.१.५ ।
 प्र सप्ताजमसुरस्य (७८) १.१.२.३.६ ।
 प्र सप्ताजं चर्षणीनाम् (१४४) १.२.१.५.१० ।
 प्र स विश्वभिरामिभिरभिः (१५०४) २.७.१.६.२ ।
 प्रसवे त उदीरते (१२०६) २.५.१.५.२ ।
 प्र सुन्वानायान्धसो (५५३; ७७४; १३८६) १.६.२.१.९;
 २.१.२.२२.३; २.६.२.३.१ ।
 प्र सेनानीः शूरो (५३३) १.६.१.५.१ ।
 प्र सो अग्ने तवोतिभिः (१०८; १८२२) १.२.१.२.२; २.९.२.२.१ ।
 प्र सोम देववीतये (५१४; ७६७) १.६.१.३.४; २.१.२.२०.१ ।
 प्र सोम याहीन्द्रस्य कुक्षा (११६२) २.४.२.१०.३ ।
 प्र सोमासो अधन्विषुः (९६१) २.३.२.३.१ ।
 प्र सोमामो मदच्युतः (४७७; ७६९) १.५.२.५.१; २.१.२.२१.१ ।
 प्र सोमासो विपश्चितो (४७८; ७६४) १.५.२.५.२; २.१.२.२९.१ ।
 प्र स्वानासो रथा इव (११६९) २.४.२.१.४ ।
 प्र हंसासस्तृपला (१११७) २.४.२.१.२ ।
 प्र हिन्वानो जनिता (५३६) १.६.१.५.४ ।
 प्र होता जातो महान् (७७) १.१.२.३.५ ।
 प्र होत्रे पूर्यं धवो (९८) १.२.१.१.२ ।
 प्राचीमनु प्रदिशं याति (१५९१) २.७.३.१०.२ ।
 प्रागा शिशुर्महीनां (५७०; १०१३) २.६.२.३.५; २.३.२.१८.१ ।
 प्रातरभिः पुच्छप्रियो (८५) १.१.२.४.५ ।
 प्रावीविपद्वाच ऊर्मि (९४५) २.३.१.१९.३ ।
 प्रास्य धारा अक्षरन् (१७६५) २.९.१.१.१ ।
 प्रियो नो अस्तु विरपतिः (१६१९) २.८.१.१.३ ।
 प्रेता जयता नर (१८६२) २.९.३.५.२ ।
 प्रेद्धो अग्ने वीदिहि (१३७५) २.६.१.१०.३ ।

प्रोष्ठ वो अतिथि (५; १२४४) १.१.१.१.५; २.५.१.१८.१ ।
 प्रेह्यमीहि शृणुहि (४१३) १.५.१.३.५ ।
 प्रेतु ब्रह्मणस्पतिः (५६) १.१.२.१.२ ।
 प्रो अयासीदिन्द्रुविन्द्रस्य (५५७; ११५२) १.६.२.२.४;
 २.४.२.७.१ ।
 प्रोथदश्वो न यवसे (१२२०) २.५.१.९.२ ।
 प्रो ष्वस्मै पुरोरथं (१८०१) २.९.१.१४.१ ।
 वत् सूर्यं श्रवसा महीं (१७८९) २.९.१.९.२ ।
 वणमहौ असि सूर्य (२७६; १७८८) १.३.२.४.४; २.९.१.९.१ ।
 वभ्रवे तु स्वतवसे (१४४४) २.६.३.३.१ ।
 वलवेजायः स्थविरः (१८५३) २.९.३.२.२ ।
 वृषदुक्थं हवामहे (२१७) १.३.१.३.४ ।
 वृहदिन्द्राय गायत (२५८) १.३.२.२.६ ।
 वृहाद्भिरग्ने अक्षिभिः (३७) १.१.१.४.३ ।
 वृहद्भ्यो हि भानवे (८८) १.१.२.४.८ ।
 वृहन्निदिधम एषां (१३३९) २.५.२.२१.२ ।
 वृहस्पते परि वीया रथेन (१८५२) २.९.३.२.१ ।
 बोधन्मना इदस्तु नो (१४०) १.२.१.५.६ ।
 बोधा सु मे मधवन् (९२९) २.३.१.१३.३ ।
 ब्रह्म ज्ञानं प्रथमं (३२१) १.४.१.३.९ ।
 ब्रह्म प्रजावदा भर (१३९८) २.६.२.७.३ ।
 ब्रह्मा देवानां पदवीः (९४४) २.३.१.१९.२ ।
 ब्रह्माण इन्द्रं (४३९) १.५.२.१.३ ।
 ब्रह्माणस्त्वा युजा वयं (६६८) २.१.१.६.३ ।
 ब्राह्मणादिन्द्र राघसः (२२९) १.३.१.४.७ ।
 भर्गो न चित्रो (४४९) १.५.२.२.३ ।
 भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः (१८७४) २.९.३.९.२ ।
 भद्रं नो अपि वातय (४२२) १.५.१.४.४ ।
 भद्रं भद्रं न आ भरे (१७३) १.२.२.३.९ ।
 भद्रं मनः कृणुष्व (१५६०) २.७.२.१०.२ ।
 भद्रावध्वा समन्याः वसानो (१४००) २.६.२.८.२ ।
 भद्रो नो अमिनराहुतो (१११; १५५९) १.२.१.२.५;
 २.७.२.१०.१ ।
 भद्रो भद्रया सचमान (१५४८) २.७.२.५.३ ।
 भरोमेधमं कृणवामा (१०६५) २.४.१.७.२ ।
 भिन्धि विश्वा अप द्विषः (१३४; १०७०) १.२.१.४.१०;
 २.४.१.९.१ ।
 भूयाम ते सुमती (१४२२) २.६.२.१६.२ ।

भूरि हि ते सवना (१८००) २.९.१.१३.३ ।
 भ्राजन्त्यग्ने समिधान (६१५)
 मघोन आ पबस्व (११८४) २.५.१.२.७ ।
 मघोनः स्म वृत्रहृत्पेषु (१६८३) २.८.२.९.२ ।
 मत्सि वायुमिष्टये (१२५४) २.५.२.१.२ ।
 मत्स्यपायि ते महः (१४३२) २.६.२.२०.१ ।
 मत्स्वा सुविप्रिन्ह (८४४) २.२.१.१४.२ ।
 मदच्युत्क्षेति सावने (११९८) २.५.१.४.३ ।
 मधुमन्तं तन्नूपायज्ञं (१३४८) २.६.१.१.२ ।
 मनीषिभिः पवते (८२२) २.२.१.१७.२ ।
 मन्दन्तु त्वा मघवन् (१७२२) २.८.३.४.७ ।
 मन्द्रं होतारमृत्विजं (१५४३) २.७.२.३.३ ।
 मन्द्रया सोम धारया (५०६) १.६.१.२.१० ।
 मन्ये वां याथापृथिवी (६२२)
 माये वचो अथोयशो (६०२)
 मर्माणि ते वर्मणा (१८७०) २.९.३.८.१ ।
 महत्सोमो महिषश्चकारापां (५४२; १२५५) १.६.१.५.१०;
 २.५.२.१.३ ।
 महौ इन्द्रः पुरश्चनो (१६६) १.२.२.३.२ ।
 महौ इन्द्रो य ओजसा (१३०७) २.५.२.१०.१ ।
 महान्तं त्वा महीरनु (१०४०) २.४.१.३.४ ।
 महि त्रीणामवरस्तु (१९९) १.२.२.५.८ ।
 मही मित्रस्य साधयः (१५९८) २.७.३.१४.३ ।
 महीमे अस्य वृष नाम (११०६) २.४.१.२१.३ ।
 महे च न त्वादिवः (२९१) १.३.२.५.९ ।
 महे नो अथ बोधयोषो (४२१; १७४०) १.५.१.४.३;
 २.८.३.११.१ ।
 महो नो राय आ भर (१२१४) २.५.१.७.२ ।
 मा चिदन्त्यद्वि संसत (२४२; १३६०) १.३.१.५.१०; २.६.१.५.१ ।
 मा ते राधांसि मा त (१७२४) २.८.३.५.२ ।
 मा त्वा सृरा आविष्यन्नो (७३२) २.१.२.७.२ ।
 मा न इन्द्र परा वृणग् (२६०) १.३.२.२.८ ।
 मा न इन्द्र पीयस्नवे (१८०६) २.९.१.१५.३ ।
 मा न इन्द्राभ्यां दिशः (१२८) १.२.१.४.४ ।
 मा नो अग्ने महाधने (१६५०) २.८.१.१२.३ ।
 मा नो अज्ञाता वृजना (१४५७) २.६.३.६.२ ।
 मा नो हृणीथा अतिथि (११०) १.२.१.२.४ ।
 १९ (सा. सं.)

मा पापत्वाय नो (९१८) २.३.१.९.३ ।
 मा भेम मा श्रमिष्मोप्रस्य (१६०५) २.७.३.१७.१ ।
 मित्रं वयं हवामहे (७९३) २.२.१.७.१ ।
 मित्रं हुवे पूतदधं (८४७) २.२.२.६.१ ।
 मूर्धान दिवो अरति (६७; ११४०) १.१.२.२.५; २.४.२.३.१ ।
 मृगो न भूमिः कुचगे (१८७३) २.९.३.९.१ ।
 मृजन्ति त्वा दश क्षिपो (११८१) २.५.१.२.४ ।
 मृज्यमानः सुहृत्स्या (५२७; १०७९) १.६.१.३.७; २.४.१.२.१ ।
 मर्दि न त्वा वज्रिणं (३२७) १.४.१.४.५ ।
 मेघाकारं विद्वस्य (९८४) २.३.२.७.३ ।
 मो षु त्वा वाघनश्च (२८४; १६७५) १.३.२.५.२; २.८.२.६.१ ।
 मो षु ब्रह्मेव तन्द्रयुः (८२६) २.२.१.१८.३ ।
 य आनयत्परावतः (१२७) १.२.१.४.३ ।
 य आर्जोकेषु कृत्वसु (११६३) २.४.२.११.२ ।
 य इदं प्रतिपश्ये (१७०९) २.८.२.१९.२ ।
 य इदं आविवासति (११५०) २.४.२.६.२ ।
 य इन्द्र चमसेषा (१६२) १.२.२.२.८ ।
 य इन्द्र सोमपातमो (३९४) १.५.१.१.४ ।
 य उग्र इव शर्यहा (१७०७) २.८.२.१८.३ ।
 य उग्रः सन्ननिष्ठृतः (१६९८) २.८.२.१५.३ ।
 य उल्लिया अपि या (५८५) १.६.२.४.८ ।
 य ऋते त्विदभिषिषः (२४४) १.३.२.१.२ ।
 य एक इद्विदयते (३८९; १३४१) १.४.२.५.९; २.५.१.२.२.१ ।
 य ओजिष्ठस्तमा भर (८२०) २.२.१.१६.३ ।
 यः पावमानीरध्येति (१२९८) २.५.२.८.१ ।
 यः सत्राहा विचर्षणिः (२८६) १.३.२.५.४ ।
 यः सोमः कलशेषा (१२००) २.५.१.४.५ ।
 यः स्नीहितीषु पूर्व्यः (१३८०) २.६.२.१.२ ।
 यं रक्षन्ति प्रचेतसो (१८५) १.२.२.५.१ ।
 यं वृत्रेषु क्षितय (३३७) १.४.१.५.६ ।
 यच्चिद्धि शश्वता (१६१८) २.८.१.१.२ ।
 यच्छक्रासि परावति (२६४) १.३.२.३.२ ।
 यजा नो मित्रावरुणा (१५३७) २.७.२.१.३ ।
 यजामह-इन्द्रं वज्र दक्षिणं (३३४) १.४.१.५.३ ।
 यजिष्ठं त्वा यजमाना (१८१४) २.९.१.१८.२ ।
 यजिष्ठं त्वा ववृमहे (११२; १४१३) १.२.१.२.६; २.६.२.१.३.१ ।
 यजजायथा अपूर्व्य (६०१; १४२३) २.६.२.१९.१ ।

यज्ञ इन्द्रमवधेयद् (१२१; १६३९) १.२.१.३.७; २.८.१.९.१ ।
 यज्ञं च नस्तन्वं च (११११) २.४.१.२३.२ ।
 यज्ञस्य केतुं प्रथमं (१०९) २.३.१.६.३ ।
 यज्ञस्य हि स्थ ऋत्विः (१०७३) २.४.१.१०.१ ।
 यज्ञायज्ञा वो अग्नये (३५; ७०३) १.१.१.४.१; २.१.१.२०.१ ।
 यं जनासो हविष्मन्तो (१५६५) २.७.२.१२.२ ।
 यत इन्द्र भयामहे (२७०; १३२१) १.३.२.४.२; २.५.२.१५.१ ।
 यत्ते दिक्षु प्रार्थ्यं मनो (११७४) २.४.२.१४.३ ।
 यत्र क्व च ते मनो (७०६) २.१.१.२१.२ ।
 यत्र बाणाः संपतन्ति (१८६६) २.९.३.६.३ ।
 यत्सानोः सान्वा रुद्रो (१३४५) २.५.२.२३.३ ।
 यत्सोम चित्रमुक्थं (९३९) २.३.२.१३.१ ।
 यत्सोममिन्द्र विष्णवि (३८४) १.४.२.५.४ ।
 यथा गौरो अपा कृतं (२५२; १७२१) १.३.२.१.१०; २.८.३.४.१ ।
 यददो वात ते गृहे (१८४२) २.९.२.११.३ ।
 यदङ्घ्रिः परिषिच्यसे (७८५) २.२.१.४.२ ।
 यदद्य कच्च वृत्रहन् (१२६) १.२.१.४.२ ।
 यदद्य सूर उदिते (१३५१) २.६.१.२.१ ।
 यदा कदा च मीढुषे (२८८) १.३.२.५.६ ।
 यदिन्द्र चित्र म इह (३४५; ११७२) १.४.२.१.४; २.४.२.१४.१ ।
 यदिन्द्र नाहुषीष्वा (२६२) १.३.२.२.१० ।
 यदिन्द्र प्रागपाभुदग्न्यग्वा (२७९; १२३१) १.३.२.४.७;
 २.५.१.१३.१ ।
 यदिन्द्र यावत्स्त्वमेता (३६०; १७९६) १.४.१.२.८;
 २.९.१.१२.१ ।
 यदिन्द्र शसो अत्रतं (२९८) १.४.१.१.६ ।
 यदिन्द्राहं यथा त्वं (१२२; १८३४) १.२.१.३.८; २.९.२.९.१ ।
 यदिन्द्रो अनयद्वितो (१४८) १.२.२.१.४ ।
 यदि वीरो अनुष्याद् (८२) १.१.२.४.२ ।
 यदीं गणस्य रशानाम् (१७४८) २.८.३.१३.३ ।
 यदी वहन्त्याशवो (३५६) १.४.२.२.५ ।
 यदी सुतेभिरिन्द्रुभिः (१४४२) २.६.३.२.३ ।
 यदुदीरत आजयो (४१४; १००४) १.५.१.३.६; २.३.२.१४.३ ।
 यद् व्याव इन्द्र ते शतं (२७८; ८६२) १.३.२.४.६; २.२.२.११.१ ।
 यद्युक्ताथे वृषणम् (१७५९) २.८.३.१७.२ ।
 यद्वर्चो हिरण्यस्य (६२४)
 यद्वा उ विरपतिः (११४) १.२.१.२.८ ।

यद्वा ममे रुशं (१२३२) २.५.१.१३.२ ।
 यद्वाहिष्ठं तदमये (८६) १.१.२.४.६ ।
 यद्वीढाविन्द्र यत्स्थिरे (२०७; १०७२) १.३.१.२.४; २.४.१.९.३
 यन्मन्यसे वरेण्यमिन्द्र (११७३) २.४.२.१४.२ ।
 यममे पृतसु मर्त्यमवा (१४१५) २.६.२.१४.१ ।
 यथा गा आकरामहे (१५२८) २.७.१.१५.२ ।
 यवंयवं नो अन्धसा (२७५) २.३.२.५.१ ।
 यशो मा यावापुथिवी (६११)
 यश्चिद्धि त्वा बहुभ्य आ (१३४२) २.५.२.२२.२ ।
 यस्त इन्द्र नवीयसीं (८८४) २.२.२.१९.२ ।
 यस्ते अनु स्वधामसत् (७३८) २.१.२.९.२ ।
 यस्ते नूनं शतकनविद्र (११६) १.२.१.३.२ ।
 यस्ते मदो युज्यश्वाहः (९२८) २.३.१.१३.२ ।
 यस्ते मदो वरेण्यः (४७०; ८१५) १.५.२.४.४; २.१.१.५.२ ।
 यस्ते शृङ्गवृषो णपात् (७२७) २.१.२.५.३ ।
 यस्त्वामग्ने हविष्पतिः (८४५) २.२.२.५.२ ।
 यस्माद्देजन्त कृष्टयश्चकृत्यानि (१५१६) २.७.१.११.२ ।
 यस्मिन्विश्वा अग्नि (७२३) २.१.२.४.२ ।
 यस्य त इन्द्रः पित्राद्यस्य (१०९७) २.४.१.१८.२ ।
 यस्य ते पीत्वा वृषभो (६९३) २.१.१.१६.२ ।
 यस्य ते महिना महः (१७७३) २.९.१.३.३ ।
 यस्य ते विश्वमानुषग्भूरेदितस्य (१०७१) २.४.१.९.२ ।
 यस्य ते सख्ये वयं (७७९) २.२.१.२.२ ।
 यस्य त्यच्छम्बरं (३९२) १.५.१.१.२ ।
 यस्य त्रिधात्ववृतं (१५७१) २.७.२.१४.२ ।
 यस्यायं विश्व आयो (१६०९) २.७.३.१९.१ ।
 यस्येदमा रजोयुजस्तुजे (५८८)
 या इन्द्र भुज आभरः (२५४) १.३.२.२.२ ।
 या ते भीमान्यायुधा (७८०) २.२.१.२.३ ।
 या दक्षा सिन्धुमातरा (१७२९) २.८.३.७.२ ।
 या वां सन्ति (९९२) २.३.२.१०.२ ।
 यावित्था श्लोकमा दिवो (१७३६) २.८.३.९.३ ।
 या सुनीथे शौचदथे (१७४१) २.८.३.११.२ ।
 यास्ते धारा मधुश्चुतो (९७९) २.३.२.६.१ ।
 युक्त्वा हि केसिना (१३४६) २.५.२.२३.३ ।
 युक्त्वा हि वाजिनीवती (१७३३) २.८.३.८.३ ।
 युक्त्वा हि वृत्रहन्तम (३०१) १.४.१.१.९ ।

युञ्जन्ति ब्रध्नमर्षं (१४६८) २.६.३.१२.१ ।
 युञ्जन्ति हरी इविरस्य (७१२) २.१.१.२३.३ ।
 युञ्जन्त्यस्य काम्या (१४६९) २.६.३.१२.२ ।
 युञ्जे वाचं शतपदीं (१८२९) २.९.२.७.२ ।
 युध्मं सन्तमनवर्षाणं (१६४३) २.८.१.१०.२ ।
 युवं चित्रं ददथुर्भोजनं (७५४) २.१.२.१५.२ ।
 युवं हि स्थः स्वःपती (१००१) २.३.२.१३.३ ।
 ये ते पन्था अधो दिवो (१७२) १.२.२.३.८ ।
 ये ते पवित्रमूर्मयो (७८८) २.२.१.५.२ ।
 ये त्वामिन्द्र न तुष्टुः (१५०२) २.७.१.५.३ ।
 येन ज्योतीष्यायवे (८८१) २.२.२.१८.२ ।
 येन देवाः पवित्रेणात्मानं (१३०२) २.५.२.८.५ ।
 येना नवग्वा दध्यङ् (९३९) २.३.१.१७.६ ।
 येना पावक चक्षसा (६३७)
 ये सोमासः परावति (११६३) २.४.२.११.१ ।
 यो अग्नि देववीतये (८४६) २.२.२.५.३ ।
 योगेयोगे तवस्तरं (१६३;७४३) १.२.२.२.९;२.१.२.११.१ ।
 यो जागार तमुचः (१८२६) २.९.२.५.१ ।
 यो जिनाति न जीयते (९७८) २.३.२.५.३ ।
 यो धारया पावकया (६१८) २.१.१.१८.२ ।
 यो न इदमिदं पुरा (४००) १.५.१.२.२ ।
 यो नः स्वोऽरणो यश्च (१८७१) २.९.३.८.३ ।
 योनिष्ठ इन्द्र सद्मे (३१४) १.४.१.३.२ ।
 यो नो वतुष्यन् (३३६) १.४.१.५.५ ।
 यो मंहिष्ठो मघोनाम् (६४५)
 यो रथि वो रथिन्तमो (३५१) १.४.२.१.१० ।
 यो राजा वर्षणीनां (१७३;९३३) १.३.२.४.१;२.३.१.१५.१ ।
 यो वः शिवतमो रसः (१८३८) २.९.२.१०.२ ।
 यो विश्वा दयते वसु (४४;१५८३) १.१.१.४.१०;२.७.३.५.१ ।
 रक्षोहा विश्वचर्षणिरभि (६२०) २.१.१.१५.२ ।
 रथिं नश्चित्रमश्विनम् (१०५६) २.४.१.४.१० ।
 रसं ते मित्रो अर्थमा (१०७८) २.४.१.११.३ ।
 रसाय्यः पयसा (८०७) २.२.१.११.२ ।
 राजानावनभिद्गुहा (९११) २.३.१.७.२ ।
 राजानो न प्रशस्तिभिः (११२१) २.४.२.१.६ ।
 राजा मेधामिरीयते (८३३) २.२.२.२.१ ।
 रायः समुद्राश्चतुरो (८७१) २.२.२.१४.३ ।
 राया हिरण्यया (१०६८) २.४.१.८.२ ।

राये अग्ने महे (९३) १.१.२.५.३ ।
 रशद्गत्सा रुवाती (१७५०) २.८.३.१४.२ ।
 रैवतीर्नः सधमाद (१५३;१०८३) १.२.२.१.९;२.४.१.१४.१ ।
 रेवां इद्रेवत स्तोता (१८०४) २.९.१.१५.१ ।
 वच्यन्ते वा ककुहासो (१७३०) २.८.३.७.३ ।
 वयः सुपर्णा उप (३१९) १.४.१.३.७ ।
 वयं घ त्वा सुतावन्तः (२६१;८६४) १.३.२.२.९;२.२.२.१२.१ ।
 वयं घा ते अपि स्मसि (२३०) १.३.१.४.८ ।
 वयं ते अस्य राघसो (१२३९) २.५.१.१६.२ ।
 वयमिन्द्र त्वावयो (१३२) १.२.१.४.८ ।
 वयसु त्वामपूर्व्यं (४०८;७०८) १.५.१.२.१०;२.१.१.२२.१ ।
 वयसु त्वा तदिदृथां (१५७;७१९) १.२.२.२.३;२.१.२.३.१ ।
 वयमेनमिदा (२७२;१६९१) १.३.२.३.१०;२.८.२.१३.१ ।
 वयश्चित्तं पतत्रिणो (३६७) १.४.२.३.८ ।
 वरिवोधातमो भुवा (६९१) २.१.१.१५.३ ।
 वरुणः प्राविता भुवन्मित्रो (७९५) २.२.१.७.३ ।
 वषट् ते विष्णवांस (१६२७) २.८.१.४.३ ।
 वसन्त इन्नु रन्त्यां (६१६)
 वसुरमिर्वसुश्रवा (११०८) २.४.१.२२.२ ।
 वस्यां इन्द्रासि मे (२९२) १.३.२.५.१० ।
 वाचमष्टापदीमहं (२९०) २.३.२.९.३ ।
 वाजी वाजेषु धीयते (१४७८) २.६.३.१५.२ ।
 वात आ वातु भेषजं (१८४;१८४०) १.२.२.४.१०;२.९.२.११.१ ।
 वातोपजुत इषितो (९८३) २.३.५.७.१ ।
 वायविन्द्रश्च शुभिणा (१६३०) २.८.१.५.३ ।
 वायो शुक्रो अयामि (१६२८) २.८.१.५.१ ।
 वार्णं त्वा यन्वाभिर्वर्धन्ति (७११) २.१.१.२३.२ ।
 वावृधानः शवसा (१४८४) २.६.३.१७.२ ।
 वाथ्रा अर्षन्तीन्दवो (११९३) २.५.१.३.७ ।
 वास्तोष्पते ध्रुवा (२७५) १.३.२.४.३ ।
 विधन्तो दुरिता (८३१) २.२.२.१.२ ।
 वि चिद् वृत्रस्य दोधतः (१६५२) २.८.१.१३.२ ।
 वि त्वदापो न पर्वतस्य (६८) १.१.२.२.६ ।
 विदा मघवन् विदा (६४१)
 विदा राये सुवीर्यं (६४४)
 विद्या हि त्वा तुविकूर्मि (७२९) २.१.२.६.२ ।
 विभुं दद्राणं समने (३२५;१७८२) १.४.१.४.३;२.९.१.७.१ ।

वि न इन्द्र मृधो जहि (१८६८) २.९.३.७.२ ।
 विपश्चिते पवमानाय (१६१५) २.७.३.२१.२ ।
 विभक्तसि चित्रमानो (१४९८) २.७.१.४.२ ।
 विभूनरातिं विप्र (१६८८) २.८.२.११.२ ।
 विभूषन्नम उभयो (१५६९) २.७.२.१३.३ ।
 विभोष्ट इन्द्र राधसो (३६३) १.४.२.३.७ ।
 विभ्राजं ज्योतिषा (१०२७) २.३.२.२२.३ ।
 विभ्राड् बृहस्पिवतु (६२८; १४५३) २.६.३.५.१ ।
 विभ्राड् बृहस्पभृतं (१४५४) २.६.३.५.२ ।
 वि रक्षो वि मृधो जहि (१८६७) २.९.३.७.१ ।
 विव्यकथ महिना (१६६१) २.८.२.२.२ ।
 विशो विशो वा आतिथिं (८७; १५६४) १.१.२.४.७; २.७.२.१२.१ ।
 विश्वकर्मन्हविषा वावृधानः (१५८९) २.७.३.९.१ ।
 विश्वतोदावन्निश्चतो (४३७) १.५.२.१.१ ।
 विश्वस्मा इ स्वर्दशे (८४०) २.२.२.३.५ ।
 विश्वस्य प्र स्तोम पुरो (४५०) १.५.२.२.४ ।
 विश्वाः पृतना अभिभूतरं (३७०; ९३०) १.४.२.४.२;
 २.३.१.१४.१ ।
 विश्वा धामानि विश्वचक्ष (८८८) २.३.१.१.३ ।
 विश्वानरस्य वस्पतिम् (३६४) १.४.२.३.५ ।
 विश्वे देवा मम शृण्वन्तु (६१०)
 विश्वेमिरग्ने अग्निभिरिभं (१६१७) २.८.१.१.१ ।
 वि षु विश्वा अरातयो (१८०३) २.९.१.१४.३ ।
 विष्णोः कर्माणि पश्यत (१६७१) २.८.२.५.३ ।
 विस्रुतयो यथा पथा (४५३; १७७०) १.५.२.२.७; २.९.१.२.३ ।
 वीडु चिदारुजत्तुभिः (८५२) २.२.२.७.३ ।
 वीतिहोत्रं त्वा कवे (१५२३) २.७.१.१३.३ ।
 वृकश्चिदस्य वारण (१६९२) २.८.२.१३.२ ।
 वृत्रखादो वलं रुजः (१७१९) २.८.३.१.२ ।
 वृत्रस्य त्वा श्वसथा (३२४) १.४.१.४.२ ।
 वृषणं त्वा वयं (१५४०) २.७.२.२.३ ।
 वृषा पवस्व धारया (४६९; ८०३) १.५.२.४.३; २.२.१.१०.१ ।
 वृषा पुनान आर्युषि (१०००) २.३.२.१३.२ ।
 वृषा मतीनां पवते (५५९; ८२१) १.६.२.२.६; २.२.१.१७.१ ।
 वृषा यूथेव वंसगः (१६२२) २.८.१.२.३ ।
 वृषा शोणो अभि (८०६) २.२.१.११.१ ।
 वृषा सोम युर्मौ (५०४; ७८१) १.६.१.२.८; २.२.१.३.१ ।
 वृषा ह्यसि मासुना (४८०; ७८४) १.५.२.५.४; २.२.१.४.१ ।

वृषो अग्निः समिध्यते (१५३९) २.७.२.२.२ ।
 वृष्टिं दिवः परि स्रव (११८६) २.५.१.२.९ ।
 वृष्टियावा रीत्यापेषस्पती (१४६७) २.६.३.११.३ ।
 वृष्णस्ते वृष्ण्यं शवो (७८९) २.२.१.३.२ ।
 वेत्था हि निर्ऋतीनां (३९६) १.५.१.१.६ ।
 वेत्था हि वेधो (१४७६) २.६.३.१४.३ ।
 व्यन्तरिक्षमतिरन्मदे (१६४०) २.८.१.९.२ ।
 शंसेतुवयं सुदानव (७१७) २.१.२.२.२ ।
 शं नो देवीरभिष्टये (३३) १.१.१.३.१३ ।
 शं पदं मयं (४४१) १.५.२.१.५ ।
 शक्रेम त्वा समिधं (१०६६) २.४.२.७.३ ।
 शग्भ्युःशु शचीपत (२५३; १५७२) १.३.२.२.१; २.७.३.३.१ ।
 शचीभिर्नः शचीवमू (२८७) १.३.२.५.५ ।
 शतानीक्रेव प्र जिगाति (८१२) २.२.१.१३.२ ।
 शशमानस्य वा नरः (१५९४) २.७.३.१२.१ ।
 शाकमना शाक्रो भरुणः (१७८३) २.९.१.७.२ ।
 शाचिगो शाचिपूजनायं (७२६) २.१.२.५.२ ।
 शिक्षा ण इन्द्र राय (१६४४) २.८.१.१०.३ ।
 शिक्षेयमस्मै दित्सेयं (१८३५) २.९.२.९.२ ।
 शिक्षेयमिन्महयते (१७९७) २.१०.२.१२.२ ।
 शिष्टुं जज्ञानं हरि (१३३४) २.५.२.१९.३ ।
 शिशुं जज्ञानं हर्यतं (११७५) २.५.१.१.१ ।
 शुक्रः पवस्व देवेभ्यः (१२४२) २.५.१.१७.२ ।
 शुक्रं ते अन्थयजतं (७५) १.१.२.३.३ ।
 शुचिः पावक उच्यते (९६७) २.३.२.३.७ ।
 शुनं हुवेम मघवानं (३२९) १.४.१.४.७ ।
 शुभ्रमन्धो देववातमप्सु (१००९) २.३.२.१६.२ ।
 शुभ्रमाना ऋतायुभिः (१०३५) २.४.१.२.२ ।
 शुष्मी शर्धो न माहतं (१४७३) २.६.३.१३.३ ।
 शूरग्रामः सर्ववीरः (१४०३) २.६.२.१३.२ ।
 शूरो न धत्त आयुधा (१२२९) २.५.१.१२.२ ।
 शृणुतं जरितुः (९१७) २.३.१.९.२ ।
 शृण्वे वृष्टेरिव स्वनः (८९४) २.३.१.३.३ ।
 शेषे वनेषु मातृषु (४६) १.१.१.५.२ ।
 श्रेते दधामि प्रथमाय (३७१) १.४.२.४.२ ।
 श्रायन्त इव सूर्यं (२६७; १३१९) १.३.२.३.५; २.५.१.१४.१ ।
 श्रुतं वा वृत्रहन्तम् (२०८) १.३.१.२.५ ।

श्रुधि श्रुत्कर्णं वह्निभिः (५०) १.१.१.५.६ ।
 श्रुधी हवं तिरश्च्या (३४६; ८८१) १.४.२.१.५; २.२.२.१९.१ ।
 श्रुधी हवं विपिपानस्य (१७९८) २.९.१.१३.१ ।
 श्रुष्यमे नवस्य मे (१०६) १.२.१.१.१० ।
 स इधानो वसुष्कविः (१५६२) २.७.२.११.२ ।
 स इषुहस्तैः स निषङ्गिभिः (१८५१) २.९.३.१.३ ।
 स ई रथो न (१४७२) २.६.३.१३.२ ।
 सं ते पर्यासि समु (६०३)
 सं वत्स इव मातृभिः (१०९९) २.४.१.१९.२ ।
 संवृक्तधृष्णुमुक्थं (८३७) २.२.२.३.२ ।
 सखाय आ नि (५६८; ११५७) २.६.२.३.३; २.४.२.९.१ ।
 सखाय आ शिषामहे (३९०) १.४.२.५.१० ।
 सखायस्त्वा ववृमहे (६२) १.१.२.१.८ ।
 सख्ये त इन्द्र वाजिनो (८२८) २.२.१.१९.२ ।
 स घा तं वृषणं (४२४) १.५.१.४.६ ।
 स घा नः सूनुः (१६३५) २.८.१.७.२ ।
 स घा नो योग आ (७४२) २.१.२.१०.३ ।
 स घा यस्ते दिवो (३६५) १.४.२.३.६ ।
 संक्रंदनेनानिमिषण (१८५०) २.९.३.१.२ ।
 सत्यमित्था वृषेदसि (२६३) १.३.२.३.१ ।
 सत्राहणं दाशुषि (३३५) १.४.१.५.४ ।
 स त्रितस्याधि सानवि (१२९५) २.५.२.७.३ ।
 स त्वं नश्चित्र वज्रहस्त (८१०) २.२.१.१२.२ ।
 सदसस्पतिमद्भुतं (१७१) १.२.२.३.७ ।
 सदा गावः शुचयो (४४२) १.५.२.१.६ ।
 सदा व इन्द्रश्चर्कषदा (१९६) १.३.१.१.३ ।
 स देवः कविनेषितो (१२९७) २.५.२.७.६ ।
 स न इन्द्रः शिवः (१४५२) २.६.३.४.३ ।
 स न इन्द्राय यज्यवे (५९२; ६७३) २.१.१.८.२ ।
 स न ऊर्जे व्यश्च्यर्थं (१४३८) २.६.३.१.४ ।
 स नः पत्रस्व शं गवे (६५३) २.१.१.१.३ ।
 स नः पुनान आ भर (७८९) २.२.१.५.३ ।
 स नः पृथु श्रवाय्यमच्छा (६६२) २.१.१.४.३ ।
 सना च सोम जेषि (१०४७) २.४.१.४.१ ।
 सना ज्योतिः सना (१०४८) २.४.१.४.२ ।
 सनाः दक्षसुत (१०४९) २.४.१.४.३ ।
 सनादग्ने मृणसि (८०) १.१.२.३.८ ।
 सनेमि त्वमस्मदा (१६१३) २.७.३.२०.३ ।

ग नोः दूराच्चासाच्च (१६३६) २.८.१.७.३ ।
 स नो भगाय वायवे (१०८३) २.४.१.१३.३ ।
 स नो मन्द्राभिरध्वरे (१४७५) २.६.३.१४.२ ।
 स नो महौ अनिमानो (१६६४) २.८.२.३.२ ।
 स नो मित्रमहः (१७१३) २.८.३.१.२ ।
 स नो विश्वा दिवो (१७६४) २.८.३.१८.४ ।
 स नो वृषन्नमुं चरं (१६२१) २.८.१.२.२ ।
 स नो वेदो अमात्यमग्नी (१३८१) २.६.२.१.३ ।
 स नो हरीणां पत (१६१२) २.७.३.२०.२ ।
 स देवैः शोभते (९२०) २.३.१.१०.२ ।
 स पवस्व मदिन्तम (१२०९) २.५.१.५.५ ।
 स पवस्व य आविशेन्द्रं (४९४) १.६.१.१.८ ।
 स पवित्रे विचक्षणी (१२९३) २.५.२.७.२ ।
 स पुनान उप सूरै (१३५८) २.६.१.४.२ ।
 स पूव्यो महोनां (३५५) १.४.२.२.४ ।
 सप्त त्वा हरितो रथे (६४०)
 सप्तिं सृजन्ति वेधसो (१७६६) २.९.१.१.२ ।
 स प्रथमे व्योमनि देवाना (७४७) २.१.२.१२.२ ।
 स भक्षमाणो अमृतस्य (१४२४) २.६.२.१७.२ ।
 समत्स्वमिमवसे (११६८) २.४.२.१२.३ ।
 समन्या यन्त्युपयन्त्यन्याः (६०७)
 स मर्त्युजान आयुभिः (१७६३) २.८.३.१८.३ ।
 समस्य मन्यवे विशो (१३७; १६५१) २.२.१.५.३; २.८.१.१३.१ ।
 स महा विश्वा (१३०५) २.५.२.९.२ ।
 समानो अच्चा स्वहोः (१७५१) २.८.३.१४.३ ।
 स मामृजे तीरो (१६९०) २.८.२.१२.२ ।
 समिद्धमग्निं समिधा (१५६७) २.७.२.१३.१ ।
 समिद्रेणीत वायुना (१०८२) २.४.१.१३.२ ।
 समिद्रेो रायो वृहतीः (१६७८) २.८.२.७.२ ।
 समी वत्सं न मातृभिः (११५८) २.४.२.९.२ ।
 समीचीना अनूषत (९०३) २.३.१.४.६ ।
 समीचीनास आशत (११२५) २.४.२.१.१० ।
 समुद्रो अप्सु मामृजे (१०४१) २.४.१.३.५ ।
 समु प्रिया अनूषत (८१९) २.२.१.१६.२ ।
 समु प्रियो मृज्यते सानो (१४०१) २.६.२.८.३ ।
 समु रेमासो अस्वरन् (९३२) २.३.१.१४.३ ।
 समेत विश्वा ओजसा (३७२) १.४.२.४.३ ।
 सं मातृभिर्न शिशुर्वावशानो (१४१९) २.६.२.१५.२ ।
 सम्मिश्रं अरुषो भुवः (८१७) २.२.१.१५.३ ।

सम्राजा वा मृतयोनी (११४४) २.४.२.४.२ ।
 स योजत उरुगायस्य (१११८) २.४.२.१.३ ।
 स योजते अरुषा (७५०) २.१.२.१३.२ ।
 सरूप वृषना गहीमौ (१६५५) २.८.१.१४.२ ।
 स रेवां इव विदपतिर्वैद्यः (१६६५) २.८.२.३.३ ।
 स वर्धिता वर्धनः (१३५२) २.६.१.४.३ ।
 स वहिरप्सु दुष्टरो (९७३) २.३.२.४.६ ।
 स बाजं विश्वर्षणिरर्वद्विरस्तु (१४२७) २.६.२.१४.३ ।
 सा वाजो रोचनं (१२९४) २.५.२.७.३ ।
 स वाज्यक्षाः सहस्ररेताः (११६१) २.४.२.१०.२ ।
 स वायुमिद्रमश्विना (११३४) २.४.२.२.७ ।
 स वीरो दक्षसाधनो (१३८८) २.६.२.३.३ ।
 स वृत्रहा वृषा (१२९६) २.५.२.७.५ ।
 सव्यामनु रिक्रम्यं वावसे (१६०६) २.७.३.१७.२ ।
 स सुतः पीतये (१२९२) २.५.२.७.१ ।
 स सुन्वे यो वपुर्ना (५८२; १०९६) १.६.२.४.५; २.४.१.१८.१ ।
 स सुतुर्मातरा (९३६) २.३.१.१६.२ ।
 सह रथ्या नि वर्तस्व (१८३३) २.९.२.८.३ ।
 सहर्षभाः सहवल्गाः (६२६)
 सहस्रधारः पवते (८७४) २.२.२.१५.३ ।
 सहस्रधारं वृषभं (१३९५) २.६.२.६.२ ।
 सहस्तत्र इन्द्र (६२५)
 सहस्रशीर्षाः पुरुषः (६१७)
 स हि पुरु चिदोजसा (१८१५) २.९.१.१८.३ ।
 स हि ष्मा जरितुभ्य (९६९) २.३.२.४.२ ।
 साकं जातः क्रतुना (१४८७) २.६.३.१८.२ ।
 साकसुक्षो मर्जयत (५३८; १४१८) १.६.१.५.६; २.६.२.४५.१ ।
 सा नो अवाभरद्रसुः (१७४२) २.८.३.११.३ ।
 साह्वान्विश्वा असियुजः (१५५८) २.७.२.९.३ ।
 सिञ्चन्ति नमसावटमुच्चाचक्रं (१६०४) २.७.३.१६.३ ।
 सीदन्तस्ते वयो (४०७) २.५.१.२.१ ।
 सुत एति पवित्र आ (९०१) २.३.१.४.४ ।
 सुता इन्द्राय वायवे (७६६) २.१.२.१९.३ ।
 सुतासो मधुमत्तमाः (५४७; ८७२) १.६.२.१.३; २.२.१.५.१४ ।
 सुनीथो वा स मर्त्यो (२०६) १.३.१.२.३ ।

सुनोता सोमपत्नि (२८५) १.३.२.५.३ ।
 सुप्रावीरस्तु स क्षयः (१३५२) २.६.२.२.२ ।
 सुमन्मा वस्वी (१६५४) २.८.१.१४.१ ।
 सुरूपकृत्सुमृतये (१६०; १०८७) १.२.२.२.६; २.४.१.१५.१ ।
 सुवितस्य वनामहे (८९३) २.३.१.३.२ ।
 सुषमिद्धो न आ वह (१३४७) २.६.१.२.१ ।
 सुषहा सोम तानि ते (१७६७) २.९.१.१.३ ।
 सुष्वाणास इन्द्र (३१६) १.४.१.३.४ ।
 सुष्वाणासो व्याद्रेभिश्चिताना (११०३) २.४.१.२०.३ ।
 सुर्यस्येव रश्मयो (१३७०) २.६.१.९.१ ।
 सो अग्नियो वसुर्गणे (१७३९) २.८.३.१०.३ ।
 सो अर्षेन्द्राय पीतये (९८०) २.३.२.६.२ ।
 सोम उ ष्वाणः सोतृभिरधि (५१५; ९९७) १.६.२.३.५;
 २.३.२.१२.१ ।
 सोमः पवते जनिता (५२७; ९४३) १.६.१.४.५; २.३.१.१९.१ ।
 सोमः पुनान ऊर्मिणाव्यं (५७२; ९४०) १.६.२.३.७; २.३.१.१८.१ ।
 सोमः पुनानो अर्षति (११८७) २.५.१.३.१ ।
 सोमः पूषा च (१५४) १.२.२.१.१० ।
 सोमं गावो धेनवो (८६०) २.२.२.१०.२ ।
 सोमं राजानं वरुणं (९१) १.१.२.५.१ ।
 सोमा असुप्रमिन्दवः (११९६) २.५.२.४.१ ।
 सोमाः पवन्त इन्द्रो (५४८; ११०१) १.६.२.१.४; २.४.१.२०.१ ।
 सोमानां स्वरणं (१३९; १४६३) १.२.१.५.५; २.६.३.१०.२ ।
 स्तोत्रं राधानां पते (१६००) २.७.३.१५.२ ।
 स्वरन्ति त्वा सुते (८६५) २.२.२.१२.२ ।
 स्वास्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः (१८७५) २.९.३.९.३ ।
 स्वादिष्ठया मदिष्ठया (४६८; ६८९) १.५.२.४.२; २.१.१.१५.१ ।
 स्वादोरिस्थ विष्वतो (४०९; १००५) १.५.१.३.१; २.३.२.१५.१ ।
 स्वायुधः पवते देव (६७८) २.१.१.१०.२ ।
 ह्यो वृत्राण्यार्या (८५५) २.२.२.८.३ ।
 हरी त इन्द्र रमश्रुण्यतो (६२३)
 हस्तच्युतेभिरदिभिः (१४४५) २.६.३.३.२ ।
 हिन्वान्ति सूरमुत्तयः (९०४) २.३.१.५.१ ।
 हिन्वानासो रथा (११२०) २.४.२.१.५ ।
 हिन्वानो हेतुभिः (६५५) २.१.१.२.२ ।
 होता देवो अमर्त्यः (१४७७) २.६.३.१५.१ ।

सूची —सङ्केताः ।

सोमानां स्वरणं (१३९; १४६३) १.२.१.५.५; २.६.३.१०.२ ।

विवरणं=एष मन्त्रः पूर्वार्चिके १३९ क्रमसंख्यास्थाने (१० पृष्ठे), उत्तरार्चिके च १४६३ स्थाने (९८ पृष्ठे)
 द्रष्टव्यः । प्रपाठकानुसारेण=(१) पूर्वार्चिकस्य, (२) द्वितीयप्रपाठकस्य, (३) प्रथमार्धे, (५) पञ्चमदशत्यां (५) पञ्चमोऽर्थं
 मंत्रः । तथा (२) उत्तरार्चिकस्य, (६) षष्ठप्रपाठकस्य, (३) तृतीयार्धे, (१०) दशमसूक्ते, (२) द्वितीयोऽर्थं मन्त्रः ।

सामवेदस्य जैमिनीय-संहिता

पाठविशेषाः ।

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

अथाम्नेयं पर्व ।

[तत्र गायत्र्यश्चतुस्त्रिंशत् ।] (जैमिनीये १।१।१।१—१।१।३।१४)

अग्ने...ते गिरः (१-३५) ॥ इति गायत्र्यः ॥ (खण्डाः १-३) ॥ मन्त्राः ३४ ॥

[अथ बृहत्योऽष्टाविंशतिः] (जै० १।१।४।१—१।१।६।८)

यज्ञायज्ञा... । ... पाङ्गुत्...वसो (३५-३६) । बृहद्भिरग्ने... (३७) त्वे अग्ने... । अग्ने... अमर्त्यम् । ...देवं उषर्बुधः (३८-४०) । त्वं...गिरः (४१-४७) । अग्निस्त्वथे...देवो भवो वरेण्यम् । ...पृण (४८-५२) । कायमानो... अने-हसम् (५३-६२) ॥ इति बृहत्यः ॥ (खण्डाः ४-६) ॥ मन्त्राः २८ ॥

[अथाष्टादश त्रिष्टुभः ।] (जै० १।१।७।१—१।१।८।८)

[तत्र ' चित्र० ' (६४) इति, ' इमं स्तोमं० ' (६६) इत्युवौ जगत्यौ, ' अग्निं नरो ' (७२) इति विराट्]

आजुहोता... कृणुध्वम् (६३-६९) । इन्धे... । ...सबाधो अग्नि...मशोचि । ...दैव्यायाः (७०-८०) इति त्रिष्टुभः ॥ (खण्डौ ७-८) ॥ मन्त्राः १८ ॥

[अथ षोडशानुष्टुभः ।] (जै० १।१।९।१—१।१।१।१०।६)

अग्ने... भरा... । ... ह्वाभुवत् (८१-९४) । त्वमग्ने... प्रुषम् (९६) । प्रत्य... विश्वतः प्रप्ति । ... वीर्यम् (९५) इत्यनुष्टुभः ॥ (खण्डौ ९-१०) ॥ मन्त्राः १६ ॥

[अथाष्टादशोष्णिहः ।] (जै० १।१।११।१—१।१।१२।१०)

[तत्राष्टान्त्यः ककुभः । ततो ' ऽयमग्नि ' रित्यनुष्टुप् । ' आदित्ये ' ति त्रिष्टुप् ।]

पुरु त्वा दाशिवं वोचे... । ... वेधसे (९७-९८) । अग्ने... (९९-१०१) । उत... । ... मयस्करादप... । ...शोचि-षम् (१०२-१०३) । न तस्य...ष ना... । ...स्वध्वरः । (१०४-११०) । अद्रो...सुमगा... । ...सुकतुम् (१११-११२) । तदग्ने...यत्सासह । ... सेधति (११३-११४) ॥ ८ ॥

अयमग्निः श्रेष्ठतमो अयं वां मधुमत्तमः । अयं सहस्रसातमो अस्मिन्नस्तु सुवीर्यम् ॥ ९ ॥

आदित्यः शुक्र उदगास्पुस्तत् ज्योतिः कृण्वन् वि तमो बाधमानः ।

आभासमानः प्रदिशोऽसु सर्वा भद्रस्य कर्ता रुचयन्न आगात् ॥ १० ॥

(खण्डौ ११-१२) ॥ मन्त्राः २० ॥ इत्याग्नेयं पर्वं समाप्तम् ॥ (आग्नेयपर्वमन्त्राः ११६)

अथैन्द्रं पर्व ।

(जै० १।२।१।१।१—१।२।१।१२।१०)

[तत्र सप्तदशोत्तराः शतमृचो गायत्र्यः । तन्मध्ये ' पान्तमे ' (१५५) त्यनुष्टुप्]

तद्रो...भुवत् (११५—११९) त्वमिन्द्र...सहसा जात... वृषेदसि (१२०) । यज्ञ...भर (१२१—१३४) । इहेव...नियामैः ऋजवे (१३५) । इम... यवाशिरः (१३६—१४५) । इमा उ त्वा पुरोवसो... रइयोर्हितः (१४६—१५४) । पान्तम... ऋवः (१५५—१६६) । आ तू न...चित्रं रामं... । ... चरामसि (१६७—१७६) । दोषो...बुमद्दामा... ।

...श्रियावसुः (१७७-१८९) । क इमं...तर्पयत् । ... । न देव ऋतः शूर इन्द्रः (१९०—१९६) । आ त्वा... मित्रा
पान्त्यद्रुहः । (१९७—२०६) । यद्रीडा...भवसे (१९७—२१७) । ऋजुनीती...विद्रांसम् । ...सखा (२१८-२२६) ।
ब्राह्मणादिन्द्र० (२२९) । वयं० (२३०) । आयाद्युप० (२२७) । कदा० (२२८) । एन्द्र...चिन्नृगम्... । ...
पौष्ट्यम् (२३१) + ॥ ९ ॥

अथमेनं सचतां सुतो मन्दिमिन्द्राय मन्दिने । चक्रिं विश्वानि चक्रये ॥ १० ॥

इति गायत्र्यः ॥ (खण्डः १—१२) ॥ मन्त्राः ११८ ॥

[अथाशीतिवृहत्यः ।] (जै० १।२।२।१।१—१।२।२।२।१०)

अभि...।...अर्वतः (२३३-२३४) । अभिम...।...पुरोवसुः...शिक्षति (२३५) । तं वो...शंसत (२३६-२४२) ।
नकिष्ट...सृश्रुवत...ओजसा (२४३) । य ऋते... । पुरोवसु... पुनः (२४४) । आ त्वा...पीतये (२४५) । आमै-
न्द्र...।...नि येमुर्विन्न...इहि (२४६) । त्वमङ्ग...वचः (२४७) । त्वामिन्द्र...।...इत्पुरुनुताश्रवणीष्टतिः (२४८) ।
इन्द्रं...सातये (२४९) । इमा...पुरोवसो...अशीमहि (२५०-२५९) । मा न...सधमाद्यः । ...वृणक् (२६०) । वयं...
महौं अस्मि (२६१-२७६) । यदिन्द्र...तुर्वशे (२७७) । कस्वामिन्द्र...दधर्वते । ...सिषासति (२८०) । अशी रथी सुरूपयू
गोमौ य...उप (२७७) । यद्याव... रोदसी (२७८) । इन्द्राग्नी... हिरण्ययः (२८१-२८२) । उभयं...। मधवा सोम...
गमत् (२९०) । महे...मिनाति ते (२९१-२९६) । क ईं वेद्...पिबन्तः...दधुः । ...शिप्रियन्धसः (२९७) । यदिन्द्र
...।...अशुर्म... वर्हय (२९८) । त्वष्टा...सूनरी (२९९-३०३) । इमा...अयं वामं ह्यवसे...गच्छथः (३०४) ।
कुष्टः... । ...क्षयमाणो...न्यथा (३०५) । अयं वां...वृत्रहा (३०६-३०८) । अभीषत... । पुरोवसुः...।...ववक्षिथ
(३०९-३१२) ॥ इति वृहत्यः ॥ (खण्डः १-८) ॥ मन्त्राः ८० ॥

[अथैकोनत्रिंशत्त्रिष्टुभः ।] (जै० १।२।३।१।१—१।२।३।३।१०)

[तत्र ' प्र वो मह ' (३२८) इति त्रिपदा विराट्]

असावि...रथिदाः (३१३-३१७) इन्द्रं...युनजन्ते...।...जीवात् (३१८-३४१) ॥ इति त्रिष्टुभः ॥ (खण्डः १-३)
॥ मन्त्राः २९ ॥

[अथाष्टाविंशत्यनुष्टुभः ।] (जै० १।२।३।४।१—१।२।३।६।१०)

गायन्ति...हस्तिया भरा (३४२-३४५) । श्रुवी...रश्मिभिः (३४६-३४७) । एन्द्र...। देवा अमुष्य... वसो (३४८) ।
आ त्वा गिरो...विवासति (३४९-३६०) । कश्यपस्य...य आहुः...। ...व्रते निचाप्य (३६१) । विश्वानरस्य० (३६४) ।
स धा...शर्मतः । ...तरति (३६५) ।

अर्चत० (३६२—३६३) । विभोष्ट० (३६६) । वयश्चित्ते० (३६७) । अमी...मध्ये ये रोचने दिवः । ...वक्षतः
(३६८—३६९) ॥ इत्यनुष्टुभः ॥ (खण्डः ४-६) ॥ मन्त्राः २८ ॥

[अथैकादश जगत्यः ।] (जै० १।२।४।१।१—१।२।४।१।११)

[तद्भेदा एव महार्पक्तिरुभे यदिन्द्रेति (३७९) षड्राष्टाक्षराः पादास्त्रिभिरर्धैः ।]

विश्वाः० (३७०) । अत्ते...अहन्यत...अद्रिवः (३७१) । समेत...हुवेमहि (३७२—३८०) । इति जगत्यः ॥
खण्डः १ ॥ मन्त्राः ११ ॥

अथ सप्तदश पंक्तयः । [तत्र न तं (४२६) इत्युपरिष्ठाद्वृहती] (जै० १।२।४।२।१—१।२।४।३।८)
स्वादोरिस्था... विवक्षसे (४०९—४२२) । ऋत्वा महौं अनुष्वधो... मायसम् (४२३) । स धा...। ...
नयन्ति...द्विषः (४२४—४२६) ॥ इति पंक्तयः ॥ (खण्डौ २-३) ॥ मन्त्राः १८ ॥

+ जैमिनीयसंहितायां अत्रत्य ' एवास्मि ' (२३२) इति मन्त्र आरण्यके द्वितीयखण्डे पञ्चमो वर्तते ।

[अथ परिष्वन्वेति दश] (जै० १।२।४।४।१—१०)

[तत्र ' पर्युषु ' (४२८) ' अनुदी ' ति (४३२) च द्वे पिपीलिकमध्ये त्रिपदेऽनुष्टुभौ । ' आविर्मये ' ति (४३५) पुर-
उष्णिक्, ' अग्ने तमये ' ति (४३४) पदपंक्तिः, तथात्रयः पञ्चाक्षराः पादाश्चतुर्थश्च चतुरक्षरः पञ्चमः पादः षडक्षरः । शिष्टा षड् द्विपदाः ।
परि प्र...गाहसे (४२७-४३२) । क ई...मर्या यथा स्वथाः (४३३) । अग्ने...ओहैः (४३४) । आवि... सवे ।
...जयत ॥... पूर्व्यः (४३५—४३६) ॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ मन्त्राः १० ॥

अथ सप्तदशोष्णिहः । (जै० १।२।४।५।१—१।२।४।६।८) [तत्र ' पिबे ' ति (३९८) विराट्]

इन्द्र० (३८१—३८३) । यत्सोममिन्द्र विष्णवे ... इन्द्रुभिः (३८३) । एद्रु ... अन्वसा । ... वृषः (३८५) । एन्द्रु-
मिन्द्राय ... पिबत ... चोदयता महित्वना (३८६) । एतोन्विन्द्रं ... छणवे (३८७-३९०) । एन्द्र० (३९३) । यस्य०
(३९२) । गृणे० (३९१) । य इन्द्रं ... नार्वा (३९४-३९८) । इत्युष्णिहः ॥ (खण्डौ ५-६) ॥ मन्त्राः १८ ॥

[अथ दश ककुभः ।] (जै० १।२।४।७।१-१०)

अभ्रावृष्यो... उदभिः (३९९-४०६) । सीदन्तस्ते... गोश्रीस्ते मधोर्मदिरो विवक्षणः । ... नोनुमः (४०७) वयमु...
हवामहे (४०८) ॥ इति ककुभः ॥ सप्तमः खण्डः ॥ मन्त्राः १० ॥

[अथैकोनविंशतिर्द्विपदाः ।] (जै० १।२।४।८।१—९।१०)

[तत्र ' इन्द्रो विश्वस्य ' (४५६) इत्येकपदा]

विश्वतो ... देवाः (४३७-४५२) । ऊर्जा० (४५५) । विष्णुतयो० (४५३) अया वाज० (४५४) । इन्द्रो विश्वस्य
राजति (४५६) ॥ (खण्डौ ८-९) ॥ मन्त्राः २० ॥

अथाष्टयः ।

[' त्रिकटुके ' (४५७) ति दशस्वादिमाष्टिः, द्वितीया (४५८) जगती, ' एन्द्रायाहि ' (४५९), ' अस्तु श्रौषट् ' (४६१),
' अग्निं होतारं ' (४६५), ' अया रुचा ' (४६३), इति चतस्रोऽन्यष्टयः । ' अभि त्र्यं ' ' तव त्र्यं ' (४६४, ४६६) इमे-
ऽप्यल्यष्टिति केचित् अष्टीत्यपरे । ' प्र वो महे ' (४६२), ' तमिन्द्रं ' (४६०) इति चातिजगत्यौ ।]

त्रिकटुकेषु... गोः (४५७-४५८) । एन्द्रं... । त्रिदधानेव... सातये (४५९) । तमिन्द्रं... प्रतिष्कृतं... । ... वज्री
(४६०) । अभित्र्यं० (४६४) । तव त्र्यं... असुं रिणन्नपः... द्विषम् (४६६) । अस्तु श्रौषट् (४६१) । प्र वो महे...
अक्रामिः (४६२-४६३) । अग्निं होतारं... सर्पिषः (४६५) ॥ इत्यष्टयः ॥ इति दशमः खण्डः ॥ मन्त्राः १० ॥

॥ इति ऐन्द्रं पर्व समाप्तम् ॥ (ऐन्द्रपर्वमन्त्राः ३५२)

अथ पवमानं पर्व ।

[तत्र चतुश्चत्वारिंशदाष्टयः] (जै० १।३।१।१—१।३।४।१४)

उखा ते... निष्कृतम् (४६७-५१०) ॥ इति गायत्र्यः ॥ (खण्डाः १-४) ॥ मन्त्राः ४४ ॥

[अथ द्वादश वृहत्यः] (जै० १।३।५।१-१२)

पुनानः सोस... मिमिन्न णः (५११-५१९) । पवमानः असुं (५२१) । पवस्व० (५२१) । इन्द्राय पवते० (५२०)
॥ इति वृहत्यः ॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ मन्त्राः १२ ॥

[अथ द्वाविंशतिस्त्रिण्डुभः] (जै० १।३।६।१—७।१२)

प्र तु... होता (५२३-५२६) । अक्रान्ससुद्रुः... इन्द्रगानः (५२९-५३२) । सोमः पवते... वार्याणि (५२७-५२८) ।
प्र सेनानी... वाजी (५३३-५३८) । इन्द्रुवाजी० (५४०) । अधि यदस्मिन्० (५३९) । महत्तःसोमो (५४१) । अपां०
(५४४) । अया पवा० (५४१) । असर्जि० (५४३) ॥ इति त्रिण्डुभः ॥ (खण्डौ ६-७) ॥ मन्त्राः २२ ॥ (जै० १।३।६।१-९)

२० (सा. सं.)

[अथ ' पुरोजिति वो ' इति नवर्चः । तत्र ' आहर्यत ' (५५१) इति वृहती, शिष्टाष्टावस्तुभः ।]
पुरोजिति वो... उभे (५४५-४४६) । आ हर्यताय... गच्छावे (१११-११२) । सुतासो... सावरः (५४७-५५०) ।
प्रसुन्वानाय० (५५३) ॥ इति अष्टमः खण्डः ॥ मन्त्राः ९ ॥

[अथ द्वादश जगत्स्यः] (जे० १।३।९।१—१२)

अभि प्रियाणि... धियः (५५४-५५५) । एष... । अभिमृतस्य... धेनवः (५५६) । प्रो अयासी० (५५७) । अर्ता...
कृत्वियो... नदीष्वा (५५८) । वृषा० (५५९) । असावि... धिरे (५६२-५६३) । त्रिरस्मै०... इन्द्रवः (५६०-५६१)
युञ्जते... तदाशत (५६४-५६५) ॥ इति जगत्स्यः ॥ इति नवमः खण्डः ॥ मन्त्राः १२ ॥

[' इन्द्रमच्छ ' (५५६-५५७) ' पवस्व ' (५७८-५८५) इति खण्डौ द्विजगत्स्यः । औष्णिङ्गः प्रथमः खण्डः । द्वितीयः
खण्डोऽत्र तु ' स सुन्वे ' (५८२) इति गायत्री यवमध्येति केचन । अत्रोष्णिवृद्धनादेशः कुरुववेति केचन । ' य उस्त्रिया ' (५८५)
इति सतोवृहती । सा च ' एष स्य ' (५८४) इति कुरुपूर्वेति । ते उभे मिलित्वा काकुभः प्रगाथः ।]

इन्द्रमच्छः... रुज (५६६-५८५) ॥ इत्युष्णिङ्गकृमः ॥ (खण्डौ १०-११) ॥ मन्त्राः २० ॥

॥ इति पवमानं पर्व समाप्तम् ॥ (पवमानमन्त्राः १०९)

आरण्यकं पर्व ।

(जे० २।१।१—२।६।५)

इन्द्रो राजा... अर्वाक् (५८७) । सं ते... वृष्णियान्य... धिष्व (६०३) । त्वमिमा... ववर्थ (६०४) । मयि वर्चो अथो
भगमथो... इंदु (६०२) ॥ १-४ ॥

इदं छन्दो जमदग्ने ऋतवृषो येन देवाम अमृतस्वमायन् । तत्र द्यावापृथिवी धत्तमस्मान्यत्र देवानां गुह्यं निधाम ॥५॥

समन्या... । तमोऽशुचं... यन्प्रापः (६०७) । ते मन्वत... गावः (६०६) । सहषभा... स्त (६२६) ॥ ६-८ ॥ आरसुपर्णाः
पततुमाश्वानमाशितं करत् । तीर्थानि सुप्रपाणानि सुगं गोषदनं करन् ॥ ९ ॥

अग्निमीडे... धातमम् (६०५) । [खण्डः १] मन्ये... सुभोजना... । अंहसः (६२२) । यशसा मा द्यावापृथिवी भगे-
नेन्द्रा... । यशस्यस्थाः... प्रवदिता स्यामहं भूयासमुत्तमः (६११) । प्रक्षस्य... अग्नये (६०९) । विश्वे देवा... मदेम (६१०) ।
एवाह्यसि... मनः (६३२) । आप्रागात्... समीपसति । रात्रिरुषं वाङ्मन्यकर्मन् (६०८) । आग्निस्मि० (६१३) । पाल्यग्निः...
दशोदाः (६१४-६१५) । [खण्डः २] इन्द्रस्य० (६१२) । विभ्राट्... आयुर्दा... । ... ब्राना... विरजति (६२८) ।
वसन्त० (६१६) ॥ ३ ॥

तव त्वे भिनो ददत्तस्तव स्वादिष्ठ ते पितो । प्र स्वाद्गतो रसानां तुविप्रीवा इवेरते । (ऋ० १।१८७।५) ॥ ४ ॥

इन्द्रः फलुत वृषहा परस्पा नो वरेण्यः । स नो रक्षिषच्चरमं स मध्यमं स पश्चात्पातु नः पुरः । (ऋ० ८।६१।१५) ॥५॥
सहस्रसोर्पा० (६१७) । त्रिपादूर्ध्व... । वियक्रामद्... अभि (६१८) । पुरुष... सर्वं भव्यम् । दिवि (६१९) ।
तावान् पुरः (६२०-६२१) ॥ १० ॥ [खण्डः ३]

यत्पुरुषेण इविषा देवा यज्ञमतन्वत । वसन्तो अस्यासीदाज्यं प्रीणम इधमः शरद्विः (ऋ० १०।९०।६) ॥ १ ॥

सप्तस्यासन्परिधयस्त्रिः सप्त समिधः कृताः । देवा यज्ञं तन्वाता अवज्ञन्तुसुं हविः ॥ (ऋ० १०।९०।११) ॥ २ ॥

हरी... हरोता हरी । कारवः... गवः (६२२) ।

ऋश्याम इन्द्र भूञ्जति मघवन्निन्द्र भूञ्जति । इन्द्रस्त्रपरपूतः ॥ ४ ॥

यद्वर्चो० (६२४) । चित्रं० (६२९) ॥ ५-६ ॥

यदितस्तन्वो मम दीषा रसस्य भोजिरे । नराशंसेन सोमेनाहं तत्पुनराद्दे । युष्मदप्सरसस्परि ॥ ७ ॥

यस्येदं० (५८८) । सहस्तन्न० (६२५) । इन्द्र ज्येष्ठे० (५८६) [खण्डः ४] । उदुत्तमं... वनामहे (५८९-५९३) । त्वं०

(५९५) प्रथमं (५९९) । इन्द्र इन्द्र (५९७) इन्द्र वाजेषु (५९८) । अरुचदु...मिमाति...आददुः (५९६) । यज्ञायथा...वृत्रहथाय ।...दिवम् (६०१) । अग्नं (६२७) आयं गौं...द्युभिः (६३०-६३२) ॥

॥ षष्ठः खण्डः ॥ इत्यारण्यकम् ॥ मन्त्राः ५४ ॥

[अथ शक्यैः] । [जै० २।७।१-३]

विदा मघवन्विदा...पुरोवसो (६४१) । अभिष्टुव...इषे (६४२) । एवाहि शक्रः...मस्व (६४३) ॥ १ ॥ विदा राये...शूराणाम् (६४४) । यो मंहिष्ठो मघोनाम् । चिकित्वाऽभि नो नयेन्द्रो विदे तमु स्तुहि (६४५) । ईशे हिं (६४६) ॥ २ ॥ इन्द्रं धनस्य... । पूर्वस्य यत्ते अद्रिवो । सुन्न आ धेहि...सन्त्यसे (६४७-६४८) । प्रसुर्जनस्य...स्तवामहे । शूरो...सुशेवो अद्रयुः (६४९) ॥ ३ ॥ इति शक्यैः ॥ मन्त्राः ३ ॥

अथ पुरीषपदानि । (जै० २।७।४)

एवा० (६५०) । इति पुरीषपदानि ॥ मन्त्रः १ ॥ इति प्रकृत्युचः ॥

अथोत्तरार्चिकम् ।

[अथ गायत्रम् ।]

नमः पितृभ्यः पूर्वसङ्गयो नमः साकं निषद्भ्यः । (१८२८)

युञ्जे वाचं शतपदीं गये सहस्रवर्तनि ॥ १ ॥ (१८२९)

गायत्रं त्रेष्टुभं जगत् । विश्वा रूपाणि संभृतम् । देवा ओकांसि चकिरे ॥ २ ॥ (१८३०) ॥ मन्त्रौ २ ॥

उपास्मै...धीतये (६५१-६५८) । अच्छा...तृम्पताम् । (६५९-६७१) । इति गायत्रम् ॥ खण्डौ १-२ ॥ मन्त्राः २१ ॥ (जै० ३।१।१-३।२।१२)

(उच्चा ते...मघोनाम् (६७२-६९१) । अया पवस्व...यज्ञः (७७२-७७३) । पुरोजिति वो...तनूनाम् (६९७-७०४) । इत्यग्निष्टोमः ॥ खण्डौ ३-५ ॥ मन्त्राः ३० ॥ (जै० ३।३।१-३।५।१३)

[अथातिरात्रः ।]

एष्टुषु...स्वर्विदा (७०५-७१२) । इन्द्र जुषस्व...सोमस्य (९५२-९५४) पान्तमा...महमभिलुह्या यमत् (७१३-७१५) । प्र व इन्द्राय... पिबा सुतस्य गिर्वणः (७१६-७३७) । प्र ते अश्वोतु...राघसा (७३९) । यस्ते अनु...सोम्य (७३८) । आ त्वेता...ऊतये (७४०-७४३) आ घा गमत्...हवम् (७४५) । अनु प्रत्नस्य...हुवे (७४४) । इन्द्र सुतेषु...वृधे (७४६-७४८) । इत्यतिरात्रः ॥ खण्डाः ६-९ ॥ मन्त्राः ४७ ॥ [जै० ३।६।१-३।९।१२]

[अथ प्रथममहः ।]

एना वो अग्निं...जनानाम् (७४९-७५०) । प्रति वो दृश्यायस्युच्छन्ती...अक्रमुः (७५१-७६९) । पवते...मृगवः (७७३-७७४) ॥ इति प्रथममहः । खण्डाः १०-१२ ॥ मन्त्राः २३ ॥ (जै० ३।१०।१-३।१२।८)

[अथ द्वितीयमहः ।]

पवस्व वाचो...जज्ञाना पूतदक्षसा (७७५-७९३) । ऋतेन...ऊतिभिः (७९४-७९८) । इन्द्रो...योनिमा (८००-८१७) । पवस्व...मदः (६९२) । इन्द्रमच्छ...स्वर्विदुः (६९४) । अयं पूषा...मघम् (८१८-८२९) इति द्वितीयमहः । खण्डाः १३-१६ ॥ मन्त्राः ५६ ॥

[अथ तृतीयमहः ।]

एते...भरत् (८३०-८३८) । विश्वस्मा...विर्भरत् (८४०) । अथा...चर्षणिः (८३९) । इषे पवस्व...शिशुम् (८४१-८७०) । राये समुद्र...सहस्रिणम् (८७१) । आ सोता...उदमुतम् (५८०; १३९४) । सखाय...श्रिये (५६८; ११५७) । सुतामो... (८७२) । इन्द्रुः...मघस्य ते...भोजसा (८७३) । सहस्रघारः...आशात (८७४-८७५) । तपोष्व...शोचन्तो

२० ❁ (सा. सं.)

(१५६)

सामवेद-संहिता ।

अस्य... तिष्ठन्ति तेजसा (८७६) । अरुरुचदु... मिमाति... दधुः (८७७) । प्र मंहि... वनामहे (८७८-८८५) ॥
इति तृतीयमहः ॥ खण्डाः १७-२० ॥ मन्त्राः ५८ ॥

[अथ चतुर्थमहः]

प्र त... बृहत् (८८६-८८९) ।

पवमानस्य ते रसो मदो राजन्नदुच्छुनः । वि वारमन्यमर्षति । (८९०)

पवमान रसस्तव दक्षो विराजति बुमान् । ज्योतिर्विश्वं स्वर्दशे । (८९१)

प्र यत्... संयतम् (८९२-९०६) । अग्निर्वृत्राणि... दिवि (१३९६-१३९८) । जनस्य... नार्वा (९०७-९२७) ।
बोधो... जुषस्व (९२९) । यस्ते... ममत्तु (९२८) । विश्वा... कविक्रतुः (९३०-९३५) । प्र प्र... पिनष्टये (९३७) ।
स... ऋतावृधा (९३६) । त्वं ह्यङ्ग... सहः (९३८-९५१) ॥ इति चतुर्थमहः । खण्डाः २३-२४ ॥ मन्त्राः ६९ ॥

[अथ पञ्चमोऽध्यायः ।]

गोवित्... जीवसे (९५५-९५६) । ईशान... वीयसे... सुपर्णयः... कृष्टयः (९५७) । पवमानस्य... पयः (९५८-
९८१) । अग्ने स्तोमं वनामहे... द्रविणस्य वः (१४०५) । अग्नि... तन्वते (१४०६-१४०७) । तव... धक्षतः (९८२-
९८३) । मेधाकारं... परिभूतमं... तत् (९८४) । पुरूरुणा... सुतम् (९८५-९८८) । अनु... अददातम्... भुवः (९८९) ।
वाचं... स्वां इन्द्र वसौ दधः (९९०-१००४) । स्वादो... द्विता (१००५-१०१३) । त्रीणि... सुक्रतुः (१०१५) ।
उत... प्रियम् (१०१४) । पवस्व... मधुमत्तमः (१०१६) । त्वां... मानुषाणाम् । (१०१७-१०३०) ॥ इति पञ्चमो-
ऽध्यायः । खण्डाः २५-३० ॥ मन्त्राः ७९ ॥

[अथ षष्ठोऽध्यायः ।]

ज्योतिः... जमदग्निना (१०३१-१०६३) ।

प्रागनये वाचमीरय वृषभाय क्षितीनाम् । स नः पर्षदति द्विषः ।

यः परस्याः परावतस्तिरो धन्वाति रोचते । स नः पर्षदति द्विषः ।

यो विश्वाभि विपश्यति भुवना सं च पश्यति । स नः पर्षदति द्विषः । (ऋ० १०१८७११-२, ४)

इमं... बोधतम् (१०६४-१०७३) । इदं वाचं... बोधतम् (१०७५) । तोशासा... बोधतम् (१०७४) इन्द्रायैन्दो...
धवि (१०७६-१०८७) । अथा ते... गहि (१०८९) । उप नः... मदः (१०८८) । उभे... अजीजनत् (१०९०-१०९१)

अव त्या बृहतीरिषो विश्वश्चन्द्रा अमित्रहन् । शर्चीभिः शत्रु धुनुषे

इन्द्र विश्वाभिरूतिभिर्देवी जनित्र्यजीजनद्भद्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ (ऋ० १०१३४१३)

परि... इन्द्र (१०९३-१११५) ॥ इति षष्ठोऽध्यायः ॥ खण्डाः ३१-३४ ॥ मन्त्राः ८८ ॥

[अथ सप्तमोऽध्यायः ।]

प्र काव्यं... आयवः [१११६-११२४] । नाभा... दुहे (११२६) । समीची... जामयः । ... पिप्रतः (११२५) ।
अभि... पुरुस्पृहम् (११२७-११३९) ।

वैश्वानरो अजीजनदग्निर्नो नव्यसी मतिम् । क्षया वृधा न अोजसा ॥ १ ॥

दिविस्पृष्टो अरोचतामिवैश्वानरो बृहत् । ज्योतिषा बाधते तमः ॥ २ ॥

स नः पावक दीद्विह्यग्ने वैश्वानर बुमान् । जयदग्नेर्भराहुतः ॥ ३ ॥

मूर्धानं... चन (११४०-११४८) । प्रो अयासी... अोजसा (११५२-११५५) । अषाढमुग्रं... जायमानो अनोनहुः
प्राव क्षामैरनोनद्यः (११५६) । एषस्य... इव (५८४) । य उत्थिया... रुज (५८५) । सखाय... भर (११५७-११७२) ।
यत्ते... सातये (११७४) । यन्मन्यसे... दावने (११७३) ॥ इति सप्तमोऽध्यायः ॥ खण्डाः ३५-४० ॥ मन्त्राः ६९ ॥

[अथाष्टमोऽध्यायः ।]

शिशुं...सुवीर्यम् (११७५-११९०) । ते नः...इन्द्रवः (११९२) । अत्या...आशवः (११९१) । वाश्रा...विशः (११९३-१२०९) । स पवस्व (४९४) ।

त्वांतासस्तवावसा स्याम वन्वन्त किकरः । सोम व्रतेषु जागृहि ॥ १ ॥

सुवीरासो वयं धना जयेम सोम मीढ्वः । पुनाने वर्धनो गिरः ॥ २ ॥ (ऋ० १६१।२४, २३)

अपघ्नन् (१२१३) । न स्वा० (१२१५) । महो० (१२१४) । अया० (१२१०) । पुरः० (१२११) परि० (१२१२) ।

त्वमग्ने अग्निना विप्रो विप्रेण सन्सता । सखा सख्या समिध्यसे ॥ १ ॥

त्वं सुन्वतो यजमानाय रयिर्मे हि सहस्रिणम् । अग्ने वीरवतीमिषय् ॥ २ ॥

अग्ने आतः सहस्कृत रोहिदश्च शुचिव्रत । इम स्तोमं जुषस्व नः ॥ ३ ॥

(पाठभेदसहितः मं० २) (ऋ० ८।४३।१४-१६)

आग्निं...देवान् (१२१९-१२२१) । यदद्य...ईशत (१२५१-१२५३) । तमिन्द्र...विभासहम् (१२२२-१२३८) । परि० (१२४०) । वयं० (१२३९) । पवस्व...पुरुषदुतः (१२४१-१२५०) । त्वं देवासो आभि...आविषुः (१२५१) ।

तवाहं शूर रातिभिः प्रत्यायं सिन्धुमावदन् । उपातिष्ठन्त गिर्वणो विदुष्टुतस्य कारवः ॥

इत्यष्टमोऽध्यायः ॥ खण्डाः ४१-४८ ॥ मन्त्राः ८४ ॥

(ऋ० १।११।६ मित्रः पाठः)

[अथ नवमोऽध्यायः ।]

अक्रान्त्समुद्रः (१२५३) । महत्० (१२५५) । मत्सि० (१२५४) । एष० (१२५६) । एष देवो० (१२६१) । एष देवो विप० (१२६०) । एष विश्वानि० (१२५८) । एष देवो रथर्य० (१२५९) । एष विप्रै० (१२५७) । एष दिवं...आशत (१२६२-१२६७) । एष हितो...गच्छति (१२६९-१२७२) । एतं० (१२६८) । एतमु० (१२७३) । एष कवि...स्वृतः (१२८३-१२८९) । एष जुष्यदाभः सोमो वाजमिवासरत् । देवावीरवशंसहा (१२९१) । एष...इन्द्र मा (१२९०) । एष वाजो...विश्वानि...विश्वानि...विश्वानि...विश्वानि (१२८०-१२८१) । एष देवः...धावति (१२८२-१२८४) । एष सूर्येण...पवित्रे मत्सरो मदः (१२८४) । एष सूर्यं... । विश्वा वसूनि विश्ववित् (१२८५) । एष...वारोभिरर्षति । ...सहस्रिणम् (१२७४) । एतं० (१२७५) । एतं त्यं० (१२७९) । एष स्य० (१२७६) । एष स्वपी० (१२७८) । एषस्य मद्यो० (१२७७) । स सुतः...मंहयन् (१२९२-१२९७) । पवमानस्य...योनिमा (६५७-६५९) । उप त्वा...रुरोजिथ (१७०५-१७०७) । अगन्म...सदानः (१३०४-१३०६) ।

प्र मित्रयोर्वरुणयोः स्तोमो न एतु श्रुष्यः । नमस्वान्तुविजातयोः ॥ १ ॥

या दक्षपितरो देवाः सुदक्षा धारयन्त । आसूर्याय प्र मंहसा ॥ २ ॥

ता नः स्तिपा तनूपा वरुण जरितृणाम् । मित्र साधयत्तं धियः ॥ ३ ॥

(ऋ० ७।६६।१-३)

(द्वितीयस्य मित्रः पाठः)

महां इन्द्रो...धनाय (१३०७-१३३२) । शिशुं० (१३३४) । प्र ते० (१३३३) । उपोषु० (१३३५) । अर्षा० (१३३७) । तमित्० (१३३६) । भद्रो० (१५५९) । भद्रं० (१५६०) । य एक...चर (१३४१-१३४६) । इति नवमोऽध्यायः । खण्डाः ४९-५६ ॥ मन्त्राः ९५ ॥

[अथ दशमोऽध्यायः ।]

सुषमिद्रो...कृणुहि वीतये (१३४७-१३४८) । नराशंसं...दितः (१३४९-१३५०) । ता नः शक्तं...रजायथा (१४६५-१४७०) । तमीडिष्व...वोढवे (११४९-११५१) । प्रत्नं० (१४९४) । अध० (१४९६) । आर्दी... । वारं न देवः सविता व्यूर्णुते (१४९५) । आजागुविः...अस्वरन् (१३५७-१३६३) । पवस्व...वृषभं भरत् (६९२-६९६) । पार्थुं पु...अथयुम् (१३६४-१३७३) । प्रेद्धो० (१३७५) । तमग्नि० (१३७४) । आर्यं गौः...प्रियन्स्ववः (१३७३) ।

*

अन्त० ...द्युभिः (१३७७-१३७८) ॥ इति दशमोऽध्यायः ॥ खण्डाः ५७-५९ ॥ मन्त्राः ४३ ॥

[अथैकादशोऽध्यायः ।]

अया...दधे (१५९०-१५९२) । । प्रोष्व...स्वं सिंधुमरा...जाका...धन्वसु (१८०१-१८०३)

प्र वो वाजा अभिद्यवो हविष्मन्तो घृताच्या । देवाजिगाति सुम्नयुः ॥ १ ॥

ईडे अग्निं विपश्चितं गिरा यज्ञस्य साधनम् । श्रुष्टीवानं धितावानम् ॥ २ ॥

अग्ने शक्रेम ते वयं यमं देवस्य वाजिनः । अतिद्वेषासि तरेम ॥ ३ ॥

उदु० (३१) । तरणि० (६३५) । प्रत्यङ् (६३६) । उद्रेदभि...दोहते (१४५०-१४५२) । इन्द्राग्नी रोचना० (१६९३) इन्द्राग्नी तविषाणि० (१६९५) । इन्द्राग्नी अपस० (१६९४) । विभ्राट्...अच्युतम् (१४५३-१४५५) । षण्महौ सूर्य० (१७८८) । सत् सूर्यं श्रवसा...अदाभ्यः (१७८९) । उप० (१५७०) । ये ते सरस्वत्सूर्मयो मधुमन्ता वृद्धश्चुतम् । तेभिर्नोऽविता भव । (ऋ० ७।९।५) । उत० (१४६१) । सोमानां० (१४६३) तत्पवितु० (१४६२) । अग्न० (१४६४) । अग्ने पवस्व० (१५२०) । अग्निः० (१५१९) । अयं०...सुकतो (१४७१-१४७३)

तर्मां हिन्वन्त्यधुवो धमन्ति वाकुरं दितिम् । त्रिधातुसारणं मधु ॥ १ ॥

अभीममन्त्या उत श्रीणन्ति धेनवः शिशुम् । सोममिन्द्राय पातवे ॥ २ ॥

अस्येदिन्द्रो मदेष्वा विश्वा वृत्राणि जिघ्रते । शूरो मघा च मंहते ॥ ३ ॥ (ऋ० ९।१।८-१०)

सः स्तोम्यः स हव्यः सत्यः स त्वा तुविकूर्मिः । एकश्चित्सत्रभिभूतिः ॥ १ ॥

तमर्केभिस्तं सामभिस्तं गायत्रैश्चर्षणयः । इन्द्रं वर्धन्ति क्षितयः ॥ २ ॥

प्रणेतारं वस्यो अच्छा कर्तारं ज्योतिः समस्तु । सासह्वासं युधामित्रान् ॥ ३ ॥

स नः पप्रिः पारयाति स्वस्ति नावा पुरुदूतः । इन्द्रो विश्वा अति द्विषः ॥ ४ ॥ (ऋ० ८।१।८-११)

तदिदास...विश्वमवन्त्ययोः (१४८३) । वावृधानः...योधीः (१४८४-१४८५) । प्र यो० (३१२) ।

न किः परिष्टिर्मघवन्मघस्य ते यद्वाशुषे दशस्यसि । अस्माकं बोध्युच्यस्य चोदिता मंहिष्ठो वाजसातये ॥ (ऋ० ८।८।६)

शिशानो वृषभो यथाग्निः शृङ्गे दविध्यत् । तिग्मा अस्य इनवो न प्रतिघ्षे सुजम्भः सहसो यदुः ॥ (ऋ० ८।९।१३)

उप०...इवोपदक् (१५७०-१५७२) । अग्नि० (२२)

सुवीरो रयिमाभर जातवेदो विचर्षणे । जहि रक्षांसि सुकतो ॥ १ ॥

त्वं नः पाह्मंहसो जातवेदो अघायतः । रक्षाणो ब्रह्मणस्कवे ॥ २ ॥ (ऋ० ६।१।२९-३०)

उत्ते...मत्सरः (१७१४-१७१७) । प्र ते...भर (१७६१-१७६४) । उ त्वा...जनानाम् (१३५४-१३५६) ।

समास्य...रोदमी (१६५१-१६५३) । नि त्वास० (५४)

त्वेषासो अग्नेरवमन्तो अर्चयो भीमासो न प्रतीयते ।

रक्षस्विनः सद्भिद्यातुमावतो विश्वं समन्त्रिणं दह ॥ (ऋ० १।३।२०)

यदद्य० (१२६)

यद्वा प्रवृद्ध सत्पते न मरा इति मन्यसे । उतो तत्सत्यमित्तव ॥

यो सोमासः परावति ये अर्वावति सुन्विरे । सर्वांस्तौ इन्द्र गच्छभि ॥

(ऋ० ८।९।५-६)

इदं...आततं (१६६९-१६७२) । जराबोध...वरत् (१६६३-१६६८) । यत्सोमं...सिष्णवे...आप्ये...इन्द्रुभिः (३८४) ।

यद्वा शक्र परावति समुद्रे अधिमन्दसे । अस्माकमित्सुते रणा समिन्द्रुभिः ।

यद्वासु सुन्वतो वृधो यजमानस्य सत्पते । उक्थे वा यस्य रण्यसि समिन्द्रुभिः ॥ (ऋ० ८।१२।१७-१८)

नहि ते अग्ने तन्वै ऋतुरम विवेद मर्त्यः । कपिर्वभस्ति ते जनं पुनर्जरायु गौरिव ॥ ३ ॥

त्वेष तु वेत्संच विवेच ऋण्वासि यदुत्तराद्वा उपरेषु खादसि ।

शीष्णा शिरो वक्षसा वक्षो अर्धयज्ञं विमर्षि [रासद् मयासद्द्वि मिनःपुरः] हरिते मिरासाभिः ॥४॥ क्वेयथ० (२७१) ।

प्रास्मै गायत्रमर्चत वावातुर्यः पुरंदरः । याभिः काण्वर्ये प वाहिरासद् यासद्द्वि मिनःपुरः ॥ ६ ॥

ये ते सन्ति दशविनः शतिनो ये सहस्रिणः । अश्रासो ये ते वृषणो रघुद्रुवस्तेभिर्नस्त्यमा गहि ॥७॥ गौर्धयति० (१४९)
(ऋ० ८११८-९)

यस्य देवा उपस्थे व्रता विश्वे धारयन्ते । सूर्यामासा इशो कम् ।

तत्सु नो विश्वे अर्थ आ सदा गुणन्ति कारवः । मरुतः सोमपीतये ॥ (ऋ० ८१९४१२-३) सप्राहण० (३६५)

अयं वृतश्चायते समीचीर्यं आजिधु मघवा शृणव एकः । अयं वाजं भरति यं सनोत्यस्य प्रियासः सख्ये स्याम ॥

अयं शृणवे अघ जयन्नुत धनज्ञयमुत प्र कृणुते युधा गाः ।

यदा सख्यं कृणुते मन्युमिन्द्रो विश्वं इहं भयत एजदस्मात् ॥ (ऋ० ४१७१९-१०)

विश्वेत्ता विष्णुनाभरदुरुकमस्वेषितः । शतं महिषान्क्षीरपाकमोदनं वराहमिन्द्र एसुषम् ॥

तुविश्वं ते सुकृतं सूमयं धनुः साधुर्बुन्दो हिरण्यथः । उभा ते बाहू रण्या सुसंस्कृत ऋदूपे चिद्वृधुधा ॥ (ऋ० ८१७११०-११)

यो विश्वा...मघोनाम् (१५८३-१५८४) । अग्ने...वृहत् (१७८०-१७८१) इमम् (१४९७) । आ नो (१४९९) ।
विभक्तासि० (१४९८) । अहं...प्रत्नेन मन्मना...सुष्टुतः (१५००-१५०२) । अग्ने० (१५१८) अग्ने पवस्व०
(१५२०) । अग्नि० (१५१९) । अग्ने पावक० (१५२१)

स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवं इहावह । उप यज्ञं हविश्च नः । (ऋ० ११९२११०) यो अग्नि० (८४६)

अग्निः शुचिर्व्रततमः शुचिर्विपः शुचिः कविः । शुची रोचत आहुतः । (ऋ० ८१४४१२१) उदग्ने (१५३४)

शुचिः पावक वन्धोऽग्ने वृहद्विरोचसे । त्वं वृतेभिराहुतः । (ऋ० २१७४)

कस्ते...श्रवत् (१५३५-१५३६) । इनो...अस्थान् (१५४६-१५४८) । पाहि०...वृधे (१५४४-१५४५) । कया
...गिरः । (१५४९-१५५१) । अच्छा...विशि (१५५४-१५५५) । अग्नि० (४९) ।

अग्निं द्वेषो योतवै नो गृणीमस्यग्निं शं योश्च दातवे । विश्वासु विक्ष्वविते व हव्यो भुवद्विस्तुरर्षणिम् । (ऋ० ८१७१११५)

अदाभ्यः ० (१५५६) । सद्यन् विश्वा० (१५५८) अग्नि० (१५५७) । अग्ने...मवा (१५६१-१५६९)

आ नो यज्ञं दिविस्पृशं वायो याहि सुमन्मभिः । अन्तः पवित्र उपरि श्रीणानोऽयं शुक्रो अयामि त ॥

वेत्यध्वर्युः पथिभी रजिष्ठैः प्रति हव्यानि वीतये ।

अधा नियुत्व उभयस्य नः पिव शुचिं सोमं गवाशिरम् ॥ (ऋ० ८१९०११९-१०)

इन्द्र इत्सोमपा एक इन्द्रः सुतपा विश्वायुः । अन्तर्देवान्मर्त्याश्च ॥

न यं शुक्रो न दुराशीनं वृषा उरुयचसम् । अपस्पृणवते सुदादम् ॥

गोभिर्यदीमन्ये अस्मन्मृगं न व्रा मृगयन्ते । अभिस्तरन्ति धेनुभिः ॥

त्रय इन्द्रस्य सोमाः सुतासः सन्तु देवस्य । स्ये क्षये सुतपात्रः ॥

त्रय कोशासः श्रोतन्ति तिस्रश्चम्वरः सुपर्णाः । समाने अधि भार्मन् ॥

शुचिरसि पुरुनिः घाः क्षीरैर्मध्यत आशीर्तः । दध्ना मन्दिष्ठः शूरस्य ॥ (ऋ० ८१२४-९) इन्द्राय० (१६७९) ।

स वां यज्ञेषु मानवी इन्दुर्जनिष्ठ रोदसी । देवो देवी गिरिष्ठा अस्त्रेधन्तं तुविष्वणि ॥ (ऋ० ४१९८१९) तं...
यूर्यं वयं च० (१६७९) । आ वा...सखा (१६३८-४०) ।

एतो न्विन्द्रं स्तवाम सखायः स्तोम्यं नरम् । कृष्टीर्यो विश्वा अभ्यस्त्येक इत् ॥

अगोरुप्राथ गविषे बुक्षाय दस्यं वचः । घृतात्स्वादीयो मधुनश्च वोचत ॥

यस्यामितानि वीर्याः न राधः पर्येतवे । ज्योतिर्न विश्वमभ्यस्ति दक्षिणा ॥ (ऋ० ८१२४१९-२१)

सुमन्वा वस्विनरन्ति सुमरी (१६५४) सुरूप वृषणागहि (१६५५)

इमौ भद्रौ धुर्यावभि त्वाविमा उपसर्पतः ॥ निव० (१६५६) ।

अग्ने विश्वेभिरा गहि देवेभिर्द्व्यदातये । होतारं त्वा वृणोमहे ॥

यजमानाय सुन्वत आग्ने सुवीर्यं वह । देवैरा सस्मि बर्हिषि ॥
 समिधानः स हस्त्रजिदग्ने धर्माणि पुष्यमि । देवानां दूत उक्थ्यः ॥ (ऋ० ५।२६।४-६)
 विश्वस्य हि प्रचेतसा वरुण मित्र राजथः । ईशाना पिष्यतं धियः ॥
 आ नो गन्तं रिशादसा वरुण मित्र बर्हणा । उपेमं चारुमध्वरम् ॥
 उप नः सुतमा गतं वरुण मित्र दाशुषः । अस्य सोमस्य पीतये ॥ (ऋ० ५।७।११-३)
 आ नो विश्वेषां रसं मध्वः सिञ्चन्त्वद्रयः । ये परावति सुन्विरे जनेष्वा ये अर्वावतीन्दवः ॥
 विश्वा द्वेषांसि जहि चात्र चा कृधि विश्वे सुन्वन्त्वा वसु ।
 शीष्टेषु चित्ते मदिरासो अंशवो यत्रा सोमस्य तुम्पसि ॥ (ऋ० ८।५३।३-४)

आ नो०...महः (१४९२-१४९३) । यस्यायं०...इन्दवः (१६०९-१६१०) ।
 मन्द्रो होता गृहपतिरग्ने दूतो विशामभि । त्वे विश्वा संगतानि व्रता ध्रुवा यानि देवा अकृण्वत ॥
 त्वे इदग्ने सुभगे यविष्ट्य विश्वमा ह्वयते हविः । स त्वं नो अद्य सुमना उतापरं यक्षि देवान्सुवीर्या ॥ दूतं (१२)
 (ऋ० १।३६।५-६)

स हि वेदा वसुधितिं महौ आरोधनं दिवः । स देवाँ एह वक्षति ॥
 स वेद देव आनमं देवाँ ऋतायते दमे । दाति धियाणि चिद्वसु ॥ (ऋ० ८।८।२-३)
 राजा सिन्धूनामवसिष्ट वास ऋतस्य नावमारुहद्रजिष्ठाम् ।
 अप्सु द्रुप्सो वावृधे श्येनजूतो दुह ई पिता दुह ई पितुर्जाम् ॥
 सिहं नसन्त मध्वो अयासं हरिमरुषं दिवो अस्य पतिम् ।
 शूरो युत्सु प्रथमः पृच्छते सा अस्य चक्षसा परि पात्युक्षा ॥
 मधुपृष्ठं घोरमयासमश्वं रथे युञ्जन्त्युरुचक्र ऋष्वम् ।
 स्वसार ई जामयो मर्जयन्ति सनाभयो वाजिनमूर्जयन्ति ॥ (ऋ० ९।८९।२-४) मा भे०...पिषा (१६०५-१६०६)
 सत्यामिथा वृषेदसि वृषजृतिर्नोऽवृतः । वृषा ह्युग्र शृण्वषे परावति वृषो अर्वावति श्रुतः ॥
 वृषणस्ते अभीशवो वृषा कशा हिरण्ययी । वृषा रथो मधवन्वृषणा हरी वृषा त्वं शतक्रतो ॥
 वृषा सोता सुनोतु ते वृषन्तृजीपिष्वा भर । वृषा दधन्वे वृषणं नदीष्वा तुभ्यं स्थातर्हरीणाम् ॥
 (ऋ० ८।३३।१०-१२)

इमा०...विप्रराज्ये (१६०७-१६०८) । अजृते० (१६१४) । अग्ने गो० (१६१६) । विपश्चिते० (१६१५)
 देवो वो०...दाशुषे (१५१३-१५१४) । अदर्शि० (१५१५) । अस्मात्०...शर्मणि (१५१६-१५१७)

मधोर्धारामनु क्षर तीव्रः सधस्थमासदः । चारुर्कृताय पीतये ॥
 प्र निञ्जेनेव सिन्धवो घन्तो वृत्राणि भूर्णयः । सोमा असुग्रमाशवः ॥
 अभि सुवानास इन्दवो वृष्टयः पृथिवीमिव । इन्द्रं सोमासो अक्षरन् ॥ (ऋ० ९।१७।८,१,२)
 इमे त इन्द्र सोमास्तीव्रा असे सुतासः । शुक्रा आशिरं याचन्ते ॥
 ताँ आशिरं पुरोळाशमिन्द्रेमं सोमं श्रीणीहि । रेवन्तं हि त्वा शृणोमि ॥
 हत्सु पीतासो युध्यन्ते दुर्मदासो न सुरायाम् । ऊधर्नं नग्रा जरन्ते ॥ (ऋ० ८।२।१०-१२)
 पवमान ऋतं बृहच्छुक्रं ज्योतिरजीजनत् । कृष्णा तमांसि जङ्गनत् ॥ (ऋ० ९।६६।२४)

पवमानो०...सुवीर्यम् (१३११-१३१२) ।
 प्र सन्नराजं चर्षणीनामिन्द्रं स्तोता नद्यं गीर्भिः । नरं नृषाहं मंहिष्ठम् ॥
 यस्मिन्नुक्तानि रण्यन्ति विश्वानि च श्रवस्या । अपामवो न समुद्रे ॥
 तं सुष्टुत्या विवासे ज्येष्ठराजं भरे कृतुम् । महो वाजिनं सविभ्यः ॥ (ऋ० ८।१६।१-३)

प्र वा० (१५७५;१७०३) ० आ वृणे । इन्द्राग्नी० (१५७६;१७०४) ० कर्मणा । इन्द्राग्नी० (१५७७;१६९४) ० पथ्या
अनु । तोशा० (१७०२) ।

प्र व इन्द्राय वृहते मरुतो ब्रह्मार्चत । वृत्रं हनति वृत्रहा शतक्रतुर्वज्रेण शतपर्वणा ॥

अभि प्र भर धृषता धृषन्मनः श्रवश्चित्ते असद् वृहत् ।

अर्षन्त्वापो जवसा वि मातरो हनो वृत्रं जया स्वः ॥ (ऋ० ८।८९।३,४)

इन्द्रं...इन्द्रवः (१५८७-१५८८) । प्र तत् (१६२६) । किं० (१६२५) । वषट्...ध्रुवा वहन्तीन्द्रो ब्रुञ्जमापो न स
धृक् (१६२७-१६२९) । वाय...विश्वायुः (१६३०-१६३६) ।

न हि ते अग्ने तन्वै शूरं विवेद मर्त्यः । कपिर्बभस्ति तेजनं पुनर्जरायु गौरिव ॥

अग्ने विश्वेभिरग्निभिर्देवेभिर्महया गिरः । यज्ञेषु य उ चायवः ॥

अग्ने दा दाशुषे रथि वीरवन्तं परीणसम् । शिशिहि नः सूनुमतः ॥

अग्ने सहस्व पृतना अभिमातीरपास्य । दुष्टरस्तरश्चरातीर्वर्चो धा यज्ञवाहसे ॥ (ऋ० ३।२४।५,६)

नदं व ओदतीनां नदं योयुवतीनाम् । पतिं वो अध्वन्यानां धेनूनामिषुधयसि ।

ता अस्य सुददोहसः सोमं श्रीणन्ति पृथग्यः । जन्मन्देवानां विशस्त्रिष्ववा रोचने दिवः ॥ (ऋ० ८।६९।२, ३)

अग्ने...पूर्यम् (१५५२-१५५३) । प्र सुन्वा...असदम् (१३८६-१३८८) । मो...मदीपु (१६७५-१६७८) ।
होता...तना (१४७७-१४७९) । व्यमु...घने (१६४२-१६४४) । प्र सोमापो...पीतये (७६९-७७१) । कस्तं...
दुरिता (१६८२-१६८३) ।

तं त्वा यज्ञेभिरीमहे तं गीर्मिगिर्वणस्तम । इन्द्र यथा चिदाविथ वाजेपु पुरुमाय्यम् ॥

यस्य ते स्वाहु सख्यं स्वाह्वी प्रणीतिराद्विवः । यज्ञो वितन्तसाय्यः ॥

उरु णस्तन्वे३ तन उरु क्षयाय नस्कृधि । उरु णो यन्धि जीवसे ॥

(ऋ० ८।६८।१०-१२)

यद्वाहिष्ठं तदग्नये बृहद्वर्चं विभावसो । महिषीव त्वद्रयिस्त्वद्राजा उदीरते ॥

तव ब्रुमन्तो अर्चयो प्रावेवोच्यते वृहत् । उतो ते तन्यतुर्यथा स्वानो अर्तं त्मना दिवः ॥

एवौ अग्निं वसूयवः सहसानं ववन्दिम । स नो विश्वा अति द्विषः पर्षन्नावेव सुक्रतुः ॥

(ऋ० ५।२५।७-९)

अया...यातवे (१२१६-१२१७) ।

इन्द्रुरिन्द्र इति श्रवमग्नो विवेधा असि होता पावक यक्षि । मन्द्रो यजिष्ठो अध्वरे ॥ ७ ॥

विष्यो विशुक्र मन्मभिरद्रोघमा वहोशते । यिविष्यन्देवमजम्र वीतये ॥ ८ ॥

अभिप्रियं सिषुधिता वसो गहि मन्दाध धीतिभिर्हतः ॥ ९ ॥

शं नो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतये । शं योरभि स्रवन्तु नः ॥ ४ ॥

ईशाना वार्याणां क्षयन्तीश्र्वर्षणीनाम् । अपो याचामि भेषजम् ॥ ५ ॥

आपः पृणीत भेषजं वरूथं तन्वे३ मम । ज्वोक्च सूर्यं दशे ॥ ७ ॥

(ऋ० १०।९।४, ५, ७)

तं गूर्धया...पूर्यम् (१६८७-१६८८) ।

त्वमग्ने गृहपतिस्त्वं होता नो अध्वरे । त्वं पातो विश्ववार प्रचेता यक्षि वेषि च वार्यम् ॥

कृधि रत्नं यजमानाय सुक्रतो त्वं हि रत्नया असि ।

आ न ऋते शिशिहि विश्वमृत्विजं सुशंसो यश्च दक्षते ॥

(ऋ० ७।१६।५, ६)

प्र वो...समापीन् (१७२३-१७२५) । तथा...हि कम् (१४३६-१४३८) । वा त० (१८४०) । यद्वो० (१८४२) ।

उत्त वात० (१८४१) । इन्द्रं क्रतुं...तरामसि (१४५६-१४५७) (खण्डाः १-३०) ॥ मन्त्राः

इत्युत्तरार्चिकः समाप्तः ।

9

